

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ
ΣΥΝΟΧΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Διακυβέρνηση και Πολιτική Κοινών Αγαθών. Η περίπτωση της
Ιδιωτικοποίησης του Νερού στην Ελλάδα*

Εκπόνηση εργασίας: Λαγού Μαρία 1832017008

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μαρκαντωνάτου Μαρία

Μυτιλήνη,
Φεβρουάριος 2019

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Διακυβέρνηση και Πολιτική Κοινών αγαθών. Η Περίπτωση της
Ιδιωτικοποίησης του Νερού στην Ελλάδα*

ΜΕΛΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Μαρκαντωνάτου Μαρία (Επιβλέπουσα)

Ναγόπουλος Νικόλαος

Ψημίτης Μιχάλης

*Αφιερώνεται σε όσες και όσους
συνεχίζουν να αγωνίζονται*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η συγγραφή της παρούσας Διπλωματικής εργασίας σηματοδοτεί και την ολοκλήρωση των σπουδών μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Έρευνα για την Τοπική Κοινωνική Ανάπτυξη και Συνοχή». Φθάνοντας λοιπόν στο τέλος αυτού του κύκλου σπουδών αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω κάποιους ανθρώπους που συνέβαλαν με τον τρόπο τους στο να επιτευχθεί αυτός ο στόχος.

Πρώτα απ' όλους, θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου Δρ. Μαρκαντωνάτου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, για την εμπιστοσύνη που έδειξε στο πρόσωπο μου δίνοντας μου την ευκαιρία να ασχοληθώ με ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον θέμα ιδιαίτερης κοινωνικής και όχι μόνο σημασίας και για την καθοδήγηση και τη βοήθεια της, καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας. Καθώς και για τον μοναδικό τρόπο διδασκαλίας της όπου και οι λιγότερο σχετικοί (όπως ήμουν εγώ) καταφέρνουν να κατανοήσουν βασικά στοιχεία της κοινωνιολογίας. Και δείχνοντας μας μέσα από αυτό πως είναι ένας άνθρωπος που κυριολεκτικά λατρεύει δουλειά του.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Ναγόπουλο Νίκο, Καθηγητή του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, όχι μόνο για την καθοδήγηση του στο μεθοδολογικό κομμάτι της παρούσας εργασίας, άλλα και για τα αμέτρητα ταξίδια γνώσης που μας παρείχε μέσω των μαθημάτων του. Με μοναδικό τρόπο κατάφερνε να μας μεταφέρει από τη Φινλανδία και το άψογο εκπαιδευτικό της σύστημα, στις Αχάρνες και στα προγράμματα τοπικής ανάπτυξης που εφαρμόζονται εκεί. Από τις προβλήτες του Αμβούργου και την τουριστική τους αξιοποίηση, στα νησιά του Β. Αιγαίου και στην έλλειψη εθνικού και ευρωπαϊκού σχεδιασμού σε προγράμματα ενσωμάτωσης των μεταναστευτικών πληθυσμών. Και από τα τωρινά προβλήματα στα κέντρα υποδοχής στοιχεία της κοινωνιολογίας. Και δείχνοντας μας μέσα από αυτό πως είναι ένας άνθρωπος που κυριολεκτικά όπως της Μόριας αλλά και στο κοντινού παρελθόντος με την περίπτωση της Παγανής, στο «Χωριό της Ποκαχόντας» στην Γερμανία ως πρότυπο στην εφαρμογή της τοπικοποίησης. Από την ΕΚΕ των πολυεθνικών εταιριών της Ευρώπης στους κοινωνικούς συνεταιρισμούς της Ελλάδας και στα συστήματα ποιότητας τους. Εφαρμόζοντας έτσι την έννοια της δικτύωσης και δελεάζοντας μας τα επόμενα ταξίδια μας να περιλαμβάνουν έναν από τους παραπάνω προορισμούς.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον κ. Ψημίτη, Καθηγητή του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου για όλες τις συμβουλές, την καθοδήγηση, την επιείκεια, την κατανόηση και την ελαστικότητα που έδειξε απέναντι μας σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μας. Συμμετέχοντας στα μαθήματα του είχαμε τη δυνατότητα να αντιληφθούμε ότι οι έννοιες της συλλογικότητας και της κοινωνικής συνοχής είναι δύσκολες να υλοποιηθούν ακόμα και στο στενό πλαίσιο μια ομάδας μεταπτυχιακών φοιτητών. Ωστόσο γνωρίσαμε ένα άνθρωπο που πραγματικά ενστερνίζεται και στην καθημερινότητα του αυτά που διδάσκει.

Δεν μπορώ να μην ευχαριστήσω τον Dr Gareth Dale, Senior Lecturer του Brunel University of London για τις συζητήσεις μας, τις συμβουλές του και τη χορήγηση βιβλιογραφικού υλικού ώστε να ολοκληρωθεί η παρούσα διπλωματική εργασία. Ακόμη θέλω να ευχαριστήσω την Σηφάκη Μαρία Διπλ. Μηχανικό Περιβάλλοντος της ΔΕΥΑ Λέσβου για τις πραγματικά, αμέτρητες ενέργειες της στην εύρεση συμμετεχόντων στο κομμάτι της έρευνας. Για τον ίδιο λόγο ευχαριστώ τον κ. Αρχοντόπουλο Γεώργιο ΤΕ Μηχανολόγο της ΕΥΑΘ, καθώς και όλους όσους δέχτηκαν να λάβουν μέρος στην έρευνα. Ακόμη δεν θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω το Τμήμα Κοινωνιολογίας για την υποτροφία που μου χορήγησε.

Δεν μπορώ να παραλείψω και να μην αναφερθώ στους συμφοιτητές και συμφοιτήτριες μου, η συναναστροφή μου με τους περισσότερους ήταν ξεχωριστή και με βελτίωσε ως προσωπικότητα. Δεν θα ξεχάσω τη ζωντάνια και ενέργεια της Ευδοξίας, τη χαλαρότητα της Εύης, την εργατικότητα της Στρατούλας και της Άννας, τον τσαμπουκά της Μαρίας, την λατρεία της άλλης Μαρίας για τα άλογα, τον υπερβάλλοντα ζήλο της Ελευθερίας και του Σταύρου, τα πειράγματα του Παναγιώτη, την ψυχραιμία της Μαριέττας στην πρώτη της παρουσίαση στο τμήμα, τον ενθουσιασμό του Άγγελου στα πάντα, την παιδικότητα της Έφης σε συνδυασμό με τις αμέτρητες απορίες της, την «πολυλογία» της Κατερίνας, την κριτική ματιά της Μανουέλας, τον πράο και καλό χαρακτήρα του Χριστόφορου. Και φυσικά τη Ρεβέκκα, για τη γλυκύτητα της, την αποφασιστικότητα της, την αισιοδοξία της, την καλοσύνη της και τη ζεστασιά της. Απλά σας ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται το ζήτημα της διαχείρισης των κοινών αγαθών και συγκεκριμένα του νερού. Η εργασία επικεντρώνεται στα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του νερού λαμβάνοντας υπόψη ότι το νερό αποτελεί ένα δημόσιο αγαθό θεμελιώδες για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. Σε αυτό το πλαίσιο παρουσιάζονται όλοι οι εμπλεκόμενοι που ασκούν πολιτική και επιρροή στην λήψη αποφάσεων σχετικά με τη διαχείριση του νερού όπως επίσης και τα επιχειρήματα που τίθενται υπέρ ή κατά της ιδιωτικοποίησης του. Στη εργασία αναλύονται χαρακτηριστικά παραδείγματα ιδιωτικοποιήσεων που υλοποιήθηκαν σε χώρες του εξωτερικού ενώ σε εθνικό επίπεδο επικεντρώνεται στη συζήτηση για την ιδιωτικοποίηση των εταιρειών ύδρευσης και αποχέτευσης της Θεσσαλονίκης και του Βόλου.

Η έρευνα της εργασίας εστιάζει στην καταγραφή των στάσεων και αντιλήψεων μελών συγκεκριμένων κινημάτων (SOSτε το νερό, Κίνηση Πολιτών Πηλίου και Βόλου για το Νερό) για τις κοινωνικό-οικονομικές επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης νερού. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός της έρευνας είναι να εστιάσει στους παράγοντες που οδηγούν στη διαμόρφωση των αντιλήψεων των εμπλεκόμενων σε τέτοιες πολιτικές και στις έννοιες των δημοσίων/κοινών αγαθών και της βιώσιμης διαχείρισης. Η μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι η ποιοτική μέθοδος και εργαλείο αυτής η χρήση της ημιδομημένης συνέντευξης. Η ανάλυση του περιεχομένου των συνεντεύξεων ανέδειξε τους λόγους συμμετοχής των ατόμων αυτών σε τέτοιες δράσεις, την αναποτελεσματικότητα της διαχείρισης των δημοσίων υπηρεσιών ύδατος στην περιοχή τους χωρίς ωστόσο να θεωρείται ουσιαστικός λόγος ιδιωτικοποίησης τους. Αντίθετα κυρία αιτία ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών αυτών θεωρούν οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα. Ενώ ως λύση στην πολιτική της ιδιωτικοποίησης προτείνεται η δημιουργία συνεταιρισμών.

Λέξεις κλειδιά: κοινά αγαθά, διαχείριση υδατικών πόρων, ιδιωτικοποίηση, κινήματα, επαναδημοτικοποίηση

ABSTRACT

This thesis examines the topic of common goods and particularly the water. The research focuses on the socioeconomic characteristics of water as a resource that is a public good, with a fundamental meaning to the satisfaction of the basic human needs. In this frame is presented all involved that institute political decision-maker about water resources management also presented the arguments that are placed in favor or at its privatization. In this thesis there is a discussion about some of the most typical water privatizations over the world and follows the analysis of current situation. Also in Greece focuses on the case of privatization of the water services in Thessaloniki and in Volos.

The research is focused on the members of movements like SOS the Water, and Water Volo towards the socio-economic and environmental impacts of the water privatization. Basically, the aim of the research is focused on the factors that lead to the configuration of perceptions involved in such policies and the concept of the common good and sustainable development. The research using the qualitative method and semi-structured interviews. The content analysis from the interviews shows the reasons for the participation of these people, the ineffectiveness of the management of public water services in their area. However, this does not recommend the real reason for their privatization. Instead, it focuses on the main reason for the privatization of these water services which are economic and political interests. Finally as solution in the policy of privatization is proposed the creation of cooperatives.

Key words: common goods, water resources management, privatization, movements, republication

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<i>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</i>	10
<i>1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ</i>	13
<i>1.1. Οικονομία και φυσικοί πόροι</i>	13
<i>1.1.1. Κριτική στη νεοκλασική σκέψη</i>	17
<i>1.2. Πολιτικές διαχείρισης κοινών αγαθών</i>	19
<i>1.2.1. Γενικά στοιχεία υδατικών πόρων</i>	21
<i>1.2.2. Προβλήματα υδατικών πόρων</i>	24
<i>2. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΡΩΝΤΕΣ</i>	31
<i>2.1. Γενικές αρχές ιδιωτικοποιήσεων</i>	31
<i>2.2. Δρώντες</i>	35
<i>2.2.1. Διεθνείς Οργανισμοί και διεθνή όργανα</i>	35
<i>2.2.2. Επιχειρήσεις</i>	41
<i>2.2.3. Μη κυβερνητικές οργανώσεις</i>	42
<i>2.2.4. Κοινή γνώμη</i>	45
<i>2.3. Η ιδιωτικοποίηση του νερού</i>	49
<i>2.3.1. Οφέλη από τις ιδιωτικοποιήσεις</i>	54
<i>2.3.2. Αρνητικές συνέπειες και Προβληματισμοί</i>	55
<i>2.4. Αντιδράσεις και εξέλιξη ιδιωτικοποιήσεων</i>	58
<i>2.4.1. Η κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία ως εναλλακτική</i>	63
<i>3. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</i>	66
<i>3.1. Νομικό πλαίσιο περί ιδιωτικοποιήσεων</i>	66
<i>3.2. Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης</i>	67
<i>3.2.1. Το Δημοψήφισμα</i>	69
<i>3.2.2. Πανελλαδική Συμμαχία για το Νερό</i>	70
<i>3.3. Η περίπτωση του Βόλου</i>	72
<i>4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ</i>	73
<i>4.1. Σκοπός έρευνας – Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων</i>	73
<i>4.2. Επιλογή μεθόδου έρευνας και εργαλεία</i>	74
<i>4.3. Ηθική και δεοντολογία</i>	75
<i>4.4. Συλλογή δεδομένων</i>	76
<i>4.5. Χρονοδιάγραμμα - Συμμετέχοντες</i>	77

5. <i>ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ</i>	79
5.1. <i>Ευρήματα έρευνας</i>	79
5.1.1. <i>Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών</i>	79
5.1.2. <i>Ποιοι είναι οι λόγοι αντίδρασης τους;</i>	84
5.1.3. <i>Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης;</i>	92
5.1.4. <i>Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα/ λόγοι συμμετοχής στο κίνημα;</i>	97
5.1.5. <i>Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;</i>	103
5.2. <i>Συμπεράσματα έρευνας</i>	107
<i>ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</i>	115
<i>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</i>	118
<i>ΠΑΡΑΤΗΜΑΤΑ</i>	130

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διαχείριση των υδάτινων πόρων βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και αποτελεί βασικό στοιχείο της αειφόρου ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο (Σοφίος κ.α., 2006). Το νερό είναι ένας από τους σημαντικότερους συντελεστές της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, προσφέροντας συγκριτικό πλεονέκτημα, όπως έχει αποδειχτεί ιστορικά, σε πολιτισμούς που είχαν πρόσβαση σε αυτό (Καλαμπάκος/Δαμίγος 2008:1). Επιπλέον αποτελεί «πολιτικό όπλο»¹ (Κασούρης 2007:2) ενώ έχει σημαντική πολιτιστική και θρησκευτική αξία (Braun 2005:31). Το γεγονός ότι αυξάνονται σταθερά οι ανάγκες εκμετάλλευσης των υδατικών πόρων, τόσο λόγω της αύξησης του πληθυσμού όσο και της οικονομικής ανάπτυξης (βιομηχανική χρήση, γεωργική χρήση), έχει ως συνέπεια τη ραγδαία μείωση των εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων τους, ενώ παράλληλα, απειλείται η ποιότητά τους από προβλήματα που δημιουργούνται λόγω και της εντατικής εκμετάλλευσης του (Κασούρης 2007: 2).

Συγχρόνως, η ρύπανση του περιβάλλοντος μειώνει σημαντικά τους διαθέσιμους καλής ποιότητας πόρους. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας περίπου δέκα εκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο πεθαίνουν κάθε χρόνο από ασθένειες που έχουν σχέση με τη ρύπανση του νερού (Segefeldt 2005:8). Ακόμη θα πρέπει να σημειωθεί ότι το νερό είναι ένα βασικό μέσο, μέσω του οποίου οι κλιματικές αλλαγές έχουν αντίκτυπο στους ανθρώπινους πληθυσμούς, την κοινωνία και τα οικοσυστήματα, ιδίως λόγω των προβλεπόμενων μεταβολών της ποιότητας και της ποσότητας τους (Dugard 2010:1). Η παραπάνω κατάσταση ώθησε τη διεθνή κοινότητα στην εύρεση λύσεων.

Η διεθνής κοινότητα αντιμετωπίζει και διαχειρίζεται τις συνέπειες της διασυνοριακής ρύπανσης και εξάντλησης των φυσικών πόρων κυρίως μέσα από την παραδοσιακή διεθνή διπλωματία και την οργάνωση διπλωματικών διαπραγματεύσεων. Αποτέλεσμα αυτών των διαδικασιών δεν είναι μόνο οι συνάψεις συμφωνιών (από τις πιο πρόσφατες: η Συνθήκη για την Κλιματική Αλλαγή), αλλά η διαμόρφωση ενός πιο ολοκληρωμένου συστήματος, ενός περιβαλλοντικού καθεστώτος (Δούση 2014:151). Εντούτοις, οι αδυναμίες σε αρκετές περιπτώσεις των

¹ οι χώρες εξαρτώνται από κοινά διεθνή ποτάμια ή λίμνες για να καλύψουν τις εγχώριες απαιτήσεις τους πολύ συχνά εφαρμόζουν πρακτικές εις βάρος των γειτονικών χωρών

κρατών να εφαρμόσουν τις διεθνείς αποφάσεις (όπως το Ψήφισμα 64/292 του ΟΗΕ²), αποτέλεσαν αφορμή για την εμφάνιση νέων δρώντων οι οποίοι ασκούν πιέσεις στα κράτη προκειμένου να τα επηρεάσουν. Στην πλειονότητα τους είναι ΜΚΟ, επιχειρήσεις, κινήματα κ.α., οι οποίες διαμορφώνονται από μη κρατικούς δρώντες και δεν έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα (Δούση 2014: 170-171).

Το δημόσιο και το ιδιωτικό υπήρξαν εδώ και αιώνες αναπόσπαστο μέρος του λεξιλογίου της ηθικής, της πολιτικής και της νομικής σκέψης. Η διάκρισή τους δεν αποδείχθηκε ποτέ ευχερής, αλλά ούτε και πολιτικά αθώα (Γαρυπίδης 2015: 1). Η είσοδος του ιδιωτικού τομέα στο κομμάτι της διαχείρισης των υδάτων, τείνει να συνδεθεί με τις στρατηγικές νεοφιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων. Τέτοιες στρατηγικές αντανakλούν την οικονομία της αγοράς, τις πολιτικές δημοσιονομικής πειθαρχίας, τις επενδύσεις και την απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα (οικονομική φιλελευθεροποίηση) και συμβάλουν στον περιορισμό του ρόλου του κράτους (Robison/Hewison 2005: 185).

Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο νερό είναι ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα θέματα του σήμερα. Η επιλεγμένη ακαδημαϊκή βιβλιογραφία της παρούσας εργασίας παρουσιάζει αντιφατικά στοιχεία για τη φτώχεια και τις επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης. Σε κάποιες περιπτώσεις υπήρξαν καλά αποτελέσματα, ενώ σε κάποιες άλλες όχι, (κυρίως σε χώρες που πλήττονται από την οικονομική κρίση-π.χ. χώρες της Λατινικής Αμερικής- καθώς και χώρες της Αφρικής εξαιτίας της έλλειψης των υδάτινων αποθεμάτων σε συνδυασμό με τα μεγάλα ποσοστά φτώχειας γεγονός που οδήγησε στην επαναδημοτικοποίηση των δικτύων σε αρκετές πόλεις. Κυρίως από την αντίδραση συλλογικοτήτων που αναδείχθηκαν μέσα από το εσωτερικό της κοινωνίας των πολιτών. Ενθαρρύνοντας τη λειτουργία οργανώσεων που φέρουν αντισυστημικά χαρακτηριστικά, λειτουργούν ανταγωνιστικά στις ιεραρχίες της αγοράς κι επιδιώκουν την ανασυγκρότηση των κοινωνικών δεσμών (Λουκίδου 2017: 181). Μαζικά κινήματα υπεράσπισης του δημόσιου χαρακτήρα του νερού έδωσαν μεγάλες μάχες σε πολλές χώρες – τόσο μέσα στους θεσμούς όσο και στο δρόμο – με στόχο να διασφαλίσουν το αυτονόητο: το δικαίωμα πρόσβασης σε φτηνό και καθαρό νερό (Κοτσακά-Καλαϊτζιδάκη στο Hachfeld et.al.2013:7).

² με το οποίο αναγνωρίζεται η πρόσβαση σε καθαρό νερό και συνθήκες υγιεινής ως δικαίωμα του ανθρώπου

Σε εθνικό επίπεδο, το ζήτημα σχετίζεται με τη συζήτηση για την ιδιωτικοποίηση των εταιρειών ύδρευσης και αποχέτευσης της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, ΕΥΔΑΠ (Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτευούσης) και ΕΥΑΘ (Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης) αντίστοιχα, καθώς και της ΔΕΥΑΜΒ (Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Μείζονος Βόλου). Η διαχείριση βασικών αγαθών, όπως το νερό, βρέθηκε και βρίσκεται υπό την απειλή της ιδιωτικοποίησης, προκαλώντας συλλογικές διαδικασίες διαμαρτυρίας, που λόγω της μικρής κλίμακας (χωρικά κυρίως) υπήρξε δικτύωση μεταξύ οργανώσεων.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η εξέταση του ζητήματος της ιδιωτικοποίησης στον τομέα της διαχείρισης των υδάτων. Στο κεφαλαίο 1 παρουσιάζεται η σχέση των κοινών αγαθών με την οικονομία, ενώ αναλύονται τα προβλήματα που σχετίζονται με το νερό καθώς και οι παράγοντες που συμβάλουν στην όξυνση των προβλημάτων που σχετίζονται με αυτό. Το κεφάλαιο 2 εστιάζει στο φαινόμενο της ιδιωτικοποίησης στον τομέα των υδάτων και στους φορείς που ασκούν πίεση στη λήψη αποφάσεων τέτοιων ζητημάτων. Το κεφάλαιο 3 αναφέρεται στο μεθοδολογικό κομμάτι της έρευνας που υλοποιήθηκε. Στο κεφάλαιο 4 περιγράφεται η περίπτωση μελέτης της έρευνας η οποία επικεντρώνεται στις αντιδράσεις συλλογικοτήτων κατά της ιδιωτικοποίησης υπηρεσιών ύδατος στον Ελλαδικό χώρο και συγκεκριμένα αφορά την Κίνηση Πολιτών Βόλου και Πηλίου για το Νερό καθώς και το SOSτε το Νερό στην Θεσσαλονίκη. Τέλος, ακολουθεί η ανάλυση των συνεντεύξεων καθώς και τα συμπεράσματα. Συγκεκριμένα, υποστηρίζεται ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν λειτουργούν καλύτερα από τις δημόσιες. Η ιδιωτικοποίηση του νερού είναι μια πολιτική στρατηγική που δημιουργεί νέους κανόνες και αναθέτει νέους ρόλους μεταξύ του κράτους, της αγοράς και της κοινωνίας των πολιτών. Οι περισσότερες χώρες ιδιωτικοποιούν τις υπηρεσίες ύδατος τους εξαιτίας χρεών και κατ' επέκταση εξοικονόμησης οικονομικών πόρων στον κρατικό προϋπολογισμό. Ωστόσο η αναποτελεσματικότητα του ιδιωτικού τομέα στην διαχείριση του ύδατος έφερε την επαναδημοτικοποίηση των υπηρεσιών αυτών. Η λύση αυτού το προβλήματος έρχεται μέσω της αλληλέγγυας κοινωνικής οικονομίας και συγκεκριμένα μέσω της συνεταιριστικής διαχείρισης.

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

1.1. Οικονομία και φυσικοί πόροι

Η οικονομική θεωρία, αρκετά νωρίς, εκδήλωσε στους προβληματισμούς της στα ζητήματα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με το περιβάλλον και ιδιαίτερα με τους φυσικούς πόρους στο πλαίσιο της επίδρασή τους στην οικονομική ανάπτυξη (Δημαδάμα 2008: 19). Σύμφωνα με τους Καλαμπάκο και Δαμίγο (2008: 3), η οικονομική των φυσικών πόρων -ως κλάδος των οικονομικών- έχει διατρέξει μια παράλληλη πορεία με τη γενικότερη οικονομική θεωρία τουλάχιστον από τον 18ο αιώνα, καθώς όλοι οι φυσικοί πόροι αποτελούν για τους μεγάλους κλασικούς οικονομολόγους τη βάση της προσέγγισής τους για την οικονομία και το περιβάλλον. Βασική αρχή της κλασικής προσέγγισης ήταν ότι οι φυσικοί πόροι είναι «πρωτογενείς και άφθαρτοι» χωρίς να απειλούνται από τον ανθρώπινο παράγοντα (Passet 1987: 63). Η ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων στην παραγωγή και στην κατανάλωση αποτελεί για τους κλασικούς οικονομολόγους μικρής σημασίας ζήτημα. Η αποικιοκρατία αποτελεί ανεξάντλητη πηγή εισροής πόρων. Συγκεκριμένα ο Say (στο Δημαδάμα 2008: 31) θεωρούσε ότι οι φυσικοί πόροι δεν εξαντλούνται αλλά ούτε πολλαπλασιάζονται, γι' αυτό και πρέπει να παρέχονται δωρεάν στον άνθρωπο. Επομένως δεν αποτελούν αντικείμενο της οικονομικής ανάλυσης η οποία επικεντρώνεται μόνο στη σπανιότητα (Δημαδάμα 2008: 31). Αντίθετα, ο Smith στον «Πλούτο των Εθνών» υποστήριξε ότι οι διαδικασίες καπιταλιστικής συσσώρευσης, οι οποίες προκαλούσαν στην αρχή αύξηση των εργατικών εισοδημάτων και του βιοτικού επιπέδου και στη συνέχεια- εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού- μείωση των αμοιβών και του βιοτικού επιπέδου θα επέτρεπαν την ανάπτυξη της οικονομίας, μακροχρόνια, μέχρι την εξάντληση των φυσικών πόρων, γεγονός που θα αποτελούσε το φραγμό της ανάπτυξης (Καλαμπάκος /Δαμίγος 2008:3).

Επιπλέον, ο Ricardo μέσα από τη θεωρία που ανέπτυξε περί έγγειου προσόδου (αμοιβή για τη χρήση της γης) σύνδεσε την οικονομική διαδικασία με τη διαθεσιμότητα των φυσικών πόρων (Πετράκη-Κώτη/Κώτη 1992: 145). Ο Θεωρούσε ότι ανάλογα με την αύξηση του πληθυσμού καλλιεργείται διαφορετική «ποιότητα» γης (Tietenberg 1997: 84-85) Η βασική του διαφορά με τον Smith βρισκόταν, ακριβώς, στο σημείο αυτό. Δηλαδή ο Smith (στο Καλαμπάκος/Δαμίγος 2008: 3) υποστήριζε τη συνεχόμενη αύξηση του βιοτικού επιπέδου όλων των τάξεων μέχρι να εξαντληθούν μακροπρόθεσμα οι φυσικοί πόροι, ενώ ο Ricardo θεωρούσε ότι η διευρυνόμενη ανάγκη για χρησιμοποίηση περισσότερων φυσικών πόρων, η οποία

οδηγούσε σε καλλιέργεια λιγότερο γόνιμων εδαφών, θα αύξανε το οριακό κόστος παραγωγής, το κόστος διατροφής, την αμοιβή, για να εξασφαλιστεί η ακριβότερη τροφή, και τελικά μόνο οι ιδιοκτήτες της γης θα επωφελούνταν.

Συγκεκριμένα αναφέρει ότι στην περίπτωση που ο πληθυσμός είναι μικρός σε αριθμό, καλλιεργείται λιγότερη και καλύτερης ποιότητας γη, με αποτέλεσμα να παράγονται προϊόντα με μικρότερο κόστος παραγωγής κατά μονάδα. Στην περίπτωση όμως που υπάρχει πληθυσμιακή αύξηση, για να καλυφθούν οι νέες ανάγκες, καλλιεργείται όλο και περισσότερη γη, η οποία όμως δεν είναι ποιοτικά το ίδιο καλή, με αποτέλεσμα το κόστος παραγωγής για κάθε μονάδα να αυξάνεται. Σε αυτή την περίπτωση σταδιακά δημιουργείται πρόβλημα στην παραγωγή των προϊόντων λόγω της σπανιότητας των φυσικών πόρων η οποία θα πλήξει την εργατική τάξη και τους επιχειρηματίες και όχι τους ιδιοκτήτες γης, οι οποίοι θα συνεχίσουν να έχουν την κυριότητα της ιδιοκτησίας της. Η χρήση του όρου «ποιότητα» για τους φυσικούς πόρους από τον Ricardo αποτελεί σημαντική συμβολή στην επιστήμη και στην εξέλιξη των περιβαλλοντικών θεωριών (Δημαδάλα 2008: 34).

Παράλληλα ο Mill συνέκρινε την αύξηση του πλούτου, που δημιουργείται από την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων με? την ευχαρίστηση, που λαμβάνει ο άνθρωπος από το περιβάλλον, υποστηρίζοντας ότι, ο πληθυσμός μπορεί να υποφέρει από υπερβολική συμφόρηση, ακόμη και αν υπάρχει επάρκεια τροφής και άλλων αγαθών (Καλαμπάκος/Δαμίγος 2008: 3). Επιπλέον ανέφερε ότι δύναται να επιτευχθεί η υπέρβαση των προβλημάτων στενότητας των πόρων με την παρέμβαση τον κρατους και της τεχνολογικής προόδου (Κώττη 1987: 233).

Ακόμη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στη διάρκεια του 19ου αιώνα έγιναν σημαντικές αλλαγές στην κλασική οικονομική θεωρία, από τις νέες ιδέες και αντιλήψεις, που εισήγαγαν η μαρξιστική και η νεοκλασική θεωρία (Pearce / Turner 1990). Η μαρξιστική θεωρία αναφέρεται στο περιβάλλον, κυρίως σε σχέση με την καπιταλιστική ανάπτυξη και τα αποτελέσματα της. Επικεντρώνεται στη σχέση περιβάλλοντος και παραγωγικότητας και υπογραμμίζει ότι κάθε κοινωνία θα πρέπει να οργανώνεται με βάση το σεβασμό τον περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων (Parsons 1977). Ομοίως, ο Engels (στο Μπιολά 1976: 10) στη "Διαλεκτική της φύσης" επισημαίνει ότι «ο άνθρωπος δεν μπορεί να επέμβει στη φύση αλλά ανήκει σε αυτή και αυτό είναι πασιφανές γύρω μας...». Η μαρξιστική θεώρηση υποστηρίζει ότι η ρύπανση είναι αποτέλεσμα της καπιταλιστικής κοινωνίας η οποία δεν συνυπολογίζει την προστασία του περιβάλλοντος προκειμένου να επεκταθεί, όπως και δεν

συνυπολογίζει την υπερεκμετάλλευση της εργατικής τάξης για τη συσσώρευση πλούτου (Coggin 1997). Συγχρόνως, το καπιταλιστικό νομοθετικό πλαίσιο δεν προάγει την προστασία του περιβάλλοντος γιατί και το ίδιο διακατέχεται από την ίδια υπερβολική πίεση για επέκταση της ίδιας της παραγωγής. Παρά την άποψη πολλών ότι οι φυσικοί πόροι δεν «αποτελούν σε καμία περίπτωση ιδιωτικό αγαθό» και κατά συνέπεια δεν μπορεί να γίνουν συναλλαγές και χρηματική αποτίμηση σχετικά με τη χρήση τους, την διάθεσή τους ή την καταστροφή τους, η κεντρική εξουσία είναι αυτή η οποία κατέχει την ευθύνη διαχείρισης και χρήσης τους (Δημαδάμα 2008: 37-38).

Στις χώρες με κομμουνιστικά καθεστάτα συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της χαμηλής τιμολόγησης των αγαθών. Η μέθοδος «της χαμηλής τιμής» σε πολλά προϊόντα, δημιούργησε σοβαρά προβλήματα στην αγορά με αποτέλεσμα την σημαντική επιβάρυνση το περιβάλλοντος (η μεγάλη κατανάλωση οδηγεί σε μεγάλη παραγωγικότητα και κατ' επέκταση σε εξάντληση των πόρων)(Groll 1980: 338). Οι δημόσιες επιχειρήσεις χρησιμοποίησαν χωρίς μέτρο και περιορισμούς τους φυσικούς πόρους ενώ ταυτόχρονα η ρύπανση εξαπλωνόταν χωρίς να λαμβάνονται μέτρα από το κεντρικό παρεμβατικό κράτος (Keen 1993: 283). Η κατάσταση επιδεινώθηκε ακόμη περισσότερο με την κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων και τις σημαντικές οικονομικές αναδιαρθρώσεις με κατεύθυνση την οικονομία της αγοράς και όχι του περιβάλλοντος (Δημαδάμα 2008: 38).

Παράλληλα, σημαντική μπορεί να θεωρηθεί η συμβολή των νεοκλασικών, σε ζητήματα οικονομίας του περιβάλλοντος, και ιδιαίτερα του Ρίγου (στο Καλαμπάκος/Δαμίγος 2008: 5), ο οποίος προτείνει πολιτικές πρόληψης και προφύλαξης των φυσικών πόρων, όπως η προστασία των μη-ανανεώσιμων φυσικών πόρων από το κράτος μέσω της υιοθέτησης νομοθετικών μέτρων, που θα περιορίζουν την υπερεκμετάλλευση τους. Επίσης πρότεινε την παροχή κινήτρων για επενδύσεις σε τομείς όπως η δασοκομία και την επιβολή φόρου ρύπανσης (Pearce/Turner 1990) κ.ά. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Ρίγου, ανέπτυξε το θέμα των εξωτερικών οικονομιών³, παρουσιάζοντας το, ως την κύρια αιτία διαφοράς μεταξύ «ιδιωτικού καθαρού προϊόντος» και «κοινωνικού καθαρού προϊόντος». Επιπλέον

³ Όταν η παραγωγή ή η κατανάλωση ενός αγαθού από έναν ιδιώτη δημιουργεί αρνητικές επιπτώσεις και επιβαρύνει την ευημερία των τρίτων, χωρίς αυτή η επίπτωση να μπορεί να «εσωτερικοποιηθεί» στις τιμές της αγοράς, τότε προκαλούνται «εξωτερικές επιβαρύνσεις» (Καράγιωργας 1978: 191).

εστιάζοντας στη μεμονωμένη επιχείρηση υπογράμμισε τις επιπτώσεις των εξωτερικών οικονομιών της επιχείρησης σε άλλους εξωγενείς προς αυτή παράγοντες (π.χ. άλλες επιχειρήσεις, υποδομές, βελτίωσης βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων κ.α.) καθώς και στην επίδραση στην κοινωνία ή στο φυσικό περιβάλλον (Κώττη 1994: 237).

Αντίθετα, ο Friedman ένα από τους πιο συντηρητικούς νεοκλασικούς οικονομολόγους και βασικός εκπρόσωπος της Σχολής των Σικάγου (Oates 1992: 23), υποστήριξε ότι κάθε άτομο μπορεί μέσα από τις προσωπικές του επιλογές να προωθήσει την ευημερία ολόκληρης της κοινωνίας, όταν δρα σε μια «ελεύθερη οικονομική αγορά, χωρίς κρατική παρέμβαση, και σε συνθήκες τέλειου ανταγωνισμού». Και αυτό γιατί σε ιδανικές συνθήκες τέλειου ανταγωνισμού υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ανταγωνιζόμενων μονάδων, οι οποίες δραστηριοποιούνται ελεύθερα και ανεξάρτητα, κατευθυνόμενες από έναν αυτόματο μηχανισμό τιμών (Tsuru 1994: 366-367). Θα πρέπει επίσης να επισημανθούν οι σημαντικές αλλαγές, οι οποίες χαρακτήρισαν την περίοδο από τα μέσα ως τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, όπως η καπιταλιστική επέκταση, η βιομηχανική ανάπτυξη, η ισχυροποίηση της σχέσης μεταξύ αποικιών και μητροπόλεως (πρώτες ύλες, εργατικά χέρια, η εξέλιξη της τεχνολογίας κ.ά.), αποτέλεσαν τις συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύχθηκε η νεοκλασική προσέγγιση (Πετράκη-Κώττη 1990). Ειδικότερα για τους φυσικούς πόρους η βασική προσέγγιση της αφθονίας των πόρων των κλασικών οικονομολογών επαναπροσδιορίζεται από τους νεοκλασικούς. Η εισαγωγή των εννοιών της υπερεκμετάλλευσης και της εξάντλησης των φυσικών πόρων λόγω μη άριστης κατανομής των μέσων παραγωγής διατυπώνουν εξ αρχής το πρόβλημα. Απαιτείται επομένως διασφάλιση της άριστης κατανομής τους (επιθυμητή ποσότητα παραγωγής) ώστε να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις της υπερεκμετάλλευσης και να επιτευχθεί ορθολογική χρήση και συμπεριφορά (δηλαδή αποφυγή της υπερκατανάλωσης του καθώς και αποφυγή της ρύπανσης του (Δημαδάμα 2008: 46).

Ακόμη θα πρέπει να επισημανθεί ότι για τον Polanyi η γη⁴, η εργασία και το χρήμα δεν αποτελούν εμπορεύματα, σύμφωνα με τον εμπειρικό ορισμό του εμπορεύματος, αλλά «πλασματικά εμπορεύματα» που αποκτούν μια χωροχρονικά καθορισμένη τιμή στην αγορά: την πρόσοδο για τη γη, τον μισθό για την εργασία και τον τόκο για το χρήμα (Μαρκαντωνάτου, 2015:15). Αναλυτικότερα αναφέρει: «Η

⁴ Και κατ' επέκταση ότι αυτή περιλαμβάνει στο έδαφος και στο υπέδαφος της (υπόγειο νερό, επιφανειακά ύδατα κλπ.)

εργασία [...] δεν παράγεται για πώληση αλλά για εντελώς διαφορετικούς λόγους, και δεν μπορεί να διαχωριστεί από την ανθρώπινη ζωή, να “αποθηκευθεί” ή να μετακινηθεί. Γη, άλλωστε, είναι ένα άλλο όνομα της Φύσης, που δεν παράγεται από τον άνθρωπο. Τέλος, το χρήμα αποτελεί απλώς ένα τεκμήριο αγοραστικής δύναμης που, κατά κανόνα, δεν παράγεται αλλά δημιουργείται με τον μηχανισμό της ιδιωτικής και της δημόσιας Πίστης» (Polanyi 2001:73). Παράλληλα ο Polanyi (2007: 151) υποστηρίζει ότι: «η ανθρώπινη κοινωνία είναι φυσικό να επηρεάζεται από οικονομικούς παράγοντες, τα κίνητρα των ατόμων μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις καθορίζονται από την ικανοποίηση αποκλειστικά υλικών αναγκών. Το γεγονός ότι η κοινωνία του 19ου αιώνα οργανώθηκε με βάση την υπόθεση ότι ένα τέτοιο κίνητρο θα μπορούσε να καταστεί καθολικό, αποτελεί ιδιομορφία της εποχής. Πρέπει όμως να αποφύγουμε να προδικάσουμε το ζήτημα που σχετίζεται ακριβώς με τον βαθμό στον οποίο μπόρεσε να λειτουργήσει αυτό το ασυνήθιστο κίνητρο».

1.1.1. Κριτική στη νεοκλασική σκέψη

Στο «Μεγάλο Μετασχηματισμό» ασκεί κριτική στους κλασικούς οικονομολόγους αλλά και σε κάθε οικονομικό ντετερμινισμό, επιχειρηματολογώντας υπέρ της θεωρητικής αλλά και πραγματικής επανένωσης της οικονομικής σφαίρας με την κοινωνική. Η κριτική του στον φιλελεύθερο καπιταλισμό έχει φόντο τον αγώνα για την υπέρβασή του και τη μετάβαση σε ένα ριζικά διαφορετικό οικονομικό σύστημα (Κακαβούλος/Γρίτζας 2015: 53). Συγκεκριμένα αμφισβητεί την ιδέα της φυσικής τάσης των ανθρώπων για ανταλλαγή που υποστηρίζει ο Smith αναφέροντας ότι: «ενώ την εποχή του Adam Smith αυτή η τάση συναλλαγής δεν είχε αποκτήσει ιδιαίτερη σπουδαιότητα για τη ζωή οποιασδήποτε γνωστής κοινότητας και κατείχε δευτερεύοντα ρόλο στην οικονομική ζωή, εκατό χρόνια αργότερα είχε κατακτήσει το μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη ένα βιομηχανικό σύστημα το οποίο, πρακτικά και θεωρητικά, υπονοούσε πως όλες οι δραστηριότητες των ανθρώπων, οικονομικές, πολιτικές και πνευματικές, απέρρεαν από αυτή την τάση» (Polanyi 2007: 46).

Ακόμη, ισχυρίστηκε ότι ο Marx επηρεάστηκε από τον Ricardo και τα πιστεύω του για φιλελεύθερη οικονομία, πράγμα που οδηγεί φιλελεύθερους και μαρξιστές σε παρόμοιες ερμηνείες για τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις. Βασικό του επιχειρήμα είναι ότι η σύλληψη των κοινωνικών τάξεων αποκλειστικά με βάση την οικονομία παρουσιάζει αδυναμίες και υιοθετεί τη λογική των φιλελεύθερων. Χαρακτηρίστηκε αναφέρει: «ο ίδιος ο Marx ακολούθησε τον Ricardo όταν προσδιόριζε τις κοινωνικές τάξεις με οικονομικούς όρους» (Polanyi 2007: 149). Επιπρόσθετα, θεωρεί ότι

σχεδόν στο σύνολο της η σκέψη του 19ου αιώνα υιοθέτησε (είτε με βάση το άτομο οι φιλελεύθεροι είτε με βάση τις κοινωνικές τάξεις οι μαρξιστές, μια συγκεκριμένη έννοια ανθρώπου), αυτή του οικονομικού ανθρώπου, ο οποίος δρα ορθολογικά με βάση τα οικονομικά του συμφέροντα. Ωστόσο, υποστηρίζει ότι ο οικονομικός άνθρωπος δεν είναι ένα γενικό και διαρκές φαινόμενο στην ιστορία του ανθρώπου, αλλά μια πολύ πρόσφατη κατασκευή, που πραγματοποιήθηκε και μπορεί να αποδοθεί στις ειδικές συνθήκες του 19ου αιώνα. Απορρίπτει τον οικονομικό άνθρωπο και εισάγει τον κοινωνικό άνθρωπο οποίος δρα πρωταρχικά ως κοινωνικό ον. Συγκεκριμένα υποστηρίζει: «Σπουδαία ανακάλυψη της πρόσφατης ιστορικής και ανθρωπολογικής έρευνας αποτελεί το γεγονός ότι, κατά κανόνα, η ανθρώπινη οικονομία θεμελιώνεται στις κοινωνικές σχέσεις: Ο άνθρωπος δεν δρα για να εξασφαλίσει το ατομικό του συμφέρον στην κατοχή υλικών αγαθών. Δρα για να διασφαλίσει την κοινωνική του υπόσταση, τις κοινωνικές του κατακτήσεις και φιλοδοξίες. Εκτιμά τα υλικά αγαθά μόνο εφόσον συμβάλλουν σε αυτή την κατεύθυνση» (Polanyi 2007: 149).

Ουσιαστικά, προκρίνει μια αντίληψη με βάση την οποία είναι αδιανόητο να φανταστούμε τον άνθρωπο εκτός της κοινωνίας (Polanyi Levitt /Mendell 1987: 739). Χαρακτηριστικά, αναφέρεται σε προκαπιταλιστικές κοινωνίες, όπου η οικονομία δεν ρυθμιζόταν από τις αγορές, αλλά κυρίως από τις αρχές της αμοιβαιότητας και της αναδιανομής. Δηλαδή η οικονομική συμπεριφορά των ανθρώπων δεν καθοριζόταν από ωφελμιστικά κίνητρα αλλά από κοινωνικές αξίες (Polanyi,2007:149), θεωρώντας την οικονομία «ενθουσιάζουσα στην κοινωνία». Ενώ αντίθετα υποστηρίζει ότι στον καπιταλισμό, η οικονομία μετατρέπεται σε κεντρικό ρυθμιστικό παράγοντα της κοινωνίας, η οποία μετατρέπεται σε κοινωνία της αγοράς. Έχοντας καταστροφικά αποτελέσματα για την κοινωνία (Κακαβούλος/Γρίτζας 2015: 56).

Επιπλέον, πιστεύει ότι η αγοραία οικονομία και κοινωνία επιβάλλεται από το κράτος και δεν είναι προϊόν «αυθόρμητης» εξέλιξης, όπως θεωρούσαν οι φιλελεύθεροι. Στον καπιταλισμό η εμπορευματοποίηση της κοινωνίας είναι κρατικά σχεδιασμένη και επιβάλλεται με τη βία. Επομένως, αυθόρμητη και αναπόφευκτη είναι η αντίδραση της κοινωνίας απέναντι στην εμπορευματοποίηση της, η οποία την καταστρέφει – αυτό ονομάζει «διπλή κίνηση». Αναφέροντας: «Μπορεί να θεωρηθεί δράση δύο οργανωτικών αρχών στην κοινωνία, που η καθεμιά έχει τους ιδιαίτερους θεσμικούς της στόχους, τη στήριξη συγκεκριμένων κοινωνικών δυνάμεων και τις μεθόδους της. Η μία ήταν η αρχή του οικονομικού φιλελευθερισμού, που αποσκοπούσε στην εδραίωση μιας αυτορυθμιζόμενης αγοράς. Είχε τη στήριξη των εμπορευόμενων στρωμάτων και, ως

μέθοδο, κυρίως τη λογική του laissez-faire και του ελεύθερου εμπορίου. Η άλλη ήταν η αρχή της κοινωνικής προστασίας, στόχευε στη διατήρηση ανθρώπου και Φύσης, όπως και της οργάνωσης της παραγωγής, και είχε μεγάλη υποστήριξη από τους άμεσα θιγόμενους από τις καταστροφικές επιπτώσεις της αγοράς – κυρίως την εργατική τάξη και τους κτηματίες της υπαίθρου. Τέλος, χρησιμοποιούσε ως μεθόδους προστατευτική νομοθεσία, περιοριστικές οργανώσεις και άλλα όργανα παρεμβατισμού» (Polanyi 2007: 131)

Οι απαιτήσεις του κυρίαρχου μοντέλου της οικονομίας μάς οδηγούν απευθείας σε πολεμικές συρράξεις: για τη διεκδίκηση πετρελαίου, νερού, τροφίμων. Η μη βιώσιμη ανάπτυξη εμπεριέχει τρεις μορφές βίας:

- Τη βία κατά της γης, που εκδηλώνεται ως οικολογική κρίση.
- Τη βία κατά των ανθρώπων, που εκδηλώνεται ως φτώχεια, υπεξαίρεση και εκδίωξη.
- Τη βία ως πόλεμο και σύγκρουση, καθώς προκειμένου να ικανοποιηθούν τις ακόρεστες ορέξεις, τους, οι ισχυροί ιδιοποιούνται τους πόρους στους οποίους βασίζεται η ύπαρξη των κοινωνιών και των κρατών μας (Σιββα,χχ).

Η επανασύνδεση της οικονομίας με την κοινωνία και τη θεσμική αναδιοργάνωση της οικονομίας με βάση τις έννοιες της αμοιβαιότητας και της αναδιανομής οδηγούν σε ένα όραμα για τη διαμόρφωση μιας οικονομίας στην υπηρεσία της κοινωνίας. Αυτές ακριβώς οι έννοιες της αμοιβαιότητας και της αναδιανομής, καθώς και η προοπτική μιας οικονομίας στην υπηρεσία της κοινωνίας ταιριάζουν και συνδέονται τόσο με την κοινωνική (αλληλέγγυα) οικονομία όσο και με το κοινωνικό κράτος. Υπό αυτή την έννοια το έργο του Polanyi έχει αποτελέσει πηγή έμπνευσης και απελευθερωτική σκέψη για όσους ασχολούνται με την κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία και το κράτος πρόνοιας (Κακαβούλος/Γρίτζας 2015: 56).

1.2. Πολίτικες διαχείρισης κοινών αγαθών

Ιστορικά, τα κοινά αποτελούν μια μορφή συλλογικής ιδιοκτησίας που θέσπισαν διάφορες κοινότητες για να διασφαλίσουν την επιβίωση και την ευημερία κάθε μέλους τους. Είτε είναι υλικά, όπως η γη, το νερό και ο αέρας, είτε άυλα, όπως η γνώση και οι δεξιότητες (Ostrom 1990: 30) μέχρι κοινά παραγωγικά μέσα όπως οι εργατικοί συνεταιρισμοί και ψηφιακά αγαθά όπως το ανοικτό λογισμικό (Dyer-Witheyford 2012: 2). Αποτελούν από καιρό κεντρική έννοια της δημόσιας οικονομίας (Hudson/Jones 2005: 268).

Ο ανταγωνισμός και η συνεργασία μεταξύ ανθρώπων ή άλλων ζωντανών όντων αποτελεί μείζον ζήτημα σε διάφορους κλάδους, συμπεριλαμβανομένης, της οικονομίας και της πολιτικής επιστήμης. Ένα είδος σύγκρουσης που προκύπτει συχνά στην οικονομία, είναι όταν υπάρχει ένας πόρος ανοικτός στη πρόσβαση από όλους (κοινός) όπου κανείς δεν έχει τον έλεγχο του (πόρου). Κάθε άτομο εντείνει την εκμετάλλευση επειδή παίρνει ένα άμεσο κέρδος από αυτό. Όμως, κάθε άτομο φέρει και ένα μέρος του κόστους που οφείλεται σε υπερεκμετάλλευση του κοινού καλού. Ωστόσο, εάν ένα άτομο αποφεύγει την υπερβολική εκμετάλλευση των κοινών αυτών αγαθών εξακολουθεί να είναι υποχρεωμένο να καταβάλει το μερίδιό του κόστος που οφείλεται στις δραστηριότητες υπερεκμετάλλευσης των άλλων μελών της ομάδας. Επομένως, δεν υπάρχει το άμεσο πλεονέκτημα που αποκομίζεται από την αποφυγή της υπερεκμετάλλευσης πράγμα που μπορεί να οδηγήσει στην εξάντληση του, δηλαδή στην καταστροφή του (Francisco /Gordo 2006: 321-322). Πρόκειται για θεωρία που υποστήριξε ο Hardin στην «Τραγωδία των κοινών» όπου εστιάζει στη δυσκολία αντιμετώπισης του πεπερασμένου των «κοινόκτητων πόρων», δηλαδή των πόρων εκείνων στους οποίους δύναται να έχουν όλοι πρόσβαση (Dahalman 1980: 78-98). Το βασικό πρόβλημα που αναδεικνύεται από την τραγωδία των κοινοτικών πόρων είναι η ανησυχία για την υπερβολική αύξηση τον πληθυσμού, εξαιτίας της οποίας θα προκληθεί εξάντληση των φυσικών πόρων (Wade,1987:95-106).

Επίσης, ο Hardin (1968: 1243-1244) τόνισε την αλόγιστη χρήση φυσικών πόρων και την υπερεκμετάλλευση τους που πραγματοποιείται σε μεγαλύτερη ένταση και έκταση στο λεγόμενο δυτικό κόσμο και πολύ λιγότερο στο Τρίτο Κόσμο. Ισχυρίστηκε ότι θα πρέπει να βρεθεί μια ειδική παράμετρος (συντελεστής) υπολογισμού, της αύξησης τον πληθυσμού ανάλογα με την περιοχή και με την κατανάλωση φυσικών πόρων. Επιπλέον ανέφερε πως η δυσανάλογη σχέση μεταξύ των χωρών στην κατανάλωση και στην αξιοποίηση και εκμετάλλευση των πόρων συνδέεται άμεσα με την κουλτούρα των λαών και το πρότυπο της ανάπτυξης το οποίο ακολουθούν ή θα ακολουθήσουν (Δημαδάμα 2008: 41). Εντούτοις, η υιοθέτηση κοινωνικών κανόνων καθώς και ατομικής ηθικής θεωρούνται καλοί λόγοι αποτροπής της υπερεκμετάλλευσης των κοινών πόρων (Daniel et.al. 2007: 343)

Αξίζει να σημειωθεί ότι η θεωρία του Hardin δέχτηκε κριτική τόσο για την «απόρριψη της τεχνολογίας ως βασική παράμετρο επίλυσης του προβλήματος όσο και για την ανεξέλεγκτη ελεύθερη πρόσβαση στους κοινόκτητους πόρους. Είναι φανερό, ότι ο Hardin προσπάθησε να κάνει μια ευθεία αναγωγή της λειτουργίας του

οικοσυστήματος με τη λειτουργία της ανθρώπινης κοινωνίας, υπερ-απλουστεύοντας ορισμένα στοιχεία. Ωστόσο δεν αξιολογεί την τεχνολογία ως ικανή παράμετρο μετριάσμου/ελέγχου της πληθυσμιακής αύξησης αλλά και εξοικονόμησης των φυσικών πόρων. Η ανεξέλεγκτη πρόσβαση σε κοινόκτητους πόρους αποτέλεσε για τη θεωρία του τη βασική παράμετρο την οποία δεν μπορεί η τεχνολογία να διαφοροποιήσει (Δημαδάμα 2008: 92).

Ακόμη κατά τον Ostrom (1990: 24), τα κοινά αγαθά εμπεριέχονται σε ένα πλαίσιο που συνδέει όλα τα άτομα σε ένα δίκτυο κοινωνικής συνεργασίας και αλληλεξάρτησης. Υπόκεινται σε συλλογική διαχείριση με ισότιμες συμμετοχικές διαδικασίες από τις κοινότητες που τα παράγουν ή τα κατέχουν. Ειδικότερα, η ύπαρξη των κοινών ενσαρκώνει μια αυτοθέσμιση των κοινοτήτων με την οποία συντηρούν και διαχειρίζονται ορθολογικά τους κοινούς πόρους, αποφεύγοντας την κατά Hardin «τραγωδία των κοινών», δηλαδή την κατασπατάλησή τους (Ostrom 1990:28). Η εξασφάλιση ότι το κοινό λαμβάνει επαρκή προσφορά κοινωνικών αγαθών απαιτεί κάποιο επίπεδο κυβερνητικής δράσης, δεδομένου ότι οι αμιγώς ιδιωτικές αγορές συχνά δεν θεωρούν κερδοφόρο το να παρέχουν κοινωνικά αγαθά (Cleick et.al. 2002: 5).

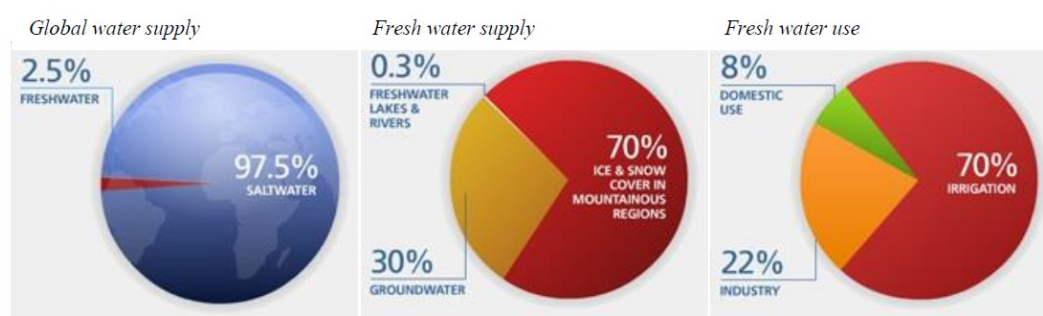
Η μετατροπή των δημόσιων αγαθών σε εμπορεύματα συνιστά μια μορφή «περίφραξης», δηλαδή απο-πλαισιοποίησης των δημόσιων αγαθών από το κοινωνικοϊστορικό συγκείμενο όπου είχε εγγραφεί η παραγωγή και αναπαραγωγή τους. Με τον εγκιβωτισμό τους σε νέα συγκείμενα, τα δημόσια αγαθά καθίστανται ανταλλάξιμα, ενσωματώνονται στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής και ανάγονται σε αντικείμενο κερδοφορίας των ατομικών κεφαλαίων (Hall 2012: 1). Η ιδιωτικοποίηση των κοινών αγαθών είναι συστατικό στοιχείο της πολιτικής του νεοφιλελευθερισμού, ο οποίος είναι εδώ και χρόνια η κυρίαρχη επιλογή του συστήματος, διότι εξασφαλίζει υπερσυσσώρευση κεφαλαίου και κερδών στα χέρια λίγων εταιρειών διαμέσου του μηχανισμού της υπερχρέωσης κρατών και πολιτών (χρεοκρατία) και συνεπακόλουθα, ακόμα μεγαλύτερη συγκέντρωση πολιτικής εξουσίας στα χέρια των ιδίων (εταιρειοκρατία αντί για δημοκρατία) (Νικολάου 2017: 18).

1.2.1. Γενικά στοιχεία υδατικών πόρων

Αν και το νερό φαίνεται να υπάρχει σε αφθονία στη Γη, αφού το 70% (ανέρχεται σε 1,4 δισεκατομμύρια km³) της επιφάνειάς της καλύπτεται από αυτό, η τελικά διαθέσιμη και κατάλληλη για χρήση ποσότητα είναι πολύ μικρή (Μιμίκου/

Φωτόπουλος 2004: 26). Πιο συγκεκριμένα, το 97,5% του συνόλου του είναι θαλασσινό και συνεπώς ακατάλληλο για ανθρώπινη χρήση (Peet 2004: 4). Το υπόλοιπο 2,5% (35 εκατομμύρια km³) είναι γλυκό νερό, εκ των οποίων το 70% (24 εκατομμύρια km³) είναι με τη μορφή πάγου, το 30% (11 εκατομμύρια km³) είναι υπόγεια ύδατα και μόλις 0,3% (105.000 km³) είναι εύκολο διαθέσιμο επιφανειακά. Από το σύνολο του γλυκού νερού, περίπου το 92% χρησιμοποιείται για ανθρώπινες χρήσεις - γεωργία (70%), βιομηχανία (22%) και οικιακή χρήση (8%) (Hameeteman 2013:4).

Εικόνα 1.1: Κατανομή του νερού στη γη

Source: UN-Water

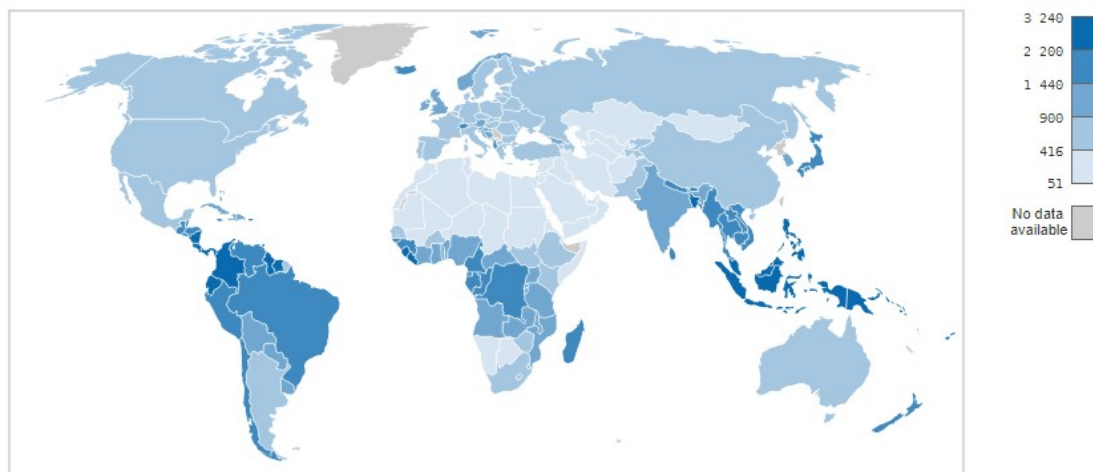
Πηγή: UN-Water, 2013

Όπως προβλέπεται από το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, οι απολήψεις νερού αναμένεται να αυξηθούν κατά 50% στον αναπτυσσόμενο κόσμο και 18% στον ανεπτυγμένο έως το 2025, τόσο λόγω της αύξησης του πληθυσμού όσο και της βιομηχανικής ανάπτυξης (UNDP 2012). Επί του παρόντος υπάρχουν δισεκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο που αντιμετωπίζουν προβλήματα στην ποσότητα των υδατικών πόρων (Hameeteman 2013: 4). Δεδομένου των αυξανόμενων περιορισμών στους λιγότερο φυσικούς πόρους, όπως το γλυκό νερό, οι προκλήσεις γύρω από το περιβάλλον και τη μελλοντική ανάπτυξη μεγάλων αστικών συγκροτημάτων είναι πράγματι μεγάλες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η βιώσιμη παροχή και διανομή νερού είναι καθοριστική στην επιτυχή ανάπτυξη και θα διαδραματίσει όλο και πιο ζωτικό ρόλο στην αστικοποίηση παγκοσμίως (Foshhe et.al. 2009: 2).

Επιπλέον τα υδάτινα αποθέματα δεν είναι κατανομημένα ισομερώς ανά τον πλανήτη. Οι φτωχότερες αναπτυσσόμενες χώρες βρίσκονται κοντά σε περιοχές που δεν διαθέτουν επαρκή παροχή νερού. Και σε περίπτωση που οι χώρες αυτές

διαθέτουν επαρκείς ποσότητες, αυτό το προνόμιο αντισταθμίζεται επειδή αντιμετωπίζουν περιφερειακές ζώνες έλλειψη νερού. Για να γίνει κατανοητό πόσο ανομοιογενής είναι η διανομή του γλυκού νερού, θα πρέπει να μελετηθούν οι βροχοπτώσεις. Ο χάρτης (Εικόνα 1.2) δείχνει πως η μέση βροχόπτωση σε βάθος (mm ανά έτος) διαφέρει ανά χώρα.

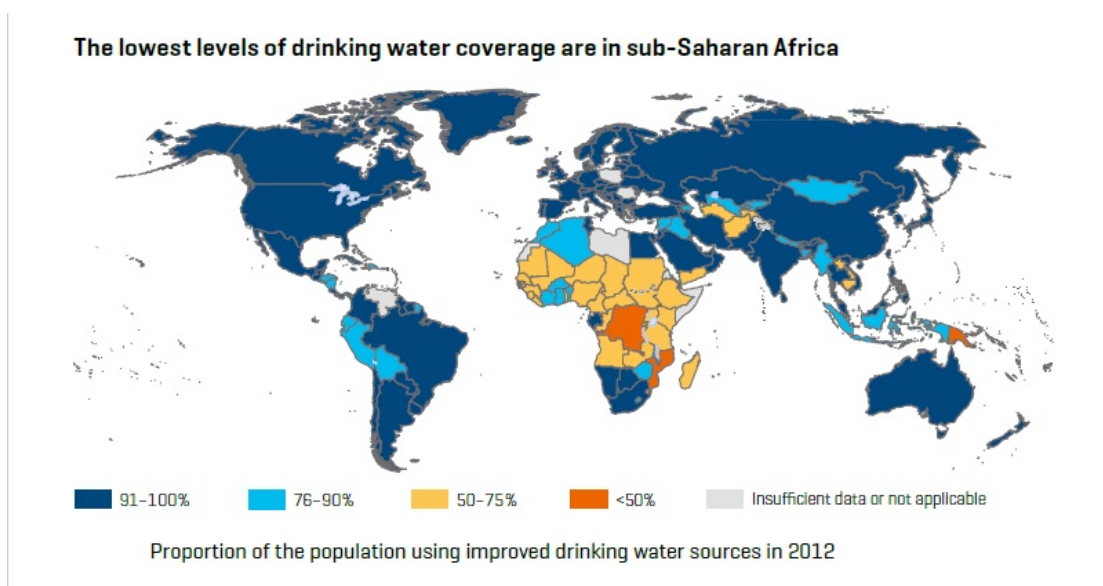
Εικόνα 1.2: Κατανομή των βροχοπτώσεων ανά χώρα

Πηγή: Παγκόσμια Τραπεζα, 2014

Η πρόσβαση στο νερό είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Ωστόσο αυτό το δικαίωμα δεν είναι δεδομένο για όλους. Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας (εικόνα 2.3) η δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης του πληθυσμού σε νερό για το 2012 στην πλειονότητα των χωρών της Αφρικής είναι μεταξύ του 50-75% ενώ για τις χώρες όπως το Ζαΐρ, η Μοζαμβίκη και η Πουα Νέα Γουινέα (πορτοκαλί σήμανση) το ποσοστό δεν ξεπερνά το 50%. Ως πρώτο βήμα, οι κυβερνήσεις, οι διεθνείς οργανισμοί, μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι τοπικές κοινότητες πρέπει να εργαστούν για να παρέχουν σε όλους τους ανθρώπους την πρόσβαση σε νερό και να εγγυηθούν το νερό ως ένα ανθρώπινο δικαίωμα.

Εικόνα 1.3: Ελεύθερη πρόσβαση πληθυσμού σε νερό το 2012

Πηγή: World Health Organization (WHO) and the United Nations Children's Fund (UNICEF), 2017

1.2.2. Προβλήματα υδατικών πόρων

Πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι ο αριθμός των χωρών που θα αντιμετωπίσουν την έλλειψη νερού το 2025 θα αυξηθεί δραματικά, καθώς υπάρχουν πρόσθετες απαιτήσεις για κάλυψη αναγκών νερού. Η παγκόσμια έλλειψη ύδατος σε συνδυασμό με μια επαναλαμβανόμενη συζήτηση από διεθνείς οργανισμούς με έμφαση στον ρόλο του νερού και στην καταπολέμηση της φτώχειας, έθεσε τα θέματα ύδατος στην κορυφή πολλών εθνικών και διεθνών προγραμμάτων. Λόγω του ζωτικού ρόλου του νερού στην ανθρώπινη ζωή, η στέρηση του συνδέεται αναμφισβήτητα με τη φτώχεια και συχνά θεωρείται προσβολή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (Molle/Molluga 2003: 529). Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας στις αναπτυσσόμενες χώρες, η πρόσβαση σε καθαρό νερό και υποδομές αποχέτευσης είναι ανεπαρκείς. Συγκεκριμένα 2,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι δεν διαθέτουν επαρκή αποχέτευση. 1,8 εκατομμύρια άνθρωποι πεθαίνουν ετησίως από διάρροια, χολέρα και άλλες σοβαρές ασθένειες. Κύρια θύματα αυτών των ασθενειών στις χώρες αυτές είναι τα παιδιά. Ωστόσο, για την Foshhe και συνάδελφους (2009: 2) κάτι τέτοιο δεν αποτελεί έκπληξη μιας και οι αναπτυσσόμενες χώρες που στερούνται τις κατάλληλες υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης παρεμποδίζονται οικονομικά και / ή υποφέρουν από πολιτική αστάθεια.

Ακόμα, σύμφωνα με τους Feitelson και Chenoweth (2002: 265), η έλλειψη νερού δεν απειλεί μόνο την ανθρώπινη υγεία και ευημερία αλλά και την οικονομική ανάπτυξη. Η έλλειψη νερού ορίζεται σήμερα όταν η ετήσια κατά κεφαλήν ύδρευση μιας χώρας είναι μικρότερη από 1700 m³. Θα πρέπει επιπλέον να τονιστεί ότι η ζήτηση για νερό δεν είναι σταθερή. Κατά τον Falkenmark, (1986: 192) αναμένεται να αυξηθεί ως συνάρτηση της αύξησης του πληθυσμού. Έτσι μια χώρα με υψηλή πληθυσμιακή ανάπτυξη μπορεί να αντιμετωπίσει αυξανόμενη πίεση ή έλλειψη νερού με την πάροδο του χρόνου. Πρόκειται για άποψη που υποστηρίζει και ο Lalasr (2002 στο Μπιθας 2012: 321) κάνοντας λόγο για τη ραγδαία αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, ως έναν από τους κυριότερους παράγοντες που επιδεινώνουν την παγκόσμια σπανιότητα των υδάτινων πόρων και που προκαλεί αυξημένη ζήτηση για πόσιμο νερό. Η αύξηση του πληθυσμού οδηγεί σε αντίστοιχη αύξηση της ζήτησης για νερό και για τρόφιμα, ενώ οι παραγωγοί τροφίμων αναμένεται να αντιμετωπίσουν μεγαλύτερο ανταγωνισμό για τη γη, το νερό και την ενέργεια (Charles et.al.2010: 812).

Ο Allan (2001) υποστηρίζει ότι το ζήτημα της επάρκειας τροφίμων και κατ' επέκταση του νερού πρέπει να αναλυθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο Μπίθας (2012: 324) το αναγάγει στο ΑΕΠ, θεωρώντας ως κύριο παράγοντα που επηρεάζει την ζήτηση για νερό την οικονομική μεγέθυνση. Η διαρκώς διογκούμενη οικονομική παραγωγή οδηγεί στην αυξημένη ζήτηση για εισροές νερού στην παραγωγική διαδικασία. Αρχικά, αυξάνονται οι άμεσες ανάγκες για νερό σαν συντελεστή παραγωγής. Έπειτα, αυξάνονται οι ανάγκες για διάθεση των αποβλήτων της παραγωγικής διαδικασίας σε υγρούς αποδέκτες. Η συνδυασμένη δράση των δύο συνιστωσών-παραγόντων οδηγεί σε αυξανόμενη χρήση των υδάτινων πόρων, καθώς αυξάνεται η παραγωγή αγαθών. Όλη η ιστορική διαδικασία της καπιταλιστικής μεγέθυνσης είναι μια διαδικασία καταστροφής της φύσης και των συστατικών της στοιχείων: του αέρα, των νερών, του εδάφους κλπ.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Αλλαγή του Κλίματος, το κλίμα θα εντείνει την υφιστάμενη πίεση στην διαθεσιμότητα ύδατος και θα συμβάλει στην επιδείνωση των προβλημάτων, με επιπτώσεις στα οικοσυστήματα και την ανθρώπινη υγεία (Berbel 2017: 801). Η αλλαγή του κλίματος και οι σχετικές επιπτώσεις στην νερό αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση των ασθενειών που σχετίζονται με το νερό σε πολλές περιφέρειες και ιδιαίτερα στην ανάπτυξη χαμηλού εισοδήματος χώρες. Σημειωτέο, πολλές από αυτές είναι είτε νησιωτικά κράτη που

κινδυνεύουν να πλημμυρίσουν, είτε περιοχές που πλήττονται από την ερημοποίηση (Πεσμαζόγλου 2015: 163). Οι ευάλωτες χώρες θα βιώσουν πιο έντονα τις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος, παρά τις αιτίες και τον αντίκτυπο που έχουν παγκόσμιο χαρακτήρα, καθώς οι φτωχότερες κοινότητες συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. (Hameeteman 2013: 7).

Η παροχή καθαρού πόσιμου νερού και υπηρεσιών αποχέτευσης είναι εξαιρετικά δαπανηρή. Μεγάλες υποδομές και δίκτυα, αντλίες, εγκαταστάσεις καθαρισμού και λυμάτων κρίνονται απαραίτητες. Ωστόσο, τα έσοδα από τις πωλήσεις τρεχούμενου νερού δεν καλύπτουν τέτοιες δαπάνες. Συχνά, οι αναπτυσσόμενες -και όχι μόνο χώρες- αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάκαμψη και τα έσοδα τους δεν επαρκούν για την πλήρη ανάκτηση του κόστους. Επιπλέον, τα συστήματα ύδρευσης στον αναπτυσσόμενο κόσμο είναι ιδιαίτερα ανεπαρκή. Η απώλεια νερού λόγω του συνδυασμού διαρροής συστήματος και κλοπής κυμαίνεται από 40% έως 60% σε σύγκριση με τα συστήματα στον ανεπτυγμένο κόσμο όπου κυμαίνεται από 10% έως 20% (Haarmeyer/ Mody 1997: 35).

Αντίθετα, ο Young (1996) τονίζει την υποτιμολόγηση του νερού υποστηρίζοντας ότι οι σημαντικές προκλήσεις της διαχείρισης υδατικών πόρων στις μέρες μας σχετίζονται περισσότερο με τον «συντονισμό των ανθρώπων» παρά με τη φυσική ή τεχνική διαχείριση των υδατικών πόρων και κατ' επέκταση, οι οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες μπορούν να διαδραματίσουν έναν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων. Ο τρόπος εκδήλωσης των προβλημάτων που σχετίζονται με το νερό, όπως η ποσοτική ανεπάρκεια, η ρύπανση, οι συγκρούσεις για τα δικαιώματα χρήσης του νερού καθώς και η περιβαλλοντική υποβάθμιση δεν αποτελούν παρά συμπτώματα. Σε μεγάλο βαθμό, τα ουσιαστικά και πραγματικά προβλήματα προκύπτουν από τις αποτυχίες της οικονομικής πολιτικής: το νερό υποτιμολογείται και οι χρήσεις του δεν υπόκεινται σε επαρκή κανονισμό ή περιβάλλονται από κίνητρα που οδηγούν στο αντίθετο από το αναμενόμενο αποτέλεσμα ή και τα δύο μαζί. Ο Μπίθας (2012: 324) θεωρεί δευτερεύοντα αίτια που συμβάλουν την σπανιότητα των υδάτινων πόρων την αναποτελεσματική τους διαχείριση, την υιοθέτηση νέων καταναλωτικών προτύπων που απαιτούν αυξημένη χρήση νερού για τα νοικοκυριά καθώς και την κλιματική αλλαγή με τις συνεπακόλουθες περιόδους έντονης ξηρασίας σε περιοχές που παραδοσιακά αντιμετώπιζαν σπανιότητα υδάτινων πόρων.

Επιπλέον, οι Barlow και Clarke (2002) υποστηρίζουν πως η εμπορευματοποίηση του νερού (όπου σήμερα θεωρείται η τρίτη καλύτερη επένδυση μετά το πετρέλαιο και το ρεύμα) μελλοντικά ίσως μόνο οι πλούσιοι να μπορούν να εξασφαλίσουν την απρόσκοπτη πρόσβασή τους σε πηγές νερού. Για αυτό και είναι απαραίτητη η προστασία του ώστε να είναι προσβάσιμο από όλους τους ανθρώπους. Κατά τον Heywood (2013: 662) είναι ξεκάθαρο ότι η ανησυχία για την επάρκεια των φυσικών πόρων που μπορούν να συντηρήσουν τον πληθυσμό και να διασφαλίσουν την εθνική ισχύ προηγείται κατά πολύ των ανησυχιών για κλιματική αλλαγή. Αυτές οι αυξημένες πιέσεις θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε επηρεασμό τόσο των παγκόσμιων όσο και των περιφερειακών συστημάτων μέσω συγκρούσεων που βασίζονται σε φυσικούς πόρους, εμφυλίων αναταραχών και μεταναστευτικών ρευμάτων. Μια αυξημένη διαφορά στη διαθεσιμότητα ύδατος είναι ένας άλλος παράγοντας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε συγκρούσεις πάνω στο νερό, ιδιαίτερα στις άγονες και ημι-άνυδρες περιοχές.

Η έννοια της ασφάλειας (κυρίως περιβαλλοντικής) των υδάτων έχει αντίκτυπο στο θέμα των ένοπλων συγκρούσεων που καθοδηγούνται από τα κίνητρα των χωρών να καταλαμβάνουν και να διαχειρίζονται φυσικούς πόρους. Οι περιβαλλοντικοί παράγοντες είναι σπάνια, αν ποτέ, η μόνη αιτία βίαιων συγκρούσεων. Εθνότητα, δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, χαμηλά επίπεδα διεθνούς εμπορίου και συγκρούσεις στις γειτονικές χώρες είναι παράγοντες που σχετίζονται σημαντικά μεταξύ τους, μαζί με τους φυσικούς πόρους. Ωστόσο, είναι σαφές ότι η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και οι σχετικές περιβαλλοντικές πιέσεις μπορούν να καταστούν σημαντικοί παράγοντες της βίας. Οι διαφορές σχετικά με την κυριότητα, τη χρήση και την εκμετάλλευση τους συχνά διαδραματίζουν ανασταλτικό ρόλο στην ειρήνη, ιδίως για τα ευάλωτα κράτη του αναπτυσσόμενου κόσμου, όπου οι διαφορετικοί φυσικοί πόροι είναι ζωτικής σημασίας για τις οικονομίες τους, συνεπώς η πιθανότητα βίαιων συγκρούσεων στο έδαφός τους ή μεταξύ γειτονικών χωρών αυξάνεται. Υπάρχει αυξανόμενη αναγνώριση μεταξύ των ερευνητών και των υπευθύνων λήψης αποφάσεων, ότι σε πολλά κράτη, οι διαφορές σχετικά με αυτούς τους πόρους έχουν τροφοδοτήσει και στηρίζουν τη βίαιη σύγκρουση και την αστάθεια. Οι έρευνες δείχνουν ότι το 40-60% των εμφυλίων πολέμων τα τελευταία 60 χρόνια έχει ενεργοποιηθεί, χρηματοδοτηθεί ή διατηρηθεί από φυσικούς πόρους (UNEP 2009: 8).

Χαρακτηριστική περίπτωση είναι η Συρία. Σύμφωνα με τον Gleick (2014: 331), οι πολιτικές δυσκολίες της Συρίας και ο συνεχιζόμενος εμφύλιος πόλεμος είναι αποτέλεσμα σύνθετων αλληλένδετων παραγόντων, μεταξύ των οποίων θρησκευτικές και κοινωνικοπολιτικές εντάσεις, αλλά και οι υδάτινες και κλιματικές συνθήκες λόγω του ρόλου που διαδραμάτισαν στην επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών της Συρίας. Παρόμοια άποψη εκφράζει και ο Colin και συνάδελφοι (2015:3241) αναφέροντας πως η Συρία είναι μια χώρα που χαρακτηρίζεται από κακή διακυβέρνηση και μη βιώσιμες γεωργικές και περιβαλλοντικές πολιτικές, όπου η ξηρασία είχε καταλυτικό αποτέλεσμα, συμβάλλοντας στην πολιτική αναταραχή. Επιπρόσθετα ο Hoerling, δήλωσε: «*Το μέγεθος και η συχνότητα της ξηρασίας που έχει συμβεί είναι υπερβολικά μεγάλο για να εξηγηθεί μόνο από τη φυσική μεταβλητότητα*» (στο Cleick 2014).

Η «ασφάλεια» των υδάτων αποτελεί παράγοντα, ο οποίος επηρεάζει τα μεγέθη της ισχύος και της ασφάλειας των κρατικών δρώντων ή/και ευρύτερων γεωγραφικών περιοχών λόγω της θέσεως τους εντός ενός υποσυστήματος και εξαιτίας των υφισταμένων γεωφυσικών ιδιομορφιών της επικράτειάς τους (Kotoulas 2016: 152). Κυρίαρχο ρόλο στα αποθέματα του νερού της Συρίας κατέχει η Τουρκία, η οποία διεκδικεί το μεγαλύτερο μέρος της εκμετάλλευσής των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη με την αιτιολόγηση πως οι πηγές τους βρίσκονται επί των εδαφών της και ρέουν σε ένα μέρος αυτής καθώς και προς τις συνοριακές αραβικές χώρες ενώ, δε δέχεται ότι πρόκειται για «διεθνείς ποταμούς» όπως υποστηρίζουν η Συρία και το Ιράκ. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι η διαθεσιμότητα νερού θα συνεχίσει να αποτελεί παράγοντα που συμβάλλει στη μετανάστευση, ιδιαίτερα στις περιφέρειες όπου «συνυπάρχουν παράγοντες φτώχειας και ευαλωτότητας σε φυσικούς κινδύνους»⁵. Οι πιέσεις αυτές είναι πιθανό να εντείνουν και να αλλάξουν τα υπάρχοντα πρότυπα διαθεσιμότητας και ποιότητας των υδάτων. Αυτό θα έχει διαφορετικές επιπτώσεις στις αγροτικές και τις αστικές περιοχές - εκατομμύρια ευάλωτων πληθυσμών στις αγροτικές περιοχές αναμένεται να μετακινηθούν σε πόλεις, επειδή δεν μπορούν να διατηρήσουν τα προς το ζην ή ακόμα και να υπομείνουν (Hameeteman,2013:8). Επιπλέον οι πολιτικές συγκρούσεις συμφερόντων σχετικά με τους κοινούς υδάτινους πόρους, δεν είναι σπάνιες ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου η σχέση μεταξύ των

⁵ International Decade for action "Water for life 2005-2015":
<http://www.un.org/waterforlifedecade/unwdpc.shtml> [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

παράκτιων χωρών είναι ήδη τεταμένη για άλλους οικονομικούς και πολιτικούς λόγους και όπου οι παράκτιες χώρες εξαρτώνται από κοινά διεθνή ποτάμια ή λίμνες για να καλύψουν τις περισσότερες από τις εγχώριες απαιτήσεις τους, όπως η Ινδία-Πακιστάν στον Ινδό ποταμό αλλά και την Κίνα-Ινδία στον ποταμό Βραχμαπούτρα. Μεταξύ του 1900 και του 2001, πραγματοποιήθηκαν 17 συγκρούσεις με στρατιωτική δύναμη για τα ζητήματα διαχείρισης-διευθέτησης των υδάτινων αυτών συστημάτων (Dinar 2009: 109).

Η αιτία της λειψυδρίας είναι κεντρική ανησυχία στον καθορισμό των συνθηκών καθώς και των μέτρων καταπολέμησης και αποκατάστασης του υδάτινου περιβάλλοντος. Οι κύριοι λόγοι είναι: α) φυσικοί-περιβαλλοντικοί παράγοντες. Δηλαδή περιορισμένες πηγές νερού που παρατηρούνται συνήθως σε άγονες και έρημες περιοχές. β) Έλλειψη διοικητικής ικανότητας, κακής συντήρησης και διαχείρισης των συστημάτων ύδρευσης και άρδευσης. γ) Οικονομική έλλειψη (π.χ. πληρωμή για νερό) για πρόσβαση στο νερό. δ) Η θεσμική έλλειψη είναι μια λεπτότερη διάσταση της προκαλούμενης σπανιότητας, υποδηλώνοντας την αποτυχία της κοινωνίας να αντιμετωπίσει μεταβολές των ισορροπιών μεταξύ προσφοράς και ζήτησης και περιβαλλοντικής διατήρησης. Η έλλειψη αυτή μπορεί να είναι στην παροχή επαρκών τεχνολογικών και τεχνικών ικανοτήτων. ε) Η πολιτική έλλειψη που συμβαίνει σε περιπτώσεις στις οποίες οι άνθρωποι αποκλείονται από την πρόσβαση σε μια διαθέσιμη πηγή νερού επειδή βρίσκονται σε κατάσταση πολιτικής υποταγής (Molle/Mollinga 2003: 531). Κάτι το οποίο πολύ συχνά υπάρχει στις αναπτυσσόμενες χώρες. Προκειμένου να επιτευχθεί σταθερότητα και οικονομική πρόοδος, που είναι ζωτικής σημασίας για χώρες αντιμετωπίζουν αυτές τις προκλήσεις παροχής νερού και αποχέτευσης με την πραγματοποίηση κατάλληλων επενδύσεων (από ιδιώτες) σε έργα υποδομής σταθερές επιχειρησιακές αρχές, θέσπιση ρυθμιστικών πλαισίων και οικονομικά μέσα εξομάλυνσης των βραχυχρόνιων διακυμάνσεων της ρευστότητας αναδεικνύοντας την ιδιωτικοποίηση δημοσίων υδάτων ως πιθανή εναλλακτική λύση (Foshee et.al. 2009: 2). Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις κάτι τέτοιο δεν κατέστη δυνατό λόγο των πολλαπλών και συνεχών αντιδράσεων της κοινωνίας σε τέτοιου είδους εγχειρήματα.

Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι το ζήτημα της διαχείρισης του νερού ξεπερνά τα όρια ενός κράτους και τίθεται σε ένα ευρύτερο επίπεδο είτε περιφερειακό είτε παγκόσμιο. Από την άλλη, η διεθνής συνεργασία παρουσιάζει εμπόδια όπως ανισότητες των νομικών, οικονομικών, πολιτιστικών και

δημογραφικών δομών, καθώς και γεωλογικές και κλιματικές διαφορές. Αυτά τα εμπόδια πρέπει να καταργηθούν σε ένα διεθνές πλαίσιο (Elvan 2012: 4161).

2. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΡΩΝΤΕΣ

2.1. Γενικές αρχές ιδιωτικοποιήσεων

Κομβική διοικητική τάση των τελευταίων χρόνων, αποτέλεσε η συρρίκνωση του δημόσιου τομέα δια των αποκρατικοποιήσεων και ο περιορισμός της παρέμβασης του κράτους στην ιδιωτική οικονομία (Sunita/Aishetu 2005). Η έννοια των ιδιωτικοποιήσεων, καθώς και η απελευθέρωση των αγορών, υποστηρίζεται σθεναρά από την Σχολή του Σικάγου, και κύριο εκπρόσωπό τον Friedman. Σύμφωνα με τη θεωρία του, οι κυβερνήσεις πρέπει να ιδιωτικοποιούν τη δημόσια περιουσία, καταργώντας όλους τους φορολογικούς και εργασιακούς κανόνες, προς όφελος των ιδιωτικών επιχειρήσεων και σε βάρος της ύπαρξης κρατικών μονοπωλιακών επιχειρήσεων κοινής ωφελείας (Γεωργόπουλος 2015: 129). Υπό τη στενή έννοια του όρου, η ιδιωτικοποίηση σημαίνει τη μόνιμη μεταφορά του δικαιώματος ιδιοκτησίας (και του αντίστοιχου ελέγχου) από μια δημόσια αντιπροσωπεία σε ένα ή περισσότερα ιδιωτικά μέρη (Ricketts 2004). Ως ιδιωτικοποίηση μπορεί να οριστεί η μεταφορά της ιδιοκτησίας των δημοσίων επιχειρήσεων ή περιουσιακών τους στοιχείων από το κράτος σε φορείς του ιδιωτικού τομέα. Υπό την ευρεία έννοια του όρου, η ιδιωτικοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει όχι μόνο επιχειρήσεις και κλάδους, αλλά και μια ~~ολόκληρη εθνική οικονομία~~. Σε αυτή την περίπτωση, ο βαθμός ιδιωτικοποίησης εξαρτάται από την έκταση της προγενέστερης κρατικής ιδιοκτησίας και ελέγχου και από τον στόχο του ευρύτερου προγράμματος μεταρρύθμισης που υιοθετείται (Γεωργόπουλος 2015: 133).

Σύμφωνα με τη θεωρία της δημόσιας επιλογής υπάρχουν δύο πιθανές εξηγήσεις για αυτή την τάση. Πρώτον, η ιδιωτικοποίηση μέσω ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών εντάσσει τον ανταγωνισμό στα μονοπώλια (Savas, 1987), γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της αποδοτικότητας και μείωση του κόστους. Αφετέρου, η ιδιωτική συμμετοχή θα μπορούσε να προωθήσει μια καλύτερη εκμετάλλευση των οικονομιών όταν οι δημόσιες υπηρεσίες παραδίδονται σε υποβαθμισμένο επίπεδο (Molle/Mollinga 2003: 618). Βασική αιτία της εμφάνισης των τάσεων ιδιωτικοποίησης είναι οι διαστάσεις της υπερσυσσώρευσης του κεφαλαίου από τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Το κεφάλαιο δεν κατάφερε να ξεπεράσει έστω και προσωρινά με τις δυο κυκλικές κρίσεις της δεκαετίας του 1980 τα προβλήματα και τις αντιθέσεις που δημιουργούσε η υπερσυσσώρευση αυτή. Στη Βρετανία, λοιπόν, ξεκίνησε η πολιτική των

ιδιωτικοποιήσεων ως συστηματική πολιτική από το 1979-80. Η πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων φαίνεται πως αποτελεί για το κεφάλαιο που πλεονάζει μια διέξοδο καθώς αποτελεί μια μορφή επενδυτικής δραστηριότητας κερδοφόρας και χωρίς μεγάλα επιχειρηματικά ρίσκα. Μια επενδυτική δραστηριότητα, που με αυτή το πλεονάζον κεφάλαιο δεν επεκτείνεται, διευρύνεται ή εκσυγχρονίζεται, αλλά απορροφά το ήδη υπάρχον παραγωγικό δυναμικό που ανήκει στη δημόσια ιδιοκτησία, και μάλιστα με ευνοϊκούς γι' αυτό όρους, καθώς εξαγοράζουν ουσιαστικά έτοιμες επιχειρήσεις, στις οποίες έχουν ήδη γίνει οι βασικές επενδύσεις σε υποδομές και έχουν εξασφαλισμένη την πελατεία τους (Στρατουλης 2005: 284). Οι κυριότερες μορφές ιδιωτικοποίησης είναι:

- ❖ Εκποίηση δημόσιων επιχειρήσεων (δημόσια ή κλειστή πώληση μετοχών, εκποίηση κρατικής περιουσίας, διάσπαση και πώληση δημόσιας επιχείρησης, εκμίσθωση για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα κ.α.). Πρέπει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη μορφή ιδιωτικοποίησης, ενέχει τον κίνδυνο υποτίμησης της κρατικής ιδιοκτησίας και της πώλησης αυτής, σε τιμή πολύ χαμηλότερη από την πραγματική της αξία.
- ❖ Απορρύθμιση, δηλαδή δημιουργία ανταγωνιστικών συνθηκών λειτουργίας (π.χ. κατάργηση μονοπωλίων, καθιέρωση της φιλελευθεροποίησης κ.λπ.).
- ❖ Εκμίσθωση κρατικών προνομίων με σύμβαση τύπου franchising, η οποία εφαρμόζεται σε περιπτώσεις που δεν μπορεί να υπάρξει ανταγωνισμός (συνήθως πρόκειται περί φυσικών μονοπωλίων) και κρίνεται συμφέρον να παραχωρηθεί το εν λόγω προνόμιο στην ιδιωτική εταιρεία που θα υποβάλλει την υψηλότερη προσφορά στον διενεργούμενο διαγωνισμό.
- ❖ Μικτές μέθοδοι (έκδοση μετοχών, χρήση χρηματοοικονομικών πόρων από τον ιδιωτικό τομέα, σταδιακή αποχώρηση του δημόσιου τομέα από τον τομέα επιχειρηματικής δραστηριοποίησης κ.α.) (Ρωσσίδης 2012: 4)

Πολλοί βλέπουν τις εταιρικές σχέσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα ως μια σημαντική λύση σε μια σειρά προβλημάτων διακυβέρνησης εντός? του εθνικού κράτους. Ωστόσο, για τον Koppell (2003) ο βασικός προβληματισμός κατευθύνεται στη νέα μορφή 'σύγχυσης' δημοσίου και ιδιωτικού που προκαλεί η μετάβαση από την κυβέρνηση στη διακυβέρνηση, με βασικό άξονα τη συλλειτουργία κρατικού και ιδιωτικού κεφαλαίου με σκοπό την εξασφάλιση δημοσίων αγαθών. Τα τελευταία χρόνια ο δημόσιος τομέας έχει γίνει σημείο αναφοράς πολλαπλών και ανταγωνιστικών πιέσεων που προέρχονται από την παγκοσμιοποίηση, τα προβλήματα

του δημόσιου χρέους, την εξέλιξη της τεχνολογίας των πληροφοριών, την εκλεπτυσμένη και απαιτητική καταναλωτική βάση και τη ζήτηση για άνοδο του βιοτικού επιπέδου (Ancarani/Capaldo 2001 στο Jamali2007: 370). Στο πλαίσιο αυτό, ο δημόσιος τομέας όντας αντιμέτωπος με μεγάλες επενδυτικές ανάγκες αλλά συγχρόνως και με δημοσιονομικούς περιορισμούς που τίθενται, καλείται να βελτιώσει τις επιδόσεις του μέσω της αγοράς αλλά και της αποκέντρωσης της διαχείρισης (Kelly 2005 στο Jamali 2007: 370), με απώτερο στόχο τη βελτίωση παροχής υπηρεσιών και υποδομών μέσω των ιδιωτικών κεφαλαίων (McQuaid et.al.2010: 33). Μια από τις συχνότερες πρακτικές είναι η Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), που αφορά στη συνεργασία, συμβατική ή εταιρική, μεταξύ δημόσιων φορέων και ιδιωτικών επιχειρήσεων για την εκτέλεση ενός έργου ή την παροχή υπηρεσιών. Αυτό που διακρίνει τις Συμπράξεις από τις κλασικές δημόσιες συμβάσεις είναι ο αυξημένος ρόλος του ιδιωτικού φορέα, ο οποίος μπορεί να συμμετέχει σε διάφορα στάδια του σχεδίου (μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση, διαχείριση)⁶. Πολλοί είναι εκείνοι που θεωρούν ότι οι ΣΔΙΤ αυξάνουν τόσο την αποτελεσματικότητα (ικανότητα επίλυσης προβλημάτων) όσο και τη νομιμότητα της διεθνούς διακυβέρνησης όσον αφορά τη δημοκρατική συμμετοχή και τη λογοδοσία (Börzel /Risse 2002: 2). Από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης, οι Linder και Rosenau (2000: 5) έχουν ορίσει τις εταιρικές σχέσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ως «τη δημιουργία συνεταιριστικών σχέσεων μεταξύ κυβέρνησης, κερδοσκοπικών επιχειρήσεων και μη κερδοσκοπικών ιδιωτικών οργανισμών για την εκπλήρωση μιας πολιτικής λειτουργίας».

Επιπλέον θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι υπάρχουν πολλές μορφές ΣΔΙΤ. Η πιο συνηθισμένη και λιγότερο προβληματική μορφή ΣΔΙΤ είναι η συμμετοχή σε διαβούλευση και συνεργασία ιδιωτικών παραγόντων στα διεθνή συστήματα διαπραγματεύσεως. Λόγω της πολυπλοκότητας των περισσότερων διεθνών διαπραγματευτικών διαδικασιών - από τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων ως το διεθνές εμπόριο και τη διεθνή αλλαγή του κλίματος, οι περισσότερες κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμοί ενσωματώνουν όλο και περισσότερο μη κρατικούς φορείς ως επίσημα μέλη των αντιπροσωπειών τους στον καθορισμό κανόνων και μέτρων εφαρμογής. Τέτοιες σταθερές συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικών φορέων - τόσο των επιχειρήσεων όσο και των ΜΚΟ - είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στους

⁶ Ν.3389/2005, Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, ΦΕΚ 232/Α'/22.9.2005

τομείς των διεθνών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς περιβάλλοντος. Η συμφωνία σε τέτοιες ρυθμίσεις είναι ότι οι μη κρατικοί φορείς παρέχουν συναινετικές γνώσεις, εμπειρογνωμοσύνη, αλλά και ηθική εξουσία και νομιμότητα. Σε αντάλλαγμα, λαμβάνουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις λεπτομέρειες των διαπραγματεύσεων και αποκτούν καλύτερη πρόσβαση. Από τη δεκαετία του 1980, για παράδειγμα, η Διεθνής Αμνηστία έχει εδραιωθεί ως νόμιμη πηγή γνώσης και ηθικής εξουσίας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Börzel/Risse 2002: 7-8).

Η πιο δημοφιλής μορφή ΣΔΙΤ είναι η παραχώρηση κρατικών λειτουργιών σε ιδιωτικούς φορείς. Σε ολόενα και περισσότερες περιπτώσεις, κράτη και διεθνείς οργανισμοί μεταβιβάζουν λειτουργίες σε μη κρατικούς φορείς, ιδίως όσον αφορά την τεχνική τυποποίηση και την «ανάθεση» σε ιδιωτικούς φορείς δημόσιων υπηρεσιών, οι οποίες παλαιότερα παρέχονταν από τα κράτη. Η αποτελεσματικότητα είναι ένας σημαντικός λόγος για να ανατεθούν ορισμένες λειτουργίες σε ιδιωτικούς φορείς.

Οι διακρατικές ΣΔΙΤ είναι θεσμοποιημένες συνεργατικές σχέσεις μεταξύ δημόσιων φορέων (κυβερνήσεων και διεθνών οργανισμών) και ιδιωτικών φορέων (π.χ. πολυεθνικών εταιριών) πέραν του εθνικού κράτους για σκοπούς διακυβέρνησης. Με τη φράση «σκοπούς διακυβέρνησης», νοείται η θέσπιση και εφαρμογή κανόνων για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που θεωρούνται δεσμευτικοί από τα μέλη της διεθνούς κοινότητας. Αυτοί μπορεί να είναι διεθνή καθεστώτα με ρητά πρότυπα, κανόνες και διαδικασίες λήψης αποφάσεων, αλλά και ανεπίσημες ρυθμίσεις περί κυβερνήσεων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς της διεθνούς ζωής. Οι μη κρατικοί φορείς μπορούν να είναι κερδοσκοπικοί οργανισμοί (π.χ. πολυεθνικές εταιρείες), ομάδες συμφερόντων (επιχειρήσεις, συνδικάτα) και ΜΚΟ, εθελοντικές οργανώσεις, δίκτυα υπεράσπισης κ.ά. (). Στη γλώσσα των διεθνών σχέσεων, οι ΣΔΙΤ αποτελούν επομένως ένα συγκεκριμένο υποσύνολο των διεθνικών σχέσεων στην παγκόσμια πολιτική (Risse 2002).

Η συχνότητα και το περιεχόμενο των ρυθμίσεων των ΣΔΙΤ ποικίλλουν ανάλογα με τον τύπο και το σκοπό τους και εξυπηρετούν συχνότερα τη λειτουργία της παροχής υπηρεσιών. Η υπηρεσία παροχής παντός είδους ΣΔΙΤ είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στους τομείς της ανάπτυξης και της ανθρωπιστικής βοήθειας. Αυτό έχει σχέση με το γεγονός ότι τα κράτη και οι διεθνείς οργανισμοί, από τη δεκαετία του 1990, έχουν μειώσει δραστικά τους πόρους τους για αναπτυξιακούς σκοπούς. Ως εκ τούτου, πρέπει να βασίζονται όλο και περισσότερο στους οικονομικούς πόρους και την εμπειρογνωμοσύνη των ιδιωτικών φορέων, τόσο των επιχειρήσεων όσο και των

ΜΚΟ. Επιπλέον, οι ΣΔΙΤ προκύπτουν επίσης από την πρόσφατη έμφαση στην «καλή διακυβέρνηση», στην «αειφόρο ανάπτυξη» και στην «ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών» στις αναπτυξιακές πολιτικές των δυτικών δωρητών και των διεθνών οργανισμών (Börzel/Risse 2002: 10). Η θεωρία της παγκόσμιας διακυβέρνησης δεν στηρίζεται μόνον στη γενική σύλληψη της παγκοσμιοποίησης, αλλά ειδικότερα στην αντίληψη ότι μια σειρά καθοριστικών δρώντων στην παγκόσμια σκηνή (διεθνικοί χρηματοδοτικοί θεσμοί, διακυβερνητικοί οργανισμοί, διεθνείς εθελοντικές οργανώσεις κ.ά.) αποσπώνται από την κρατοκεντρική δυναμική των παγκόσμιων σχέσεων και συγκροτούν το νέο αποφασιστικό πεδίο διαμόρφωσης των παγκόσμιων πολιτικών (Ψημίτης, 2006:7).

2.2. Δρώντες

Η διακυβέρνηση συνιστά έναν τρόπο κυβερνάν «που είναι διαφορετικός από το μοντέλο ιεραρχικού ελέγχου που χαρακτηρίζει το παρεμβατικό κράτος. Για δεκαετίες, η έρευνα σε διεθνή ιδρύματα έχει επικεντρωθεί σε διακρατικά καθεστάτα που επιλύουν προβλήματα συλλογικής δράσης και παρέχουν κοινά αγαθά (Hasenclever Mayer/Rittberger 1997). Οι φορείς που εμπλέκονται στη διακυβέρνηση διαχωρίζονται αφενός σε δημόσιους και ιδιωτικούς, και αφετέρου ανάλογα του τρόπου διεύθυνσης, σε ιεραρχικούς και μη. Οι ιεραρχικοί τρόποι διεύθυνσης προορίζονται συνήθως για κράτη και δημόσιους φορείς που μπορούν να κατανεύμουν αξιόπιστες αξίες και να επιβάλλουν κανόνες.

2.2.1. Διεθνείς Οργανισμοί και διεθνή όργανα

Οι διεθνείς οργανισμοί είναι ενώσεις κρατών που ασχολούνται με τη διαχείριση και επίλυση κοινών προβλημάτων. Στα όργανά τους μετέχουν, συνήθως, κυβερνητικοί αντιπρόσωποι γι' αυτόν το λόγο τοποθετούνται στην γκρίζα ζώνη μεταξύ κρατικών και μη κρατικών δρώντων. Αριθμητικά είναι πολλαπλάσιοι των κρατών και διαφέρουν σημαντικά ως προς τη σύνθεση, το σκοπό, τις αρμοδιότητες, το προσωπικό και τον προϋπολογισμό. Όπως και τα κράτη, έτσι και οι διεθνείς οργανισμοί δεν αποτελούν μια κατηγορία ομοιογενών δρώντων. Έχουν κατά κανόνα νομική και πολιτική αυτονομία που τους επιτρέπει να ενεργούν ανεξάρτητα από τα κράτη-μέλη τους, δηλαδή αποτελούν νομικές προσωπικότητες. Τα διεθνή όργανα δεν έχουν τέτοια αυτονομία δράσης ούτε, συνήθως, δικό τους προϋπολογισμό.

Δημιουργούνται από κράτη ή διεθνείς οργανισμούς, στελεχώνονται από διεθνείς ειδικευμένους υπαλλήλους που προωθούν την πολιτική ατζέντα και υλοποιούν πολιτικές που έχουν συμφωνηθεί από τα κράτη-μέλη (Δούση 2014: 103-106).

Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι οι οργανισμοί και τα όργανα αυτά συγχέονται πολλές φορές με τους διεθνείς θεσμούς και οι όροι χρησιμοποιούνται εναλλακτικά. Οι διεθνείς θεσμοί είναι μια ευρύτερη έννοια που δηλώνει όχι μόνο τα όργανα και τους οργανισμούς, αλλά και τις ρυθμίσεις, τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τα πρότυπα συμπεριφοράς που εκφράζουν τις βασικές αρχές κοινωνικής οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ενώ οι θεσμοί μπορούν να υπάρξουν χωρίς οργανωτική βάση, δεν ισχύει και το αντίθετο, καθώς τα όργανα και οι οργανισμοί δεν είναι δυνατό να υπάρξουν χωρίς θεσμικό πλαίσιο που να ορίζει τουλάχιστον τις βασικές αρχές λειτουργίας και το σκοπό τους (Reus-Smit 2013: 391).

Οι διεθνείς οργανισμοί και τα διεθνή όργανα επηρεάζουν, με διάφορους τρόπους την παγκόσμια διακυβέρνηση. Η διάδοση επιστημονικής γνώσης και πληροφοριών μέσω διεθνών οργάνων και οργανισμών μπορεί να οδηγήσει στη μετατροπή ενός αρχικού προβληματισμού σε συγκεκριμένο πρόβλημα προς επίλυση. Αποτελούν ανεξάρτητη πηγή πληροφοριών, ασκούν νομοπαραγωγικό έργο και προετοιμάζουν σχέδια πολυμερών συμβάσεων, τα οποία προτείνουν στα κράτη. Εκτός από την προετοιμασία διεθνών συμβάσεων, αναπτύσσουν κώδικες συμπεριφοράς ή κατευθυντήριες οδηγίες, που δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, επηρεάζουν όμως τη συμπεριφορά κρατικών και μη κρατικών δρώντων για διάφορα ζητήματα. Ορισμένα όργανα ή οργανισμοί έχουν έναν άμεσο ρυθμιστικό ρόλο, καθώς μπορούν να νομοθετούν (π.χ. Ε.Ε.), να αναθεωρούν τεχνικές διατάξεις ή ακόμη και να επαναδιαπραγματεύονται το περιεχόμενο των πολυμερών συμφωνιών (π.χ. διασκέψεις συμβαλλομένων μερών). Στο στάδιο της υλοποίησης, συνεισφέρουν στην παρακολούθηση εφαρμογής των συμφωνηθέντων και επηρεάζουν τις περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές πολιτικές των κρατών-μελών τους, μέσω της χορήγησης χρηματοδοτικών και άλλων πόρων (Δούση 2014:107-108). Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οργανισμοί η Παγκόσμια Τράπεζα, η οποία δανείζει δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο (Δούση 2014:104).

Ειδικότερα, για το ζήτημα της διαχείρισης των υδάτων η πρόσβαση, η συντήρηση και η διανομή καθαρού νερού αποτελούν αποθαρρυντικά καθήκοντα των φορέων διαχείρισης για τις αναπτυσσόμενες χώρες και οι προσπάθειες για την παροχή καθαρού πόσιμου νερού συχνά έχουν μειωθεί. Αυτό έχει προκαλέσει την

Παγκόσμια Τράπεζα να υποστηρίζει την ιδιωτικοποίηση (Foshhe et.al. 2009: 1) Από το 1989 η Παγκόσμια Τράπεζα προωθεί την ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού. Χαρακτηριστικά, το 2002, την ενίσχυσε με 21,8 δισεκατομμύρια δολάρια σε 86 συστήματα ύδρευσης σε υπό ανάπτυξη χώρες (Νικολάου,2017:45). Έκτοτε έχει ξεκινήσει ένα πιο εντατικό πρόγραμμα επενδύσεων σε υποδομές ύδατος στις αναπτυσσόμενες χώρες ως λύση για τη μείωση της φτώχειας και την οικονομική ανάπτυξη και αναμένεται αύξηση των σχετικών επενδύσεων. Έτσι, η υιοθέτηση της «καλής» μεταρρύθμισης της πολιτικής της ιδιωτικοποίησης? στον τομέα των υδάτων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την εξασφάλιση της χρηματοδότησης της Παγκόσμιας Τράπεζας. Οι αναλύσεις του λόγου και των στρατηγικών της Παγκόσμιας Τράπεζας προσδιορίζουν την «καλή» πολιτική ως συνώνυμη με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, όπου οι δημόσιες υπηρεσίες κοινής ωφέλειας αποκτούν δευτερεύοντα ρόλο, βασισμένο σε αντιληπτή έλλειψη ικανότητας βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης. Ο δημόσιος τομέας μεταρρυθμίζεται σε φορέα διευκόλυνσης, ρύθμισης και επιδότησης για τον υποτιθέμενο «αποτελεσματικό» ιδιωτικό τομέα (Foshhe et.al. 2009: 1).

Ο ιδιωτικός τομέας εξακολουθεί να υποστηρίζεται από την Παγκόσμια Τράπεζα ως την κύρια διέξοδο για την επίλυση των τεράστιων επενδύσεων που απαιτούνται για τη βελτίωση της πρόσβασης στο νερό και την αποχέτευση στους φτωχούς του κόσμου. Ωστόσο, η νέα στρατηγική συνεπάγεται ισχυρότερο ρόλο για τον δημόσιο τομέα, ώστε να διευκολύνει τις ιδιωτικές επενδύσεις και να «μοιράζεται» τον κίνδυνο. Η Παγκόσμια Τράπεζα δημοσίευσε αρκετές τομεακές στρατηγικές, παρέχοντας λεπτομέρειες για καινοτόμα χρηματοδοτικά μέσα και εργαλεία που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο δημόσιος τομέας για να πείσει τον ιδιωτικό τομέα να εκμεταλλευτεί τις δημόσιες υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Μερικά παραδείγματα είναι οι αυτόματες προσαρμογές των τιμολογίων, τα ανεξάρτητα ρυθμιστικά συμβούλια, οι κρατικές εγγυήσεις για ξένα δάνεια, ο μοχλός της εγχώριας χρηματοδότησης και οι δημόσιες επιχορηγήσεις για την απονομή των επιδόσεων και η παροχή κινήτρων για τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους φτωχούς (World Bank, 2004).

Η έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας (2004) βασισμένη σε μια ολοκληρωμένη μελέτη ιδιωτικών και δημόσιων υπηρεσιών έχει δείξει ότι δεν υπήρξε διαφορά στον βαθμό βελτίωσης των επιδόσεων ή της κάλυψης των υπηρεσιών στους φτωχούς μεταξύ των δύο μοντέλων διαχείρισης (Clarke et al., 2004). Ο Κεσσίδης (2005:89)

σημειώνει ότι «το γεγονός ότι η κρατική ιδιοκτησία είναι λανθασμένη δεν σημαίνει ότι η ιδιωτικοποίηση είναι κατάλληλη για όλες τις δραστηριότητες υποδομής και για όλες τις χώρες». Η ιδέα ότι η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα είναι η πιο λογική λύση στον τομέα των υδάτων στις αναπτυσσόμενες χώρες δεν φαίνεται να βασίζεται σε εμπειρικά στοιχεία, καθώς η εμπειρία έχει αποδείξει ότι ήταν τόσο καταστροφική όσο και ευεργετική από τις δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας. Παράλληλα, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών στη Γενική του Συνέλευση το 2010 υιοθέτησε μετά από πρόταση 23 κρατών μελών του το Ψήφισμα 64/292 με το οποίο αναγνωρίζεται η πρόσβαση σε καθαρό νερό και συνθήκες υγιεινής ως δικαίωμα του ανθρώπου. Η απόφαση έγινε δεκτή με 122 ψήφους υπέρ, 0 κατά και 41 αποχές (μεταξύ αυτών ΗΠΑ, Καναδάς, Μεγάλη Βρετανία, Κύπρος κ.α.). Επιπρόσθετα, καλεί τα κράτη και τους διεθνείς οργανισμούς να παρέχουν χρηματοδότηση, τεχνογνωσία και τεχνολογία μέσω διεθνούς συνεργασίας, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες (Παπαϊωάννου 2010:5-6).

Μια δεκαετία πριν είχε εκδοθεί η Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο Περί Υδάτων, η οποία μεταξύ άλλων: α) καθορίζει ότι το νερό δεν είναι εμπορικό προϊόν όπως οποιοδήποτε άλλο, αλλά θα πρέπει να θεωρείται κληρονομιά, β) προτρέπει τις χώρες να παρέχουν υπηρεσίες ύδατος σε λογική τιμή γι' αυτούς που το χρειάζονται, γ) ενθαρρύνει όλους τους πολίτες να συμμετέχουν στην προστασία και τη διαχείριση των υδάτων⁷. Το 2003, η Ελλάδα εναρμονίζει το εθνικό δίκαιο με τις διατάξεις αυτής της Οδηγίας. Επίσης, με αφορμή το 6ο Παγκόσμιο Φόρουμ Νερού 2012, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δηλώνει ότι το νερό είναι κοινός πόρος της ανθρωπότητας και η πρόσβαση στο πόσιμο νερό θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναπτύξει το πλέον ολοκληρωμένο σύστημα περιφερειακής περιβαλλοντικής προστασίας. Το σύστημα αυτό, το οποίο βασίζεται σε διαδοχικές τροποποιήσεις των ιδρυτικών συνθηκών (καθότι οι περιβαλλοντικές ανησυχίες δεν συγκαταλέγονταν στις προτεραιότητες των αρχικών συντακτών) (Κάντης/Γσαρδανίδα 2012: 876), καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα θεμάτων, που εκτείνεται από την προστασία των υδάτων και τη διαχείριση των αποβλήτων ως τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και χρήσης τοξικών χημικών ουσιών και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η προσέγγιση της Ε.Ε. για την περιβαλλοντική προστασία και την αντίστοιχη αρμοδιότητά της έχει

⁷Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000

διττό χαρακτήρα. Αφενός, η περιβαλλοντική δράση ασκείται μόνον επικουρικά. Δηλαδή ακόμη και αν το περιβάλλον προστατεύεται σε εθνικό επίπεδο, η καλύτερη προστασία του στο ενωσιακό επίπεδο νομιμοποιεί την παρέμβαση. Αφετέρου, η δράση της Ε.Ε. επιδιώκει την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ανησυχιών στις άλλες πολιτικές της, ιδιαίτερα σε τομείς που επηρεάζουν αρνητικά το περιβάλλον, όπως η γεωργία, η περιφερειακή ανάπτυξη και η ενέργεια. Αποσκοπεί δηλαδή στην προώθηση μιας βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία θα αποβλέπει στη συνεχή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη που δεν οδηγεί όμως σε καταστροφή τον περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η προσέγγιση αυτή εστιάζει κυρίως στα αίτια των προβλημάτων και των δραστηριοτήτων που εξαντλούν τους φυσικούς πόρους ή βλάπτουν το περιβάλλον και επιδιώκει την αλλαγή των τάσεων και των πρακτικών, μέσω της πληρέστερης δυνατής συμμετοχής όλων των κοινωνικών δρώντων, δηλαδή της δημόσιας διοίκησης, των δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών (Δούση 2014: 104).

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι πολίτες αντιστάθηκαν σε πολλά κύματα ιδιωτικοποίησης της διαχείρισης νερού στην Ευρώπη. Επίσης, εξακολουθούν να αντιστέκονται στο τελευταίο, που προωθείται μέσω της Τρόικα (ΕΕ, ΕΚΤ, ΔΝΤ), και βρίσκονται αντιμέτωποι με μια άλλη απειλή από τις νέες εμπορικές συμφωνίες που διαπραγματεύεται η ΕΕ σε πολυμερή κλίμακα⁸. Ειδικότερα οι διατλαντικές συμφωνίες, στις διαπραγματεύσεις των οποίων συμμετέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι:

- ❖ Η Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων. Ο πρώτος γύρος διαπραγματεύσεων μεταξύ των ΗΠΑ και του Ηνωμένου Βασιλείου και της ΕΕ έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 2013. Η παραπάνω συμφωνία δεν είναι παραδοσιακή εμπορική συμφωνία με στόχο τη μείωση των δασμών στις εισαγωγές. Και οι δυο πλευρές αναγνωρίζουν ότι ο κύριος στόχος είναι η κατάργηση των κανονιστικών ρυθμίσεων και “εμπόδιων”, περιλαμβάνοντας μια “επίθεση” κατά κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων και κανονισμών. Στόχος της επίσης είναι να δημιουργηθούν νέες αγορές με το

⁸Food and Water Europe, Trading A Public Water: Trade Negotiations and Water Services, <http://www.foodandwatereurope.org> [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

άνοιγμα των δημόσιων υπηρεσιών και δημόσιων συμβάσεων στον ανταγωνισμό από πολυεθνικές εταιρείες⁹.

- ❖ Η Ολοκληρωμένη Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία. Οι διαπραγματεύσεις για μια εμπορική συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και του Καναδά ξεκίνησαν το 2009 και έληξαν το 2014. Περιλαμβάνει θέματα σχετικά με τη συνεργασία για ρυθμίσεις στους τομείς των τροφίμων και τα καταναλωτικά προϊόντα, στα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, στις δημόσιες συμβάσεις, στις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών και στην προστασία των επενδύσεων.
- ❖ Η Συμφωνία Εμπορίου σε Υπηρεσίες η οποία βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση από μια ομάδα 23 κυβερνήσεων που εκπροσωπούν 50 χώρες, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ και της ΕΕ. Οι χώρες αυτές αντιπροσωπεύουν πάνω από τα 2/3 των υπηρεσιών του παγκόσμιου εμπορίου. Οι διαπραγματεύσεις που ξεκίνησαν το 2012 αποσκοπούν στο να επιτρέψουν στις ξένες εταιρείες (κυρίως πολυεθνικές) να έχουν την ίδια πρόσβαση σε εγχώριες αγορές σε συνθήκες όχι λιγότερο ευνοϊκές σε σχέση με τις εγχώριες εταιρείες. Ταυτόχρονα, η συμφωνία θα μπορούσε να εμποδίσει τις προσπάθειες των τοπικών κυβερνήσεων να ρυθμίζουν και να παρέχουν υπηρεσίες.

Εν ολίγοις προσπαθούν να διαμορφώσουν ένα νέο πλαίσιο για τη δημοκρατία, την κοινωνία, τα κοινά αγαθά και το περιβάλλον με την εξουσία που δίνουν στις πολυεθνικές εταιρείες και με τα όσα προσπαθούν να επιβάλλουν στους πολίτες των εμπλεκόμενων χωρών. Το σκηνικό επεκτείνεται σε παγκόσμιο επίπεδο με την Δια-Ειρηνική Εταιρική Σχέση μεταξύ χωρών από τις δύο πλευρές του Ειρηνικού (ΗΠΑ, Καναδάς, Ιαπωνία, Αυστραλία κλπ). Οι συμφωνίες συντάσσονται με τέτοιο τρόπο, ώστε η ιδιωτικοποίηση των κοινών αγαθών να γίνει ουσιαστικά μη αναστρέψιμη και οι κερδισμένοι αυτών των συμφωνιών να είναι οι πολυεθνικές εταιρείες και όχι οι πολίτες. Η προώθηση αυτών των συμφωνιών αποτελεί ουσιαστικά ένα ανώτερο στάδιο εφαρμογής των πλέον ακραίων πολιτικών του νεοφιλελευθερισμού σε παγκόσμια κλίμακα, με έμφαση όχι μόνο στον ακρωτηριασμό του δημόσιου τομέα και στη δραματική περικοπή των κοινωνικών δαπανών, αλλά ιδιαίτερα στην

⁹ Trading Away Public Water Trade Negotiations and Water Services <http://www.s2bnetwork.org/wp-content/uploads/2015/09/FWEuropeTradeandWaterFWEurope.pdf> p.1 [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

εμπέδωση της ανεξέλεγκτης ελευθερίας των ιδιωτικών εταιρειών (κυρίως των πολυεθνικών) και της ιδιωτικοποίησης των κοινών αγαθών. Επιχειρείται παράλληλα η μέγιστη δυνατή συγκέντρωση πολιτικής εξουσίας στα χέρια των πολυεθνικών, εγκαθιστώντας έτσι μια εταιρειοκρατία στη θέση της δημοκρατίας (Νικολάου 2017: 48-49).

2.2.2. Επιχειρήσεις

Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, κυρίως οι πολυεθνικές, αποτελούν έναν σημαντικό αλλά και αμφιλεγόμενο παράγοντα στην παγκόσμια περιβαλλοντική -και όχι μόνο - διακυβέρνηση. Δέχονται έντονη κριτική, τόσο για την πολιτική επιρροή που ασκούν στις κυβερνήσεις και τους διεθνείς οργανισμούς δίχως να λογοδοτούν σε κανέναν, όσο και για την ευθύνη που φέρουν για τη ρύπανση και την εξάντληση των φυσικών πόρων. Η σύγχρονη περιβαλλοντική κρίση οφείλεται σε μεγαλύτερο βαθμό σε ιδιωτικές παρά σε κρατικές δραστηριότητες. Οι επιχειρήσεις ευθύνονται για το μεγαλύτερο ποσοστό κατανάλωσης ενέργειας, εξάντλησης των φυσικών πόρων και παραγωγής τοξικών αποβλήτων (Δούση 2014:133). Η συμμετοχή των επιχειρήσεων και γενικότερα του ιδιωτικού τομέα στην παγκόσμια περιβαλλοντική διακυβέρνηση είναι σχετικά πρόσφατο φαινόμενο. Έχει υποστηριχτεί μάλιστα ότι η ιστορία της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης ξεκίνησε όταν πείστηκαν οι επιχειρήσεις ότι πρέπει να λάβουν υπόψη το περιβάλλον. Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη αυτή έπαιξε η αλματώδης αριθμητική τους αύξηση. Ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1970 είχαν αναπτυχθεί περίπου 700 πολυεθνικές επιχειρήσεις σήμερα υπολογίζονται πάνω από 80.000 και δεκαπλάσιες θυγατρικές εξίσου σημαντικό ρόλο (Willets 2013: 241).

Οι επιχειρήσεις επηρεάζουν τις διαπραγματεύσεις με διάφορους τρόπους, αποσκοπώντας είτε στην ενίσχυση είτε στην αποδυνάμωση των υπό επεξεργασία ρυθμιστικών καθεστώτων. Καταρχάς, επιδιώκουν να διαμορφώσουν μία ημερήσια διάταξη προσδιορίζοντας τα υπό διαπραγμάτευση ζητήματα ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα τα εταιρικά συμφέροντα τους. Χαρακτηριστικά, για πολλά χρόνια οι πετρελαϊκές και ναυτιλιακές εταιρείες παρείχαν τεχνική υποστήριξη σε κυβερνήσεις και έκαναν λεπτομερείς προτάσεις για την αντιμετώπιση της ρύπανσης της θάλασσας. Συνέβαλαν στον προσδιορισμό των υπό συζήτηση θεμάτων σε διεθνές επίπεδο με αποτέλεσμα οι σχετικές ρυθμίσεις που προσέγγιζαν κατά τομείς τα προβλήματα να

εξυπηρετούν περισσότερο τα συμφέροντά τους και λιγότερο την αποτελεσματική πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης (Chasek et.al. 2012: 151-173).

Οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να παρέχουν σημαντική συμβουλευτική αρωγή σε κυβερνήσεις ή σε διεθνή όργανα για τεχνικά ζητήματα. Ορισμένες φορές συμμετέχουν με την ιδιότητα του συμβούλου σε ομάδες εργασίες που επιχειρούν να επηρεάσουν τις διασκέψεις των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών. Μπορεί επίσης, να συμμετέχουν σε περιβαλλοντικά θεσμικά όργανα τα μέλη των οποίων υποδεικνύονται από τις κυβερνήσεις¹⁰. Η μεταπήδηση από τη μια ηγετική θέση στην άλλη δεν έχει άλλο στόχο από την επιρροή της οικονομίας στην πολιτική (Δούση 2014: 138).

Επιπλέον, οι πολυεθνικές επιχειρήσεις χρηματοδοτούν έρευνες που υποστηρίζουν τα εταιρικά συμφέροντα τους (Kohler et.al. 2012: 77). Διοργανώνουν εκστρατείες διάδοσης των σχετικών πληροφοριών με σκοπό να επηρεάσουν την κοινή γνώμη. Πιέζουν τις κυβερνήσεις να υποστηρίξουν συγκεκριμένες θέσεις που είτε διευκολύνουν την εφαρμογή είτε καθυστερούν και αποδυναμώνουν τις διεθνείς ρυθμίσεις. Οι ανησυχίες αυτές έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να ληφθούν υπόψη από εκείνες των ΜΚΟ, δεδομένου ότι οι δραστηριότητες των επιχειρήσεων συνδέονται πολύ περισσότερο με κρατικές πολιτικές που προωθούν την απασχόληση και συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη. Ορισμένες φορές, πιέζουν για τη διαμόρφωση ομοιόμορφων διεθνών προτύπων συμπεριφοράς, προκειμένου τα προϊόντα τους να παραμείνουν ανταγωνιστικά (Δούση 2014: 139).

2.2.3. Μη κυβερνητικές οργανώσεις

Ο όρος Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις χρησιμοποιείται για να δηλώσει ένα πλήθος οργανώσεων ιδιωτικής προέλευσης, που διαφέρουν σημαντικά τόσο σε ό,τι αφορά το γεωγραφικό πεδίο δράσης όσο και το σκοπό και το αντικείμενο δραστηριότητάς τους. Στην κατηγορία αυτή συγκαταλέγονται μεγάλες ΜΚΟ με χιλιάδες μέλη (IUCN, WWF) ή με ελάχιστα πραγματικά μέλη (π.χ. Greenpeace), που δραστηριοποιούνται στο εσωτερικό ή/και σε διεθνές επίπεδο δημιουργώντας προσωρινά ή μονιμότερα δίκτυα ομοειδών οργανώσεων διαφόρων χωρών (Third World Network, Global Climate Network) ή παραρτήματα/γραφεία σε πολλές χώρες (WWF, Greenpeace) (Μαυρογορδάτος 2009: 257-258), αλλά και μικρότερες οργανώσεις, που ενεργούν

¹⁰ Για παράδειγμα, ο Ιάπωνας επίτροπος στη Διεθνή Επιτροπή Φαλαινοθηρίας είναι κατά παράδοση ο πρώην πρόεδρος της Ιαπωνικής Ένωσης Φαλαινοθηρίας (Bodansky, 2008).

μόνο σε τοπικό επίπεδο (π.χ. MOM για την προστασία της μεσογειακής φώκιας). Οι οργανώσεις αυτές υπερασπίζονται διαφορετικά, ενίοτε δε αντικρουόμενα συμφέροντα, όπως την προστασία του περιβάλλοντος¹¹, επιχειρηματικά, εμπορικά ή ευρύτερα οικονομικά συμφέροντα¹², τους αυτόχθονες πληθυσμούς¹³, την έρευνα, ιδιωτικά ινστιτούτα μελέτης πολιτικής ή ερευνητικά ινστιτούτα¹⁴. Το κοινό τους γνώρισμα είναι ότι πρόκειται για οργανωμένες ομάδες πίεσης, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι οποίες δεν ασκούν κυβερνητικές δραστηριότητες (Δούση,2014:123).

Ο αριθμός των ΜΚΟ που συμμετέχουν στις διεθνείς περιβαλλοντικές διαπραγματεύσεις ολοένα και αυξάνεται. Χαρακτηριστικά, στο Γιοχάνεσμπουργκ¹⁵ το 2002 προσήλθαν πάνω από 3.200 ΜΚΟ, αρκετές εκ των οποίων διαδραμάτισαν κομβικό ρόλο στη δημιουργία συμπράξεων βιώσιμης ανάπτυξης μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Ο ρόλος τους αναβαθμίστηκε, καθώς απέκτησαν έδρανα στις αίθουσες των επίσημων συνεδριάσεων, χωρίς ωστόσο να έχουν δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων. Η συμμετοχή τους εξαρτάται από τα κράτη ή τους διεθνείς οργανισμούς. Η διαδικασία διαπίστευσης δεν ρυθμίζεται ομοιόμορφα, με αποτέλεσμα η συμμετοχή αυτή να προσδιορίζεται ad hoc και να εξαρτάται πολλές φορές από τη διακριτική ευχέρεια τον προεδρεύοντος. Η αλματώδης αύξηση της συμμετοχής των ΜΚΟ στις διεθνείς διαπραγματεύσεις καταδεικνύει τις ευρύτερες αλλαγές στον πολιτικό χάρτη της διεθνούς κοινότητας. Ο εκδημοκρατισμός των πολιτικών καθεστώτων σε πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής, της Αφρικής, αλλά και της Ανατολικής Ευρώπης έχει ασφαλώς συμβάλει στη συστηματικότερη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών στις χώρες αυτές και στην πρόσβασή τους στην πολιτική διαδικασία (Δούση 2014: 124-125).

Πάντως, καθοριστικός παράγοντας για την αναγνώριση των ΜΚΟ ως πρωταγωνιστών της παγκόσμιας διακυβέρνησης ήταν η ραγδαία ανάπτυξη των διασυνοριακών επικοινωνιών, η οποία συνέβαλε στην ενίσχυση των παγκόσμιων δεσμών μεταξύ ΜΚΟ. Το διαδίκτυο διευκόλυνε την ανάπτυξη δικτύων, που ένωσαν εκατοντάδες ΜΚΟ από όλο τον κόσμο σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. Οι ΜΚΟ δεν είναι παθητικοί παρατηρητές της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Ασκούν πιέσεις

¹¹ Greenpeace, IUCN, WWF, Friends of the Earth International κ.ά.

¹² Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο international Seed Trade Federation, Climate Council, Global Industry Coalition.

¹³ Indigenous World Association, Indigenous Women's Biodiversity, κ.ά.

¹⁴ Όπως το World Resources Institute, το Worldwatch Institute, το International Institute for Sustainable Development.

¹⁵ Όπου έλαβε χώρα η τρίτη οικουμενική διάσκεψη του ΟΗΕ μετά την Στοκχόλμη και το Ρίο

προκειμένου να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των κρατών ή/και των διεθνών οργάνων και οργανισμών. Μέσα από την επαφή των εκπροσώπων τους με τους κυβερνητικούς και άλλους αντιπροσώπους επιδιώκουν να αλλάξουν την αρχική στάση των κρατών για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων (Betsill/Corell 2008: 2).

Για το σκοπό αυτόν ενεργούν σε πολλά επίπεδα. Κατ' αρχάς, σε εσωτερικό επίπεδο, επιδιώκουν να επηρεάσουν τη στάση των κυβερνήσεων για συγκεκριμένα ζητήματα, μέσω της έρευνας, της παροχής πληροφοριών, της κινητοποίησης της κοινής γνώμης. Η επιρροή των ΜΚΟ σε αυτό το πλαίσιο είναι ασφαλώς έμμεση και υποκείμενη σε κρατικό έλεγχο (Spiro 2008:776) Πρόσφατες εμπειρικές μελέτες κατέληξαν ότι η επίδραση των ΜΚΟ είναι μεγαλύτερη όταν δεν διακυβεύονται σοβαρά οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα. Όταν όμως επρόκειτο να ληφθούν αποφάσεις με σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία, τα επιχειρήματα των περιβαλλοντικών ΜΚΟ αγνοούνται. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η διαπραγμάτευση τον Πρωτοκόλλου τον Κιότο, όπου οι κυβερνητικές αντιπροσωπείες των αναπτυγμένων χωρών, ανησυχώντας για τις δαπάνες που θα συνεπάγετο η μείωση των εκπομπών των αερίων τον θερμοκηπίου στην ενέργεια και τη βιομηχανική παραγωγή, ασχολήθηκαν με το βραχυπρόθεσμο κόστος τον έλεγχου των εκπομπών και αγνόησαν τα επιχειρήματα των περιβαλλοντικών ΜΚΟ για το μακροπρόθεσμο κόστος της απραξίας (Betsill/ Corell 2008: 43-66).

Ο επηρεασμός της κρατικής συμπεριφοράς ή/και των διεθνών οργάνων και οργανισμών δεν αποτελεί ωστόσο το μοναδικό στόχο των ΜΚΟ. Οι ΜΚΟ ασκούν, επίσης, πιέσεις απευθείας στις επιχειρήσεις, ιδίως τις πολυεθνικές, προκειμένου να αλλάξουν τις πρακτικές τους. Οι πιέσεις αυτές ασκούνται κατ' αρχάς μέσω της κινητοποίησης της κοινής γνώμης και της διοργάνωσης εκστρατειών δυσφήμισης προϊόντων και υπηρεσιών. Πολλές φορές οι επιχειρήσεις υποχωρούν, ακόμη και μόνο με την απειλή τέτοιων μέσων. Ωστόσο, οι ΜΚΟ ασκούν έντονες πιέσεις προκειμένου να τους αποδεχτούν. Οι πιέσεις αυτές έχουν, ορισμένες φορές, καλύτερα αποτελέσματα από την άμεση ρυθμιστική παρέμβαση τον κράτους, καθώς οι επιχειρήσεις συνήθως υποχωρούν μπροστά στην αρνητική διαφήμιση (Δούση 2014: 131-132).

2.2.4. Κοινή γνώμη

Νέες τάσεις στον τομέα του σχεδιασμού και της δημόσιας διοίκησης δείχνουν ότι εκτός από την αλληλεπίδραση με τις αγορές, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να αλληλεπιδρούν με τις κοινότητες προωθώντας εκδημοκρατιστικές διαδικασίες (Nalbandian 2005: 315). Αυτές οι πρακτικές οδηγούν στην κατανόηση των πολιτικών αποφάσεων ως μια δυναμική που ενσωματώνει τους μηχανισμούς της αγοράς και τις διαβουλευτικές διαδικασίες που λαμβάνει υπόψη τις θέσεις των πολιτών (Alberto-Ruiz et.al.2015:619). Θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί τη θεωρία της κοινωνικής επιλογής ως το υπόβαθρο αυτής της μετεξέλιξης. Η θεωρία αυτή προχωράει ένα βήμα παραπέρα και προτείνει επαναληπτικές διαδικασίες διαλόγου που συνδυάζουν στοιχεία αγορών και σχεδιασμού ως τρόπο επίτευξης βέλτιστων κοινωνικών λύσεων. Κατά συνέπεια, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής αναγνωρίζουν τις πιθανές λύσεις της αγοράς, αλλά απαιτούν συζήτηση και διάλογο προκειμένου να ανταποκριθούν στην ποικιλία των συμφερόντων. Η βασική πρόκληση αυτής της θεωρίας είναι να δημιουργηθεί το σωστό πλαίσιο ώστε να ληφθεί υπόψη η γνώμη των πολιτών καθώς αναπτύσσονται πολιτικές ικανότητες για την ανίχνευση πιθανών διαφορών ενδιαφέροντος και για τον εντοπισμό λύσεων που δεν χωρίζουν την κοινότητα (Nalbandian 2005: 316-318).

Η κοινωνική διάδραση και η διακριτότητα από τις σφαίρες της οικονομίας και του κράτους αναγνωρίστηκαν ως τα βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας πολιτών. Ευρωπαίοι θεωρητικοί του 20ού αιώνα συνεισέφεραν στην περαιτέρω θεωρητική θεμελίωση της έννοιας, εμπλουτίζοντας την με σημαντικές παραμέτρους, όπως αυτές της πολιτισμικής διάστασης, των άτυπων δικτύων συμμετοχής των πολιτών, των κοινωνικών κινημάτων και του αναπροσδιορισμού της δημόσιας σφαίρας με επικοινωνιακούς όρους. Η σύγχρονη συζήτηση γύρω από τη διάρθρωση και το ρόλο της μεταβιομηχανικής κοινωνίας πολιτών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης επικεντρώνεται σε εθελοντικά, πυκνά δίκτυα αυτοδέσμευσης των πολιτών και κοινωνικής ανταλλαγής με οριζόντια διάρθρωση, τα οποία συνιστούν ένα ξεχωριστό οργανωτικό μοντέλο, τόσο προς το ιεραρχικό μοντέλο της κρατικής οργάνωσης όσο και προς την αγορά (Cohen 1999 στο Παρασκευόπουλος 2001:47). Αυτά τα «νέα» κοινωνικά κινήματα είναι συνήθως προσανατολισμένα προς συγκεκριμένους τομείς πολιτικής (π.χ., περιβάλλον, κοινωνική πρόνοια) και δραστηριοποιούνται σε διεθνές, υπερεθνικό ή εθνικό επίπεδο.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στην περιφέρεια της ευρωζώνης λειτούργησαν ως απειλή για τις κοινωνίες της, όπως συνέβη και σε παρόμοιες οικονομικές κρίσεις στη Λατινική Αμερική και στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Almeida 2010) . Θα πρέπει να τονιστεί ότι σε καθεστώς οικονομικής κρίσης αναδεικνύονται ευκαιρίες υφαρπαγής δημόσιας γης και αγαθών λόγω του ότι: α) το καθεστώς χρέους συμβάλλει στην πολιτική αποδυνάμωση του κράτους οφειλέτη, στη φτωχοποίηση του πληθυσμού και της κυβέρνησης και στη μείωση της ανταλλακτικής αξίας της γης (και ότι αυτή περιέχει), β) το δημόσιο χρέος αποτελεί ισχυρό «νομιμοποιητικό» σημείο εισόδου διεθνών οργανισμών και οργανώσεων των δανειστών οι οποίοι καθορίζουν τον τρόπο αποπληρωμής στον οποίο δεσπόζουσα θέση έχει η πώληση εθνικών περιουσιακών στοιχείων και γ) το ειδικό καθεστώς που επιβάλλεται στα χρεωμένα κράτη δημιουργεί ευνοϊκό περιβάλλον για κερδοσκοπούς-επενδυτές (Velegrakis 2015:2). Η κοινωνική αντίσταση καταστέλλεται ευκολότερα σε «έκτακτες καταστάσεις» λόγω κρίσης, ενώ μειώνεται εμφανώς το εξωτερικό κόστος (περιβάλλον) με τη «νόμιμη» καταπάτηση ή έκτακτη αλλαγή της νομοθεσίας.

Παράλληλα τα κινήματα που αναπτύσσονται σήμερα στην περιφέρεια σχετίζονται άμεσα με αντιστάσεις στις επιπτώσεις του αστικού φαινομένου σε όλο τον πλανήτη και στην καταλήστευση ή και καταστροφή των φυσικών πόρων και του φυσικού περιβάλλοντος στο όνομα της εξυπηρέτησης ενός επιβεβλημένου άνισου αστικού τρόπου ζωής. Έτσι, οι πρακτικές των κοινωνικών κινήματων που σχετίζονται με θέματα περιφερειακού σχεδιασμού ή απλώς εκμετάλλευσης και διαχείρισης των φυσικών πόρων, αλληλοτροφοδοτούνται από αυτές των κινήματων πόλης (Πετροπούλου 2016: 15). Επιπρόσθετα, ο Castells (1983 στο Ψημίτης 2016) αναφερόμενος στα αστικά κινήματα της εποχής, διαπίστωνε ότι αυτά αντιδρούν ενάντια σε μια συνολική διαδικασία εκμετάλλευσης, αλλοτρίωσης και καταπίεσης που οι πόλεις συνέβαλαν στην εξέλιξή τους *«μπορεί να αδυνατούν να ελέγξουν τις διεθνείς ροές κεφαλαίου, αλλά είναι σε θέση να επιβάλλουν όρους σε κάθε πολυεθνική που θέλει να εγκατασταθεί στην κοινότητά τους»*. Ο Tarrow (1998: 4) έχει ορίσει τα κινήματα ως *«συλλογική αμφισβήτηση από ανθρώπους με κοινές επιδιώξεις, που διατηρούν αλληλέγγυα και σταθερή στάση στην επαφή τους με τις ελίτ, τους αντιπάλους και τις αρχές»*. Το κοινωνικό κίνημα συνιστά μία μορφή συλλογικής πολιτικής δράσης όπου οι συμμετέχοντες δρουν κατά κανόνα εντός ενός χαλαρού οργανωτικού πλαισίου, ενώ η συμμετοχή σε ένα κίνημα δεν απαιτεί τυπική ή επίσημη ένταξη. Τέλος, οι κινηματικές διεκδικήσεις διαφοροποιούνται από το σύμπαν των

συγκρουσιακών δράσεων κυρίως ως προς τον παρατεταμένο χαρακτήρα των διεκδικήσεων (Σεφεριάδης 2008: 18).

Ο Tilly (2004: 5) υπογραμμίζει ότι το κοινωνικό κίνημα αναδύεται ως αποτέλεσμα της σύζευξης τριών αλληλένδετων παραγόντων: (α) παρατεταμένων διεκδικήσεων που απευθύνονται στις αρχές, (β) νεωτερικών συλλογικών δράσεων και τελετουργιών όπως η δημιουργία οργανώσεων, η διανομή προπαγανδιστικού υλικού κ.ά. και (γ) συλλογικών αποδείξεων αξιοσύνης, ενότητας και αφοσίωσης. Γίνεται λοιπόν σαφές ότι η συμμετοχή πολλαπλών παραγόντων καθιστά την κάθε διεκδίκηση ορατή. Παρατεταμένες διεκδικήσεις, επιτυχημένη αξιοποίηση των ΜΜΕ, κινητοποίηση της δύναμης του αριθμού, επίδειξη αφοσίωσης και ενότητας είναι στοιχεία που αποδίδουν στα κινήματα τη δυναμική εκείνη που διαφοροποιεί τη δυνατότητά τους να κάνουν όχι μόνο ορατές τις διεκδικήσεις τους αλλά και να μπορούν να τις νομιμοποιούν στα μάτια του ευρύτερου κοινού (Κουντούρη 2015: 156). Επιπλέον ο Neveu (2002: 57-59), εστιάζει στην πολιτική διάσταση των κοινωνικών κινήματων: *«πολιτική διάσταση έχει ένα κίνημα το οποίο απευθύνεται στις αρχές (στην κυβέρνηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, σε τομείς της δημόσιας διοίκησης) για να τις αναγκάσει μέσω μιας δημόσιας παρέμβασης να πάρουν θέση ως προς μια διεκδίκηση, επιρρίπτει δηλαδή στις αρχές την ευθύνη για τα προβλήματα που βρίσκονται στη βάση της κινητοποίησης».*

Παράλληλα οι Berclaz και Giugn (2008: 55) υποστηρίζουν ότι τα κινήματα που ασχολούνται με υψηλού πολιτικού προφίλ θέματα είναι πιο απειλητικά για το κράτος το οποίο ανταπαντά με κλειστές δομές πολιτικών ευκαιριών, ενώ τα κινήματα που ασχολούνται με χαμηλού προφίλ πολιτικά θέματα έρχονται αντιμέτωπα, από την πλευρά του κράτους, με μία στρατηγική συμπερίληψής τους και με πιο ανοιχτές δομές πολιτικών ευκαιριών. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι ο τύπος του θέματος σχετικά με το οποίο κινητοποιείται μία ομάδα διαμαρτυρίας ή ένα κοινωνικό κίνημα είναι στοιχείο καθοριστικό για την εξέλιξη της δράσης. Λειτουργεί ως μέσο δράσης, ως πόρος που καθορίζει τις δομές των πολιτικών ευκαιριών (Κουντούρη 2015: 156). Η κινητοποίηση πόρων αποτελεί την κατευθυντήρια δύναμη των κοινωνικών κινήματων μέσω της οποίας αυτά δομούνται, με σκοπό να επιτύχουν τους στόχους τους. Οι πόροι που διαθέτει η κοινωνία είναι είτε υλικοί είτε μη υλικοί, δηλαδή είτε όλα τα διαθέσιμα υλικά αγαθά όπως χρήματα, εργασία και άλλα, είτε συναισθήματα που δημιουργούνται στην κοινωνία με διάφορους τρόπους όπως το αίσθημα της αλληλεγγύης, η αφοσίωση, η ηθική δέσμευση και άλλα. Εκτός βέβαια από αυτούς

τους «διακριτικούς πόρους» των κοινωνικών κινημάτων, παρατηρείται ένας ακόμη κανονιστικός παράγοντας διαμόρφωσης της συλλογικής δράσης. Αυτός είναι, η «δομή πολιτικών ευκαιριών», η οποία έγκειται στις πρόσφορες ευκαιρίες για συλλογική δράση που παρέχει η ισχύουσα πολιτική καταστολή (Ψημίτης,2011:95). Παράλληλα, σε ότι έχει να κάνει με τη συμμετοχή των ατόμων σε τέτοιες δράσεις πέρα από τους άμεσα συμμετέχοντες οι Cobb & Elder (1985: 105-106), διακρίνουν τέσσερις τύπους:

- ❖ Οι «ομάδες ταύτισης» (identification groups). Πρόκειται για τους άμεσα θιγόμενους οι οποίοι τείνουν να συσχετίζουν τα δικά τους συμφέροντα με τους πιο άμεσα ενεχόμενους δρώντες. Οι συγγραφείς (ό.π.) αναφέρουν ότι *«οι δεσμοί μεταξύ των μελών μιας ομάδας ταύτισης ποικίλλουν? σε δύναμη αλλά τείνουν? να είναι σχετικά σταθεροί και διαρκείς. Τα μέλη μιας τέτοιας ομάδας τείνουν να αποτελούν το πιο ευαίσθητο τμήμα του γενικού πληθυσμού. Είναι τα πρώτα τμήματα του κοινού που εμπλέκονται σε μία διαμάχη»*.
- ❖ Οι «ομάδες προσήλωσης» (attention groups). Η συμμετοχή τους συνδέεται με πιο άμεσο τρόπο στο συγκεκριμένο πρόβλημα και δεν αποτελεί προϊόν μιας διαρκούς εμπάθειας όπως στην προηγούμενη περίπτωση.
- ❖ Το «προσηλωμένο κοινό» (attentive public). Πρόκειται για το κοινό που είναι ικανό να ενεργοποιείται σε τακτά διαστήματα προβάλλοντας ένα έντονο ενδιαφέρον για μία σειρά προβλημάτων.
- ❖ Το «ευρύ κοινό» (general public). Πρόκειται για την πλέον δύσκολα κινητοποιούμενη ομάδα ατόμων. Είναι η λιγότερο πληροφορημένη και λιγότερο ενδιαφερόμενη ομάδα σε ότι αφορά τα κοινωνικά προβλήματα.

Συμμετέχοντες και των τεσσάρων παραπάνω περιπτώσεων περιλαμβάνονται στις δράσεις κατά της ιδιωτικοποίησης του νερού. Τα κινήματα που αναδύθηκαν απαντούν σε μια διττή ανάγκη: στην υπεράσπιση των κοινών αγαθών, και συγκεκριμένα του νερού, από την επιβαλλόμενη ιδιωτικοποίηση, αλλά και στον εντοπισμό του αδύναμου κρίκου στην υλική και συμβολική κατασκευή της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, που εμμένει στις ιδιωτικοποιήσεις. Μαζικά κινήματα υπεράσπισης του δημόσιου χαρακτήρα του νερού έδωσαν μεγάλες μάχες σε πολλές χώρες –τόσο μέσα στους θεσμούς όσο και στο δρόμο– με στόχο να διασφαλίσουν το αυτονόητο: το δικαίωμα πρόσβασης σε φτηνό και καθαρό νερό (Hachfeld et.al. 2013: 7).

2.3. Η ιδιωτικοποίηση του νερού

Η διαχείριση των υδάτων γίνεται ολοένα και πιο «οικονομικοποιημένη» κάτι που επικρίνεται έντονα από πολλούς. Παρά τις έντονες συζητήσεις σχετικά με τις πιθανές ή πραγματικές αλλαγές προς την ιδιωτικοποίηση, υπάρχει στην πραγματικότητα, μακρά ιστορία αλλαγών στον τομέα της παροχής υδάτων (Swyngedouw 2006: 83). Στις ΗΠΑ, η ιδιωτική ύδρευση ήταν κυρίαρχη μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα. Ενώ ατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα ξεκίνησε η μετάβαση σε κρατικό έλεγχο. Αντιθέτως την ίδια περίοδο στην Γαλλία εφαρμοζόταν ΣΔΙΤ στη διαχείριση του νερού («γαλλικό μοντέλο»). Στο «γαλλικό μοντέλο» ΣΔΙΤ, οι επενδύσεις και η ιδιοκτησία των υποδομών ανήκουν στο δημόσιο και η διαχείριση -διανομή του νερού στον ιδιωτικό τομέα. Με την πάροδο των χρόνων οι συγκεκριμένες εταιρίες επέκτειναν την δραστηριότητα τους και εκτός των γαλλικών συνόρων. Σήμερα κατέχουν κυρίαρχο ρόλο σε μεγάλο μέρος του κόσμου στην παροχή υπηρεσιών ύδρευσης από ιδιώτες (Gleick et.al. 2002: 24). Αυτό το μοντέλο αποτέλεσε κατά κύριο λόγο τη βάση για την ιδιωτικοποίηση διεθνώς της ύδρευσης και είχε μεγάλη οικονομική υποστήριξη.

Το κύμα ιδιωτικοποιήσεων που ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και στις αρχές της δεκαετίας του 1980 περιλάμβανε ορισμένες τοπικές δημόσιες υπηρεσίες όπως η συλλογή και επεξεργασία στερεών αστικών αποβλήτων, αστικές μεταφορές και βοηθητικά προγράμματα ύδρευσης. Από τις πρώτες ευρωπαϊκές χώρες που εφάρμοσαν το θεσμό της ιδιωτικοποίησης ήταν η Μ. Βρετανία το 1989. Τη δεκαετία του 1990, η συμμετοχή της ιδιωτικοποίησης των συστημάτων ύδρευσης αυξήθηκε σημαντικά και επικεντρώθηκε στις πόλεις (η οικονομική ανάπτυξη προκάλεσε αστικοποίηση άρα και ανάγκη για περισσότερα αστικά δίκτυα) (Bakker 2013: 253). Μεταξύ των τοπικών δημόσιων υπηρεσιών, η ιδιωτικοποίηση της αστικής ύδρευσης είναι ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα ζητήματα (Miguel et.al. 2015: 617). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι σύμφωνα τον Alberto Ruiz-Villaverde (2015) σε χώρες όπου η ιδιωτικοποίηση επιτρέπεται από το νόμο, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής παρέχουν συνήθως διάφορους λόγους γενικού συμφέροντος που επιτρέπουν στις ιδιωτικές εταιρείες να διαχειρίζονται υπηρεσίες ύδρευσης.

Σε αρκετές περιπτώσεις το ζήτημα των πελατειακών σχέσεων είναι εμφανές. Σύμφωνα με τον Σωτηρόπουλο (2007: 6) τις τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα οι πελατειακές σχέσεις άλλαξαν σχήμα. Ενώ αρχικά ήταν μια προσωπική σχέση ενός

πολιτευόμενου ατόμου προς τους ψηφοφόρους του και τις οικογένειές τους, αντικαταστάθηκε σε μια συστηματική σχέση μιας οργάνωσης με ένα άτομο ή με πλήθος ατόμων. Μετατράπηκαν δηλαδή σε «γραφειοκρατικές» πελατειακές σχέσεις και αντί για τον κομματάρχη ή τον βουλευτή, η κομματική γραφειοκρατία του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος έπαιξε τον ρόλο του κομματικού πάτρωνα. Μορφές δωροδοκίας, συμφωνίες κάτω από το τραπέζι για τη διευκόλυνση ορισμένων συμβατικών ρυθμίσεων και οικονομικών συνεισφορών στην πολιτική συμμαχία, όλα αποτελούν μέρος του τυποποιημένου εργαλείου των πρακτικών που ιδιωτικοποιούν επιχειρήσεις κοινής ωφελείας. Η σύμβαση παραχώρησης για τη Τζακάρτα με το Thames Water (τόρα RWE) έπρεπε να επαναδιαπραγματευτεί μετά από ισχυρισμούς περί διαφθοράς. Σκάνδαλα δωροδοκίας επίσης συνδέθηκαν με τις παραχωρήσεις των υπηρεσιών ύδατος στη Γκρενόμπλ, στο Ταλίν, στο Λεσόθο και στο Καζακστάν. Ειδικότερα εταιρίες όπως η Enron, η Vivendi και η Suez έχουν κατηγορηθεί ότι κάνουν πληρωμές προς πολιτικούς και συμβαλλόμενα μέρη σε αντάλλαγμα ευνοϊκών όρων (Swyngedouw 2006: 96).

Η Μ. Βρετανία μαζί με τη Γαλλία, την Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία, έχουν δημιουργήσει νομικά πλαίσια που ανοίγουν την πόρτα για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη βιομηχανία αστικών υδάτων. Αυτές οι αποφάσεις συχνά προκαλούν έντονες πολιτικές συζητήσεις και οι πολίτες αντιτίθενται (Miguel et.al 2015: 619). Επιπλέον, εντύπωση προκαλούν οι όροι των Διατλαντικών Συμφωνιών που προαναφέρθηκαν, όπου γίνεται προσπάθεια δημιουργίας ενός συστήματος Διακανονισμού Διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους σύμφωνα με το οποίο οι πολυεθνικές εταιρίες θα έχουν το δικαίωμα να ασκήσουν αγωγή για αποζημίωση εάν θεωρήσουν ότι έχουν υποστεί ζημιές (π.χ. νέοι νόμοι για την προστασία του περιβάλλοντος ή για τα δικαιώματα των καταναλωτών). Είναι σαφές πως το κράτος δικαίου υπονομεύεται από την εισαγωγή ενός συστήματος παράλληλης δικαιοσύνης. Αυτό θα επηρεάσει τους υπάρχοντες νόμους που ψηφίστηκαν προς το συμφέρον του κοινού καλού, όπως του περιβάλλοντος και των καταναλωτών. Ουσιαστικά, η ιδιωτικοποίηση θα καταστεί μη αναστρέψιμη, θα δυναμώσει η εξουσία των πολυεθνικών σε βάρος της δημοκρατίας και των πολιτών, ενώ η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα βρεθούν υπό πίεση (Νικολάου 2017: 51-52).

Ωστόσο, κατά τον Pérard (2009: 2) η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις ανεπτυγμένες οικονομίες των υπηρεσιών διαχείρισης αστικών υδάτων παραμένει

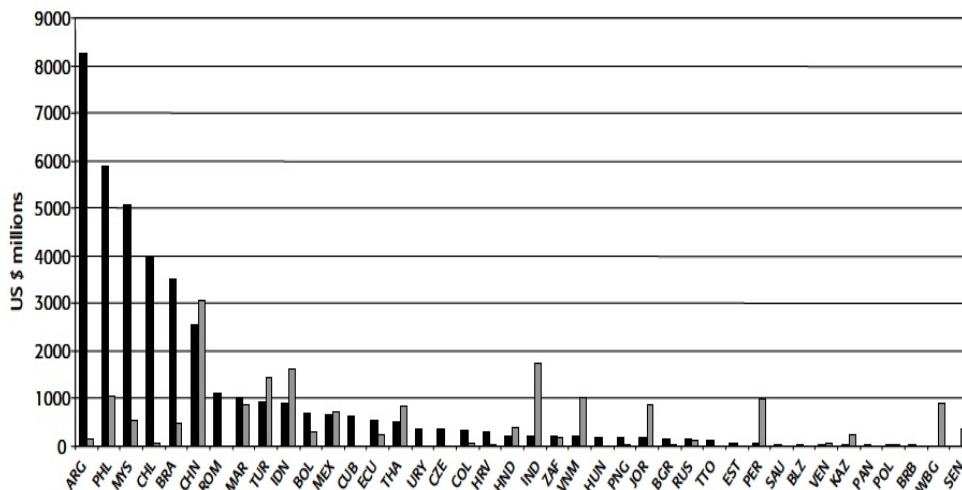
χαμηλή σε σύγκριση με άλλες βιομηχανίες. Επιπρόσθετα όσον αφορά τους λόγους που κράτη υιοθετούν το μοντέλο της ιδιωτικοποίησης για χωρίζονται σε:

- Κοινωνικές πιέσεις (η ιδιωτικοποίηση θα συμβάλλει στην εκπλήρωση των ανικανοποίητων αναγκών για νερό)
- Εμπορικές πιέσεις (περισσότερες επιχειρήσεις αποφέρουν περισσότερα κέρδη)
- Χρηματοοικονομικές πιέσεις (ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να κινητοποιήσει κεφάλαια πιο γρήγορα και πιο οικονομικά από το δημόσιο)
- Ιδεολογικές πιέσεις (ανάγκη συρρίκνωσης του δημόσιου τομέα)
- Ρεαλιστικές πιέσεις (για να είναι αποτελεσματικές και επαρκείς οι υπηρεσίες ύδατος χρειάζεται συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα) (Nealet.al.1996 στο Gleick et.al. 2002: 22).

Μέχρι το τέλος του 2000, τουλάχιστον 93 χώρες είχαν μερικώς ιδιωτικοποιημένες υπηρεσίες ύδατος ή λυμάτων (Brubaker 2001), όπως η Αργεντινή, η Χιλή, η Κίνα, η Κολομβία, οι Φιλιππίνες, η Νότια Αφρική, η Αυστραλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Κεντρική Ευρώπη, αλλά λιγότερο από το 10% του συνόλου των υδάτων ως το 2001 διαχειρίζεται ο ιδιωτικός τομέας (LeClerc/Raes 2001). Τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι τομείς των υδάτων και της αποχέτευσης των αναπτυσσόμενων χωρών λαμβάνουν εξαιρετικά ποικίλες χρηματοοικονομικές εισροές, συμπεριλαμβανομένων ιδιωτικών επενδύσεων και χρηματοδοτήσεων. Όπως φαίνεται στο σχήμα 2.2, η Αργεντινή έλαβε τον μεγαλύτερο όγκο ιδιωτικών επενδύσεων κατά την περίοδο 1990-2003, ενώ ακολουθούν οι Φιλιππίνες, η Μαλαισία και η Χιλή. Ωστόσο στις χώρες αυτές δεν είναι το επίπεδο πρόσβασης το χαμηλότερο, ούτε είναι οι φτωχότερες. Προκύπτει λοιπόν ότι το ξένο κεφάλαιο ενδιαφέρεται όλο και περισσότερο αποκλειστικά για τις μεγάλες αγορές με πολύ περιορισμένο κίνδυνο (World Bank 2005: 170)

Εικόνα 2.1: Οι ιδιωτικές επενδύσεις στο νερό και την αποχέτευση

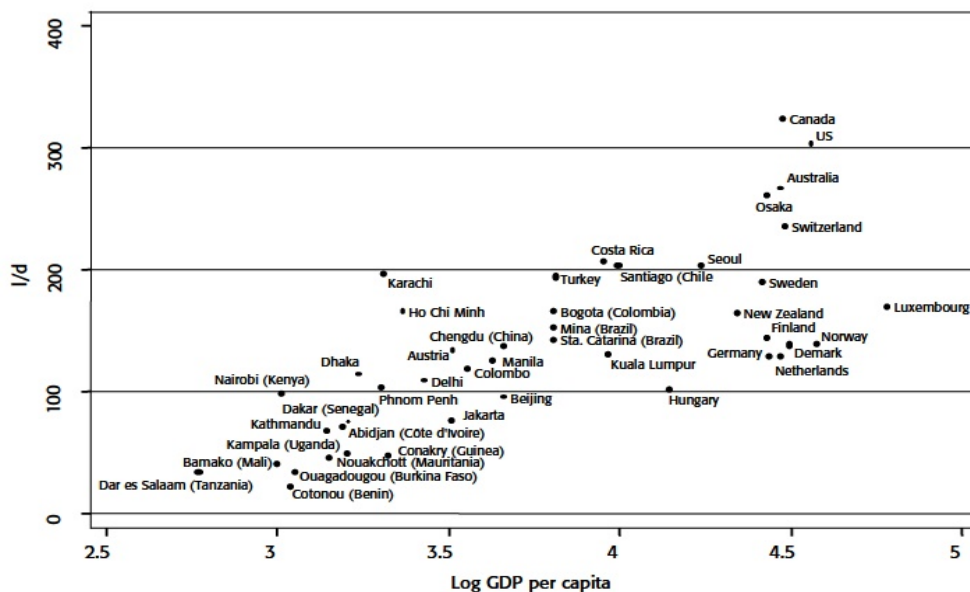
Figure 2: Private investment and ODA in water and sanitation, selected countries (1990-2003)

Πηγή : Prasad,2006:677

Τα παρακάτω στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι τα βοηθητικά προγράμματα παροχής νερού δεν είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν όλους. Αναμένεται ότι το ποσοστό των ατόμων με πρόσβαση σε βελτιωμένες πηγές νερού αυξάνεται με το επίπεδο ανάπτυξης, όπως μετράται με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Εικόνα 2.2: Κατανάλωση νερού και επίπεδα εισοδήματος

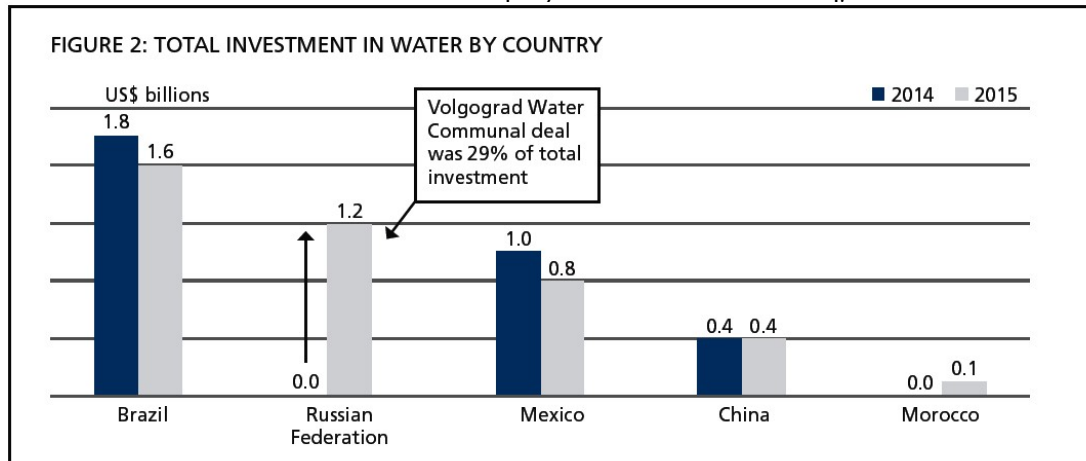

Πηγή : Prasad,2006:676

Πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, 50 λίτρα την ημέρα ανά άτομο είναι το ελάχιστο ποσό που απαιτείται. Στις αναπτυγμένες χώρες κάθε άτομο χρησιμοποιεί 150 λίτρα/ημέρα, ενώ στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι μόλις 20 λίτρα/ημέρα. Με κατανάλωση 30-50 λίτρα ανά κάτοικο, το φτωχότερο 20% του πληθυσμού θα καταναλώσει μόλις το 6% της συνολικής κατανάλωσης νερού μιας τυπικής πόλης (World Bank 2003: 6).

Παράλληλα, οι κορυφαίες χώρες με τις υψηλότερες επενδύσεις σε νερό το 2015, ήταν η Βραζιλία, η Ρωσία, το Μεξικό, η Κίνα και το Μαρόκο. Οι χώρες αυτές συγκέντρωσαν 4,1 δις. δολάρια, αντιπροσωπεύοντας το 99% των επενδύσεων στον τομέα των υδάτων στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Επιπλέον, τα τρία κορυφαία έργα αντιπροσώπευαν το 60% των 4,1 δις. δολαρίων (εικόνα 2.2). Οι χώρες αυτές συγκέντρωσαν 4,1 δις. δολάρια, αντιπροσωπεύοντας το 99% των επενδύσεων στον τομέα των υδάτων στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η Βραζιλία συνέχισε την τετραετή τάση της ως η μεγαλύτερη αγορά ιδιωτικοποίησης νερού το 2015. Τον Μάιο του 2014, η βραζιλιάνικη εταιρεία OAS Solucoes Ambientais, υπέγραψε 30ετή σύμβαση εταιρικής σχέσης για την επέκταση, αποκατάσταση και λειτουργία των αποχετευτικών εγκαταστάσεων στο δήμο Guarulhos του Σάο Πάολο. Ένα από τα έργα της Ρωσίας ήταν η μεγαλύτερη συμφωνία στον τομέα των υδάτων το 2015 (1,2 δις. δολάρια). Το έργο περιλαμβάνει την ανάπτυξη του σταθμού επεξεργασίας νερού και αποβλήτων του Volgograd. Η Water Concessions LLC κέρδισε την παραχώρηση του έργου από την πόλη του Volgograd και συνήψε συμφωνία παραχώρησης 30 ετών. Επιπλέον στο Μεξικό, έγιναν επενδύσεις για ιδιωτικοποίηση υπηρεσιών ύδρευσης αποχέτευσης ύψους 778 εκατ. δολάρια μέσω σύμβασης παραχώρησης 30 ετών, η οποία υπογράφηκε τον Ιούνιο του 2015, για την επέκταση, αποκατάσταση, συντήρηση και εκμετάλλευση της υφιστάμενης υποδομής ύδρευσης και αποχέτευσης στις μεξικανικές πόλεις Veracruz και Medellin. Η Κίνα είχε τον τέταρτο μεγαλύτερο όγκο επενδύσεων με 380 εκατ. δολάρια. Τέλος, το Μαρόκο κατέλαβε την πέμπτη θέση με ένα μόνο έργο, το εργοστάσιο αφαλάτωσης στην Agadir που αναμένεται να παράγει 100m³ πόσιμο νερό για τον πληθυσμό βάσει 20ετούς συμβολαίου (Park/Chao 2015: 4).

Εικόνα 2.3: Κατανάλωση νερού και επίπεδα εισοδήματος

Πηγή: *Water sector global PPI update, 2015*

Υπάρχουν αρκετές ιδιωτικές επιχειρήσεις διαχείρισης νερού αλλά δύο γαλλικές πολυεθνικές εταιρίες κυριαρχούν. Η Vivendi SA και η Suez Lyonnaise des Eaux. Αυτές οι δύο επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε περισσότερες από 120 χώρες και παρέχουν νερό σε περίπου 100 εκατ. ανθρώπους η καθεμία. Αυτές οι λίγες πολυεθνικές καταφέρνουν να περιορίσουν τον ανταγωνισμό, τόσο στην παγκόσμια αγορά όσο και τοπικά (Gleick et al. 2004: 46).

2.3.1. Οφέλη από τις ιδιωτικοποιήσεις

Η ιδιωτικοποίηση ως μέτρο εξυγίανσης του δημοσίου τομέα, αποτέλεσε τα τελευταία χρόνια μια ιδιαίτερα διαδεδομένη τακτική πολλών ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Κατά τα έτη 1990-2003 σε πλήθος 120 ανεπτυγμένων χωρών, πραγματοποιήθηκαν 7.860 συναλλαγές ιδιωτικοποίησης κρατικών επιχειρήσεων, δημιουργώντας έσοδα της τάξης των 410 δισεκατομμυρίων ευρώ τα οποία αντιστοιχούν περίπου σε 0,5% του συνολικού ΑΕΠ των εν λόγω χωρών για τη συγκεκριμένη περίοδο (Kikeri/Kolo 2005:3). Επιπλέον ένα από τα δυνητικά οφέλη της ιδιωτικοποίησης είναι η εξάλειψη επιδοτήσεων μέσω κρατικών προϋπολογισμών (Cleicket.al.2002: 3). Η αυξανόμενη απήχηση των αποκρατικοποιήσεων, δημιούργησε την πεποίθηση ότι οι ιδιωτικοποιήσεις, θα μπορούσαν να εξελιχθούν σε πανάκεια για τους προβληματικούς οργανισμούς του δημοσίου που συνήθως λειτουργούσαν ως τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη και ως βάρη για τον κρατικό προϋπολογισμό. Χαρακτηριστικό στοιχείο του γενικότερου κλίματος, αποτελεί

σχετική έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας (1992), σύμφωνα με την οποία 11 στις 12 αποκρατικοποιημένες δημόσιες επιχειρήσεις, λειτουργούν αποδοτικότερα σε σχέση με το προηγούμενο ιδιοκτησιακό καθεστώς (Ρωσσίδης 2012: 6). Θεωρητικά, η ιδιωτικοποίηση συνδυάζει τα πλεονεκτήματα της εταιρικής αποτελεσματικότητας με την υπεύθυνη διαχείριση εκ μέρους των εθνικών κυβερνήσεων (Foshhe et.al.2009: 1). Οι υποστηρικτές της ιδιωτικοποίησης παρουσιάζουν ως βασικό επιχείρημα την ανάγκη παροχής νερού στους φτωχούς, οι οποίοι δεν έχουν πρόσβαση σε επαρκή, ασφαλή πρόσβαση νερού. Πολλοί υποστηρικτές σημειώνουν επίσης ότι τα δημόσια συστήματα ύδρευσης τείνουν να περιορίζονται στη μεσαία τάξη και τις πλούσιες αστικές γειτονίες, όπου οι πελάτες εφοδιάζονται με πολύ μεγαλύτερες ποσότητες του νερού - και συχνά σε χαμηλότερες τιμές ανά μονάδα όγκου από ό,τι στις φτωχές γειτονίες. Πράγματι, πολλοί πλούσιοι επωφελήθηκαν από επιδοτήσεις δικτύων εφοδιασμού ύδατος (πρακτικές εξοικονόμησης νερού) που οδήγησε σε αποκλεισμό πολλών κατοίκων (Bakker 2010). Χαρακτηριστικά, στην Αργεντινή, υπάρχουν αναφορές ότι όλες οι κατηγορίες του πληθυσμού ωφελήθηκαν από βελτίωση στο κομμάτι της πρόσβασης και κάλυψης, αποδοτικότητας και ποιότητας του νερού. Παράλληλα κάνουν λόγο για το χαμηλό αντίκτυπο στις απώλειες θέσεων εργασίας, οι οποίες σύμφωνα με αυτές ήταν σχετικά χαμηλά σε σχέση με την εθνική απασχόληση (Prasad 2006: 674). Αντίθετα εντελώς διαφορετική άποψη έχουν οι Birdsall και Nellis (2003) που υποστηρίζουν ότι η ιδιωτικοποίηση έχει πράγματι οξυνεί το χάσμα ως προς τη διανομή περιουσιακών στοιχείων και εσόδων και την αυξημένη ανισότητα. Δείχνουν επίσης ότι η πρόσβαση αυξήθηκε στις περισσότερες περιπτώσεις, μαζί με αυξήσεις των τιμών (Mulreany et al.2006 στο Prasad 2006: 674).

2.3.2. Αρνητικές συνέπειες και Προβληματισμοί

Η ιδιωτική αυτορρύθμιση προκαλείται συχνά από την ίδια την έλλειψη αποτελεσματικών διεθνών κανόνων. Ελλείπει διεθνούς νομικού συστήματος για την αντιμετώπιση διασυνοριακών αλληλεπιδράσεων μεταξύ ιδιωτών και οργανισμών, οι οικονομικοί φορείς διαπραγματεύονται εμπορικούς κώδικες. Αυτά τα ιδιωτικά καθεστώτα μπορούν στη συνέχεια να "επιβληθούν δημόσια" (Lehmkuhl 2000 στο Börzel/Risse 2002: 9). Επιπλέον, η αγορά των υπηρεσιών ύδατος διαφέρει από το τυπικό σενάριο ελεύθερης αγοράς που βρίσκεται σε άλλους τομείς όπως οι τηλεπικοινωνίες. Λόγω της τεράστιας υποδομής οι επενδύσεις που απαιτούνται για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών. Καθώς και λόγω της έλλειψης άμεσου

ανταγωνισμού για τα δίκτυα ύδρευσης. Η αγορά αυτή δεν ακολουθεί κανονικά πρότυπα διακύμανσης. Ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες όπου οι αστικοί πληθυσμοί αυξάνονται συνεχώς, η συνολική ζήτηση νερού συνεχώς αυξάνεται. Λόγω του μονοπωλιακού χαρακτήρα, οι τιμές δεν καθορίζονται με βάση την προσφορά και τη ζήτηση, αλλά τα τιμολόγια καθορίζονται από τις εταιρίες. Ορισμένα στοιχεία δείχνουν ότι η ζήτηση μειώνεται κάπως με τις δραματικές αυξήσεις των τιμών (Foshhe et.al. 2009: 1).

Ένας από τους βασικούς στόχους οποιασδήποτε πρότασης για παροχή νερού υπηρεσιών (δημόσια ή ιδιωτικά) είναι ότι πρέπει να ανταποκρίνονται ρητά τις ανάγκες των κοινοτήτων που δεν εξυπηρετούνται μέσω μιας επέκτασης της πρόσβασης σε υπηρεσίες ύδρευσης ή αποχέτευσης. Οι πληθυσμοί παραδοσιακά έχουν ελλείμματα είτε λόγω έλλειψης πολιτικής εξουσίας ή εκπροσώπησης, είτε προέρχονται από ανεπίσημες «κοινότητες» είτε μπορεί να μην είναι σε θέση να πληρώσουν (Cleick et.al. 2002: 29). Όπου το νερό έχει ήδη ιδιωτικοποιηθεί, οι άνθρωποι βίωσαν τις αρνητικές συνέπειες αυτής της ενέργειας. Συνειδητοποίησαν πόσο επιβλαβής είναι η ιδιωτικοποίηση και η εμπορευματοποίηση του νερού όχι μόνο για τη δημοκρατική λειτουργία των δημόσιων αρχών και του κράτους αλλά και για τη ζωή κάθε πολίτη. Η ιδιωτικοποίηση του νερού δημιουργεί ανάπτυξη αλλά και φτώχεια, εξαναγκάζοντας τους ανθρώπους να δαπανούν μεγάλα ποσά, σε πράγματα που ήταν διαθέσιμα σε λογικές τιμές ως κοινά αγαθά (Σιββα,χχ). Τα τελευταία δέκα χρόνια τα προβλήματα που δημιουργεί η ιδιωτικοποίηση του νερού γίνονται όλο και πιο εμφανή (Hachfeld et.al. 2013: 13). Στην Μ.Βρετανία η ιδιωτικοποίηση του νερού έφερε αυξήσεις στα τιμολόγια και διακοπή της παροχής σε αρκετά νοικοκυριά, με αποτέλεσμα η βρετανική κυβέρνηση να επιβάλει επιπλέον φόρους στα κέρδη των αντίστοιχων εταιριών (Cleick et.al. 2002: 23). Στη Γαλλία, όπου εδρεύουν δύο από τις μεγαλύτερες ιδιωτικές εταιρίες ύδρευσης στον κόσμο (η Veolia και η Suez) και παρά τις διαβεβαιώσεις ότι θα βελτιωθεί η αποδοτικότητά τους, οι χρήστες του δικτύου που εξυπηρετούνται από ιδιωτικές επιχειρήσεις πληρώνουν περίπου 16% περισσότερο απ' ό,τι οι πολίτες οι οποίοι εξυπηρετούνται από δημοτικές επιχειρήσεις (Hachfeld et.al. 2013: 13).

Η εποπτεία και η παρακολούθηση των συμφωνιών δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι βασικές δημόσιες ευθύνες. Πολλές συμβάσεις ιδιωτικοποίησης περιλαμβάνουν διατάξεις για την ενθάρρυνση και την ανάπτυξη νέων υδραυλικών έργων, συχνά για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ωστόσο δεν λαμβάνεται υπόψη η

διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Οι ενέργειες αυτές υπονομεύουν την υγεία και την ευημερία του οικοσυστήματος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η μεγαλύτερη λίμνη στο Μεξικό, η λίμνη Chapala, η οποία έχει συρρικνωθεί εξαιτίας της υπερ-άντλησης των υπόγειων υδάτων, λόγω της ισχυρή επέκτασης του δικτύου των αρδευόμενων περιοχών (Cleick et.al. 2002: 37).

Επιπλέον σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (2009: 109), η ιδιωτικοποίηση των υδάτων τη δεκαετία του 1990 δεν ανταποκρινόταν στις προσδοκίες για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη και η αναμενόμενη αύξηση των επενδυτικών ροών δεν υλοποιήθηκε. Η υπόθεση ότι ιδιώτες επενδυτές θα είναι έτοιμοι για μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα αποδείχθηκε μη ρεαλιστική (Marin 2009: 66). Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Τζακάρτα. Η ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών ύδατος απέτυχε. Η κάλυψη των υπηρεσιών ύδατος παραμένει χαμηλή μόνο 59 %. Η υποδομή είναι σε κακή κατάσταση με το επίπεδο διαρροής υψηλό ως 44%, με αποτέλεσμα, ο μισός πληθυσμός να έχει πρόσβαση σε νερό με σωληνώσεις αλλά με κακή ποιότητα νερού. Κατά συνέπεια, στις 24 Μαρτίου 2015 το κεντρικό δικαστήριο της Τζακάρτα ακύρωσε τις ιδιωτικοποιημένες συμβάσεις ύδρευσης ύστερα από αγωγή πολιτών και διέταξε την επιστροφή των υπηρεσιών ύδρευσης στο κράτος (Kishimoto et.al 2015: 41).

Αξίζει να σημειωθεί ότι μαζί με τις αυξανόμενες προσπάθειες ιδιωτικοποίησης του νερού, αναπτύχθηκε ραγδαία η αντιπαράθεση στο πλαίσιο της τοπικής κοινότητας (ομάδες, συνδικάτα, οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και και δημόσιες εταιρείες? παροχής νερού). Διαμαρτυρίες και βίαιες συγκρούσεις έλαβαν χώρα στη Βολιβία, την Παραγουάη, τη Νότια Αφρική τις Φιλιππίνες και αλλού. Η αντίδραση προκύπτει από τις ανησυχίες σχετικά με τις οικονομικές συνέπειες της ιδιωτικοποίησης των υδάτινων πόρων, τους κίνδυνους για τα οικοσυστήματα, την κυριαρχία των εταιρικών παικτών, τον έλεγχο ενός θεμελιώδους φυσικού πόρου από ξένους, τις ανισότητες και την πρόσβαση σε νερό καθώς και τον αποκλεισμό των κοινοτήτων από αποφάσεις για τους δικούς τους πόρους (Cleicket.al.2002: 22-24). Η θεωρία του δημοσίου συμφέροντος, βασισμένη σε αποτυχίες της αγοράς, υποστηρίζει ότι όταν η αγορά δεν είναι αποτελεσματική, η δημόσια παρέμβαση στην οικονομία είναι δικαιολογημένη (Ruiz-Villaverde 2015: 618).

2.4. Αντιδράσεις και εξέλιξη ιδιωτικοποιήσεων

Μια αυτοοργανωμένη Πρωτοβουλία Ευρωπαίων Πολιτών ενάντια στην ΤΤΙΡ και στη CETA, ξεκίνησε με ηλεκτρονική συλλογή υπογραφών σε όλες τις χώρες μέλη της ΕΕ και κεντρικό σύνθημα: «Οι ΤΤΙΡ και CETA αποτελούν απειλή για τη δημοκρατία, το περιβάλλον, τους καταναλωτές και τους κανόνες εργασίας. Αλλά μπορούμε να τους σταματήσουμε!». Η Πρωτοβουλία συγκέντρωσε (καλοκαίρι 2015) σχεδόν 2.500.000 υπογραφές πολιτών (αριθμός ρεκόρ στην ιστορία των ευρωπαϊκών κινημάτων) και τη στηρίζουν πάνω από 500 συλλογικότητες από όλη την Ευρώπη, απαιτώντας από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και των κρατών μελών της να σταματήσουν τις διαπραγματεύσεις με τις ΗΠΑ για την ΤΤΙΡ και να μην επικυρώσουν τη CETA με τον Καναδά¹⁶.

Επιπρόσθετα, υπάρχουν άφθονα παραδείγματα όπου ακόμα και όταν ιδιωτικές εταιρείες δεν λυμαίνονται τα κοινά αγαθά, αναλαμβάνει αυτό το ρόλο η τοπική πολιτική και οικονομική ελίτ, η οποία μεταχειρίζεται τους φυσικούς πόρους και τις υπηρεσίες σαν να είναι ιδιοκτησία της, αποκλείοντας τη συμμετοχή των πολιτών. Υψώνει φραγμούς, εδραιώνοντας τη θέση της σε μια ιδιότυπη «δημοκρατία των ειδικών και των τεχνοκρατών», στην καλύτερη περίπτωση, ή δομώντας δίκτυα πατρωνίας και μοιράζοντας θέσεις εξουσίας, στη χειρότερη (Hachfeld et.al.2013: 8). Το Παγκόσμιο Εναλλακτικό Φόρουμ για το Νερό είναι μια συνάντηση κινημάτων, ΜΚΟ, τοπικών φορέων, ακτιβιστών και διανοούμενων από όλο τον κόσμο και διοργανώνεται κάθε τρία χρόνια παράλληλα με το Παγκόσμιο Φόρουμ Νερού, που κυριαρχείται από τις πολυεθνικές. Συσπειρώνει όλες τις φωνές που αντιλαμβάνονται το νερό ως κοινό αγαθό και όχι ως εμπόρευμα και διεκδικούν τη δημόσια και συμμετοχική διαχείρισή του. Στόχος είναι να δημιουργήσει μια συγκεκριμένη εναλλακτική απέναντι στο Παγκόσμιο Φόρουμ για το Νερό, που διοργανώνεται από το Παγκόσμιο Συμβούλιο Νερού.

Για αρκετά χρόνια, διάφορα κινήματα της κοινωνίας των πολιτών έχουν αγωνιστεί μαζί για τη διατήρηση του νερού και τη διαχείριση των υδάτων από τους πολίτες. Ακτιβιστές έχουν δημιουργήσει πλατφόρμες, προτάσεις και εκστρατείες σε εκδηλώσεις όπως τα Εναλλακτικά Φόρουμ το 2003 στη Φλωρεντία, στη Γενεύη το 2005, το 2006 στο Μεξικό ή το 2009 στην Κωνσταντινούπολη και στο πλαίσιο των

¹⁶ Stop-TTIP, Self-organised European citizens' initiative against TPP and CETA <https://stop-ttip.org/>
[Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

διεθνών Κοινωνικών Φόρουμ, όπως αυτά στο Πόρτο Αλέγκρε, Καρακάς, Ναϊρόμπι και Μπέλεμ. Αυτές οι συναντήσεις βοήθησαν να δυναμώσει το κίνημα επανάκτησης του νερού, ενός κοινοτικού πόρου που ανήκει σε όλη την ανθρωπότητα. Το παγκόσμιο κίνημα του νερού, στις διάφορες μορφές του, βοήθησε να γεννηθούν εθνικά δίκτυα για το δικαίωμα στο νερό (όπως στην Ιταλία), ηπειρωτικά δίκτυα (στην Αφρική) και οδήγησε στην πτώση της ιδιωτικοποίησης του νερού στη Λατινική Αμερική, την Αφρική, την Ευρώπη (Νικολάου 2017: 53-54).

Στην Ευρώπη χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις της Ισπανίας, όπου εκατομμύρια άνθρωποι διαδήλωσαν στη Μαδρίτη για να διαμαρτυρηθούν για τις νέες πολιτικές υδάτων της προηγούμενης συντηρητικής κυβέρνησης (Swyngedouw 2006: 97). Στην Ιταλία, όπου μετά την ψήφιση του άρθρου 23 του νόμου 133/2008, που αφορούσε την υποχρεωτική ιδιωτικοποίηση των εισηγμένων επιχειρήσεων ύδρευσης, τον Αύγουστο του 2009, από την Κυβέρνηση Μπερλουσκόνι, ξεκίνησε η συλλογή υπογραφών για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Πράγματι με βάση συγκεκριμένο αριθμό υπογραφών που απαιτείται, σύμφωνα με το άρθρο 75 του Συντάγματος της Ιταλίας, είναι εφικτή η ακύρωση νόμων έπειτα από απόφαση των πολιτών μέσω δημοψηφίσματος. Το δημοψήφισμα διεξήχθη στις 12 και 13 Ιουνίου του 2011 και η συμμετοχή ανήλθε στο 57% και η συντριπτική πλειοψηφία σε ποσοστό 95,5% ψήφισε κατά της ιδιωτικοποίησης. Επιπλέον το νερό υπήρξε επίσης αντικείμενο δημοψηφίσματος και στη Γερμανία στις αρχές του 2011. Κυρίαρχο ρόλο έπαιξαν τα κινήματα και οι τοπικές κοινότητες. Το 98,2% των ψηφοφόρων τάχθηκαν υπέρ της άρσης κάθε μορφής απορρήτου στις παλαιότερες και νεότερες συμφωνίες με τις ιδιωτικές εταιρείες νερού. Από το 2005 ένας νέος νόμος για την ύδρευση τέθηκε σε ισχύ στην Ολλανδία, ο οποίος αναφέρει πως μόνο δημόσιες επιχειρήσεις μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες πόσιμου νερού (Hachfeld et.al. 2013: 68-71).

Από το 2001, μια δημόσια εταιρεία διαχειρίζεται το νερό στη Γκρενόμπλ. Κατά το προηγούμενο διάστημα -και για μια περίοδο 12 ετών-, η διαχείριση είχε ανατεθεί σε μια ιδιωτική και σε μια μεικτού χαρακτήρα (δημόσια-ιδιωτικό) εταιρεία. Για να ληφθεί η απόφαση ιδιωτικοποίησης της εταιρείας, υπήρξε διαφθορά σε ανώτατο επίπεδο. Με συμβάσεις που ανατίθεντο σε θυγατρικές της εταιρείας, μέσω ψευδούς τιμολόγησης και παραποίησης των ισολογισμών, η ιδιωτικοποίηση ήταν μια προσοδοφόρα επένδυση για την εταιρεία Suez, τη μητρική εταιρεία του ιδιώτη επενδυτή. Ωστόσο, η σύμβαση, η οποία επρόκειτο να διαρκέσει 25 χρόνια, ακυρώθηκε. Ύστερα από την αλλαγή της γνώμης της πλειοψηφίας του δημοτικού

συμβουλίου, μια ισχυρή εκστρατεία του τοπικού κινήματος για το νερό και μια σειρά αγωγών, η πόλη τελικά αποφάσισε να πάρει ξανά στα χέρια της το νερό. Ο δήμαρχος και κορυφαία διοικητικά στελέχη της Suez καταδικάστηκαν σε φυλάκιση και τους επιβλήθηκαν μεγάλα πρόστιμα ενώ η ιδιωτικοποίηση και τα τιμολόγια ύδρευσης κηρύχθηκαν παράνομα (Hachfeld et.al.,2013:72-73). Επιπρόσθετα, θα πρέπει να τονισθεί ότι το Παρίσι, που είναι η έδρα των σημαντικότερων πολυεθνικών εταιρειών ύδρευσης, έχει ήδη επιστρέψει στη δημόσια διαχείριση του νερού. Μετά από 25 χρόνια ιδιωτικής διαχείρισης οι υπηρεσίες νερού πέρασαν ξανά στα χεριά του κράτους. Αίτια αυτού οι συνεχείς αυξήσεις των τιμών του νερού στην πόλη του Παρισιού και η αδιαφάνεια στα οικονομικά στοιχεία των εταιριών. Οι εταιρίες ήταν οι Vivendi SA και Suez Lyonnaise des Eaux (Cleick, et.al. 2002: 24).

Στη Λατινική Αμερική, η περίπτωση της Guerra del Agua της Cochabamba ή ο «πόλεμος του νερού» έχει γίνει έμβλημα της δυνητικής δύναμης των κοινωνικών κινήματων και υποδηλώνει τη δύναμη των κοινοτήτων να βελτιώσουν την πρόσβαση στα ύδατα των αστικών φτωχών. Η ιδιωτικοποίηση ενέπνευσε τις μαζικές διαμαρτυρίες. Η πρόσβαση στο νερό ήταν από καιρό ένα επίμαχο ζήτημα στην Κοτσαμπάμπα, την τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Βολιβίας. Οι πλούσιοι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις έλαβαν μέσω του δικτύου επιδοτούμενα από το δήμο ύδατα, ενώ τα μισά από τα νοικοκυριά της πόλης - κυρίως αυτόχθονες (Bakker 2008: 238) κατοίκους φτωχών συνοικιών - βασιζόνταν στο νερό που παραδίδεται με βυτία, ιδιωτικά πηγάδια ή συστήματα μικρής κλίμακας (Swyngedouw,2005:96).

Το ΔΝΤ, το χορήγησε 1998 δάνειο στη Βολιβία, υπό την προϋπόθεση ιδιωτικοποίησης μιας σειράς κρατικών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης της ύδρευσης της Cochabamba. Η σύμβαση παραχώρησης με την κυβέρνηση της πόλης το 1999 περιλάμβανε δύο από τις μεγαλύτερες εταιρείες ύδρευσης στον κόσμο, την πολυεθνική Bechtel με έδρα τις ΗΠΑ και τη United Water της Μ. Βρετανίας. Όπως συμβαίνει συχνά στις συμφωνίες ιδιωτικοποίησης των υδάτων, η? Aguas del Tunari (όπως ήταν γνωστή η διεθνής κοινοπραξία των δύο εταιριών) μπόρεσε να διαπραγματευτεί ένα εξαιρετικά ευνοϊκό συμβόλαιο, σε αυτή την περίπτωση με τη βοήθεια του ασυνήθιστου γεγονότος ότι ήταν ο μοναδικός πλειοδότης. Μια ρήτρα της σύμβασης εγγυάται κέρδος 15% στην κοινοπραξία. Λίγο μετά τη λήψη του ελέγχου του δικτύου ύδρευσης, η θυγατρική της Bechtel αύξησε έντονα τις τιμές του νερού. Οι κυβερνητικές πηγές και οι εκστρατείες κατά των ιδιωτικοποιήσεων δημοσίευσαν περιπτώσεις αυξήσεων έως και 200% (αν και ο Aguas del Tunari υποστήριξε ότι οι

μέσες αυξήσεις των τιμών ήταν 35%). Η σύμβαση παρείχε επίσης στην εταιρεία αποκλειστικά δικαιώματα σε όλα τα ύδατα στην κοιλάδα Cochabamba, συμπεριλαμβανομένων των ομβρίων υδάτων, καθώς και τα ιδιωτικά πηγάδια στις αγροτικές περιοχές που περιβάλλουν την πόλη. Η εταιρεία σύντομα άρχισε να προσπαθεί να τοποθετήσει μετρητές νερού σε ιδιωτικά πηγάδια και στα τοπικά συστήματα άρδευσης και ύδρευσης. Ως αποτέλεσμα, δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι βγήκαν στους δρόμους. Ένας ευρύς συνασπισμός συνδικάτων, γυναικείων ομάδων, αγροτών, περιβαλλοντολόγων και ομάδων καταναλωτών πέτυχε να κινητοποιήσει τους κατοίκους της πόλης, κλείνοντας την πόλη με γενικές απεργίες και αποκλεισμούς δρόμων. Οι συγκρούσεις μεταξύ στρατού και αστυνομίας και διαδηλωτών άφησαν ένα νεκρό αγόρι ηλικίας 17 ετών και εκατοντάδες τραυματίες. Αλλά οι διαμαρτυρίες συνέχισαν, και η εταιρεία αποσύρθηκε. Ο στρατιωτικός νόμος ανεστάλη, κυβερνητικοί υπάλληλοι παραιτήθηκαν ή απομακρύνθηκαν για μια περίοδο. Η εταιρεία παροχής νερού αναλήφθηκε υπό κυβερνητικό έλεγχο. Μια μεταγενέστερη εκστρατεία οδήγησε στη μεταρρύθμιση της εθνικής νομοθεσίας για τα ύδατα, παρέχοντας μεγαλύτερη προστασία στους αγροτικούς οικισμούς, των οποίων οι μεγάλες δαπάνες έχουν πλέον μεγαλύτερη νομική προστασία (Swyngedouw 2005: 97-98).

Οι υποστηρικτές των εναλλακτικών λύσεων ύδρευσης της κοινότητας επιχειρούν να τοποθετήσουν σταθερά το νερό στη «δημόσια σφαίρα» ως μέσο αντίθεσης στην ιδιωτικοποίηση. Στον πυρήνα του οράματός τους για την «εναλλακτική» διαχείριση των υδάτινων πόρων είναι η έννοια της «κοινότητας». Οι εισηγήσεις για τα «δίκτυα ύδρευσης», οι εκκλήσεις για «δημοκρατία των υδάτων» και οι εκστρατείες για την «επαναδημοτικοποίηση» της υδροδότησης αποτελούν παραδείγματα του κεντρικού ρόλου που διαδραματίζει η κοινότητα στο όραμα των ακτιβιστών κατά των ιδιωτικοποιήσεων (Bakker 2008: 236). Το Παγκόσμιο Εναλλακτικό Φόρουμ για το Νερό που έγινε στη Μασσαλία (14-17.03.2012) προσέλκυσε 2.000 κινήματα από όλο τον πλανήτη¹⁷. Οι συλλογικότητες και τα κινήματα νερού από όλο τον κόσμο, υπογράφοντας τη Διακήρυξη της Μασσαλίας, προσδιορίζουν καθαρά το κοινό τους όραμα: «το νερό είναι κοινό αγαθό, και όχι εμπόρευμα» και δηλώνουν «αντίθετοι με το κυρίαρχο οικονομικό και χρηματιστικό μοντέλο που είναι υπέρ της ιδιωτικοποίησης και εμπορευματοποίησης των υπηρεσιών

¹⁷ FAME-Forum Alternatif Mondial de l' Eau, www.fame2012.org [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

ύδρευσης και αποχέτευσης». Στη Διακήρυξη, δηλώνουν επίσης ότι «σε απάντηση στην αυξανόμενη ιδιωτικοποίηση του νερού, υπερασπιζόμαστε το νερό ως βασικό στοιχείο της ζωής στον πλανήτη και ως θεμελιώδες και αναφαίρετο ανθρώπινο δικαίωμα» με παράλληλη διασφάλιση «της αλληλεγγύης μεταξύ των σημερινών και των μελλοντικών γενεών». Επιπλέον, διακηρύσσουν ότι «η διαχείριση του νερού πρέπει να είναι δημόσια, συνεταιριστική, συμμετοχική, δίκαια και μη-κερδοσκοπική». Απορρίπτοντας πρακτικές ΣΔΙΤ, τοποθετούνται "υπέρ της δημόσιας διαχείρισης των υδάτων και υπέρ της διαχείρισης από τους ίδιους τους πολίτες", διακηρύσσοντας τη βούληση τους: «να προωθήσουν και, να δημιουργήσουν, και να ενισχύσουν συμπράξεις δημοσίου με δημόσιο» (Νικολάου 2017: 83).

Οι δράσεις του Παγκόσμιου Εναλλακτικού Φόρουμ για το Νερό δημιούργησαν νέες προοπτικές. Η επιθυμία για συνέχιση του κοινού αγώνα αναπτύσσεται σε εκστρατείες και σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα διαμέσου κοινών δομών, ιδίως σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κινήματος για το Νερό (EWM - European Water Movement) ως κοινό αγαθό με τη δημιουργία ομάδων εργασίας και γενικών συνελεύσεων. Το Παγκόσμιο Εναλλακτικό Φόρουμ για το Νερό συνεχίζει να ενισχύει το κίνημα του νερού δημιουργώντας και προωθώντας ένα εναλλακτικό όραμα της διαχείρισης του νερού, που να βασίζεται σε οικολογικές και δημοκρατικές αξίες, συνεχίζοντας την έρευνα για την εξεύρεση λύσεων στην παγκόσμια κρίση του νερού και καθιστώντας βιώσιμη τη δομή του κινήματος του νερού.

Μια σημαντική δράση σε ευρωπαϊκή κλίμακα, που συμμετείχε και στήριξε το EWM ήταν η Πρωτοβουλία Ευρωπαίων Πολιτών (ECI - European Citizen initiative) για το νερό και αφορούσε την καμπάνια το 2013 με τίτλο «Το νερό είναι ανθρώπινο δικαίωμα», με στόχο τη συλλογή υπογραφών προκειμένου να υποχρεώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει νομοθεσία για την προστασία του νερού ως ανθρώπινο δικαίωμα. Ήταν ιστορικά η πρώτη πρωτοβουλία πολιτών σε ευρωπαϊκή κλίμακα και συγκεντρώθηκαν 1.884.790 υπογραφές από όλη την Ευρώπη, υπό την αιγίδα περίπου 150 συλλογικοτήτων. Στη θέση τους για την κρίση και τη συμμετοχικής διαχείρισης των κοινών αναφέρουν: «Αποφασίζουμε να ενωθούμε αυτή την αποφασιστική στιγμή, κατά τη διάρκεια μιας σοβαρής συστημικής κρίσης που έχει συγκλονίσει τον κόσμο και την Ευρώπη στον πυρήνα της, έχοντας την πεποίθηση ότι μια συμμετοχική διαχείριση του νερού και των κοινών αγαθών μπορεί

να ανοίξει ένα μονοπάτι έξω από αυτή την κρίση που δημιουργείται από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές και το οποίο θα μπορούσε να λειτουργήσει ως βάση για τη δημιουργία ενός νέου συνεργατικού, δίκαιου».

Επίσης, διατυπώνουν καθαρά ότι η προσέγγιση του ζητήματος του νερού δεν είναι απλά οικονομική αλλά ολιστική: "Το νερό δεν είναι εμπόρευμα, είναι ένα κοινό αγαθό συλλογικής δράσης και ένα οικουμενικό δικαίωμα και όπως όλα τα φυσικά στοιχεία είναι θεμελιώδους σημασίας για την ισορροπία των οικοσυστημάτων και την επιβίωση του πλανήτη». Απαραίτητη προϋπόθεση θεωρείται η συμμετοχή των εργαζομένων και των πολιτών στην διαμόρφωση ενός νέου μοντέλου διακυβέρνησης των κοινών αγαθών, προκειμένου να επαναπροσδιοριστεί μια νέα οικονομία βασισμένη στην αλληλεγγύη και στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος πέρα από την Ευρώπη των αγορών και του ανταγωνισμού¹⁸. Ένα τέτοιο εγχείρημα μπορεί να υλοποιηθεί μέσω της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας και δημοκρατίας (Νικολάου 2017: 65).

2.4.1. Η κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία ως εναλλακτική

Σύμφωνα με τον Ψημίτη (2016:758-759) η κοινωνική οικονομία αναφέρεται κατά βάση σε εγχειρήματα οικονομικής φύσης με «κοινωνικό πρόσωπο», δηλαδή σε πρωτοβουλίες ιδιωτικού χαρακτήρα που αποσκοπούν σε οικονομικά αποτελεσματική διαχείριση των συντελεστών παραγωγής με ταυτόχρονη εισαγωγή κοινωνικών «αρετών» στην οικονομία, όπως είναι η επιμεριστική δικαιοσύνη, η ισότητα ευκαιριών, η αξιοκρατία και τα ατομικά δικαιώματα. Αν και συναρτάται σαφώς με μια επιχειρηματικά νέα αντίληψη της επένδυσης και της συνεργασίας, η κοινωνική σημασία της σε επίπεδο αρχών εξαντλείται σε μια ρητορική αποχής από καπιταλιστικά επιθετικές στρατηγικές οικονομικής πρακτικής που εκμεταλλεύονται άγρια την εργασία και καταστρέφουν τους φυσικούς πόρους. Η κοινωνική οικονομία εντάσσεται στη λογική του «τρίτου τομέα» που σε περιόδους οικονομικής κρίσης βρίσκει περιθώρια ανάπτυξης επειδή αντιπροσωπεύει δυνάμεις οι οποίες δεν κινδυνεύουν τόσο από τους περιορισμούς είτε των δημόσιων προϋπολογισμών (κρατικός τομέας) είτε των επενδύσεων της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας (ιδιωτικός τομέας).

¹⁸ EWM The Naples Manifesto, www.europeanwater.org/ [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

Η αλληλέγγυα οικονομία περιλαμβάνει συλλογικά εγχειρήματα που εφαρμόζουν αρχές της ισότιμης σχέσης στην παραγωγή, της ανταλλακτικής οικονομίας, της εργατικής αυτοδιαχείρισης, της αυτοβοήθειας, της αλληλέγγυας δράσης και της λογικής του δώρου. Ταυτόχρονα, αναλαμβάνουν δράσεις που στοχεύουν στο γενικό συμφέρον και όχι απλώς στο συμφέρον των μελών τους, όπως συμβαίνει με την κοινωνική οικονομία (Νικολόπουλος/Καπογιάννης 2014:34 στο Ψημίτη 2016: 758-759). Επιπλέον βασική προϋπόθεση επιτυχίας ενός τέτοιου εγχειρήματος είναι η δικτύωση. Όμως θα πρέπει να επισημανθεί ότι η εφαρμογή της από τα κάτω ανάπτυξης, δηλαδή της ανάπτυξης μέσα από την συμμετοχικότητα των πολιτών και την κοινωνική ευθύνη αντιμετωπίζει δυσκολίες στην εφαρμογή της. Η αναδιάρθρωση του οικονομικού κατεστημένου στη βάση της «από τα κάτω? ανάπτυξης» ενοχλεί ομάδες συμφερόντων που παραδοσιακά εξυπηρετούνταν από την πολιτική και οικονομική εξουσία και δεν είναι πρόθυμες να αποδεχθούν τη δημοκρατική (Ναγόπουλος 2011)

Η ιδέα της συνεργατικής αυτοδιαχείρισης των υπηρεσιών ύδρευσης-αποχέτευσης από όλους τους εργαζόμενους και τους πολίτες μιας περιοχής, οι οποίοι καταργούν και υποκαθιστούν τους καπιταλιστές στη θέση του καρπωτή της υπεραξίας που οι ίδιοι παράγουν, αποτελεί παράδειγμα μιας γενικότερης προσέγγισης, σύμφωνα με την οποία η απουσία της ήταν η καθοριστική αιτία, που ανέτρεψε τις κοινωνικές πολιτικές και κράτος πρόνοιας στις καπιταλιστικές χώρες (Wolff 2012). Οι συνεταιρισμοί νερού αποτελούν ένα εναλλακτικό μοντέλο για τη διαχείριση του νερού εκτός από το δημόσιο (κυβερνητικό ή δημοτικό) και ιδιωτικό μοντέλο, που δημιουργούνται και λειτουργούν «από τα κάτω» σε μη κερδοσκοπική βάση, είναι ανεξάρτητοι από οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα, εξασφαλίζουν τη μέγιστη δυνατή δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών και δεν αφήνουν μια ξεχωριστή θέση για αφεντικά του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Οι συνεταιρισμοί νερού δεν είναι ένα μεμονωμένο τοπικό φαινόμενο. Αντίθετα, ευδοκιμούν σε χώρες με διάφορες περιβαλλοντικές και κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, γεγονός που δείχνει την προσαρμοστικότητα τους. Χιλιάδες παραδείγματα αστικών ή αγροτικών συνεταιρισμών νερού υπάρχουν στις ΗΠΑ, τον Καναδά, τη Λατινική Αμερική (Χιλή, Κολομβία, Βραζιλία, Αργεντινή, Μεξικό και Βολιβία) και την Ευρώπη (Φινλανδία, Δανία, Αυστρία κλπ) (Douvitsa/Kassavetis 2014).

Συγκεκριμένα, στην Αργεντινή, περίπου το 10% του πληθυσμού εξυπηρετείται από συνεταιρισμούς. Στο Buenos Aires, μετά την αποχώρηση της εταιρείας Enron, ο συνεταιρισμός καταναλωτών και εργαζομένων διαχειρίζεται με επιτυχία την παροχή νερού (Καλλής 2014). Η εμπειρία της υπό εργατικό έλεγχο εταιρείας ύδρευσης στο Buenos Aires, Aguas Bonaerenses Sociedad Ληόηιμα (ABSA), ανακηρύχθηκε από τον ΟΗΕ ως πρότυπη εταιρεία νερού. Η επαρχία του Μπουένος Άιρες έχει 10 εκατομμύρια κατοίκους κατανεμημένους σε πάνω από 74 πόλεις με 48 δήμους, που εξυπηρετούνται από την ABSA. Η περίπτωση αυτή αποτελεί εξαίρεση αφού σύμφωνα με τον Trakala και συναδέλφους (2011: 11-12), παρά τον σημαντικό αριθμό επιτυχημένων συνεταιρισμών νερού σε παγκόσμιο επίπεδο, οι διεθνείς πολιτικές συζητήσεις τους έχουν παρακάμψει σε μεγάλο βαθμό. Επιπλέον, οι συνεταιρισμοί νερού έχουν αγνοηθεί σε μεγάλο βαθμό, τόσο στον τομέα της έρευνας όσο και της πολιτικής. Η συζήτηση έχει επικεντρωθεί στα συστήματα ιδιωτικής και δημόσιας ύδρευσης και αποχέτευσης αγνοώντας επιλογές που βασίζονται στην κοινότητα. Στο πίνακα 2.1 παρουσιάζεται ο αριθμός των συνεταιρισμών νερού ανά χώρα.

Πίνακας 2.1: Αριθμός συνεταιρισμών νερού ανά κράτος

Αυστρία	>5000
Δανία	>2500
Φιλανδία	~1800
Ισπανία	1
ΗΠΑ	~3300
Καναδάς	~200
Λατινική Αμερική	26

Πηγή: Νικολάου, 2017: 71-76

Παράλληλα σύμφωνα με τους Ruiz –Mier και Ginneken (2006 στο Νικολάου 2017: 70) το συνεταιριστικό μοντέλο και η δομή διακυβέρνησης μπορεί να οδηγήσει σε ένα σαφή στόχο για την κοινή ωφέλεια: την παροχή βιώσιμων υπηρεσιών σε προσιτές τιμές. Το γεγονός ότι οι οποιεσδήποτε μειώσεις του κόστους μεταφράζονται σε χαμηλότερα τιμολόγια, αποτελεί ένα ισχυρό κίνητρο για να επιδιώκουν την αποτελεσματικότητα. Άλλα πλεονεκτήματα είναι η ευελιξία που συνδέεται με την απουσία των χρονοβόρων διαδικασιών, και ένας ισχυρός προσανατολισμός προς τον πελάτη. Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί πως προσπάθεια για δημιουργία συνεταιρισμού διαχείρισης νερού έγινε και στη χώρα μας και συγκεκριμένα το 2011 στην Θεσσαλονίκη, γνώστη και ως «Κίνηση των 136». Στο κεφάλαιο που ακολουθεί

αναλύεται λεπτομερώς η κατάσταση που επικρατεί σχετικά με την ιδιωτικοποίηση του υπηρεσιών ύδρευσης-αποχέτευσης στην Ελλάδα.

3. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

3.1. Νομικό πλαίσιο περί ιδιωτικοποιήσεων

Την περίοδο 2008-2015, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ (2017), το ΑΕΠ της Ελλάδας συρρικνώθηκε κατά 29,6%. Η ύφεση δημιούργησε μια πιο σαφή ώθηση προς την κατεύθυνση και την εποπτεία της ιδιωτικοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης (Bieler/Jordan 2017: 6). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε εθνικό επίπεδο ο βασικός νόμος για τη διαχείριση των υδάτων πριν την υιοθέτηση της ΟΠΥ (2000/60) σε εθνικό επίπεδο ήταν ο Ν.1739/87 (ΦΕΚ 201/Α/20-11-87). Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία Πλαίσιο εν μέρει πραγματοποιήθηκε με το Νόμο 3199/2003 (ΦΕΚ 280 Α/09.12.2003), καθώς και με το Προεδρικό Διάταγμα 51/2007 (ΦΕΚ 54/Α/08.03.2007) το οποίο ακολούθησε. Με τις διατάξεις της παραπάνω εθνικής νομοθεσίας ενσωματώνονται οι βασικές έννοιες της Οδηγίας για τους υδατικούς πόρους και ταυτόχρονα συγκροτείται η νέα διοικητική δομή, καθώς και καθορίζονται οι αρμοδιότητες των επιμέρους φορέων, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό.

Στην Ελλάδα την υπηρεσία της ύδρευσης και αποχέτευσης την προσφέρουν στους πολίτες, οι επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης που έχουν ιδρυθεί στα διάφορα αστικά κέντρα της χώρας ή οι αντίστοιχες υπηρεσίες των Δήμων. Στο σύνολο της επικράτειας λειτουργούν σήμερα 127 επιχειρήσεις που χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- στις ιδιωτικοποιημένες κρατικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης (ΕΥΔΑΠ Α.Ε. και ΕΥΑΘ Α.Ε. που λειτουργούν στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη)
- στις κατά τόπους Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) όπου η τοπική αυτοδιοίκηση είναι ο μοναδικός κύριος της επιχείρησης
- στους αρμόδιους Ο.Τ.Α (Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης), στις περιπτώσεις που δεν έχει δημιουργηθεί κάποια ΔΕΥΑ. Οι ΔΕΥΑ είναι αρμόδιες για τη μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης ακαθάρτων και όμβριων

υδάτων, όπως και μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και αποβλήτων της περιοχής αρμοδιότητάς τους¹⁹.

Προτάθηκε, λοιπόν η ιδιωτικοποίηση των ελληνικών Κρατικών Επιχειρήσεων προκειμένου κατά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλιστεί η μείωση των επιδοτήσεων ή άλλες κρατικές εγγυήσεις και μεταβιβάσεις οδηγώντας ταυτόχρονα σε αύξηση της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας στο σύνολό της. Το επιχείρημα αυτό συνδυάζεται με μια γενική έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στο κράτος, που θεωρείται ότι δεν μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες υποδομής του λαού του, λόγω της αναποτελεσματικότητας και της διαφθοράς. Είναι ενδιαφέρον ότι οι εταιρίες ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ οι οποίες προορίζονται για ιδιωτικοποίηση, έχουν ιστορικά θετικούς ισολογισμούς (κέρδη), συμπεριλαμβανομένης της κατοχής σημαντικών πλεονασμάτων σε μετρητά, με παράλληλη λειτουργία αποτελεσματικών και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών για τους καταναλωτές. Στοιχεία του Παρατηρητηρίου Πολυεθνικών δείχνουν ότι η ΕΥΔΑΠ το 2012 είχε καθαρό ετήσιο κέρδος 62 εκατ.€. Ενώ αντίστοιχα η ΕΥΑΘ το 2013 σημείωσε κέρδη 18εκατ.€ (Bieler/Jordan2017: 7-8).

3.2. Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης

Η Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων, με αποφάσεις της το 2000 και το 2001, εισήγαγε την ΕΥΑΘ ΑΕ στο Χρηματιστήριο Αθηνών και προχώρησε στη μερική ιδιωτικοποίηση της ΕΥΑΘ ΑΕ, περνώντας το 26% των μετοχών της σε ιδιώτες, ενώ το 74% παρέμεινε στο κράτος. Παράλληλα, η κυριότητα του μεγαλύτερου μέρους των πάγιων περιουσιακών στοιχείων των πρώην οργανισμών ύδρευσης και αποχέτευσης μεταφέρθηκε σε νέο δημόσιο φορέα (ΝΠΔΔ) με την επωνυμία «ΕΥΑΘ Παγίων». Στην ΕΥΑΘ Α.Ε. χορηγήθηκε το αποκλειστικό δικαίωμα παροχής ύδρευσης και αποχέτευσης στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή Θεσσαλονίκης, με σύμβαση διάρκειας 30 ετών, που υπογράφηκε στις 27.07.2001 μεταξύ του ελληνικού Δημοσίου, της ΕΥΑΘ Παγίων και της ΕΥΑΘ Α.Ε. Με την ίδια σύμβαση, η ΕΥΑΘ Παγίων οφείλει να παρέχει στην ΕΥΑΘ Α.Ε. τις αναγκαίες ποσότητες νερού, έναντι τιμήματος, για την εξυπηρέτηση των καταναλωτών της, η δε ΕΥΑΘ Α.Ε. οφείλει να λαμβάνει μέριμνα για την ορθολογική χρήση του πωλούμενου

¹⁹ Σχέδιο Διαχείρισης Ποταμών Λεκανών απορροής <http://wfdver.ypeka.gr/el/management-plans-gr/legislation-gr/> [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

ύδατος και να καταβάλλει κάθε προσπάθεια για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη μείωση των διαρροών και απωλειών με τη βελτίωση και ανακατασκευή του δικτύου υδροδότησης.

Το 2011 στη Θεσσαλονίκη, με πρωτοβουλία του σωματείου ΣΕΕΥΑΘ μορφοποιήθηκε μια πρόταση, σύμφωνα με την οποία, με 136 ευρώ ανά νοικοκυριό, οι πολίτες μπορούν να πάρουν στα χέρια τους την ιδιοκτησία και τη διαχείριση της ΕΥΑΘ (που είχε αναγγελθεί ότι πωλείται από το δημόσιο), έτσι ώστε να είναι το πόσιμο νερό κοινωνικό αγαθό, αποτρέποντας έτσι την ιδιωτικοποίηση. Από αυτήν την ιδέα πήρε και το όνομά της η κίνηση που δημιουργήθηκε αργότερα: «Κίνηση 136». Η πρόταση συζητήθηκε και πέρασε από το σωματείο εργαζομένων της ΕΥΑΘ, στις λαϊκές συνελεύσεις αγκαλιάστηκε από τους πολίτες, που συγκρότησαν την Κ136 «από τα κάτω», πολιτικά πλουραλιστική και ταυτόχρονα, ανεξάρτητη από πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Η συνεργατική πρόταση αφορά στο πέρασμα της ιδιοκτησίας και της διαχείρισης της ΕΥΑΘ σε μη-κερδοσκοπικούς συνεταιρισμούς πολιτών ανά δήμο και δημοτική κοινότητα της περιοχής Θεσσαλονίκης, και παρουσιάστηκε για πρώτη φορά δημόσια από την Κ136 (Νικολάου 2017: 110). Οι συνεταιρισμοί δημιουργούνται ανά Δήμο και Δημοτική κοινότητα του Δήμου Θεσσαλονίκης με βάση το νόμο για τους αστικούς συνεταιρισμούς. Συγκροτούν ένωση συνεταιρισμών με την επωνυμία «Ένωση Πολιτών για το Νερό», η οποία διεκδικεί την εξαγορά και τη διαχείριση της σημερινής ΕΥΑΘ. Κάθε συνεταιριστική μερίδα αντιστοιχεί σε ένα υδρόμετρο και κοστίζει 136 ευρώ. Οι συνεταιρισμοί λειτουργούν με βάση τις αρχές της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και της άμεσης δημοκρατίας και οι σκοποί τους είναι η εξαγορά και η μη κερδοσκοπική διαχείριση της ΕΥΑΘ, καθώς και η παροχή νερού στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις με υψηλή ποιότητα, χαμηλές τιμές, προστασία του περιβάλλοντος, δημοκρατική λειτουργία και κοινωνική δικαιοσύνη(Νικολάου 2017:111)

Την άνοιξη του 2013 το ΤΑΙΠΕΔ (Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου) προκήρυξε την πώληση του 51% της ΕΥΑΘ ΑΕ. Η «Ένωση Πολιτών για το Νερό» κατέθεσε πρόταση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος στο ΤΑΙΠΕΔ για την απόκτηση του 51% της ΕΥΑΘ η οποία ανταποκρινόταν σε όλα τα χρηματοοικονομικά, νομικά και τεχνογνωστικά κριτήρια. Ωστόσο, το ΤΑΙΠΕΔ απέκλεισε τη συνεργατική πρόταση χωρίς αιτιολογία και με πλήρη αδιαφάνεια. Η «Ένωση Πολιτών για το Νερό» προσέφυγε δικαστικά καταθέτοντας Αίτηση Ασφαλιστικών Μέτρων κατά του ΤΑΙΠΕΔ. Η απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών

(Ιούλιος 2014) ήταν καταπέλτης κατά του ΤΑΙΠΕΔ για πρακτικές αδιαφάνειας και αυθαιρεσίας, ότι δηλαδή, χωρίς διαφάνεια και αιτιολόγηση αποκλείστηκε η ένωση συνεταιρισμών νερού των πολιτών της Θεσσαλονίκης στο διαγωνισμό για την ΕΥΑΘ. Η αποκάλυψη της αδιαφάνειας των διαδικασιών του ΤΑΙΠΕΔ και η μαζική απήγηση του γεγονότος, έδειξε ότι ήταν ορθή η επιλογή συμμετοχής των συνεταιρισμών νερού στο διαγωνισμό. Παράλληλα, αντισυνταγματική έκρινε την ιδιωτικοποίηση της ΕΥΔΑΠ (Αθήνα) το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣΤΕ, υπ αριθ. 1906/2014 απόφαση), ενώ μεσολάβησε και το δημοψήφισμα στη Θεσσαλονίκη (2014) κατά της ιδιωτικοποίησης της ΕΥΑΘ²⁰.

3.2.1. Το Δημοψήφισμα

Το Μάρτιο του 2013 το ΣΕΕΥΑΘ κάλεσε τους Δήμους, τους φορείς και τις συλλογικότητες της πόλης για τη συγκρότηση μιας μεγάλης συμμαχίας ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της ΕΥΑΘ. Η Περιφερειακή Ένωση Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΕΔΚΜ), οι Δήμοι της ευρύτερης περιοχής Θεσσαλονίκης, επαγγελματικοί φορείς όπως ο δικηγορικός σύλλογος Θεσσαλονίκης, συλλογικότητες όπως η Κ136, η "Ένωση Πολιτών για το Νερό και φυσικά το ΣΕΕΥΑΘ έγιναν μέλη του συντονιστικού. Το συντονιστικό φορέων και πολιτών πήρε την ονομασία «SOSτε το Νερό» και στη διάρκεια 2013 επανέφερε την πρόταση του Σωματίου από το 2011, για δημοψήφισμα με θέμα την ιδιωτικοποίηση ή όχι του νερού. Έπειτα από συνέλευση όλων των φορέων ελήφθη η απόφαση να πραγματοποιηθεί το Δημοψήφισμα στις 18 Μαΐου 2014, δηλαδή, την πρώτη Κυριακή των Δημοτικών και Περιφερειακών εκλογών, εκτιμώντας ότι τότε θα καταγραφεί η μεγαλύτερη προσέλευση στις κάλπες (Νικόλαου 2014).

Ωστόσο, η κυβέρνηση προσπάθησε να παρουσιάσει τους διοργανωτές του Δημοψηφίσματος ως παράνομους. Ο υπουργός εσωτερικών έστειλε επιστολή προς τους δικαστικούς εφόρους των Δημοτικών και Περιφερειακών εκλογών, ζητώντας να μην επιτραπεί καμία δραστηριότητα μέσα στις αυλές των σχολείων, ενεργοποιώντας και τους υπουργούς δικαιοσύνης και δημόσιας τάξης. Ακολούθησε προειδοποιητική επιστολή του εισαγγελέα, ότι όσοι χρησιμοποιήσουν εκλογικούς καταλόγους θα αντιμετωπίσουν ποινές φυλάκισης από 3 μήνες μέχρι 3 χρόνια. Τελικά το

²⁰ Κ136, Δελτίο τύπου της Ένωσης πολιτών σχετικά με την κατάθεση εκδήλωσης ενδιαφέροντος www.136.gr [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

δημοψήφισμα οργανώθηκε έξω από τις αυλές των σχολείων και με λίστες πολιτών, όχι εκλογικούς καταλόγους²¹.

Την Κυριακή 18 Μαΐου 2014, προσήλθαν στις κάλπες του δημοψηφίσματος 218.002 πολίτες σε 181 εκλογικά κέντρα και με το συντριπτικό ποσοστό 98% απάντησαν "ΟΧΙ" στο ερώτημα: Συμφωνείτε με την ιδιωτικοποίηση της Εταιρίας Ύδρευσης Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης; Αξίζει να σημειωθεί ότι ποσοστό των πολιτών που συμμετείχαν στο δημοψήφισμα σε σχέση με αυτό των πολιτών που συμμετείχαν στις Δημοτικές και Περιφερειακές εκλογές ξεπέρασε το 50% (218.002 άτομα)²².

3.2.2. Πανελλαδική Συμμαχία για το Νερό

Μετά το δημοψήφισμα κατά της ιδιωτικοποίησης του νερού στη Θεσσαλονίκη, η γενική συνέλευση της Κίνησης 136 εκτίμησε ότι οι αγώνες για την υπεράσπιση του νερού ως κοινού αγαθού θα είναι τόσο περισσότερο αποτελεσματικοί όσο ενδυναμώνεται η αλληλεγγύη, η δικτύωση και ο συντονισμός των επιμέρους συλλογικοτήτων σε πανελλαδική κλίμακα. Έτσι, στην Πρώτη Πανελλαδική τους Συνάντηση, στις 20 και 21 Σεπτεμβρίου 2014 στη Θεσσαλονίκη, συλλογικότητες από όλη την Ελλάδα συζήτησαν πάνω στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και στους αγώνες που δίνουν στον τόπο τους και συμφώνησαν ότι:

- ❖ το νερό είναι κοινό αγαθό, δεν είναι εμπόρευμα και δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο οποιασδήποτε μορφής κερδοσκοπίας. Το νερό είναι ζωτικής σημασίας για όλα τα έμβια όντα και τα οικοσυστήματα. Δεν είναι αποθήκη ενέργειας για "πράσινη" και ιδίως χρηματιστηριακή εκμετάλλευση.
- ❖ Αναλαμβάνουν πρωτοβουλία για την προώθηση δικτύωσης και αλληλοϋποστήριξης των κινημάτων νερού στην Ελλάδα.
- ❖ Θα διευκολύνουν την ανάληψη κοινών δράσεων και την αλληλέγγυα στήριξη των κατά τόπους αγώνων.
- ❖ Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την οριζόντια επικοινωνία και την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσης μεταξύ των συλλογικοτήτων.
- ❖ Συνεχίζουν με τη διοργάνωση πανελλαδικών συναντήσεων

²¹ Κ136.Ανακοίνωση της Κίνησης 136 για την παράνομή του δημοψηφίσματος για το νερό της Θεσσαλονίκης, www.dialaktika.gr [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

²² Τελικά αποτελέσματα και συμμετοχή στο Δημοψήφισμα του νερού. www.dialaktika.gr [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

Τη δεύτερη πανελλαδική συνάντηση ανέλαβε να οργανώσει η Κίνηση Πολιτών Πηλίου και Βόλου για το νερό. Στη Δεύτερη Πανελλαδική τους Συνάντηση, στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2014 στο Βόλο, συλλογικότητες για τη διαχείριση του νερού από όλη την Ελλάδα συμφώνησαν:

- ❖ Στη συγκρότηση πανελλαδικής συμμαχίας με το όνομα: «Πανελλαδική Συμμαχία για το Νερό - Δίκτυο Κινημάτων και Συλλογικοτήτων»
- ❖ Στη δικτύωση και αλληλεγγύη μεταξύ των κινημάτων και των συλλογικοτήτων, οι οποίες αγωνίζονται για την υπεράσπιση του νερού ως κοινού αγαθού και αποτελούν μέρος του συνολικού αγώνα των πολιτών για ζωή, αξιοπρέπεια, ελευθερία, ανθρώπινα δικαιώματα και κοινά αγαθά.
- ❖ Στην ανάπτυξη κοινών δράσεων πανελλαδικού χαρακτήρα και ενίσχυσης τοπικών πρωτοβουλιών (καμπάνιες, ενημέρωση πολιτών).
- ❖ Στη διαμόρφωση ιστότοπου και σύνταξη ενημερωτικού εντύπου (εφημερίδα).
- ❖ Στη συνέχιση των συναντήσεων μία ή περισσότερες φορές το χρόνο για την αλληλοενημέρωση, τον συντονισμό των ενεργειών και τον προγραμματισμό των δράσεων.
- ❖ Στην επιστημονική και νομική τεκμηρίωση των θέσεων και προτάσεων της Συμμαχίας, σε ό,τι αφορά το συνολικό κύκλο του νερού (Νικολάου,2017:137-139).

Τέλος, οργανώθηκε και τρίτη πανελλαδική συνάντηση από το ΣΕΚΕΣ (Συμμετοχικό Ενωτικό Κίνημα Εργαζομένων και Συνταξιούχων) για δημόσια ΕΥΔΑΠ στην υπηρεσία της κοινωνίας των Αθηνών όπου αποφάσισαν:

- ❖ Την ανάπτυξη κοινών δράσεων πανελλαδικού χαρακτήρα και την ενίσχυση των τοπικών αγώνων και πρωτοβουλιών (καμπάνιες, ενημέρωση πολιτών).
- ❖ Την κατά προτεραιότητα ανάληψη κοινών δράσεων για αποτροπή της μεταφοράς στο Υπερταμείο, των μετοχών της ΕΥΔΑΠ και της ΕΥΑΘ, που κατέχει το δημόσιο, με δράσεις τον Ιανουάριο (μεταφορά μετοχών στο Υπερταμείο) και Μάρτιο — Παγκόσμια ημέρα νερού.
- ❖ Τη συμμετοχή στις κινητοποιήσεις και την καμπάνια κατά των συμφωνιών TTIP, CETA, TISA
- ❖ Τη δικτύωση και συνεργασία των ομάδων τεκμηρίωσης των μελών της Πανελλαδικής Συμμαχίας για την επιστημονική και νομική επεξεργασία των θέσεων και προτάσεων της Συμμαχίας, σε ό,τι αφορά το συνολικό κύκλο του νερού (Νικολάου 2017: 142).

3.3. Η περίπτωση του Βόλου

Η Κίνηση πολιτών Πηλίου και Βόλου για το νερό δημιουργήθηκε το 2010. Η Κίνηση αγωνίζεται για να διαφυλάξει το νερό ως κοινωνικό και φυσικό αγαθό απ' οποιονδήποτε, είτε κυβέρνηση, είτε δημοτική αρχή, είτε πολυεθνική, είτε ιδιώτη, επιδιώκει την εμπορευματοποίηση, ρύπανση και ιδιωτικοποίησή του. Λειτουργεί με ανοιχτές συνελεύσεις στα χωριά και στην πόλη με ένα ανοιχτό συντονιστικό όργανο, χωρίς διαμεσολάβηση και πολιτική ανάθεση.

Κάποιες από τις παρεμβάσεις του ήταν το ξήλωμα από τους κατοίκους των χωριών του Πηλίου των χλωριωτών από τις πηγές, υλοποιώντας αποφάσεις τοπικών συνελεύσεων, η παρέμβαση εκατοντάδων κατοίκων του Πηλίου και του Βόλου στο δημοτικό συμβούλιο το 2012 και 2013, το σπάσιμο του αστυνομικού κλοιού και η παρέμβαση με λόγο και προτάσεις στο διοικητικό συμβούλιο της ΔΕΥΑΜΒ, η σύγκρουση με τα ΜΑΤ έξω από τη ΔΕΥΑΜΒ και η αυτοδιαχείριση της άρδευσης στα χωριά την αρδευτική περίοδο 2015.

Η τοποθέτηση χλωριωτών στα πηγαία νερά του Πηλίου οδήγησε στην οργάνωση ενός κινήματος που κλήθηκε να αντιμετωπίσει μια επιθετική πολιτική με συγκεκριμένο στόχο. Μπορεί να υποστηρίζεται ότι η πολιτική αυτή σχετίζεται άμεσα με το ενδιαφέρον για την προστασία της υγείας των καταναλωτών του χωριού και της πόλης, υπάρχουν όμως ισχυρές ενδείξεις ότι το ενδιαφέρον εστιάζεται στην ιδιωτικοποίηση της ΔΕΥΑΜΒ. Το κίνημα εναντίον της ιδιωτικοποίησης στην περιοχή δημιουργήθηκε στα χωριά και επεκτάθηκε μέσα στην πόλη από γειτονιά σε γειτονιά. Βασική του αρχή είναι ότι το νερό είναι ένα φυσικό αγαθό που ανήκει σε όλους και δεν είναι εμπορεύσιμο (Νικολάου 2017: 150-151)

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

4.1. Σκοπός έρευνας – Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση εις βάθος των στάσεων και αντιλήψεων μελών συγκεκριμένων κινημάτων (*SOSτε το νερό, Κίνηση πολιτών Πηλίου και Βόλου για το νερό*) απέναντι στο ζήτημα της ιδιωτικοποίησης νερού. Συγκεκριμένα, η έρευνα εστιάζει στους παράγοντες που οδηγούν στη διαμόρφωση των αντιλήψεων των εμπλεκόμενων σε τέτοιες πολιτικές, στις έννοιες των δημοσιών/κοινών αγαθών και της ιδιωτικοποίησης καθώς και στα αίτια που συμβάλουν στην εφαρμογή της. Βάσει λοιπόν όλων των παραπάνω τα ερευνητικά ερωτήματα είναι τα εξής:

➤ Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών/νερού;

Στόχος του παραπάνω ερωτήματος είναι να διερευνήσει τις γνώσεις των συμμετεχόντων σχετικά με τα κοινά αγαθά και ειδικότερα του νερού. Δηλαδή το πως το αντιλαμβάνονται οι ίδιοι: ως κοινωνικό αγαθό, ως φυσικό πόρο, ως εμπόρευμα κλπ. Καθώς και αν είναι ευαισθητοποιημένοι απέναντι στο συγκεκριμένο αγαθό ανησυχώντας για την επάρκεια και βιωσιμότητα του.

➤ Ποιοι είναι οι λόγοι αντίδρασης τους ;

Μελετώνται οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τους λόγους της αντίδρασης τους. Αν αφορά εδραιωμένες πολιτικού - ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή αμφισβήτηση του αποτελέσματος της ιδιωτικοποίησης. Συγκεκριμένα διερευνάται η έννοια της ικανοποίησης τους όσον αφορά: την παροχή υπηρεσιών, την υπάρχουσα μέθοδο κοστολόγησης καθώς και η ανάδειξη τυχόν προβλημάτων που έχουν βιώσει, τα οποία σχετίζονται με την παροχή ύδατος και αν αυτά αποτελούν λόγο ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών ύδρευσης.

➤ Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης;

Διερευνώνται οι απόψεις των συμμετεχόντων απέναντι στο ενδεχόμενο της ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών ύδατος. Ειδικότερα διερευνώνται οι αντιλήψεις τους σχετικά με τη βελτίωση των υπηρεσιών, οι ανησυχίες τους για τυχόν αύξηση των τιμών και αδυναμία πρόσβασης ευπαθών ομάδων στη χρήση νερού. Καθώς και οι

αντιλήψεις τους σε θέματα απασχόλησης όπως η διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων καθώς και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

➤ **Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα/ λόγοι συμμετοχής στο κίνημα;**

Ο συγκεκριμένος ερευνητικός άξονας αποσκοπεί στο να αναδείξει τους λόγους για τους οποίους ο συμμετέχοντας λαμβάνει μέρος σε τέτοιου είδους δράσεις, τι θέλει να πετύχει μέσα από την συμμετοχή του στο σ' αυτό, αν θεωρεί ότι οι δράσεις αυτές έχουν ανταπόκριση στο κοινωνικό σύνολο, αν έχει τύχει να παρακολουθήσει αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό καθώς και αν είναι ευαισθητοποιημένος εξίσου και με άλλου είδους τέτοια ζητήματα.

➤ **Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;**

Εξετάζονται οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τους παράγοντες που οδηγούν στην εφαρμογή της ιδιωτικοποίησης δημοσίων υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, διερευνάται εάν τέτοιου είδους πρακτικές οφείλονται στην κακή διαχείριση του δημοσίου τομέα, σε πολιτικά συμφέροντα και πελατειακές σχέσεις, σε μνημονικούς νόμους, ή είναι μια καθαρά πολιτική ιδεολογία. Τέλος, τίθεται και ο προβληματισμός της εναλλακτικής λύσης και πως θα μπορούσε να υλοποιηθεί.

4.2. Επιλογή μεθόδου έρευνας και εργαλεία

Οι ποιοτικές έρευνες σε μεγάλο βαθμό εξαρτώνται από την οπτική και νοοτροπία του ερευνητή, καθώς ο ερευνητής πρέπει να δώσει μια ερμηνεία στα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί και μέσα από τις παρατηρήσεις του να εξάγει τα τελικά συμπεράσματα (Παρασκευοπούλου-Κόλλια 2008:3). Η κοινωνιολογική προσέγγιση του φαινομένου επικεντρώνεται στο άτομο και στα βιώματα του που θα πρέπει να κατανοηθούν. Επομένως, στην κοινωνική έρευνα σκοπός είναι η κατανόηση του άλλου και η αναζήτηση της αλήθειας του μέσα από τη σχέση του ερωτώμενου με τον ερευνητή (Λυδάκη 2012: 59). Τα χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας είναι η κατανόηση και η ερμηνεία των εμπειριών και των αντιλήψεων των συμμετεχόντων στην έρευνα από τον ερευνητή και η επιδίωξή του να ανιχνεύσει τις υποκειμενικές πεποιθήσεις, τα βιώματα, τα αισθήματα και τα κίνητρα συγκεκριμένων προσώπων σχετικά με κάποιο

φαινόμενο, με σκοπό να δημιουργηθεί μια πιο ολοκληρωμένη γνώση για το υπό έρευνα φαινόμενο (Μαντζούκας 2007:237). Στην ποιοτική έρευνα ο ερευνητής είναι μέσα σ' ένα κόσμο αναπαραστάσεων, ανάλογα με τον τρόπο που διαλέγει αυτός να τις προσεγγίσει. Οι ερευνητές βλέπουν τα πράγματα μέσα στο φυσικό τους περιβάλλον, επιδιώκοντας να τα ερμηνεύσουν, έτσι όπως τα υποκείμενα τα ζουν (Mertens 2009: 275).

Η ποιοτική έρευνα είναι μία διαδικασία αποσαφήνισης μίας θεωρίας και προσπαθεί να φωτίζει όλες τις πτυχές του υπό μελέτη ζητήματος (Κυριαζή 2005: 52). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ποιοτική μέθοδος κρίνεται ως καταλληλότερη εξαιτίας της φύσης του ερευνητικού ερωτήματος. Πιο αναλυτικά, συγκεκριμένα τα ερωτήματα της παρούσας έρευνας επικεντρώνονται στη διαφορετικότητα των ατόμων, στα μοναδικά τους χαρακτηριστικά και στην ιδιοσυγκρασία τους. Επιπλέον, τα ερευνητικά ερωτήματα στοχεύουν στην κατανόηση της φύσης του προβλήματος. Ακόμη, η ποιοτική μέθοδος είναι καταλληλότερη μέθοδος και για πρακτικούς λόγους, όπως λόγω του ότι το ζήτημα που ερευνάται αναφέρεται σε ανθρωπιστικές αξίες (Mertens, 2009: 279-280).

4.3. Ηθική και δεοντολογία

Η διεξαγωγή κάθε μορφής έρευνας στον χώρο των κοινωνικών επιστημών πρέπει να κινείται στα πλαίσια της προστασίας των συμμετεχόντων, άρα στη διάρκειά της πρέπει να τηρούνται κανόνες ηθικής και δεοντολογίας. *«Ο όρος δεοντολογία στις κοινωνικές επιστήμες εμπεριέχει ένα σύνολο κανόνων οι οποίοι ρυθμίζουν «τη σχέση των ερευνητών με όλους τους εμπλεκόμενους στην έρευνα» (Hopf 2004 στο Ίσαρη/ Πουρκός 2015: 83) και εστιάζονται συνήθως στο πώς θα πρέπει οι ερευνητές να αντιμετωπίζουν τα άτομα τα οποία συμμετέχουν στην ερευνητική διαδικασία» (Traianou, 2014 στο Ίσαρη/ Πουρκός 2015: 83).*

Η διεξαγωγή των συνεντεύξεων ειδικότερα πρέπει να γίνεται πάντοτε σύμφωνα με συγκεκριμένους κανόνες επιστημονικής δεοντολογίας που προσδιορίζουν το χώρο και τις συνθήκες, τον τρόπο ρύθμισης και διενέργειας της συνέντευξης καθώς και την επικοινωνία με τον συνεντευξιαζόμενο, του οποίου προαπαιτείται η αβίαστη συναίνεση. Υπάρχει πάντοτε ο κανόνας να διευκολύνεται ο συνεντευξιαζόμενος ώστε οι συναντήσεις να μην τον εκτρέπουν από το πρόγραμμα

του, αλλά να πραγματοποιούνται στο χωροχρονικό πλαίσιο που εκείνος επιλέγει (Παρασκευοπούλου-Κόλλια 2008: 78).

Αυτός που διεξάγει τη συνέντευξη επιβάλλεται να γνωστοποιήσει στον ερωτώμενο την ταυτότητά του, το σκοπό της έρευνάς του και την υπολογιζόμενη χρονική διάρκειά της την οποία οφείλει να τηρεί όσο εξαρτάται από αυτόν. Ακόμη να τον ενημερώσει ότι θα τηρηθεί η ανωνυμία και ότι τα ερευνητικά αποτελέσματα θα δημοσιευθούν πιθανόν με κωδικοποίηση της ταυτότητάς του και θα αξιοποιηθούν ερευνητικά. Πρέπει ακόμη να τηρείται η ανωνυμία των συμμετεχόντων και ο ερευνητής να είναι διακριτικός και με αίσθημα σεβασμού απέναντι στον ερωτώμενο (Παρασκευοπούλου-Κόλλια 2008:78). Στην ποιοτική έρευνα, οι πληροφορίες που συλλέγονται μπορεί κάποιες φορές να είναι πολύ προσωπικές ή και έντονα συναισθηματικά φορτισμένες, και η αποκάλυψή τους από τον συμμετέχοντα ενδέχεται να του προκαλέσει έντονη αναστάτωση, ενόχληση, θυμό, ενοχή ή θλίψη. Ο ερευνητής θα πρέπει να έχει προετοιμάσει τον συμμετέχοντα για την ενδεχόμενη ανάδυση τέτοιων συναισθημάτων, στον βαθμό βέβαια που κάτι τέτοιο μπορεί να προβλεφθεί (Ισάρη&Πουρκος 2015: 86-88).

4.4. Συλλογή δεδομένων

Για τη συλλογή του υλικού εφαρμόστηκε η τεχνική των ημι-δομημένων συνεντεύξεων σε βάθος σε ανθρώπους οι οποίοι είναι μέλη κινήσεων κατά της ιδιωτικοποίησης του νερού. Ο Kvale (1996 στοCohen, Manion /Morrison 2000: 280) αναφέρει πως η συνέντευξη δεν είναι μια αμοιβαία αλληλεπίδραση μεταξύ δύο ισότιμων συμμετεχόντων, αλλά ο ερευνητής είναι εκείνος που πρέπει να είναι σαφώς ως προς το τι ερευνά, όπως επίσης και να κάνει τις κατάλληλες ερωτήσεις που θα του δώσουν τα δεδομένα που αναζητά, μέσα από τη λεκτική και μη λεκτική ανατροφοδότηση στον συνεντευξιζόμενο καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης, ενώ σημαντικό στοιχείο είναι ακόμα και αν ο ερευνητής επιλέγει να παραμένει σιωπηρός

Στην ημιδομημένη συνέντευξη σκοπός είναι η προσπάθεια του ερευνητή να αποφύγει να υποβάλει στον συμμετέχοντα τις απαντήσεις και γι' αυτόν το λόγο δεν έχει αυστηρή δόμηση (Μάντζουκας 2007: 242). Τα χαρακτηριστικά της ημιδομημένης συνέντευξης είναι α) η χαλαρή διατύπωση των ερωτήσεων, β) η θεματική, βιωματική ή αφηγηματική προσέγγιση στον τρόπο οργάνωσής της και γ) η

πρόσωπο με πρόσωπο διάδραση μεταξύ του ερευνητή και του ερωτώμενου (Κάλλας 2013:114). Η ημι-δομημένη συνέντευξη έχει περισσότερη ευελιξία και ελευθερία από την αυστηρά δομημένη συνέντευξη (Cohen Manion/Morrison 2008: 458). Επιπλέον, ο ερευνητής μπορεί να προσθέσει επιπλέον ερωτήσεις αν το κρίνει αναγκαίο (Κυριαζή 2005: 123). Στην ημι-δομημένη συνέντευξη, λοιπόν, ο ερευνητής μπορεί να κινηθεί σχετικά ελεύθερα όσον αφορά τη σειρά των ερωτήσεων, την εκφώνησή τους, τον τρόπο που αυτές τίθενται, αλλά στο τέλος της συνέντευξης θα πρέπει να έχει συλλέξει τις πληροφορίες που χρειάζεται. Παρόλαυτα, η ελευθερία του ερευνητή και του ερωτώμενου δεν είναι ολοκληρωτική (Φίλιας 1998:134).

4.5. Χρονοδιάγραμμα - Συμμετέχοντες

Οι ποιοτικές συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν από τις αρχές Νοεμβρίου ως και τις αρχές Δεκεμβρίου του 2018 σε χώρους οι οποίοι καθορίστηκαν κατόπιν συνεννόησης με τους οι ερωτώμενους. Η ελάχιστη σε διάρκεια συνέντευξη ήταν 52 λεπτά και η μεγαλύτερη 129 λεπτά. Με βάση την ερευνητική δεοντολογία, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν από την αρχή για το σκοπό των συνεντεύξεων και για την προστιθέμενη χρήση των πληροφοριών που θα λαμβάνονταν, και συμφώνησαν να ηχογραφηθεί η συνέντευξη. Επιπλέον, η ερευνήτρια έδωσε τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να μην απαντήσουν, αν αυτό τους έκανε να αισθάνονται άβολα. Για την επιλογή των συμμετεχόντων τέθηκαν ηλικιακά κριτήρια, κριτήρια εντοπιότητας, μορφωτικού επιπέδου και φύλου, ώστε να εκπροσωπηθεί ένα μεγάλο εύρος μελών αυτών των κινημάτων. Στο πίνακα 4.1 παρουσιάζονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.

Πίνακας 4.1: Προφίλ των συμμετεχόντων στις ημί-δομημένες συνεντεύξεις

Δημογραφικό Προφίλ	N=6
Φύλο	
Άνδρας	2
Γυναίκα	4
Ηλικιακή Ομάδα	
18-29	1
30-55 ετών	2
>55 ετών	3
Μέλος Κινήματος	
SOSτε το νερό	3
Κίνηση Πολιτών Πηλίου Βόλου για το Νερό	3
Εργασιακή Κατάσταση	
Απασχολούμενος	3
Μη απασχολούμενος/Συνταξιούχος	2
Οικογενειακή Κατάσταση	
Με παιδιά	2
Χωρίς παιδιά	4
Μορφωτικό επίπεδο	
Βασική	1
Απόφοιτος Λυκείου	1
Πανεπιστημιακή εκπαίδευση	4

Θα πρέπει να επισημανθεί πως αρχικός σκοπός της παρούσας ερευνάς ήταν η καταγραφή των στάσεων και αντιλήψεων μελών και από τα τρία κινήματα που έλαβαν μέρος ως διοργανωτές στην Πανελλήνια Συμμαχία για το Νερό. Ωστόσο, για την περίπτωση της Αθήνας κάτι τέτοιο δεν κατέστη δυνατό και έτσι η έρευνα περιορίστηκε στο κίνημα του SOSτε το νερό της Θεσσαλονίκης και την Κίνηση Πολιτών Πηλίου Βόλου για το Νερό του Δήμου Βόλου.

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

5.1. Ευρήματα έρευνας

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται μια οριζόντια ποιοτική ανάλυση των απαντήσεων που έδωσαν οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής στα διάφορα ερωτήματα που τους τέθηκαν κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων. Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης των απομαγνητοφωνημένων συνεντεύξεων, στηριζόμενα στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν παραπάνω, με σκοπό να αποτυπωθούν οι στάσεις και αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το ζήτημα της ιδιωτικοποίησης του νερού και των αιτιών εμφάνισης της. Συγχρόνως, πραγματοποιείται ερμηνεία των αποτελεσμάτων στο θεωρητικό πλαίσιο που παρουσιάστηκε παραπάνω.

5.1.1. Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών

Διερευνάται πως οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα τους, το ρόλο του νερού, το αν είναι ενημερωμένοι για τα προβλήματα που σχετίζονται με αυτό καθώς και αν αυτά τα προβλήματα είναι αφορμή/αιτία για να αλλάξουν ένα μέρος της καθημερινότητας τους ή του τρόπου ζωής τους. Όλοι οι συμμετέχοντες γνώριζαν ποια είναι τα κοινά αγαθά. Χαρακτηριστικά, ο Σ3 δήλωσε: *«Ναι. Κοινά αγαθά για μένα είναι και υλικά και άυλα. Δηλαδή υλικά ας πούμε το νερό και άυλα μπορεί να είναι η πνευματική κληρονομιά. Πράγματα τα οποία ανήκουν σε όλους και οφείλουμε να τα διατηρούμε ανοιχτά για όλο τον κόσμο έτσι και αλλιώς. Τα κοινά αγαθά μπορεί να είναι ένας δημόσιος χώρος όπως μια πλατεία. Είναι η γνώση μέσω των βιβλίων που θα έπρεπε να είναι ανοιχτά και χωρίς αντίτιμο. Μπορεί να είναι το νερό που πραγματικά δεν ανήκει σε κανέναν αλλά ανήκει στη φύση όλη και σε μας μαζί αφού ανήκουμε στη φύση»*. Ο Σ5 επεσήμανε: *«Είναι από τις βασικές μας για να μην πω η πιο βασική αρχή [εννοεί στο κίνημα] ότι το νερό είναι κοινό αγαθό. Είναι αυτά τα αγαθά που δεν διαπραγματευόμαστε, που θεωρούμε ότι δεν ανήκουν με κάποιο τρόπο σε κανέναν»*. Ο Σ1 διαφοροποιήθηκε λέγοντας: *«Το δημόσιο αγαθό είναι μια παρεξηγημένη έννοια γιατί όταν λες δημόσιο σημαίνει ότι είναι δικό μας, του κόσμου όμως δημόσιο είναι και κάτι που είναι δημοτικό ή κρατικό. Και δεν είναι καθόλου το ίδιο η διαχείριση ενός κοινού αγαθού αν ανήκει στον κόσμο μέσα από ένα συνεταιρισμό απλών ανθρώπων ή αν ανήκει στο Δήμο ή στο κράτος. Είναι τελείως διαφορετικά πράγματα»*. Και τόνισε: *«Στο νερό που πίνουμε δεν έχουμε λόγο εμείς ως απλοί πολίτες, το ελέγχει μια υπηρεσία*

ή και μια απλή ιδιωτική επιχείρηση. Για να είναι κάτι κοινό όπως μια πλατεία για παράδειγμα θα πρέπει να λειτουργεί από τους απλούς ανθρώπους. Να ελέγχεται από αυτούς οι οποίοι βάζουν και τους κανόνες της λειτουργίας του κοινού αυτού αγαθού και μάλιστα με μια οργάνωση της κοινωνίας που είναι οριζόντια χωρίς αρχηγούς κλπ.». Θα πρέπει επιπλέον να σημειωθεί ότι αρκετοί, ενώ γνώριζαν ποια είναι τα κοινά αγαθά, αντιμετώπισαν μια μικρή δυσκολία στο να περιγράψουν την έννοια τους .

Σχετικά με το αν τα κοινά αγαθά πρέπει να έχουν τιμή η πλειονότητα των συμμετεχόντων θεωρεί πως όχι αλλά να υπάρχει μια μικρή δαπάνη για τις υποδομές που χρειάζονται ώστε να γίνεται η χρήση του. Δηλαδή, για τον Σ3 θα πρέπει: «το νερό αυτό καθ' αυτό δεν πρέπει να κοστολογείται, αλλά η υποδομή για να έχει νερό κάθε σπίτι θα μπορούσε να κοστολογείται αλλά μόνο ανταποδοτικά και όχι με κέρδος για κανέναν ούτε για τις ΔΕΥΑ, αλλά φυσικά πολύ περισσότερο ούτε για ιδιώτες ούτε για δήμους [..]. Πρέπει να παρέχεται κατά την άποψή μου δωρεάν στον κόσμο. Και αυτή η λογική υπήρχε για πάρα πολλά χρόνια με τις δημόσιες βρύσες ή τις βρύσες στα χωριά. Οι οποίες τρέχουν με πηγαίο νερό χωρίς να έχουν αντίτιμο από κανέναν». Το ίδιο πιστεύει και ο Σ1: «Κανένα κοινό αγαθό δεν πρέπει να έχει τιμή. Το νερό είναι κάτι που δεν έχει τιμή το διαθέτει η φύση για υπάρχει ο άνθρωπος ή χλωρίδα και η πανίδα. Εκεί που συνήθως καλούμαστε να πληρώσουμε είναι τα ανταποδοτικά τέλη, δηλαδή αυτός που διαχειρίζεται το νερό δεν χρεώνει το ίδιο το νερό αλλά τα δίκτυα, τις εγκαταστάσεις και τους υπαλλήλους». Για τον Σ5: «Το μέσο που το παρέχει πρέπει με κάποιον τρόπο και αυτό να το παρέχει αδιάβλητο χωρίς να προσφεύγει σε άλλους τρόπους χρηματοδότησης πέραν κρατικό τουλάχιστον όσον αφορά το νερό». Παρόμοια θέση είχε και ο Σ6: «..τα κοινωνικά αγαθά μπορεί να είναι κοινωνικά αλλά από τη στιγμή που κάποιες υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται στους πολίτες ώστε αυτά να είναι ποιοτικά θεωρώ ότι πρέπει να κοστολογούνται μέσα σε λογικά πλαίσια βέβαια. Όχι από ιδιώτες, από το δημόσιο με μια ανταποδοτικότητα βέβαια. Τα χρήματα τα οποία εισπράττουν, να ξαναγυρνάνε πίσω στις υπηρεσίες που προσφέρουν προς τους πολίτες». Προβληματισμένος φάνηκε ο Σ2, δηλώνοντας: «Αυτό είναι μια μεγάλη συζήτηση υπό την έννοια ότι, αν μιλήσουμε για το νερό, από τη μια δεν μπορείς να το χρησιμοποιήσεις ανεξέλεγκτα (αν χρησιμοποιείς πολύ θα το έχεις φθηνό), αλλά από την άλλη δεν μπορείς να μπεις στη διαδικασία του κέρδους πιο πολύ». Στην αλόγιστη χρήση εστίασε και ο Σ5 υποστηρίζοντας: «τι χρειάζεται ένας τόπος που έχει νερά; Χρειάζεται να πίνει από αυτό το νερό και οι επισκέπτες και οι κάτοικοι του βασικά. Να αρδεύεται η περιοχή και

να μη σπαταλιέται το νερό με την έννοια ότι θα πρέπει να υπάρχει μια ανατροφοδότηση του υδροφόρου ορίζοντα και των άλλων στοιχείων της περιοχής».

Αναφορικά με το τι είναι για αυτούς το νερό οι περισσότεροι όπως είναι λογικό το ανέφεραν ως το βασικότερο στοιχείο της ζωής. Ειδικότερα ο Σ1 είπε: «Είναι πηγή ζωής. Είναι το μεγαλύτερο κομμάτι των ζωντανών οργανισμών. Είναι ένα στοιχείο που χωρίς αυτό δεν θα υπήρχε ζωή». Ο Σ4 το συσχέτισε με τη δουλειά του και το είδε ως αιτία ερημοποίησης περιοχών: «Το νερό είναι πολύ σημαντικό γιατί εμείς ασχολούμαστε με τα αγροτικά και είναι βασικό στοιχείο της δουλειάς μας. Χωρίς το νερό δεν θα υπήρχε τίποτα. Πέρα από αυτό, το νερό είναι πολύ σημαντικό γιατί ένα ορεινό χωριό όπως είναι το δικό μας δεν μπορεί να λειτουργήσει. Θα έπρεπε να είχαν φύγει οι άνθρωποι αν δεν ήταν το νερό». Ξεχωριστή ωστόσο ήταν η άποψη του Σ2, ο οποίος, όντας γεωπόνος είπε: «Για μένα και λόγο των σπουδών μου είναι αγάπη».

Όσον αναφορά την ενημέρωσή τους σε θέματα που αφορούν το νερό οι περισσότεροι δήλωσαν ότι ενημερώνονται μέσω διαδικτύου και μέσω του κινήματος. Χαρακτηριστικά, ο Σ3 δήλωσε: «από το διαδίκτυο αλλά και από ανθρώπους που ασχολούνται όλο και περισσότερο με αυτά τα τελευταία χρόνια που πλέον είναι φίλοι γιατί συμμετέχουμε σε έναν κοινό αγώνα ενάντια στην ιδιωτικοποίηση. Από την τηλεόραση σχεδόν καθόλου, από άρθρα, βιβλία και κυρίως το διαδίκτυο γιατί το θέμα δεν μόνο στην Ελλάδα, είναι παγκόσμιο και υπάρχει πολύ εμπειρία πάνω στο ζήτημα». Τη χρησιμότητα του διαδικτύου για επαφές με άλλα κινήματα παγκοσμίως ανέδειξε και ο Σ1: «Και επειδή με το διαδίκτυο έχουμε μια πάρα πολύ καλή σχέση μπορούμε να ανταλλάσουμε πληροφορίες ανά πάσα στιγμή. Έχουν έρθει άνθρωποι από τη Βραζιλία, από την Ουρουγουάη, από την Ινδία, από τη Μαδαγασκάρη, από τον Ισημερινό, από τις ΗΠΑ, από τη Βολιβία, άτομα που δώσανε ένα μεγάλο αγώνα στην Cochabamba. Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο της ιστορίας του νερού. Όπως από τη Νότια Ντακότα ήρθε ένας από αυτούς τους αγωνιστές, ένας Ινδιάνος, (ο) οποίος ήταν εξωτερικός νέος».

Τον παράγοντα της εργασίας του ως πηγή ενημέρωσης ανέφερε ο Σ2: «Ενημερώνομαι στο παρελθόν περισσότερο τώρα όσο προλαβαίνω να, μέσω δουλειάς σε πολύ μεγάλο βαθμό ειδικά για το αρδευτικό νερό έχω συνεχή επαφή για τη? νομοθεσία κλπ. Όσον αφορά το νερό ύδρευσης μέσω διαδικτύου αλλά και μέσω της συμμετοχής μου στο κίνημα του νερού είχα στενή επαφή και ενημερώνομαι για τα πάντα». Ο Σ5 έκανε λόγο για μερική-επιλεκτική ενημέρωση λέγοντας: «Τώρα κοιτάζτε να δείτε αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο θέμα. Το πως ενημερώνονται τα κινήματα

και τι είδους ενημέρωση έχουν και ποιοι είναι στα κινήματα είναι μεγάλο θέμα. Σαφώς είναι ενεργοί πολίτες άλλες πολλές φορές ενημερώνεται μονομερώς. Γενικώς όμως υπάρχει ενημέρωση, εμείς ενημερωνόμαστε για το τι συμβαίνει στο θέμα του νερού και κυρίως της ιδιωτικοποίησης. Καθείς οφείλει όσο μπορεί καλύτερα να ενημερώνεται και μόνος του». Ακόμη ο Σ5 τόνισε τα περιστατικά κάλυψης ατυχημάτων-βλαβών στην περιοχή του: «Μαθαίνουμε εκ των υστέρων και αφού προσπαθούν να κρύψουν την αλήθεια. Κάποια στιγμή μαθαίνουμε ότι ο βιολογικός καθαρισμός δεν δουλεύει και τα λύματα πετιούνται στον Παγασητικό χωρίς καμία επεξεργασία». Για τον Σ6, τα όποια προβλήματα σχετίζονται στις μέρες μας με το νερό αποδίδονται στην κλιματική αλλαγή: «ενημερώνομαι και όλα αυτά είναι φαινόμενα που εκδηλώνονται χρόνο με το χρόνο λόγω της κλιματικής αλλαγής. Αν ο άνθρωπος ο ίδιος δεν προστατεύσει τη φύση και το περιβάλλον δυστυχώς θα τα βλέπουμε να επιδεινώνονται χρόνο με το χρόνο».

Αναφορικά με το αν ανησυχούν ότι ανάλογα προβλήματα με τη διαθεσιμότητα του νερού που υφίστανται σε πολλές χώρες σήμερα μπορεί να πλήξουν την χώρα μας ή ακόμη και την περιοχή τους οι περισσότεροι φάνηκαν να ανησυχούν. Συγκεκριμένα, ο Σ3 δήλωσε: «Θεωρώ ότι το πρόβλημα είναι παγκόσμιο έτσι και αλλιώς και όλα συνδέονται μεταξύ τους. Θεωρώ ότι αν υπάρχει κάπου ξηρασία σήμερα θα υπάρχει αύριο σε μας. Και νομίζω ότι δεν μπορούμε να το βλέπουμε ξεκομμένα εμείς δηλαδή μπορεί να μην έχουμε πρόβλημα, που αρκετές περιοχές έχουν έτσι και αλλιώς με τη διαχείριση του νερού έτσι όπως γίνεται αλλά και την κλιματική αλλαγή. Δεν μπορούμε να το αγνοούμε πρέπει να το βλέπουμε. Είναι ένα θέμα που θα αγγίζει και το νερό και προχωράει μπορεί να συμβαίνει σήμερα κάπου αλλού αύριο θα είναι σίγουρα σε μας». Σε παγκόσμια κλίμακα το ζήτημα του νερού τοποθέτησε και ο Σ5: «Βεβαίως, εννοείται είμαστε όλοι ένα κομμάτι μιας τεράστιας αλυσίδας. Συνδεόμαστε όλοι μεταξύ μας, είναι αστείο να σκεφτόμαστε ότι επειδή το Κέιπ Τάουν είναι μακριά –και έχει σήμερα τεράστιο πρόβλημα με τα αποθέματα νερού του- εμείς ζούμε σε άλλο πλανήτη. Το πρόβλημα είναι συνολικό, είναι διεθνές για μένα το πρόβλημα του νερού είναι παγκόσμιο. Και πάντα έτσι το αντιμετώπιζα δεν θεωρώ ότι αφορά μόνο τη Θεσσαλονίκη ή το Βόλο ή την Αθήνα. Δεν μπορείς να λύσεις αυτό το θέμα αν δεν το δεις παγκόσμια. Αν δεν κάνεις ενέργειες, αν δεν το αντιμετωπίσεις ως ένα συνολικό πρόβλημα δεν μπορείς να το λύσεις. Στην Ελλάδα έχουμε μια τάση να θεωρούμε ότι όλος ο κόσμος είναι η πόλη μας». Για έλλειψη απαιτούμενης προσοχής από την πλευρά του ανθρώπου μίλησε και ο Σ6: «Όλα αυτά που βλέπουμε να γίνονται με τις πυρκαγιές το καλοκαίρι και όλα αυτά τα ισχυρά καιρικά φαινόμενα με τις

πλημμύρες που έχουμε ζήσει το τελευταίο διάστημα όλα αυτά είναι λόγω της κλιματικής αλλαγής. Βλέπουμε τα καιρικά φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής και ο άνθρωπος δεν έχει δώσει την απαιτούμενη προσοχή στο θέμα του περιβάλλοντος, δεν το έχει φροντίσει όσο θα έπρεπε». Μέσω της δουλειάς του ο (αγρότης) Σ4 θεωρεί ότι εισέπραξε ήδη κάποια από τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής: «Ανησυχώ πολύ και νομίζω πως πολλά δείγματα της κλιματικής αλλαγής ήδη έχουν συμβεί στην περιοχή. Εμείς που ασχολούμαστε με την γεωργία, είναι πολύ πιο εύκολο να τα διαπιστώσουμε αυτά τα δείγματα. Τις ζούμε, τις βιώνουμε και τις πληρώνουμε αυτές τις αλλαγές. Έχω παρατηρήσει αυτά τα 32 χρόνια που ασχολούμαι με την γεωργία, έχουν λιγοστέψει οι βροχές, [...] έχουν μειωθεί και οι ποσότητες των νερών».

Αντίθετα, ο Σ2 θεωρεί ότι τέτοια φαινόμενα δεν θα επηρεάσουν την περιοχή του λέγοντας: «Όσον αφορά αν θα έχουμε νερό να πιούμε δεν ανησυχώ έτσι όπως είναι το κλίμα εδώ με λίγη εξοικονόμηση, δε νομίζω ότι θα υπάρξει πρόβλημα. Απ' την άλλη ξηρασία πιο πολύ, όσον αφορά το να έχεις νερό για τις καλλιέργειες. Το πόσιμο επειδή αποτελεί προτεραιότητα βρίσκονται λύσεις. Δεν είμαστε σε κατάσταση όπου είναι άλλες χώρες στην Αφρική που δεν έχουν νερό να πιούνε. Και στην τελική υπάρχουν και ακριβές λύσεις όπως η αφαλάτωση, δε νομίζω ότι θα μιλούμε χωρίς νερό να πιούμε αλλά πιο πολύ για μένα έχει να κάνει με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Μειώνονται οι υπόγειες υδροφορίες. Βλέπω εδώ λόγω της δουλειάς μου, οι γεωτρήσεις φθάνουν σε τεράστια βάθη για να βρουν νερό αλλά αυτό πιο πολύ έχει να κάνει με τη λάθος διαχείριση αυτή τη στιγμή».

Τέλος, σχετικά με το αν έχουν αναρωτηθεί πόσο νερό καταναλώνουν, όλοι απάντησαν αρνητικά ωστόσο ανέφεραν πως προσπαθούν να περιορίσουν την άσκοπη χρήση του. Ειδικότερα, ο Σ3 ανέφερε: «Η λογική της σχέσης μας με τη φύση και τα κοινά αγαθά οφείλει να είναι μη καταναλωτική. Δεν μπορούμε να καταναλώνουμε απεριόριστα το νερό χωρίς να σκεφτόμαστε που θα ποτίσει τα δέντρα ή που θα δώσει νερό σε κάποια ζώα. Δεν είμαστε οι μοναδικοί άνθρωποι στον πλανήτη ή ούτως ή άλλως σε κάποιο τόπο άρα δεν είμαστε οι μοναδικοί καταναλωτές. Απ' την άλλη οφείλουμε να είμαστε αντικαταναλωτικοί σε όλα και στην ενέργεια και στο νερό. Προφανώς και λειτουργώ έτσι, είμαι σε ένα χωριό, μπορεί να έχω την πηγή στο χωριό που αυτή τη στιγμή ευτυχώς είναι μια χαρά και το νερό ρέει άφθονο, αλλά το βλέπω ακόμη και συμβολικά πρέπει να χρησιμοποιήσεις τόσο νερό όσο χρειάζεται. Δηλαδή μπορώ να κάνω ανακύκλωση του νερού μπορώ να κάνω χίλια δυο πράγματα. Το νερό που θα πλύνω τα λαχανικά μου μπορώ να το χρησιμοποιήσω μετά να ποτίσω μια

γλάστρα». Και ο Σ1 επεσήμανε: «Αυτή η ενασχόληση δηλαδή το πως μπορούμε να καταναλώνουμε λιγότερο νερό, να κάνουμε εξοικονόμηση νερού, είναι η κύρια ενασχόληση μας, άλλωστε δεν θα μπορούσε να υπάρχει κίνημα χωρίς να μιλάει για αυτό. Μας ενδιαφέρει και στην άρδευση η εξοικονόμηση νερού αλλά και στην ύδρευση».

5.1.2. Ποιοι είναι οι λόγοι αντίδρασης τους;

Με το παραπάνω ερώτημα διερευνώνται οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τους παράγοντες που τους οδηγούν σε αυτή τη συμπεριφορά. Συγκεκριμένα, αναλύεται αν η αντίδραση αυτή αφορά εδραιωμένες ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή είναι αμφισβήτηση ικανοποιητικού αποτελέσματος από την ιδιωτικοποίηση. Αναφορικά με το αν είναι ικανοποιημένοι από τις παροχές υπηρεσιών των υφισταμένων δημοσίων φορέων διαχείρισης νερού οι συμμετέχοντες που εξυπηρετούνται από την ΕΥΑΑΘ φάνηκαν ικανοποιημένοι. Ο Σ5 δήλωσε: «Ναι εντάξει δεν υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα. Υπάρχουν και οι έκτακτες βλάβες, για τις οποίες δεν μπορεί η υπηρεσία να ενημερώσει και υπάρχει μια ταλαιπωρία στο καταναλωτικό κοινό. Αλλά η παροχή του νερού και η ποιότητα του θεωρώ ότι είναι αξιόπιστη». Ανάλογη άποψη εξέφρασε και ο Σ5: «Δεν θεωρώ ότι υπάρχει πρόβλημα. Τώρα η ποιότητα του νερού είναι ένα ζήτημα που το έχουμε ψάξει. Δηλαδή προσπαθούμε να το δουλέψουμε λίγο στη Θεσσαλονίκη, έχει ένα θέμα που δεν αφορά το νερό που έρχεται, όσο τις σωληνώσεις που έχουμε στις πολύκατοικίες, είναι παλαιές. Αλλά σε γενικές γραμμές θα έλεγα ναι (ικανοποιημένος)».

Το ζήτημα της ποιότητας έθιξε και ο Σ2 που το τελευταίο διάστημα ζει στον Πολύγυρο ενώ παλαιότερα έμενε στη Θεσσαλονίκη. Χαρακτηριστικά ανέφερε: «στον Πολύγυρο το διαχειρίζεται ο δήμος και με το προσωπικό το λίγο που έχει, και δεν είναι εξειδικευμένο. Δηλαδή εγώ ήρθα στην επαρχία και είπα θα πτώ νερό πιο καθαρό γιατί υπάρχουν και πηγές πιο κοντά με καθαρό νερό αλλά δεν ισχύει. Έχει θέμα ποιότητας γιατί έρχεται από υπόγεια νερά από δω, ενώ στη Θεσσαλονίκη ήταν κυρίως επιφανειακά. Έχουν κάποιες αστοχίες εδώ στις γεωτρήσεις που? μπαίνει λάσπη μέσα προσπαθούν να το διορθώσουν, έχουν κάτι τέτοια θέματα. Όχι μικροβιολογική απλά μόλις βρέξει μπαίνει νερό λάσπης». Καθόλου ικανοποιημένα είναι και τα άτομα από την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Βόλου. Ειδικότερα ο Σ1 ισχυρίστηκε: «δεν μπορούμε να είμαστε ευχαριστημένοι από τη στιγμή που ενώ πίναμε νερό πολύ καλής ποιότητας από την πηγή μας, αυτοί κάποια στιγμή ήρθανε και βάλανε στη δεξαμενή του

χωριού μας ένα χλώριότη προληπτικά στις περισσότερες περιπτώσεις. Εμείς ποτέ δεν είχαμε πρόβλημα με την ποιότητα του νερού και αυτή η χημική επεξεργασία που βάζουν χλώριο και πλέον ενώ πίναμε νερό πηγαίο τώρα τρέχει στις βρύσες μας νερό χλωριωμένο. Πηγαίνουμε κάτω στην πλατεία όπου υπάρχει η κεντρική βρύση και παίρνει νερό κατευθείαν από την πηγή, αυτή δεν έχει χλώριο και έτσι πορευόμαστε».

Και ο Σ3 επεσήμανε: «Υπάρχουν εδώ δύο θέματα. Ένα είναι στην πόλη του Βόλου. Έτσι όπως αυτή τη στιγμή λειτουργεί το δίκτυο έχει μέχρι και 60%απωλεις νερού. Είναι ένα δίκτυο παλαιό που δεν έχει αποκατασταθεί. Χάνεται πάρα πολύ νερό. Εννοώ δεν φτάνει στα σπίτια νερό πηγαίο και καλό και, από την άλλη, σε μας τα χωριά που έχουμε ενταχθεί λόγω του Καλλικράτη στο Δήμο Βόλου η ΔΕΥΑΜΒ έχει αγνοήσει τελείως όχι μόνο τις ανάγκες μας αλλά και τη συντήρηση του δικτύου των δεξαμενών, τα πάντα». Ο Σ4 μίλησε για την παλαιότητα του δικτύου στην περιοχή του: «δεν είμαστε ικανοποιημένοι. Θα σας πω το πιο απλό, ότι λίγο παρακάτω από την κορυφή του βουνού είναι η πηγή που υδρεύεται το χωριό. Και από κει, για να έρθει το νερό στη δεξαμενή του χωριού, έρχεται με αμυαντοσωλήνες οι οποίες είναι καρκινογόνες και δεν τις έχει αντικαταστήσει ακόμα η ΔΕΥΑΜΒ. Δεν είναι κανένα τρομερό έξοδο περίπου 4000 μέτρα Φ2,5in. Ένα πηγαίο νερό να έχει καρκινογόνο σωλήνα».

Για το θέμα της ποιότητας μίλησε και ο Σ3: «Ένα νερό που εδώ και δέκα χρόνια... εννιά χρόνια το μετράμε μόνοι μας σε διαπιστευμένο εργαστήριο με χρήματα των κατοίκων. Το νερό είναι πεντακάθαρο και όταν δεν είναι, καθαρίζουμε εμείς σωλήνες, δίκτυα, δεξαμενές και επανέρχεται σε μηδενικά επίπεδα βλαβερών ουσιών. Και η ΔΕΥΑΜΒ δεν έρχεται καθόλου, δεν ξέρει καν τι κάνουμε. Απέχει τελείως από αυτή την ιστορία. Δεν την ενδιαφέρει αν φράζει ένας αγωγός από ρίζες που μπαίνουν μέσα γιατί είναι σε δασώδη περιοχή και σταματήσει να τρέχει νερό. Πρέπει να πάμε εμείς να την καθαρίσουμε. Είμαστε παρατημένοι, όχι μόνο επειδή δεν υπάρχει προσωπικό, είναι και πολιτική βούληση σε σχέση με την ιδιωτικοποίηση». Μέρος αυτής της πολιτικής βούλησης θεωρεί ο Σ1 το ζήτημα της άρδευσης: «Πέραν του χλωρίου, που έχει εξοργίσει τον κόσμο και ήταν η αιτία που δημιούργησε την Κίνηση στις αρχές του Ιανουαρίου του 2012, από το Γενάρη του 2013, το? ΔΣ αποφάσισε η υπηρεσία να πάρει και την άρδευση. Να την πάρει από το δήμο και τις κοινότητες. Την πήραν χωρίς καμία διαβούλευση με τα χωριά και τη μετέφεραν στη ΔΕΥΑΜΒ. Σε επιχείρηση η οποία δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα με την ύδρευση και την αποχέτευση. Εμείς είμαστε σίγουροι, και έτσι φάνηκε με τον καιρό, δηλαδή θέλουν να την πλασάρουν σε έναν ιδιώτη να εκμεταλλεύεται την άρδευση για 40-50 χρόνια. Για

αυτούς τους λόγους όχι μόνο δεν είμαστε ευχαριστημένοι, αλλά είμαστε πολλοί αναστατωμένοι». Για τον Σ4 ευθύνη έχει και η προηγούμενη Δημοτική Αρχή. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «αυτό το έκανε η προηγούμενη διοίκηση και ήρθε ο σημερινός δήμαρχος και συνεχίζουν αυτό το σχέδιο. Έκαναν ένα κανονισμό της άρδευσης και ήθελαν να μας υποχρεώσουν να παραδώσουμε εμείς τα πάντα στην ΔΕΥΑΜΒ δίχως όρους. Και να φανταστείτε υπήρχε όρος από τον κανονισμό αυτόν, αν το πολεοδομικό συγκρότημα χρειάζεται νερό έχει προτεραιότητα έναντι των κατοίκων του Πηλίου».

Για τα προβλήματα που κατά καιρούς αντιμετωπίζουν ο Σ3 είπε: «Φυσικά και έχει τύχει να έχουμε προβλήματα μετά από έντονες κακοκαιρίες, έχουμε μεγάλο διάστημα χωρίς νερό και το έχουμε λύσει οι κάτοικοι του χωριού. Όχι η ΔΕΥΑΜΒ. Ακόμα και όταν αποφανθήκανε στη ΔΕΥΑΜΒ, είναι αδύνατο να μας το λύσουν και γιατί δεν επαρκούν ως εργαζόμενοι. Δεν μπορεί μια υπηρεσία που ήταν αποκλειστικά για την πόλη του Βόλου να αποκτήσει ούτε τον κόσμο ούτε την τεχνογνωσία να εξυπηρετήσει χωριά που ήταν τελείως διαφορετικά. Υπάρχει η πολιτική βούληση της ιδιωτικοποίησης. Δηλαδή η παγκόσμια πρακτική που και εδώ συμβαίνει, είναι ότι το παρατάω, απαξιώνω το νερό ο κόσμος χάνει την επαφή του με το νερό και επομένως απαξιώνει και ο ίδιος τη σχέση του με το νερό. Δηλαδή αν το νερό είναι χλωριωμένο επειδή δεν έχει καθαριστεί η δεξαμενή, ο κόσμος στρέφεται στο εμφιαλωμένο και επομένως χάνει τη σχέση με τις πηγές». Αντίθετα ο Σ6 που ζει στη Θεσσαλονίκη, για τα προβλήματα που αντιμετώπισε υποστήριξε: «πέρσι τον Ιούνιο μια βδομάδα δεν είχε νερό γιατί είχε δημιουργηθεί μια μεγάλη βλάβη σε κεντρικό αγωγό που έφερνε το νερό στην πόλη και λόγω του ότι δεν υπήρχαν υλικά και ήταν μεγάλη η βλάβη .Μια βδομάδα σχεδόν υπήρχε διακοπή νερού και υπήρχε πρόβλημα όντως στην πόλη. Ήταν και καλοκαίρι και ήταν πιο ευαίσθητο το πρόβλημα και υπήρχαν και διαμαρτυρίες αλλά ήταν πιο αισθητό το πρόβλημα. Θεωρώ ότι η υπηρεσία έκανε το καλύτερο κάποια ανταλλακτικά, δεν ξέρω γω τώρα καθυστέρησαν». Για το συγκεκριμένο πρόβλημα ο Σ5 δήλωσε: «Σχετικά με το πρόβλημα του Ιούνη που όλη η πόλη έμεινε χωρίς νερό για μέρες θεωρώ ότι πρέπει να γίνουν κάποια έργα. Είχαν ξεκινήσει επί Σαμαρά, με το μνημόνιο σταμάτησαν και τώρα ξανά ξεκινάνε, είναι μια ιστορία που θα πάρει χρόνο. Θέλει κατανόηση, στο διαδίκτυο έγινε ένας ψιλό χαμός. Εννοείται ότι θέλει κατανόηση και να γίνουν σωστά τα έργα».

Σχετικά με τον αν θεωρούν την τιμή του νερού υψηλή προκύπτει η ίδια διαφοροποίηση με την παραπάνω. Τα άτομα που εξυπηρετούνται από την ΕΥΑΘ δεν

τη θεωρούν υψηλή. Συγκεκριμένα ο Σ6 δήλωσε: «*νομίζω και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας έχει μεγαλύτερη τιμή. Νομίζω ότι είναι σε λογικά πλαίσια*». Ενώ η Σ2 την σύγκρινε με άλλα δημόσια αγαθά: «*Όχι, ειδικά αν πάμε να το δούμε σε σχέση με ΔΕΗ, δηλαδή αν πάμε να το δούμε σε σχέση με τους λογαριασμούς που πληρώνουμε στη ΔΕΗ, καμιά σχέση. Φθηνό, πολύ φθηνό κιόλας. Γι' αυτό κιόλας ξοδεύουμε χωρίς να το σκεφτούμε. Το νερό δεν το πολυσκεφτόμαστε*». Επιπλέον ο Σ5 ανέφερε: «*Θεωρώ ότι το κόστος του νερό εδώ και πάρα πολλά χρόνια στη Θεσσαλονίκη είναι αξιοπρεπές. Και η ΕΥΑΘ τα τελευταία χρόνια έχει ανανεωθεί αρκετά, και ως προς τον τρόπο που επικοινωνεί με τον κόσμο. Γίνεται δηλαδή μια προσπάθεια να έρθει πιο κοντά στον καταναλωτή. Πως το έχει καταφέρει δεν το ξέρω, αλλά η προσπάθεια γίνεται*».

Αντίθετα, η κατάσταση στα χωριά του Πηλίου σχετικά με την τιμολόγηση του νερού είναι πολύπλοκη. Ο Σ4 ανέφερε: «*Όχι δεν είναι υψηλό, προς το παρόν αυτό ίσως να θέλουν να κάνουν τώρα και γι' αυτό υπάρχει ένα ζήτημα σε σχέση με το νερό, γιατί έχουμε τώρα αρκετά χρόνια που ο δήμος προσπαθεί να πάρει όλη την εξουσία του νερού στα χέρια του και να αλλάξει τους όρους και τους οικονομικούς και του σχεδιασμού, της διαχείρισης*». Και ο Σ1 πρόσθεσε: «*Σε ότι αφορά το πόσιμο νερό παίρνουμε από μια πηγή που είναι ένα χιλιόμετρο έξω από το χωριό και πληρώνουμε αποκλειστικά και μόνο τις ζημιές που κάνουμε. Και όχι όπως τώρα που θέλουν να μας βάλουν τις χρεώσεις σαν να ήταν συνοικίες. Εμείς πληρώνουμε μια φορά το χρόνο και μάλιστα ήταν 50 και πήγε 70 [ευρώ]. Όμως ο δήμος αποφάσισε να χειριστεί τα χωριά όπως στην πόλη του Βόλου κάτι που είναι πολύ άδικο, να μας βάλουν δηλαδή να πληρώνουμε 4 φορές το χρόνο για νερό και βέβαια αυξάνοντας κατά πολύ την τιμή του, και αυτό γιατί αφού ενταθήκαμε [στο σχέδιο Καλλικράτη] καλούμαστε να επιμεριστούμε τα τεράστια έξοδα που έχει μια Δημοτική Επιχείρηση, κάτι που δεν είναι λογικό και έχουμε αρνηθεί να το κάνουμε. Και εξακολούθησε πάρα τις αποφάσεις να πληρώνουμε μια φορά το χρόνο*».

Ο Σ3 έδωσε έμφαση στις ιδιαιτερότητες που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι των χωριών: «*δεν έχουν λάβει υπόψη τους ότι εδώ στα χωριά το νερό παγώνει αρκετές μέρες το χρόνο και οφείλουμε να έχουμε ανοιχτές τις βρύσες για να μην σπάσουν οι σωλήνες. Εκ των πραγμάτων, πρέπει να γίνεται μια μεγαλύτερη κατανάλωση λόγω των καιρικών συνθηκών. Αυτό δεν το λαμβάνει υπόψη του κανένας, με δίκτυα επιφανειακά που παγώνουν πολύ εύκολα. Όλα αυτά τα χρόνια από τον Καλλικράτη και μετά δεν έχει γίνει τίποτα σε επίπεδο δικτύων*». Και ο Σ1 πρόσθεσε: «*Κάνανε μια έκπτωση αλλά δεν μας καλύπτει. Τα σπίτια που είναι μονοκατοικίες και στα χωριά ειδικότερα με μελέτες*

που έχουν γίνει από το δήμο Κομοτηνής και Αλεξανδρούπολης έχουν βρει ότι η κατανάλωση του νερού είναι 5 φορές μεγαλύτερη από ότι σε ένα διαμέρισμα σε αστικό κέντρο. Και αυτό γιατί εδώ το κάθε σπίτι έχει τον μπαζέ του, τα ζώα του, τα οποία δεν μπορεί να μην τα έχει αλλιώς χάνεται η έννοια του χωριού. Οπότε όπως καταλαβαίνεις, οι χρεώσεις είναι πολύ μεγάλες. Βρισκόμαστε εδώ στα χωριά όχι τυχαία, ζούμε σε ένα μέρος με καθαρό αέρα και νερό, αλλά οι δουλειές μας είναι κυρίως στο Βόλο, τα πολιτιστικά στο Βόλο, τα φροντιστήρια στο Βόλο, τα νοσοκομεία στο Βόλο. Η ζωή μας είναι ήδη επιβαρυνμένη πάρα πολύ σε σχέση με ένα αστικό κέντρο».

Επίσης, ο Σ3 περιγράφοντας την ισχύουσα κατάσταση στο κομμάτι της άρδευσης είπε: «Πριν από 3,5 χρόνια πέρασε ένας κανονισμός άρδευσης εδώ από την ΔΕΥΑΜΒ και το δήμο, ο οποίος προέβλεπε να γίνουν πελάτες της ΔΕΥΑΜΒ όλοι οι αγρότες, πηγαίνοντας ένα σωρό χαρτιά, καταγράφοντας τι καλλιέργειες έχουν, πόσα δέντρα έχουνε, τι ζώα έχουνε, πόσα είναι κλπ. Δεν ανταποκρίθηκε κανείς και μάλιστα εδώ και λίγες μέρες το ΣΤΕ που προσφύγαμε έκρινε παράνομο τον κανονισμό άρδευσης. Γιατί παράτυπα εγκρίθηκε. Όλες οι ΔΕΥΑ είναι υπεύθυνες για την ύδρευση και αποχέτευση». Για αυτή τους όμως τη μη συμμόρφωση επιβλήθηκαν κυρώσεις. Συγκεκριμένα ο Σ1 δήλωσε: «δεν έχουμε υδρόμετρα, μας καλεί να βάλουμε και δεν βάζουμε σε κάποιους μάλιστα έχουν στείλει και πρόστιμα ύψους 300 ευρώ, τα οποία αυξάνονται κάθε χρόνο. Αλλά κανείς δεν πάει να βάλει υδρόμετρα και η άποψη μας είναι ότι δεν θέλουμε να βάλουμε γιατί απλούστατα προέχουν άλλες ανάγκες που πρέπει να καλύψει η ΔΕΥΑΜΒ: να καθαρίσει τις δεξαμενές - πράγμα που το κάνει σπάνια - αποκατάσταση και συντήρηση δικτύων. Πολλές φορές επιδιορθώνουμε εμείς οι ίδιοι τα δίκτυα μας. Τους λέμε, για να πληρώσουμε αυτά που ζητάτε πρέπει να κάνετε αλλά πράγματα που προηγούνται».

Επιπρόσθετα ο Σ3 πρότεινε: «Εμείς πιστεύουμε πως πρέπει να είναι στο Δήμο η άρδευση. Υπάρχει ένα γραφείο που μπορεί να γίνει, είναι αυτό των Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων. Εμείς θεωρούμε ότι η άρδευση δεν μπορεί να είναι κάτι κεντρικό. Κάθε χωριό έχει τις δικές του ανάγκες και μπορεί κάθε χωριό όπως λειτουργεί ως τοπικό συμβούλιο να έχει και την άρδευση. Αυτά τα χρόνια με την άρδευση που ο κόσμος δεν ανταποκρίθηκε, δεν πλήρωσε λογαριασμούς, δεν έκανε τίποτα από όλα αυτά, έκανε αυτοδιαχείριση της άρδευσης. Ρυθμίσαμε το πως καθαρίζουν τα αυλάκια, το πως ποτίζουμε, και έτσι όλο το χωριό όλο το χρόνο και η συντήρηση και η άρδευση γίνονται από ανθρώπους που ξέρουν πραγματικά τις ανάγκες σε κάθε περιοχή βάζοντας χρήματα οι ίδιοι για όταν χρειάζεται και όσο χρειάζεται. Υπάρχει η εμπειρία των

παλαιών και η θέληση των νέων και επίσης σε μας φαίνεται πολύ έντονα το παράλογο, η ΔΕΥΑΜΒ από το κέντρο του Βόλου να ελέγχει την άρδευση, δεν ξέρω πως, με έναν τρόπο που δεν έχει επαφή με την πραγματικότητα των χωριών». Για το ζήτημα της αυτοδιαχείρισης μίλησε και ο Σ4: «Δεν παραδώσαμε εμείς την άρδευση, κάνουμε αυτοδιαχείριση εδώ και τρία χρόνια. Δεν ήρθε η ΔΕΥΑΜΒ να αναλάβει την άρδευση, την κρατήσαμε εμείς. [...] Η αλήθεια είναι και εγώ δεν το περίμενα. Σε κάθε χωριό υπάρχουν αντιθέσεις, υπάρχουν προσωπικά που κρατάνε από πολλά χρόνια και περίμενα ότι αυτά θα παίζουν κάποιο ρόλο και δεν θα μπορέσουμε να συνεννοηθούμε. Αλλά οι συγχωριανοί φάνηκαν ώριμοι, τα καταφέραμε και δεν είχαμε προβλήματα. Ενώ υπήρχαν πράγματα που μας χώριζαν, αυτό μας ένωσε».

Όσον αναφορά το αν έχουν αναζητήσει τις τιμές του νερού σε άλλες περιοχές, οι περισσότεροι δεν έχουν μπει σε αυτή τη διαδικασία. Ο Σ2 ανέφερε: «Όχι, απλά αυτά που έχω ακούσει και διαβάσει σχετικά με τις ιδιωτικοποιήσεις σε άλλες χώρες είναι ότι ανέβαιναν τα κόστη. Κάποιοι αδυνατούσαν να ανταποκριθούν, αλλά συγκεκριμένα να δω τιμές ανά κυβικό, όχι, δεν το έχω ψάξει». Ομοίως ο Σ6 δήλωσε: «Όχι ιδιαίτερα. Ξέρω πάντως ότι στην Ελλάδα το κόστος είναι αρκετό υψηλό αλλά δεν θυμάμαι ποσοστά σε σύγκριση με άλλες χώρες». Λίγο ενοχικά αισθάνθηκε ο Σ5: «θα έπρεπε να το είχα κάνει αλλά η αλήθεια είναι πως όχι. Βέβαια με έχει καλύψει αρκετά η ταινία του Αγγελόπουλου Μέχρι την τελευταία σταγόνα και επίσης, μιλώντας με τους ανθρώπους από τα κινήματα του εξωτερικού. Από το Βερολίνο και όλα αυτά δεν κάναμε όμως πραγματική έρευνα να πούμε τόσο στο Λονδίνο, τόσο στο Παρίσι, τόσο στην Αθήνα τόσο στη Θεσσαλονίκη. Όμως είναι μια πολύ καλή ιδέα να το κάνουμε». Αντίθετα, ο Σ1 είχε γνώση για την τιμολόγηση στις ΗΠΑ: «Στην Αμερική, βέβαια επειδή παρακολουθούμε κάποια παράξενα πράγματα που συμβαίνουν με το νερό όπως στο Φλιγκ του Michigan από κει ψάχναμε και βρήκαμε ότι ένας Αμερικανός πληρώνει 500 δολάρια το μήνα για νερό είναι αλλού είδους όμως εκεί οι χρήσεις και το οικονομικό status δεν μπορούμε να το συγκρίνουμε. Εδώ στην Ελλάδα υπάρχει η φήμη ότι η ΔΕΥΑΜΒ είναι η ακριβότερη στην Ελλάδα χωρίς όμως να το έχουμε αποδείξει».

Σχετικά με το αν πιστεύουν ότι τα παραπάνω προβλήματα είναι λόγοι ιδιωτικοποίησης, οι περισσότεροι απάντησαν αρνητικά. Αρκετοί είναι εκείνοι που πιστεύουν ότι δεν απαιτούνται υπέρογκα πόσα για την αντικατάσταση των δικτύων ως απόρροια της βελτίωσης της ποιότητας του νερού. Συγκεκριμένα ο Σ4 δήλωσε: «Όχι αυτά δεν είναι σοβαροί λόγοι. Δεν μιλάμε για πολλά χρήματα. Φανταστείτε η αλλαγή της αμίαντοσωλήνας από την πηγή μέχρι τη δεξαμενή άντε να είναι 10.000

(ευρώ) που θα μπορούσε να τα βάλει το χωριό». Στο θέμα των δικτύων και των επενδύσεων εστίασε ο Σ2, ο οποίος είπε: «τα δίκτυα ούτως ή άλλως πρέπει να αντικαθίστανται. Το θέμα του νερού σε κάθε περιοχή είναι διαφορετικό, άλλη η κατάσταση στον Πολύγυρο, άλλη στη Μυτιλήνη, φαντάζομαι άλλη στη Θεσσαλονίκη. Αυτό πιο πολύ για μένα έχει να κάνει με τις επενδύσεις όσον αφορά την κατάσταση των δικτύων, δηλαδή πόσα χρήματα υπάρχουν». Και συνέχισε λέγοντας: «Η ΕΥΑΘ είναι μεγάλη εταιρεία έχει κέρδη [...] όμως έχει συρρικνωθεί και έχει αναγκαστεί πολλά έργα να τα δίνει σε εργολαβίες. Πρέπει να έχεις καλή στελέχωση, ειδικευμένο προσωπικό και επενδύσεις για τα δίκτυα σου. [...] Εκεί που υπάρχουν οι ΔΕΥΑ είναι κάπως καλύτερα, είναι πιο αυτόνομες. Δηλαδή υπάρχουν ΔΕΥΑ που πετάνε. Νομίζω στους Δήμους, όταν είναι απευθείας η διαχείριση είναι πρόβλημα για μένα. Αλλά αυτό δεν αποτελεί λόγο ιδιωτικοποίησης γιατί η ιδιωτικοποίηση έχει στόχο το κέρδος. Οπότε εκεί βλέπεις να έχει το μεγαλύτερο κέρδος με το μικρότερο δυνατό κόστος».

Στο τελευταίο κομμάτι συμφωνεί με την άποψη του ο Σ6: «Εγώ θεωρώ σε αντίστοιχες περιπτώσεις, αν όντως το νερό ήταν σε ιδιότητα ότι η ταλαιπωρία του κόσμου θα ήταν μεγαλύτερη γιατί θα έμπαιναν μέσα και άλλα συμφέροντα. Ο ιδιώτης θέλει μόνο να εισπράττει και μπορεί να το καθυστερήσει ακόμα περισσότερο. Ενώ πιστεύω στο δημόσιο χαρακτήρα του νερού. Συγκεκριμένα υπάρχει μια μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση τόσο από τις υπηρεσίες όσο και από τους υπαλλήλους». Στο θέμα της καλής διαχείρισης εστίασε και ο Σ5: «δεν ξέρω πολιτικά τι συμβαίνει, γιατί γίνεται, πως γίνεται, τι συμβαίνει στη συγκεκριμένη συγκύρια και όλα αυτά τα πράγματα, εννοείται πως όχι. Είναι κάποια προβλήματα εν γένει στην πόλη, τα οποία πρέπει να λυθούν. Τώρα αν υπάρχει κάποια όχι τόσο καλή διαχείριση, καλύτερη ή χειρότερη, δεν είναι πράγμα που έχει τόση σημασία να πεις ότι την ιδιωτικοποιώ γι' αυτό το λόγο. Όχι επ' ουδενί». Αντίθετα για τον Σ1 η χαμηλή ποιότητα του νερού είναι λόγος ιδιωτικοποίησης. Συγκεκριμένα δήλωσε: «Βεβαίως και είναι, όπως και η μετακίνηση της άρδευσης. Αλλά ειδικά με τη χλωρίωση μέσα από τη βιβλιογραφία που το έχω ψάξει, όταν σε μια περιοχή ιδιωτικοποιήσουν τα νερά, το πρώτο πράγμα είναι ότι υποβαθμίζεται η ποιότητα εντέχνως ή το αφήνουν να είναι επικίνδυνο, έτσι ώστε ο κόσμος να στραφεί προς τα εμφιαλωμένα και να εγκαταλείψει τη σχέση με τις πηγές». Ο Σ3 τόνισε την ιδιαιτερότητα της ΔΕΥΑΜΒ λέγοντας: «υπάρχουν και άλλα θέματα και επιχειρείτο το κλείσιμο της ΔΕΥΑΜΒ, η εκκαθάριση της, γιατί υπάρχει ένα σκηνικό με εταιρίες που είχαν κάνει έργα και ήθελαν να πληρωθούν ή δεν έκαναν έργα και ήθελαν

να πληρωθούν. Και έπρεπε ο δήμος να πληρώσει ένα μεγάλο ποσό και ο δήμαρχος ζήτησε την εκκαθάριση της».

Τέλος, όλοι ανέφεραν πως η συγκεκριμένη τους στάση και συμπεριφορά δεν άφορα μόνο ένα μη ικανοποιητικό αποτέλεσμα σε περίπτωση ιδιωτικοποίησης αλλά κυρίως είναι ιδεολογικοί οι λόγοι για τους όποιους αντιδρούν. Ειδικότερα ο Σ5 ανέφερε: «Δεν είμαι κατά όλων των ιδιωτικοποιήσεων. Αλλά σαφώς θεωρώ ότι το νερό παγκόσμια δεν έχει κανείς το δικαίωμα να το πουλήσει. Δεν σου ανήκει να το πουλήσεις. Είναι ένα αγαθό που διεθνώς ανήκε στον ανθρώπινο πληθυσμό. Και δεν είναι μόνο το νερό της βρύσης ένα πολύ μεγάλο θέμα, είναι το νερό της άρδευσης, τα ποτάμια, οι λίμνες. Στην πόλη του Βόλου, ή στο Πήλιο δεν μπορείς να πιεις το νερό της βρύσης, ενώ πωλούνται εμφιαλωμένα από την ίδια περιοχή. Κάτι δεν πάει καλά». Για την περίπτωση της ΔΕΥΑΜΒ ο Σ3 είπε: «Εμείς θεωρούμε ότι ο δήμαρχος Βόλου, η πολιτική του επιλογή είναι η ιδιωτικοποίηση της ΔΕΥΑΜΒ για λόγους συμφερόντων οικονομικών και δεν ξέρω τι άλλο, γι' αυτό ακριβώς απαξιώνει πράγματα που έχουν να κάνουν με την καθημερινότητα του πολίτη σε σχέση με το νερό, την ύδρευση και την άρδευση.[..] Πριν 2 σχεδόν χρόνια, ο ίδιος ο πρόεδρος της ΔΕΥΑΜΒ είχε δηλώσει ότι θα μπει ιδιότης στον βιολογικό [..] Μαζευτήκαμε διάφορες συλλογικότητες εδώ στην πόλη και το αποτρέψαμε.[..] Προφανώς και υπάρχει πραγματικός λόγος, προφανώς και υπάρχει έλλειμμα εργαζομένων ή κονδυλίων ή δεν ξέρω τι άλλο, αλλά πάνω απ' όλα είναι πολιτικός σχεδιασμός. Δεν είναι τοπικός, έχει να κάνει με την κεντρική εξουσία, έχει να κάνει και με το τι συμβαίνει παγκόσμια, οι ιδιωτικοποιήσεις που έγιναν σε μεγάλες χώρες του εξωτερικού, στην Ευρώπη αλλά και στη Νότια Αμερική, το έχουμε δει όλο αυτό, έχουν να κάνουν με συμφέροντα εταιριών».

Από την άλλη, σε λόγους επιστημονικού ενδιαφέροντος αποδίδει όλη του την αντίδραση ο Σ2 ισχυριζόμενος: «Για μένα προσωπικά έχει να κάνει και με το επιστημονικό background. Είναι κάτι που πραγματικά το αγαπάω, ότι έχει να κάνει με τη διαχείριση του νερού. Δεν έχει να κάνει με το ιδεολογικό, ότι πρέπει να αντιδράσω. Δεν θα συμμετείχα, να στο πω έτσι, για ένα άλλο κοινό αγαθό με την ίδια ένταση. Νομίζω και επιστημονικά μπορώ να το υποστηρίξω άμα χρειαστεί, είναι μέσα στα νερά μου. Και πραγματικά πιστεύω ότι η διαχείριση του νερού πρέπει να μη γίνεται με σκοπό το κέρδος, 100% και για αυτό δεν μπορώ να μη συμμετέχω». Για τον Σ6 αποτελεί ζήτημα εθνικής σημασίας: «θεωρώ ότι η ιδιωτικοποίηση του νερού δεν έχει χρώματα ούτε κόμματα. Δεν μπορούμε να τα ξεχωρίσουμε, δηλαδή έχω είμαι το Χ κόμμα ή όχι,

αυτό είναι ένα αγαθό, το οποίο όλοι πρέπει να έχουμε την ίδια παροχή και όλοι πρέπει να το αντιμετωπίζουμε σαν ένα θέμα εθνικής σημασίας».

5.1.3. Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης;

Στο συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα αναλύονται οι απόψεις των συμμετεχόντων απέναντι στο ενδεχόμενο της ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών ύδατος. Διερευνώνται οι αντιλήψεις τους σχετικά με τη βελτίωση των υπηρεσιών, οι ανησυχίες τους για μια πιθανή αύξηση των τιμών και η αδυναμία πρόσβασης ευπαθών ομάδων στη χρήση νερού, καθώς και οι αντιλήψεις τους σε θέματα απασχόλησης όπως η διατήρηση θέσεων των τωρινών εργαζομένων, και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Αναφορικά με το αν πιστεύουν πως θα υπάρξει βελτίωση στην ποιότητα των υπηρεσιών νερού σε περίπτωση ιδιωτικοποίησης, οι περισσότεροι ήταν αρνητικοί. Ο Σ6 ανέφερε: *«Οι ξένες εταιρίες, όπως έχει αποδειχθεί και σε άλλες χώρες όπως στη Γαλλία με τη Suez και κάποιες άλλες εταιρίες, αποδείχτηκε ότι ήταν μόνο κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Οι χώρες αυτές μετά από κάποια χρόνια το κατάλαβαν και ξαναγύρισαν σε δημόσιο χαρακτήρα τις υπηρεσίες ύδατος. Διότι αυτές οι εταιρίες το μόνο που βλέπουν είναι τα νούμερα, συν- πλην, και την κερδοφορία και δεν τους ενδιαφέρει η υπηρεσία προς τους πολίτες»*. Τις περιπτώσεις στο εξωτερικό επικαλέστηκε και ο Σ1 λέγοντας: *«Κοίταξε υπάρχει ένα ιστορικό το οποίο είναι πολύ ισχυρό αποδεικτικό στοιχείο του τι συμβαίνει με τις ιδιωτικοποιήσεις στον πλανήτη. Χωρίς καμία αμφιβολία, όπου οι δήμοι ιδιωτικοποίησαν το νερό, πρώτον, αυξήθηκαν πάρα πολύ οι τιμές, δεύτερον, εγκαταλείφθηκε η συστηματική συντήρηση με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται η ποιότητα του νερού. Αυτά τα δύο πράγματα ανάγκασαν για παράδειγμα το Παρίσι να πάρει τα νερά πίσω από την Suez που τα διαχειριζόταν. Το Μόναχο πάντα τα είχε και μάλιστα πίνει νερό χωρίς χλώριο κατευθείαν από τις Άλπεις. Το Βερολίνο πλήρωσε ρήτρες 640 εκ. ευρώ για να απαλλαχθεί ο δήμος από την παρουσία του ιδιώτη επενδυτή και υπάρχουν και άλλες πολλές περιπτώσεις όπου όσοι επιχειρήσαν να δώσουν τα νερά βρήκαν τον μπελά τους και αποφάσισαν να τα πάρουν πίσω»*.

Ο Σ3 επισημαίνει ότι η ιδιωτικοποίηση της ΔΕΥΑΜΒ μπορεί να χειροτερεύσει την ήδη προβληματική κατάσταση που υπάρχει στην περιοχή του τονίζοντας: *«Θα μείνει το ίδιο και χειρότερα και όχι μόνο. Όσον αφορά τα χωριά του Πηλίου, οι επενδυτές ή οι ιδιώτες πολύ πιθανό αυτό που θέλουν είναι να πάρουν τα*

πηγαία νερά του Πηλίου και να τα εμφιαλώνουν και να κερδίζουν από κει. Δηλαδή να μας πουλάνε το ίδιο το νερό μας εμφιαλωμένο. Είναι καθαρά με την καπιταλιστική αγορά, με το κέρδος και με το τι γίνεται με τις εταιρίες. Και έτσι ακριβώς όπως έχουν γίνει οι διατλαντικές συμφωνίες, δικαιώνοντας οι εταιρίες, αν μπόυνε κάπου δεν θα μπορούεις να έχεις λόγο για κάτι που είναι πραγματικά κοινό αγαθό και δίπλα σου». Άποψη που συμμαρξίζεται και ο Σ2: «Η εμπειρία δείχνει ότι οι εταιρίες δεν επένδυσαν στα δίκτυα γιατί κοιτάνε να έχουν κέρδος. Οι εταιρίες παίρνουν το νερό και το πουλάνε. Οι υποδομές είναι του δημοσίου και αυτοί παίρνουν το νερό από τα διυλιστήρια και το πωλούν. Είναι καθαρά θέμα κέρδους, δεν το κάνει κανείς για την ψυχή της μάνας του. Πιστεύω απλά να γίνονται επενδύσεις εκεί που πρέπει. Το νερό ποιοτικά τουλάχιστον στη Θεσσαλονίκη είναι καλό, έρχεται από καθαρές πηγές. Αν φτιάξουν τα δίκτυα, δηλαδή αν γίνουν επενδύσεις εκεί, νομίζω ότι θα είναι μια χαρά».

Αντίθετα, υποστηρικτικός ως ένα βαθμό είναι ο Σ5 ο οποίος αναφέρει: «Κοιτάζτε να δείτε, για να μην είναι πάντα τα πράγματα άσπρο-μαύρο, φυσικά ένας ιδιώτης θα προσπαθήσει κάποια πράγματα να τα βελτιώσει, γιατί κάποιες φορές το κράτος δεν έχει τις δυνατότητες, δίνει βάρος σε άλλα πράγματα. Θα ήμουν αφελής να πω ότι θα έρθει ο ιδιώτης επενδυτής και δεν θα κάνει απολύτως τίποτα και θα κάθεται πάνω στους λογαριασμούς και θα παίρνει τα κέρδη. Δεν μιλάμε για τέτοια πράγματα, είναι άλλη φιλοσοφία». Ενώ συνεχίζει λέοντας: «Ο επενδυτής θα έρθει για να κερδίσει, δεν έρχεται για την καλή του την καρδιά και το know-how στη Θεσσαλονίκη και στην οποία Θεσσαλονίκη. Έρχεται γιατί κάνει μια δουλειά, είναι αυτή. Με αυτή την έννοια, θεωρώ οι οποίοι επενδυτές θα κάνουν κάποια πράγματα και είναι υποχρέωση τους να τα κάνουν, αλλά δεν θεωρώ όμως ότι επειδή θα έρθουν να βελτιώσουν ίσως κάποιες υποδομές και θα έχουν το κεφάλαιο να το κάνουν αυτός είναι ένας λόγος να τους δώσεις το νερό». Ο Σ4 εστίασε στο κομμάτι του ελέγχου λέγοντας: «Κατά τη γνώμη μου, τίποτα δεν είναι εξασφαλισμένο εκ προοιμίου. Όλα θέλουν αυστηρό έλεγχο, πολύ αυστηρή επιτήρηση, αυστηρούς όρους για να ιδιωτικοποιήσεις. Πρέπει να γίνει πολύ προσεκτικά αυτή η μεταβίβαση.[..] Ειδικά σε κάποιους τομείς της άρδευσης ή της ύδρευσης εκεί πρέπει να είμαστε κάθετοι, γιατί μιλάμε για κοινωνικό αγαθό με το στενό κύκλο της έννοιας του κοινού αγαθού».

Σχετικά με το αν θεωρούν ότι θα υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας η πλειονότητα των συμμετεχόντων απάντησε αρνητικά. Συγκεκριμένα ο Σ5 ανέφερε: «Ίσα ίσα που θα γίνουν περικοπές στο προσωπικό. Για να βγάλουν περισσότερο κέρδος μειώνουν τα εργατικά χέρια και το προσωπικό τους. Είναι το πρώτο που βάζουν ως

στόχο: να έχουν μεγαλύτερη παραγωγή κερδών με λιγότερο προσωπικό». Για περικοπές μίλησε και ο Σ6: «Όχι, υπάρχουν ήδη θέσεις εργασίας. Εκείνο που συμβαίνει είναι ότι θέλουν να κάνουν περικοπές για να αυξήσουν ήδη τα κέρδη τους. Κάνουν περικοπές στην ποιότητα των υλικών που χρησιμοποιούν, στο προσωπικό. Δεν μπορεί να υπάρχει μια εταιρεία αν τα έξοδα της είναι περισσότερα από τα κέρδη της. Αυτοί φροντίζουν οι τιμές να είναι ψηλά, το κόστος χαμηλό και το προσωπικό μόνο λίγα άτομα που θα ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένες ανάγκες».

Ο Σ2 θεωρεί ότι οι υπάλληλοι των εταιριών αυτών θα πρέπει να ανησυχούν ειδικά για τους υπαλλήλους της ΕΥΑΘ είπε: «νομίζω ότι ναι γιατί δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι, είναι σε κάποιες εταιρίες που η συγκεκριμένη είναι στο χρηματιστήριο». Ακόμη, ο Σ6 επεσήμανε την αναστάτωση που υπάρχει στους εργαζόμενους της ΕΥΑΘ: «Ήδη το προσωπικό της ΕΥΑΘ, με όλα αυτά που έγιναν και γίνονται, ήταν και είναι αναστατωμένο. Και για αυτό κινητοποιήθηκε γιατί έβλεπαν ότι αυτό θα είχε επιπτώσεις στους ίδιους, στις οικογένειες τους και σε όλη την επιχείρηση». Τις ίδιες ανησυχίες έχουν και οι εργαζόμενοι της ΔΕΥΑΜΒ. Χαρακτηριστικά ο Σ1 δήλωσε: «Βεβαίως ανησυχούν - μέχρι πριν από 3 χρόνια δεν ήταν ευαισθητοποιημένοι καθόλου. Λέγεται, και έτσι είναι, ότι ήταν καλά αμειβόμενοι από τις προηγούμενες δημοτικές αρχές ακόμη και προ Καλλικράτη, για αυτό και δεν ανησυχούσαν. Όμως, με την ανάληψη της δημαρχίας από τον Αχιλλέα Μπέο, τα πράγματα έχουν αλλάξει και η εταιρεία οδηγείται σε πτώχευση και αυτό γίνεται συστηματικά. Αυτό που λέγεται είναι ότι για να ιδιωτικοποιηθεί μια επιχείρηση πρέπει να ευτελιστεί, να υποβαθμιστεί, συνειδητά να γίνει αυτό». Συνέχισε περιγράφοντας τα πρόσφατα γεγονότα: «Αυτό έχει γίνει εδώ πέρα τον Αύγουστο. Κατέβασε στο Δημοτικό Συμβούλιο μια απόφαση να εγκριθεί η εκκαθάριση της ΔΕΥΑΜΒ, δηλαδή το κλείσιμο της. Άρα αυτοί δικαίως τα 3 τελευταία χρόνια άρχισαν να ανησυχούν. Δεν είναι τυχαίο ότι πριν από 3 χρόνια προσπαθήσαμε να έρθουμε σε επαφή μαζί τους να τους πούμε πως και για αυτούς αγωνιζόμαστε, δεν μας άκουσαν. Καταλάβανε ότι έχουμε δίκιο και τώρα έχουμε μια στενή επαφή μεταξύ μας». Επιπρόσθετα ο Σ5 για προσωπικό της ΕΥΑΘ υποστήριξε: «Η εμπειρία μας από την ΕΥΑΘ είναι ότι, παρόλο που έχουμε να κάνουμε σε κάποια σημεία με δημόσιους υπαλλήλους που έχουν την παθολογία που έχουν οι δημόσιοι υπάλληλοι στην Ελλάδα, υπάρχουν ειδικοί τεχνικοί που έχουν πάρα πολύ σημαντικές γνώσεις με το πέρασμα του χρόνου. Αυτό που γινόταν ήταν ότι έμπαιναν-βγαίνανε εργολάβοι και δεν είχανε γνώση. Ένα θέμα είναι αυτό, της πείρας και της γνώσης που αποκτά ένας άνθρωπος που μακροχρόνια έχει δουλέψει σε μια δουλειά. Το

αν θα ανοίξουν νέες θέσεις εργασίας, μπορεί και να ανοίξουν, αλλά μπορεί και να ανοίξουν χωρίς να χρειαστεί να ιδιωτικοποιηθεί. Είναι θέμα επιλογής και πολιτικής μια επιχείρησης, ενός κράτους. Θα πρέπει το κράτος το ίδιο να έχει τις απαιτούμενες θέσεις που χρειάζονται». Ωστόσο τόνισε ότι δεν ανησυχεί για το μέλλον των υπαρχόντων εργαζομένων: «Να σας πω την αλήθεια εδώ θα είναι λίγο σκληρή η απάντηση μου όχι δεν ανησυχώ για το μέλλον των εργαζομένων. Τώρα πάμε σε ένα μεγάλο θέμα της αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων, του συνδικαλισμού άνοιξα την πόρτα μπήκα και την κλείνω πίσω μου, να μη μπει κανείς άλλος ποτέ, γιατί εγώ θα είμαι πάντα εκεί. Αυτά είναι λίγο θέματα δύσκολα. Εννοείται ότι οι εργαζόμενοι με συμβάσεις και αυτά πρέπει να προστατευθούν, αλλά πρέπει να αξιολογηθούν κιόλας».

Όσον αναφορά την ενδεχόμενη αύξηση των τιμών και την ύπαρξη κοινωνικού τιμολογίου, οι περισσότεροι πιστεύουν ότι οι τιμές θα αυξηθούν και το κοινωνικό τιμολόγιο θα είναι υποτυπώδες. Χαρακτηρίστηκε ο Σ1 υποστήριξε: «Σίγουρα κάτι θα υπάρχει ως προς το κοινωνικό τιμολόγιο. Η εικόνα που αποκομίζουμε από την ιδιωτική πρωτοβουλία στο νερό είναι αυτή της νότιας Αφρικής, όπου παίρνεις νερό με κάρτα. Με μονάδες, άπαξ και τελειώσουν οι μονάδες έχεις τελειώσει και εσύ και δεν έχεις δικαίωμα να τρέξεις αριστερά δεξιά. Τελείωσε η κάρτα, τελείωσε και το νερό». Αντίθετα ο Σ6 θεωρεί πως δεν θα υπάρχει κοινωνικό τιμολόγιο: «Όχι με τίποτα. Δεν υπάρχει κοινωνικό κράτος στους ιδιώτες. Είναι μόνο καθαρά νούμερα λογιστικά». Από την άλλη, ο Σ2 υποστήριξε ότι θα είναι μονοπώλιο, όποτε δεν θα μπει στη διαδικασία: «δεν μπορεί να υπάρχουν πολλοί πάροχοι νερού σε μια πόλη. Δεν γίνεται εκ των πραγμάτων, όποτε δεν έχει λόγο να το κάνει εκτός αν αυτό επιβληθεί από το κράτος. Ότι πρέπει έτσι να τιμολογούμε, να βάλει κάποιους κανόνες, αλλά γενικώς οι κυβερνήσεις υποκύπτουν στα συμφέροντα τα οικονομικά. Δεν διασφαλίζει κάτι ότι θα τηρηθεί αυτό». Επιπλέον ο Σ5 δήλωσε ότι θα υπάρξουν αυξήσεις, αλλά σταδιακά: «Βεβαίως. Μπορεί να μην είναι άμεσα να μην φανεί αμέσως. Γιατί ειδικά στη Θεσσαλονίκη και μάλιστα το έχουν πει κάποια στιγμή ότι υπάρχει αντίδραση κλπ, θα είναι πάρα πολύ προσεχτικοί. Αλλά ότι θα υπάρξει, θα υπάρξει και επίσης δεν ξέρω από ένα σημείο και μετά, τι θα γίνει με τον έλεγχο της ποιότητας του νερού. Εκεί έχω παρά πολύ μεγάλες αμφιβολίες. Μακροχρόνια θεωρώ ότι θα υποβαθμιστεί».

Ενώ ο Σ4 πιστεύει πως μακροχρόνια θα υποβαθμιστεί η περιοχή του αν κάποιος εκμεταλλευτεί τις πηγές μόνο για το κέρδος: «μπορεί βραχυπρόθεσμα να βγάλει κάποια χρήματα αλλά μακροπρόθεσμα η περιοχή θα χάσει το κάλλος της με αποτέλεσμα να μαραζώσει. Δηλαδή υπάρχουν ορισμένα πράγματα αν τα δει στενόμυαλα

και βραχυπρόθεσμα θα χάσει μακροπρόθεσμα αυτό το εύρος της ανάπτυξης η οποία δεν μπορεί πάντα να είναι στενόχωρη και απομονωμένη». Επιπρόσθετα ο Σ3 τόνισε το δήθεν κοινωνικό προφίλ που κάποιες εταιρίες θέλουν και προσπαθούν να προβάλλουν: «δεν μπορώ να μπω σε αυτή τη λογική γενικότερα θεωρώ πάντα σε όλες αυτές τις εταιρίες υπάρχει και ένα καλό πρόσωπο, υποτίθεται και ένα κοινωνικό πρόσωπο: ναι μεν σου παίρνω τα νερά, αλλά φροντίζω για κάποιες παροχές σε επίπεδο μιας κοινότητας ή μιας πόλης είτε λέγεται κοινωνικό τιμολόγιο αυτό. Αλλά στην πραγματικότητα σου στερεί κάτι που ανήκει στη φύση, στο περιβάλλον και το κάνει δικό της. Δηλαδή για μένα δεν έχει κανένα νόημα κανένα αντάλλαγμα έτσι και αλλιώς».

Αναφορικά με το φαινόμενο της ιδιωτικοποίησης και σε άλλες υπηρεσίες και οργανισμούς οι απόψεις ποικίλουν. Ειδικότερα ο Σ2 θεωρεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις ορθώς γίνονται, ωστόσο το διαχωρίζει από τα κοινά αγαθά λέγοντας: «Σε κάποιες έχει δείξει ορθώς. Δηλαδή δεν με πειράζει που το τηλέφωνο δεν είναι στο δημόσιο. Καλύτερα είναι. Αλλά η τηλεφωνία δεν είναι κοινό αγαθό. Χωρίς τηλεφωνώ ζεις. Από κει και πέρα δημιουργείται ένας ανταγωνισμός. Και στις συγκοινωνίες θα βοηθούσε πιστεύω αν υπήρχαν και άλλοι πάροχοι». Στο θέμα των συγκοινωνιών αναφέρθηκε και ο Σ4: «Πάρτε παράδειγμα τον ΟΣΕ. Αυτή τη στιγμή μπορείτε να βρείτε εισιτήρια των 10 και 11 ευρώ που βρίσκαμε πριν πουληθεί. Νομίζω δεν υπάρχουν, μπορεί να κάνω και λάθος, αλλά πιστεύω πως δεν υπάρχει. Πιστεύω ότι σε κάποια πράγματα, ότι θα πρέπει να υπάρχουν συνεργασίες. Δεν σημαίνει ότι ο ιδιωτικός τομέας είναι κατακριτέος στα πάντα που κάνει, θα έπρεπε να είμαστε αφελείς». Το παράδειγμα των συγκοινωνιών, έχοντας όμως αρνητική εμπειρία χρησιμοποίησε και ο Σ1: «Αρχικά λεωφορείο είχαμε 5 δρομολόγια τη μέρα και τώρα είναι 2, και αυτό γιατί οι ιδιώτες που διαχειρίζονται τα λεωφορεία δεν βγάζουν κέρδος από μας, άρα κόψανε τα τρία δρομολόγια[.]. Δεν μπορεί τα κοινά αγαθά να τα διαχειρίζεται ένας ιδιώτης, ο οποίος δεν μπορεί να υπάρχει χωρίς την έννοια του κέρδους. Δεν μπορεί να κερδίζει κάποιος μέσα από τη διαχείριση ενός κοινού αγαθού. Σε άλλα αγαθά δεν είμαι απόλυτα κατά της ιδιωτικοποίησης».

Ακόμη ο Σ4 πρόσθεσε ότι ο πολίτης πάντα πληρώνει τα λάθη των εταιριών και του κράτους: «Είμαι κατά των ιδιωτικοποιήσεων κατά των κοινών αγαθών όπως το νερό, ο αέρας, το δάσος - να μην μπει το κέρδος. Σε άλλα ζητήματα θα μπορούσα να το συζητήσω. Οχι βέβαια να τα δίνουμε στους ιδιώτες να τα χρεοκοπούν και να τα ξαναπαίρνει το κράτος χρεοκοπημένα και να τα ξαναδίνει πάλι. Δεν είναι σωστό αυτό, θα πρέπει να μπου ασφαλιστικές δικλείδες. Δεν πρέπει ο πολίτης να πληρώνει μια ζωή

τα χρέη που αφήνουν οι ιδιωτικοποιήσεις». Τέλος, τις αδυναμίες του δημοσίου τόνισε ο Σ5: «Θεωρώ ότι θα πρέπει να υπάρχουν υγιείς ελεγχόμενες συνεργασίες. Δεν πουλάς τις μετοχές, τη διοίκηση σου, τα πάντα, μπορείς να αναθέσεις κάποια πράγματα για ένα διάστημα δεν σημαίνει ότι δίνεις όλη την εταιρία σου. Και στα ΣΔΙΤ θέλει πάρα πολύ προσοχή. Αλλά θεωρώ? πάρα πολύ δύσκολο να σας πω έξω όλοι οι ιδιώτες και μόνο το κράτος. Θεωρώ ότι είναι αναχρονιστικό αυτό. Θέλει πάρα πολύ σωστό έλεγχο. Το ζήτημα είναι ποιος ελέγχει και τι παρέχει, αν? το παρέχει σωστά. Αλλά για να μη γελιόμαστε, τώρα ξέρουμε ότι στο δημόσιο γίνονται τρελά πάρτι δεν είναι μόνο ότι είναι κακός ιδιώτης, είναι θέματα παθογένειας ως κράτος. Να πούμε εμείς ότι τα κάνουμε όλα καλά και να έρθουν οι διεφθαρμένοι ιδιώτες».

5.1.4. Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα/λόγοι συμμετοχής στο κίνημα;

Το παραπάνω ερευνητικό ερώτημα έχει ως στόχο να αναδείξει τους λόγους για τους οποίους οι συμμετέχοντες έγιναν μέλη του SOSτε το νερό και της Κίνησης Πολιτών Πηλίου Βόλου για το Νερό, τι θέλουν να πετύχουν μέσα από τη συμμετοχή τους, αν οι δράσεις τους έχουν κοινωνική ανταπόκριση, αν έχουν παρακολουθήσει αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό και αν είναι εξίσου ευαισθητοποιημένοι και με άλλου είδους τέτοια ζητήματα πλην του νερού.

Σχετικά με το αν έχουν υπάρξει το ίδιο ευαισθητοποιημένοι και με άλλα ζητήματα, αρκετοί απάντησαν ναι. Τα θέματα αυτά ήταν κυρίως περιβαλλοντικού προσανατολισμού. Συγκεκριμένα ο Σ1 ήταν ενεργό μέλος και άλλου κινήματος: «Εγώ προσωπικά έχω υπάρξει μέλος μαζί με αρκετά άτομα από το Βόλο σε μια οικολογική κίνηση η οποία έσβησε το 1997. Ήταν από το 1985. Εκεί γνώρισα πολλά πράγματα, έζησα πολλά πράγματα και υπάρχει πάντα και η ευαισθησία. Η Οικολογική Κίνηση Βόλου ακολούθησε την τάση της Ευρώπης με τα πράσινα κινήματα. Τότε άρχισε να φαίνεται η ανάγκη να συζητήσουμε για το περιβάλλον, τώρα όμως είναι παραπάνω από ανάγκη. Και έτσι ήμουν ψυχολογικά έτοιμος να ασχοληθώ». Στο ίδιο κίνημα ήταν και ο Σ4 αναφέροντας κάποιες κινητοποιήσεις: «Πολλές διαμαρτυρίες για τη μόλυνση του Παγασητικού. Την αποξήρανση της Κάρλας. Το μπάζωμα του ποταμού Θρασύδωρα έναν ιστορικό ποταμό ήθελα να τον κάνουν αυτοκινητόδρομο».

Παράλληλα και η Σ2 συμμετείχε σε αρκετές συλλογικότητες δηλώνοντας: «Δεν είμαι το ίδιο ένθερμη να τρέξω για άλλα ζητήματα. Και έτρεξα πολύ για το νερό. Αλλά στα περιβαλλοντικά είμαι πολύ ευαισθητοποιημένη. Ήμουν μέλος εδώ και πολλά

χρόνια σε οικολογικές συλλογικότητες της Θεσσαλονίκης. Πάνω από 15 χρόνια». Ωστόσο ο Σ3 υποστήριξε ότι δεν μπορεί να απομονώσει το ζήτημα του νερού και πως όλα συνδέονται: «Δεν είναι τα πράγματα ξεκομμένα δεν μπορείς να ενδιαφέρεσαι μόνο για το νερό και όχι για τον αέρα που αναπνέεις ή τα λαχανικά που τρως ή για τη γη που πατάς. Όλα συνδέονται, τίποτα δεν είναι ένα πράγμα μόνο του. Μπορεί να πέφτει το βάρος σε ένα αλλά πρέπει να τα σκεφτόμαστε όλα μαζί. Συμμετέχω στην επιτροπή πολιτών ενάντια στην καύση σκουπιδιών από την ΑΓΙΕΤ και στο κίνημα διαφύλαξης ντόπιων ποικιλιών και σπόρων». Αντίθετα η Σ6 συμμετέχει ενεργά για πρώτη φορά: «Δεν έχω συμμετάσχει ενεργά σε άλλα. Αλλά σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον είμαι γενικά ευαισθητοποιημένη και αν χρειαστεί να κατέβω σε παρόμοια ζητήματα θα συμμετάσχω ενεργά [...] σε πράγματα που είναι ενάντια της προστασίας του περιβάλλοντος».

Αναφορικά με το ποιοι ήταν οι λόγοι που τους οδήγησαν στη συμμετοχή τους στο κίνημα κατά της ιδιωτικοποίησης του νερού, οι απόψεις ποικίλουν. Για τον Σ2 ήταν οι συγκυρίες: «Στο ΣΟΣτε ήταν οι συγκυρίες, δεν δούλευα εκτός πόλης επειδή η δουλειά μου ήταν στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, μπορούσα να πάω σε συνελεύσεις να τρέξω από εδώ από εκεί. Είχε πάρα πολύ τρέξιμο για 1,5 χρόνο. Αν ήμουν εκτός πόλης, νοητά θα το υποστήριζα αλλά μέχρι εκεί. Από κει και πέρα είμαι πολύ υπέρ σε αυτό». Ζήτημα πολλών παραγόντων και συγκυριών ήταν και για τον Σ5: «Κοιτάζτε να δείτε, ήταν μια εποχή τότε με τα μνημόνια που είχε ξεσπάσει η κρίση όλο αυτό το πράγμα και όλη αυτή η ιστορία με το νεοφιλελεύθερο κύμα και είχα δει μια αφίσα στο δημαρχείο που είχαν βγάλει οι άνθρωποι της ΕΥΑΘ για το θέμα του νερού και είπα αν πάρουν και το νερό τελείωσε τα έχουν πάρει όλα, δεν πρέπει να το πάρουν, είναι και συμβολικό αν θέλεις. Δηλαδή κάποια πράγματα αξίζει να τα παλέψουμε δεν μπορούν να τα αλώσουν. Αν πάρουν και το νερό έχει αλωθεί η πόλη τελείως». Ενώ για τον Σ6 ήταν ζήτημα ευαισθησίας: «Η ευαισθησία, ότι είναι ένα αγαθό που θα πρέπει με νύχια και με δόντια να κρατηθεί δημόσιο. Ωστε να μη δημιουργήσει πρόβλημα η έλλειψη του».

Επιπρόσθετα για το Σ1 ήταν υπεράσπιση των αγαθών του τόπου του: «Όσο μεγαλώνει κάποιος ωριμάζει, βρέθηκα απέναντι σε μια πραγματικότητα που λέει ότι πρέπει να είμαστε ενεργοί πολίτες. Δηλαδή δεν μπορώ να μένω αμέτοχος σε αυτό που συμβαίνει γύρω μου και με αυτή την έννοια αποφάσισα να ενεργοποιηθώ όχι σε ένα κόμμα σε μια τέτοια δομή αυταρχική, όπου εκεί χάνεται η αυτενέργεια του πολίτη. Δεν θέλω να είμαι ετερόφωτος οργανισμός, θέλω να είμαι αυτόφωτος, να εκπέμπω το δικό μου και όχι κάτι που έρχεται από πάνω, αυτή η ανάγκη με ώθησε στο κίνημα. Είμαστε

πολίτες από όλα τα χωριά που αποφασίσαμε να υπερασπίσουμε ότι πιο βασικό υπάρχει στη ζωή μας. Αυτό από μόνο του αξίζει ως κίνητρο να ασχοληθεί κανείς. Με ενδιαφέρει τα δημόσια αγαθά να ανήκουν στον κόσμο εμείς πρέπει να τα ελέγχουμε τα δημόσια αγαθά». Επιπλέον για το Σ4 είναι περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση άλλα και επαγγελματική ανασφάλεια: «Χάνεται το νερό από τον τόπο μας. Οτι σίγουρα κάποια στιγμή δεν θα μπορούμε να ποτίσουμε τα χωράφια μας. Θα ανέβει πολύ οικονομικά το ζήτημα. Αυτός ο τρόπος θα έχει επιπτώσεις και στο περιβάλλον». Ενώ για τον Σ3 ήταν ανησυχία για το αύριο: «Όταν ξεκίνησε αυτή η ιστορία, είδαμε την επίθεση που γίνεται στα χωριά σε σχέση με τα νερά και τις πηγές τους και ότι όλο αυτό είχε από πίσω την ιδιωτικοποίηση και αυτό εμένα με έκανε να ευαισθητοποιηθώ και να συμμετέχω. Ανησυχία για το τι θα γίνει αύριο».

Σχετικά με το ποιοι είναι οι στόχοι τους ως κίνημα, πέραν της μη ιδιωτικοποίησης, για τον Σ2 ένας στόχος του SOSτε ήταν το δημοψήφισμα του 2014: «ας? πούμε ότι ένας από τους βασικούς στόχους ήταν το δημοψήφισμα του 2014 το Μάιο. Περίπου ενάμισι χρόνο πριν, είχε αρχίσει η κινητοποίηση στην οποία συμμετείχα ενεργά, μπορώ να πω. Και κορυφώθηκε τον τελευταίο μισό χρόνο. Πάρα πολύ έντονη καθημερινή ενασχόληση ακόμα και όταν γύρναγα σπίτι παρακολουθούσα τη σελίδα στο Facebook, το blog, έκανα πολύ δουλειά μέσω υπολογιστή και σε όλες τις συνελεύσεις τρέχαμε, αναλαμβάναμε εκδηλώσεις. Ήμουν στον σκληρό πυρήνα, στα δέκα άτομα που αναλάμβαναν τα περισσότερα. Είχα αρκετά το επικοινωνιακό. Στις συνελεύσεις ήμασταν καμιά 30αριά άτομα. Βέβαια στο τέλος είχε μαζευτεί πολύς κόσμος. Όταν έφτασε να γίνει το δημοψήφισμα είχε πάρα πολύ κόσμο». Επιπλέον, ένα ακόμη θετικό στοιχείο (πέραν του αποτελέσματος και της μεγάλης συμμετοχής) από το δημοψήφισμα της Θεσσαλονίκης ήταν για τον Σ5 η συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «Το πολύ θετικό με το δημοψήφισμα ήταν η συνεργασία πολιτών με την αυτοδιοίκηση για να κερδίσει το θέμα του δημοψηφίσματος. Δύσκολες συνθήκες είναι η αλήθεια, εισαγγελείς, αστυνομίες κλπ. Εκείνο το διήμερο ήταν αρκετά έντονο. Αυτή η συνεργασία θεωρώ ότι είναι το μεγάλο κέρδος από αυτή την ιστορία και η σκέψη μου ήταν ότι από εκεί πρέπει να ξεκινήσουμε. Δεν το αφήνεις, δεν το απομονώνεις αυτό το πράγμα που έχεις κερδίσει». Ενώ συνεχίζει εκφράζοντας τις ανησυχίες του για το μέλλον αναφέροντας: «Ξεκίνησε γύρω στο 2012- 2013 [το SOSτε]. Μέχρι να σταθεί το δημοψήφισμα μας πήρε πολύ χρόνο. Μετά από ένα χρόνο κάναμε μια διεθνή συνδιάσκεψη με το πανελλήνιο δίκτυο για το θέμα του νερού. Είχαμε κάνει μια συνάντηση στο Βόλο, την ξανακάναμε στο Βόλο. Υπάρχει μια τέτοια ιστορία

αλλά φοβάμαι ότι έχει ατονήσει. Αλλά εγώ θεωρώ ότι η ελπίδα είναι εκεί, αν στηθεί μια πλατφόρμα ενημέρωσης. Μια δικτύωση πολιτών και κινημάτων. Τα πολύ ενεργά μέλη τώρα είναι 5 με 6 άτομα τον τελευταίο χρόνο». Για την αλληλεγγύη στην Κίνηση Πολιτών Πηλίου και Βόλου για το νερό ο Σ1 είπε: «Η κίνηση πολιτών Πηλίου και Βόλου δημιουργήθηκε και από τα 10 χωριά, μέσω συνελεύσεων για να αντιμετωπίσουμε αυτή την επίθεση που δεχθήκαμε όταν μπήκαν τα χωριά μας στο Δήμο Βόλου από την ΔΕΥΑΜΒ. Η κίνηση έφερε κοντά όλα τα χωριά για πρώτη φορά. Οι κάτοικοι των χωριών είναι και μέλη, είμαστε περίπου 5000. Δημιουργήθηκε το 2012». Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλούν τα λεγόμενα του Σ4 σύμφωνα με τον οποίο το τρέχον έτος δυο σημαντικά γεγονότα επετεύχθησαν: «Το ένα είναι ότι η ΔΕΥΑΜΒ μέσα από μια πολύ κακή διαχείριση οδηγείται στην πτώχευση. Σήμερα η ΔΕΥΑΜΒ είναι υπό πτώχευση που σημαίνει ότι εμείς που αρνήθηκαμε να μπούμε σε αυτή τη διαδικασία είχαμε δίκιο. Και το δεύτερο είναι ότι προσφύγαμε στο ΣΤΕ και δικαιωθήκαμε. Γιατί σ' αυτή τη διαδικασία της μεταβίβασης της άρδευσης στην ύδρευση δεν ακολουθήθηκαν οι σωστές διαδικασίες και το ΣΤΕ μας δίκαιωσε. Και παρόλο αυτά ο δήμαρχος Μπέος και η ΔΕΥΑΜΒ κάνουν πως δεν κατάλαβαν πως εδώ υπάρχει ένας κανονισμός που πρέπει να αποσυρθεί και σφυρίζουν αδιάφορα σαν να μη συμβαίνει τίποτα».

Επιπρόσθετα ο Σ3 επεσήμανε τη γέννηση της συνεργασίας μεταξύ των πολιτών: «Δεν μπορείς να ξέρεις αν θα δικαιωθείς ή όχι, πολεμάς πάντα γι' αυτό που πιστεύεις και ελπίζεις. Μέχρι τώρα υπάρχουν μικρά πράγματα που έχουμε δικαιωθεί. Η ιδιωτικοποίηση του νερού ή γενικότερα των κοινών αγαθών είναι μεγάλη ιστορία και σε όλο τον κόσμο και το διακύβευμα πολύ σπουδαίο, δεν μπορώ να ξέρω αν θα δικαιωθούν ή όχι. Αυτό που ήταν πολύ σημαντικό σε μας είναι η αυτοδιαχείριση της άρδευσης, δηλαδή δεν πιστεύαμε ότι αυτό το πράγμα κάποια στιγμή θα προέκυπτε, ήρθε από μόνο του, ούτε καν το ονομάζαμε αυτοδιαχείριση. Ότι αυτό όλο θα μπορούσε να γίνει και από 3000 αγρότες να μην έχει εγγραφεί κανένας στον κανονισμό». Προσθέτει : «Το τελευταίο διάστημα, από το καλοκαίρι και μετά, ήταν πολύ σημαντικό να μη γίνει η εκκαθάριση της ΔΕΥΑΜΒ και να μην κλείσει η ΔΕΥΑΜΒ. Δεν πιστεύουμε τον Δήμαρχο με τίποτα ότι θα το πήγαινε στο Δήμο και δεν ξέρω τι άλλο. Θα ήταν ένα ξεπούλημα, θα δινόταν κομμάτια σε ιδιώτες. Αυτό δηλαδή ότι έχει παγώσει είναι πολύ σημαντικό για μας, το έχουμε και μπροστά μας, γιατί ίσως να μην έχει τελειώσει ακόμη». Την αμφιβολία για την επίτευξη του παραπάνω στόχου εξέφρασε και ο Σ4: «Είναι ένα μεγάλο ζήτημα και το σκέφτομαι πολλές φορές αν θα καταφέρουμε να σώσουμε αυτή την ιστορία - δεν μπορώ να σας απαντήσω πιστεύω να. Δεν μπορώ να

είμαι απόλυτα σίγουρος, έχω μια ελπίδα όμως. Πιστεύω ότι οι ανάγκες και οι καταστάσεις που δημιουργούνται θα δέσουν στους ανθρώπους γιατί εκεί στηρίζομαι, γιατί οι εταιρίες δεν θα σταματήσουν ποτέ, η ευαισθησία του κόσμου είναι αυτή που μπορεί να αλλάξει και να γίνει μεγαλύτερη για να μπορέσουμε να κερδίσουμε αυτή τη μάχη».

Όσον αφορά τη στήριξη από το στενό και φιλικό περιβάλλον όλοι ήταν υπέρ αυτής της προσπάθειας. Χαρακτηριστικά ο Σ2 είπε: *«Θετικοί, πολλοί ήρθαν και βοήθησαν και στο δημοψήφισμα συγγενείς, φίλοι κλπ».* Ομοίως, ο Σ4 ανέφερε: *«Ναι είμαστε ενωμένοι, και η γυναίκα μου και η κόρη μου, ο γιος είναι μικρός, αλλά και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας είναι υπέρ και με βοηθούν και μένα».* Καθώς και για τον Σ1: *«Τα παιδιά μου είναι ενεργά μέλη. Μάλιστα το επόμενο διάστημα ο γιος ο μικρός θα συναντηθεί με την Αντιδήμαρχο της Βιέννης που είναι Ελληνίδα για να συζητήσουν για το θέμα του νερού και θα έρθει να μας μιλήσει. Είναι από το κόμμα των οικολόγων».*

Αναφορικά με την ανταπόκριση της κοινωνίας απέναντι στις δράσεις τους σχεδόν όλοι τη βρήκαν υποστηρικτική. Συγκεκριμένα ο Σ3 ισχυρίστηκε: *«ο κόσμος μάλιστα χάρηκε πάρα πολύ γιατί μπήκε σε αυτή την ιστορία και είδε ότι μπορεί να συνυπάρχουν οι κοινότητες μεταξύ τους και να ελέγχουν το πως ποτίζει κανείς. Το είδε πολύ ζεστά».* Από την άλλη ο Σ6 εστίασε στην ενημέρωση, αναφέροντας: *«αν οι πολίτες έχουν τη σωστή πληροφόρηση δεν νομίζω ότι κάποιος θα ήταν υπέρ. Δηλαδή ο κόσμος που ενημερώνεται σωστά και έχει σαφή εικόνα του τι πρόκειται να γίνει. Νομίζω ότι όλοι αντιδρούν, φάνηκε άλλωστε και από τις διαμαρτυρίες μας το 2014».* Ο Σ4 έκανε λόγο για ελλιπή ενημέρωση και παραπληροφόρηση από τη Δημοτική Αρχή και υποστήριξε: *«Προσπαθεί να παίξει ο δήμος και ειδικά ο δήμαρχος το χαρτί του διχασμού της κοινωνίας. Ότι οι χωρικοί και οι κάτοικοι των χωριών θέλουν το νερό γι' αυτούς και δεν δίνουν το νερό και όλα αυτά. Εμείς κάνουμε πολλές ενημερώσεις και στην πόλη και στο πανεπιστήμιο και σε άλλες περιοχές. Είναι ψεύτικο δίλλημα και έχει καταλάβει ο κόσμος την αλήθεια. Η ιδιωτικοποίηση του νερού δεν είναι αυτή καθ' αυτή που θα φέρει τα χρήματα στο κράτος. Αυτά τα κοινά αγαθά θα φέρουν πολλαπλάσια χρήματα όταν χρησιμοποιηθούν σωστά».*

Ο Σ5 εξέφρασε την απογοήτευση της πολιτικής εκμετάλλευσης που διαπιστώθηκε από άτομα που συμμετείχαν: *«Αγκαλιάστηκε αρκετά θερμά και ακόμα σε όποιους ανθρώπους πω το στιδήποτε, δεν έχω συναντήσει αρνητικές εμπειρίες. Νομίζω ότι το νερό ενώνει τους ανθρώπους, δεν χωρίζει, γιατί το νερό δεν έχει*

κομματικό χρώμα. Πολιτικό έχει. Και εκεί είχαμε κάποια θεματάκια μπορώ να πω γιατί άλλο να συμμετέχουν άνθρωποι που είναι σε ένα κόμμα ή φίλα προσκείμενοι και μετά κατεβαίνουν σε εκλογές - για μένα αυτό δεν θα έπρεπε να υπάρχει στο χώρο ενός ακτιβιστικού κινήματος για το νερό - αυτά θα πρέπει να μένουν απ έξω. Πολλοί επωφελήθηκαν από το κίνημα για προσωπικούς λόγους αλλά και το κίνημα τους χρησιμοποίησε. Θεωρώ κάνεις δεν έπρεπε να βάλει μπροστά κατεβαίνω στις εκλογές επειδή είμαι? στο κίνημα του νερού. Είσαι στο κίνημα του νερού επειδή είσαι υπεύθυνος πολίτης, όχι επειδή το κόμμα σου κάνει αυτό και εκείνο και το άλλο. Δηλαδή αν αλλάξεις στάση, θα αλλάξεις στάση και εσύ;» Επιπλέον ο Σ2 αναφέρθηκε στη διάρκεια των δράσεων λέγοντας: «Αυτό που βλέπω γενικά είναι ότι ο κόσμος δεν συμμετέχει σε κάτι μακροχρόνια, δηλαδή το να έρχεσαι στις συνελεύσεις σε περίοδο ηρεμίας δεν το κάνεις γιατί έχει χίλια δυο τρεχάματα. Και αυτό δεν το έχω δει μόνο με το νερό, το έχω δει και μέσα από την ενασχόληση μου τα 15 τελευταία χρόνια. Αλλά όταν κάτι τρέχει και το προβάλλεις συνέχεια, τότε ο κόσμος συσπειρώνεται. Και όταν έχεις και από πίσω αυτό που έχει συμβεί. Νομίζω έχει μείνει στο μυαλό του ανθρώπου, [έγινε αυτό τότε που σε ένα βαθμό βοήθησε στο να σταματήσει η ιδιωτικοποίηση]ι. Πάντα χρειάζονται κάποιοι λίγοι που θα τρέχουνε και μαζί θα ξεσηκώνουν και τους υπόλοιπους. Παντού γίνεται αυτό».

Τέλος, σχετικά με το αν έχουν παρακολουθήσει αντίστοιχες δράσεις κινήματων στο εξωτερικό όλοι είναι ενήμεροι τόσο μέσω του διαδικτύου όσο και μέσω των κινήματων. Χαρακτηριστικά ο Σ2 ανέφερε: «Από κοντά όχι, μόνο από ανθρώπους που τους είχε καλέσει το SOSte και μας ενημέρωσαν για τη δράση τους. Είχαμε πολύ κοντά έναν κύριο από το αντίστοιχο κίνημα της Γερμανίας στο Βερολίνο. Και είναι και μεγάλοι άνθρωποι διαφορετικής νοοτροπίας και μεθόδων από εμάς και από κει μάθαμε κάποια πράγματα για το τι κάνανε, τι προσπαθούσαν πως παρακινούσαν τον κόσμο κλπ.». Επιπλέον ο Σ5 τόνισε την αξία των συνεργασιών: «Σιγά σιγά άρχισα να το ψάχνω γιατί πιστεύω μόνο έτσι μπορεί (μέσω της συνεταιριστικής διαχείρισης). Εκεί είναι το μέλλον, μόνο στις συνεργασίες και στα δίκτυα είναι αυτή τη στιγμή. Στην Ελλάδα έχουμε και αυτό που τρώγονται μεταξύ τους οι άνθρωποι, αντιζηλίες, ανταγωνισμό κτλ. Και είδαμε και τέτοια στο κίνημα».

5.1.5. Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;

Στο τελευταίο ερευνητικό ερώτημα διερευνώνται οι παράγοντες που οδηγούν στην εφαρμογή της ιδιωτικοποίησης δημοσίων υπηρεσιών ύδατος. Συγκεκριμένα διερευνάται εάν τέτοιου είδους μέθοδοι υλοποιούνται εξαιτίας της κακής διαχείρισης των δημοσίων υπηρεσιών νερού, λόγω πολιτικών συμφερόντων και πελατειακών σχέσεων, λόγω εφαρμογής μνημονικών νόμων, ή είναι μια καθαρά πολιτική ιδεολογία. Τίθεται και ο προβληματισμός της εναλλακτικής λύσης και πως θα μπορούσε να εφαρμοστεί.

Σχετικά με το αν έχουν ευθύνη οι διοικήσεις των υπηρεσιών αυτών ή ακόμη και οι εργαζόμενοι, πολλοί συμμετέχοντες θεώρησαν ότι έχουν οι διοικήσεις και σχεδόν όλοι ότι δεν έχουν οι εργαζόμενοι. Συγκεκριμένα ο Σ3 δήλωσε: *«Ναι οι διοικήσεις σίγουρα έχουν ευθύνη, οι εργαζόμενοι εν μέρει, δεν μπορώ να βάλω τους εργαζόμενους ίδια με τη διοίκηση. Το θέμα είναι και ταξικό: ο άλλος είναι εργαζόμενος εννοείται ότι ένας εργαζόμενος δεν μπορεί να επιλέξει και να χαράξει πολιτική. Η διοίκηση σίγουρα το κάνει. Εδώ στο Βόλο υπήρχε και ένα κακό: οι προηγούμενοι εργαζόμενοι ήταν αποκομμένοι από την κοινωνία. Αυτό τελευταία έχει αρθεί επειδή βρέθηκαν σε δύσκολη θέση ήρθανε κοντά μας, συζητήσαμε, βρήκαμε τρόπους να κινηθούμε σε κοινούς ή πολύ κοντινούς δρόμους και να αντιμετωπίσουμε τα θέματα από κοινού»*. Ενώ ο Σ1 επιρρίπτει ευθύνες στη διοίκηση λόγω της παλαιότητας του δικτύου και των μεγάλων ποσοστών απώλειας νερού, λέγοντας: *«το πρόβλημα του νερού είναι πάρα πολύ έντονο στο Βόλο και οφείλεται στο ότι ο Βόλος ποτέ δεν φρόντισε για τα δίκτυα του και φθάνουν οι απώλειες από 40 ως 60%. Όλο το νερό που παίρνουν από τις πηγές του Πηλίου χάνεται μέσα από αυτές τις διαρροές και αναγκάζονται να αντλούν νερό δίπλα από τη θάλασσα. Από το υπέδαφος είναι υφάλμυρο το νερό που ανεβαίνει πάνω με τις αντλίες και είναι και βρώμικο με αποτέλεσμα, όταν αναμιγνύεται με το νερό των πηγών, να δημιουργεί ένα μίγμα που δεν πίνεται, με αποτέλεσμα οι Βολιώτες να καταναλώνουν 250 τόνους, δηλαδή 250.000 λίτρα νερό εμφιαλωμένο καθημερινά»*.

Αντίθετα ο Σ5 θεωρεί ότι προηγούμενη διοίκηση της ΕΥΑΘ δεν έχει ευθύνη, ενώ αφήνει αιχμές για τους υπαλλήλους υποστηρίζοντας: *«Την προηγούμενη διοίκηση την ξέρω γιατί ήταν στο SOSτε. Προσπαθεί να κάνει πολύ σοβαρή δουλειά στον τομέα της σχέσης με τον πολίτη, της θέσης του νερού, της συνείδησης του πολίτη. Οι υπηρεσίες δεν ήταν καλύτερες στην ΕΥΑΘ. Υπήρχαν θέματα και φυσικά είχαν θέματα και οι*

υπάλληλοι». Τη μη σωστή διαχείριση ο Σ6 την αποδίδει σε έλλειψη οικονομικών πόρων και όχι στην ανικανότητα των διοικήσεων και των εργαζομένων: «Οι εργαζόμενοι δε νομίζω. Εντάξει, υπάρχουν εργαζόμενοι οι οποίοι αντιδρούν στο να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σωστά. Κάποιες διοικήσεις αντιδρούν και πάνω στους εργαζόμενους και επίσης πολύ σημαντικό ρόλο παίζει και η εφαρμογή του Καλλικράτη στην τοπική αυτοδιοίκηση και η μείωση των πόρων αποφέρει στο να μη μπορούν να προσφέρουν οι υπηρεσίες αυτά που θέλουν να προσφέρουν λόγω έλλειψης χρημάτων. Από κει και πέρα όμως, δε νομίζω ότι οι εργαζόμενοι δεν θέλουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Υπάρχει όμως η οικονομική κρίση, η οποία έχει μειώσει πάρα πολύ τους πόρους στην τοπική αυτοδιοίκηση, με αποτέλεσμα να μην προσφέρονται οι υπηρεσίες που θα έπρεπε. Η έλλειψη έργων που συνεπάγεται μείωση των υποδομών για βελτίωση των δικτύων και παροχές υψηλής ποιότητας. Χωρίς υπαιτιότητα των εργαζομένων και των ιδίων των επιχειρήσεων».

Σχετικά με το αν θεωρούν ότι η ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού είναι μόνο εφαρμογή του μνημονικού νόμου ή και πολιτική επιλογή, όλοι σχεδόν θεώρησαν πως είναι και πολιτική επιλογή. Ο Σ5 ανέφερε: «Εξαρτάται με ποια κυβέρνηση είσαι. Εννοείται το είδαμε το έργο και το ξέρουμε. Δεν είχαν το ηθικό έρεισμα, άντε αμάν εμείς δεν πουλάμε, κρατάμε τα κοινωνικά αγαθά. Ορίστε περάστε αγοράστε ήταν το θέμα». Ο Σ1τόνισε τα αιχμηρά σημεία της ΔΕΥΑΜΒ: «από την αρχή, από το 2011, από τον πρώτο Καλλικρατικό δήμαρχο, έλεγαν ότι εμείς δεν έχουμε δίκιο όταν λέγαμε ότι πάνε για ιδιωτικοποίηση. Όμως ο πρώτος δήμαρχος ιδιωτικοποίησε ένα κομμάτι της ΔΕΥΑΜΒ (γιατί ιδιωτικοποίηση γίνεται κομμάτι-κομμάτι), αυτό της καταγραφής των υδρομετρητών και της έκδοσης των τιμολογίων. Είναι ένας σοβαρός παράγοντας μέσα στο χώρο της ΔΕΥΑΜΒ, ο οποίος ιδιωτικοποιήθηκε από την προηγούμενη δημοτική αρχή και νοσεί βαριά αυτό το κομμάτι της ΔΕΥΑΜΒ. Πρώτον και δεύτερον, και πολύ σημαντικό, τον Γενάρη του 2017, πριν περίπου 2 χρόνια η διοίκηση της ΔΕΥΑΜΒ, επί Αχιλλέα Μπέου δημάρχου, ανακοίνωσε ότι σκοπεύει να ιδιωτικοποιήσει τον βιολογικό καθαρισμό της πόλης. Ήταν η πρώτη φορά που μιλήσαμε πλέον για ιδιωτικοποίηση, κάτι το οποίο κινητοποίησε πολύ κόσμο και δημιουργήθηκε μια συμμαχία για το νερό».

Ανάλογη άποψη εξέφρασε και ο Σ3: «Νομίζω και το μνημόνιο πολιτική επιλογή είναι. Είμαστε μέσα στο μνημόνιο ακόμα και για το Βόλο. Δηλαδή για τα νερά, οι επιταγές του μνημονίου είναι να ιδιωτικοποιήσουν τα νερά στη Ελλάδα και σε άλλες περιοχές. Δεν αφορά μόνο την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, ο αντίκτυπος εκεί είναι

επειδή είναι τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Ελλάδας. Και για μας ισχύει παραπάνω. Ο δήμαρχος που έχουμε εδώ, ο Μπέος είναι ιδιαίτερος. Αυτό είναι πολιτικό έτσι και αλλιώς». Την ανησυχία του για το κοντινό μέλλον εξέφρασε ο Σ5 μιλώντας για τις εκλογές: «φοβάμαι τώρα ότι μετά τις εκλογές, ειδικά αν αλλάξουν τα πράγματα είναι τα πρώτα που μπορεί να ιδιωτικοποιήσουν. Δηλαδή δεν πιστεύω αν βγει η ΝΔ θα κρατήσει την ίδια στάση, φοβάμαι θα το κάνει αμέσως[θα ιδιωτικοποιήσει την υπηρεσία]ς». Αντίθετη γνώμη έχει ο Σ6, ο οποίος δήλωσε: «υπάρχουν ακραίες πολιτικές που υιοθετούν κάποιοι, οι οποίοι πιέζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλλά το θέμα είναι πως θα το χειριστεί ο καθένας και πως θα αντιδράσει σε αυτή την πίεση. Κρύβονται και πολλά συμφέροντα πίσω από το νερό». Οικονομικά συμφέροντα αναφέρει ο Σ2: «Εγώ νομίζω πιέσεις οικονομικών συμφερόντων. Δηλαδή ας δούμε ποιοι ήταν οι υποψήφιοι. Υπήρχαν οι γνωστές εταιρίες που είναι παντού. Όσο πιο δεξιό είναι ένα κόμμα, τόσο πιο έντονο είναι στην πολιτική του ατζέντα. Στα πιο αριστερά κρατιέται. Προσπαθεί. Αλλά οι ιδιωτικοποιήσεις στον πολιτικό τομέα είναι σημαία για κάποιους».

Σχετικά με τη στάση της τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στην ιδιωτικοποίηση της ΕΥΑΘ, ο Σ2 δήλωσε: «Ο Δήμος μας βοήθησε πολύ, μας παραχώρησε χώρο στο δημαρχείο να έχουμε γραφείο. Καταρχήν όσο και να τρέχαμε εμείς τα κινήματα για το δημοψήφισμα, η βοήθεια του Δήμου ήταν σημαντική. Καταρχήν έγινε την ίδια μέρα με τις δημοτικές εκλογές και ουσιαστικά μας παρείχαν εκλογικούς καταλόγους και κάλπες έξω από τα σχολεία. Το τελευταίο διάστημα, ότι γίνονταν γινόταν σε συνεργασία με την ένωση των δήμων Θεσσαλονίκης, γιατί είχαν πάρει ξεκάθαρη θέση κατά της ιδιωτικοποίησης. Εε εκείνο που διαφωνούσαν ήταν στο μετά. Στο πως πρέπει να είναι η διαχείριση». Ενώ ο Σ5 τόνισε: «Τότε ήταν έντεκα δήμοι. Δηλαδή όσοι δήμοι υδρεύονται από την ΕΥΑΘ συμμετείχαν. Αν εξαιρέσω το δήμο της Κασσάνδρας στη Χαλκιδική, ήταν καθαρά αρνητικοί. Όλοι οι άλλοι ήταν υπέρ μας. Ωστόσο, το μπαλάκι πετάχτηκε στους δήμους, το ξέρω γιατί ήμουν στο δημοτικό συμβούλιο τότε, αλλά δεν το σήκωσαν. Ενδιαφέρονται, αλλά δεν έχουνε κάνει κίνηση. Έχουν μερίδιο ευθύνης και αυτοί. Δεν έχουμε λεφτά, είναι η αλήθεια, την αυτοδιοίκηση την έχουν στερέψει. Και αυτό για μας θα ήταν το μη χείρον βέλτιστον, γιατί προσωπικά με τους δήμους δεν είναι πάντα καθαρή η πολιτική τους αλλά καλύτερα να είναι στους δήμους πάρα στη Suez». Ο Σ6 επεσήμανε: «κάποιοι δήμαρχοι το εκμεταλλεύονται ανεβάζοντας τις τιμές. Ο κόσμος αντιδρά και εκεί πάνω στην αντίδραση του όπου ο κόσμος δεν μπορεί να πληρώνει μπορεί να σκεφτούν. Ότι η καλύτερη λύση θα μπορούσε

να ήταν η ιδιωτικοποίηση. Αυτό είναι μια παγίδα που οι πολίτες θα μπορούσαν να πέσουν».

Αποψη που υποστηρίζει ο Σ1 σκιαγραφώντας το προφίλ του δήμαρχου Βόλου: «δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι ο δήμαρχος Βόλου, παρότι είχε πρόβλημα με τη δικαιοσύνη, είναι ένας άνθρωπος της νύχτας και του ποδοσφαίρου, είχε καθαιρεθεί για δύο χρόνια. Δεν είχε δικαίωμα να είναι δήμαρχος μέχρι να γίνει η δίκη, παρ' όλα αυτά όμως, οι Γάλλοι τον καλούσαν κάτω να συζητά για θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Θέματα κοινού ενδιαφέροντος είναι το νερό, δεν υπάρχει τίποτα άλλο. Άρα λοιπόν και η κυβέρνηση και ο ξένος παράγοντας θέλουν την ιδιωτικοποίηση του νερού». Ακόμη ο Σ4 ισχυρίστηκε: «Δυστυχώς η κυβέρνηση παροτρύνει. Δεν αντέδρασε ενώ θα έπρεπε». Και ο Σ3 είπε: «για τον Βόλο εδώ δεν έχει πάρει ξεκάθαρη θέση, και ακριβώς για το Βόλο εδώ, μην παίρνοντας θέση, εννοείται περισσότερο η ιδιωτικοποίηση ή η εκκαθάριση ή οτιδήποτε άλλο. Η σιωπή είναι ενοχή με έναν τρόπο. Σαν κίνημα έχουμε ζητήσει μια επίσημη απάντηση αλλά αυτή τη στιγμή η κυβέρνηση είναι δεσμευμένη από το μνημόνιο»

Κλείνοντας για το ποια θα μπορούσε να είναι η βέλτιστη λύση σε όλη αυτή την κατάσταση, ο Σ4 ανέφερε: «Μια καλή διαχείριση, ώστε να μπορώ να αξιοποιήσω αυτό καθαυτό το νερό. Δηλαδή αν είχα μια καλύτερη διαχείριση στην ύδρευση, θα είχα μεγαλύτερη ελκυστικότητα στην περιοχή, θα μπορούσα να το αξιοποιήσω καλύτερα. Πρέπει αυτοί που ασχολούνται με τα κοινά αγαθά, εκτός από οικονομικά κριτήρια πρέπει να έχουν και κοινωνικά κριτήρια». Επιπλέον ο Σ3 δήλωσε: «Νομίζω καταρχήν αν ξεκινήσουμε με την παραδοχή ότι δεν χρειάζεται να έρθει ιδιώτης να μας σώσει, σίγουρα χρειάζεται εξυγίανση η ΔΕΥΑΜΒ. Σίγουρα χρειάζεται να φτιαχτούν τα δίκτυα. Δηλαδή δεν μπορεί ο Βολιώτης να έχει δίπλα του τόσο νερό πηγαίο και να παίρνει εμφιαλωμένο. Να είναι τόσο βαθιά στην κουλτούρα του το εμφιαλωμένο».

Ωστόσο η Σ2 αμφιβάλλει για το ποια θα μπορούσε να είναι η καλύτερη λύση: «Το έχω σκεφτεί πολύ αλλά δεν είμαι σίγουρη ποια είναι η καλύτερη λύση. Υπάρχουν διάφορα μοντέλα, το θέμα είναι τι θα λειτουργήσει. Κάτι που ακούγεται πολύ και έχει να κάνει με την κοινωνική διαχείριση ας πούμε, συνεταιρισμούς, εγώ το φοβάμαι λίγο. Γιατί δεν έχουμε μάθει να λειτουργούμε έτσι στην Ελλάδα και δεν ξέρω πως θα λειτουργήσει σαν διοίκηση, σαν διαχείριση. Θα μπορούσα να το δω αυτό σε ένα μικρό μέρος να λειτουργεί. Σε μεγέθη όμως όπως είναι η Θεσσαλονίκη, το φοβάμαι. Προτιμώ κάποιους που έχουν εξειδίκευση που γνωρίζουν από αυτά. Δεν ξέρω, το έχω σκεφτεί πολλές φορές δεν είμαι σίγουρη ποιο είναι το καλύτερο μοντέλο».

Εν αντιθέσει, ο Σ1 είναι σίγουρος ότι ένα συνεταιριστικό μοντέλο θα λειτουργήσει: «εμείς πιστεύουμε, και ειδικά στην περίπτωση του νερού, θα πρέπει επιτέλους να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες που θα επιτρέψουν στον κόσμο που ήδη δουλεύει εκεί να κάνει τη δουλειά και με την ενίσχυση περισσότερων ατόμων ειδικευμένων. Με νέους εργαζόμενους να αναλάβουμε να δώσουμε ένα χαρακτήρα δημόσιο, δημοτικό πραγματικά, όχι όπως λειτουργεί σήμερα και με επιλογή των διοικήσεων αυτών. Πρέπει δηλαδή να ανακτήσει το δημοτικό και κοινωνικό της χαρακτήρα η υπηρεσία. Αυτό όμως για να γίνει πρέπει να συμμετέχει και ο κόσμος στη διοίκηση, δεν μπορεί να συμμετέχει μόνο η Δημοτική Αρχή. Ένα συμβούλιο διευρυμένο και να συμμετέχουν και εκπρόσωποι από τα χωριά, από την περιφέρεια, από παντού, από τα κινήματα, έτσι ώστε να αποκατασταθεί ο δημοτικός χαρακτήρας, εφόσον γίνει αυτό. Εμείς εδώ στα χωριά κάνουμε τη δουλειά μόνοι μας, δεν δεχόμαστε ότι η ΔΕΥΑΜΒ μας έχει πάρει την άρδευση, είμαστε παράνομοι μεν, αλλά το κάνουμε. Αυτό είναι το κίνημα. Καθαρίζουμε εμείς την πηγή μας, φτιάχνουμε έργα για μην μολύνεται το νερό μας, και ο κόσμος δίνει λεφτά από την τσέπη του. Ασχολούμαστε άνθρωποι εδώ απ' το χωριό».

5.2. Συμπεράσματα έρευνας

Αναφορικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, όλοι γνώριζαν ποια είναι τα κοινά αγαθά. Ωστόσο σε κάποιες περιπτώσεις παρατηρήθηκε μια δυσκολία έκφρασης γενικότερα της έννοιας των κοινών αγαθών. Όμως οι απόψεις των περισσότερων συγκλίνουν στη θεωρία του Ostrom (1990:30) που αναφέρει ότι είναι μια μορφή συλλογικής ιδιοκτησίας που θέσπισαν διάφορες κοινότητες για να διασφαλίσουν την επιβίωση και την ευημερία κάθε μέλους τους. Η θεωρία υιοθετείται από τους ανθρώπους των χωριών του Πηλίου για την περίπτωση του νερού. Οι περισσότεροι θεωρούν το νερό βασικό στοιχείο της ζωής όλων των οργανισμών. Καταγράφηκε επίσης άποψη που το θεωρεί μέσο επαγγελματικής επιβίωσης, αλλά και σημαντικό λόγο για να παραμείνει κάποιος σε μια περιοχή. Αυτά επιβεβαιώνουν τη θέση των Καλαμπάκος&Δαμίγος (2008:1) που αναφέρουν ότι εκτός από την ίδια τη ζωή, το νερό είναι ένας από τους σημαντικότερους συντελεστές της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, προσφέροντας συγκριτικό πλεονέκτημα, όπως έχει αποδειχτεί ιστορικά, σε πολιτισμούς που είχαν πρόσβαση σε αυτό.

Σχετικά με το αν πρέπει να τιμολογείται, όλοι σχεδόν απάντησαν ότι πρέπει να κοστολογούνται οι διαδικασίες μεταφοράς του και όχι αυτό καθαυτό, σε λογικά πάντα πλαίσια. Επιπλέον, όλοι παρακολουθούν τις εξελίξεις που σχετίζονται το νερό, διότι θεωρούν ότι αποτελεί ζήτημα που πρέπει να τεθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι περισσότεροι ανησυχούν ότι αυτά τα ακραία κλιματικά φαινόμενα θα έρθουν και στη χώρα μας. Πολλοί τοποθετούν τα προβλήματα του νερού στον παράγοντα της κλιματικής αλλαγής, άποψη που υποστηρίζει και ο Μπίθας (2012:324). Παράλληλα υπήρξε συμμετέχοντας που μέσω της δουλειάς του (αγρότης) έχει ήδη αντιληφθεί τη μείωση των βροχοπτώσεων, και κατ' επέκταση τη μείωση των αποθεμάτων νερού, την οποία παρατήρησε και ένας ακόμη συμμετέχοντας (γεωπόνος), υποστηρίζοντας πως για την άντληση νερού οι γεωτρήσεις φθάνουν σε πολύ μεγάλα βάθη. Ωστόσο κανένας από τους συμμετέχοντες δεν έχει αναρωτηθεί τι ποσότητα νερού καταναλώνει. Αλλά όλοι τους ανέφεραν πως υπάρχει μια ευαισθησία και όσο μπορούν αποφεύγουν την άσκοπη χρήση του. Άποψη που συμφωνεί με τον Daniel και συναδέλφους (2007:343), οι οποίοι θεωρούν πως η υιοθέτηση κοινωνικών κανόνων καθώς και ατομικής ηθικής είναι καλοί λόγοι αποτροπής της υπερεκμετάλλευσης των κοινών πόρων. Για τους λόγους στους οποίους οφείλεται αυτή η αντίδραση τους, οι απόψεις ποικίλουν. Κατ' αρχάς προκύπτει μια αντίθεση σχετικά με την ικανοποίηση τους από την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων υπηρεσιών ύδρευσης-αποχέτευσης. Οι συμμετέχοντες που εξυπηρετούνται από την ΕΥΑΘ δήλωσαν ικανοποιημένοι αν και υπάρχουν αρκετά προβλήματα, κυρίως στο κομμάτι των δικτύων με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν προβλήματα με την υδροδότηση. Ωστόσο τα δικαιολογούν αναφέροντας λόγους έλλειψης οικονομικών πόρων και λιγοστού ανθρώπινου δυναμικού. Λόγοι για τους οποίους σύμφωνα με τον Gleick και συναδέλφους (2002:22) ιδιωτικοποιούνται οι υπηρεσίες νερού. Εν αντιθέσει με τους παραπάνω, οι συμμετέχοντες της Κίνησης Πολιτών Πηλίου Βόλου για το νερό δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι με την ΔΕΥΑΜΒ. Τη θεωρούν υπεύθυνη για την υποβάθμιση της ποιότητας του νερού της περιοχής τους, εξαιτίας της προσθήκης χλωριωτήρων χωρίς να υπάρχει απαραίτητος λόγος για κάτι τέτοιο με αποτέλεσμα την αλλοίωση του. Ταυτόχρονα αντιδρούν έντονα στο ότι η διαχείριση της άρδευσης υπόκειται στη ΔΕΥΑΜΒ. Τη θεωρούν αναποτελεσματική ως υπηρεσία και πιστεύουν ότι ουσιαστικά πρόκειται για πολιτική βούληση που έχει ως απώτερο σκοπό την ιδιωτικοποίηση της, με τον υπαινιγμό των πελατειακών σχέσεων με υποψήφιους αγοραστές. Το ίδιο υποστηρίζει και ο Swyngedouw (2006:60) ως μέρος ενός

τυποποιημένου εργαλείου πρακτικής του νερού συμπεριλαμβάνοντας μορφές δωροδοκίας, συμφωνίες κάτω από το τραπέζι για τη διευκόλυνση ορισμένων συμβατικών ρυθμίσεων και οικονομικών συνεισφορών.

Αξιοσημείωτη βέβαια είναι και η στάση τους ως κίνημα καθώς και οι δράσεις τους: η άρνηση τους να τοποθετήσουν υδρόμετρα, τα πρόστιμα που δέχονται για αυτήν τη στάση, η προσφυγή τους στο ΣΤΕ για ακύρωση του κανονισμού μεταβίβασης της άρδευσης από το Δήμο στην ΔΕΥΑΜΒ και πρόσφατα η δικαίωση τους. Γίνεται αντιληπτή η πολιτική τους διάσταση όπου σύμφωνα με τον Neveu (2002: 57-59), *«πολιτική διάσταση έχει ένα κίνημα το οποίο απευθύνεται στις αρχές (στην κυβέρνηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, σε τομείς της δημόσιας διοίκησης) για να τις αναγκάσει μέσω μιας δημόσιας παρέμβασης να πάρουν θέση ως προς μια διεκδίκηση, επιρρίπτει δηλαδή στις αρχές την ευθύνη για τα προβλήματα που βρίσκονται στη βάση της κινητοποίησης»*. Αλλά κυρίως ενδιαφέρον προκαλεί η πρωτοβουλία τους να διαχειρίζονται μόνοι τους τα νερά της περιοχής τους. Κάτι που εξέπληξε και του ίδιους, αφού επί 3,5 χρόνια έχουν επιτύχει την αυτοδιαχείριση των υδάτων τους. Πρόκειται για βασικό χαρακτηριστικό της αλληλέγγυας οικονομίας που σύμφωνα με τους Νικολόπουλος και Καπογιάννης (2014: 34) περιλαμβάνει συλλογικά εγχειρήματα που εφαρμόζουν αρχές της ισότιμης σχέσης στην παραγωγή, της ανταλλακτικής οικονομίας, της εργατικής αυτοδιαχείρισης, της αυτοβοήθειας, της αλληλέγγυας δράσης και της λογικής του δώρου. Ταυτόχρονα, αναλαμβάνουν δράσεις που στοχεύουν στο γενικό συμφέρον και όχι απλώς στο συμφέρον των μελών τους, όπως συμβαίνει με την κοινωνική οικονομία.

Επιπρόσθετα, οι κάτοικοι των χωριών θεωρούν την τιμολόγηση του νερού από την ΔΕΥΑΜΒ υψηλή και συνεχίζουν να πληρώνουν μόνο μια φορά το χρόνο αντί για 4 όπως ορίζει ο κανονισμός της υπηρεσίας. Αντίθετα οι συμμετέχοντες που ανήκουν στο SOSτε το νερό θεωρούν την τιμή του νερού από την ΕΥΑΘ ικανοποιητική. Επιπλέον ελάχιστοι έχουν μπει στη διαδικασία να αναζητήσουν την τιμή του νερού σε άλλες χώρες. Παράλληλα, όλοι σχεδόν θεωρούν ότι δεν είναι πραγματικοί λόγοι τα παραπάνω προβλήματα να ιδιωτικοποιηθεί μια υπηρεσία. Οι λόγοι που αντιδρούν είναι κυρίως ιδεολογικοί, θεωρώντας ότι το νερό ανήκει σε όλους και κανείς δεν μπορεί να το εμπορευείται. Κάποιοι άλλοι πρόσθεσαν λόγους επαγγελματικής ασφάλειας καθώς και επιστημονικού υπόβαθρου. Σύμφωνα με τον Ψημίτη (2011: 95), η κινητοποίηση πόρων αποτελεί την κατευθυντήρια δύναμη των κοινωνικών κινήματων μέσω της οποίας αυτά δομούνται, για να επιτύχουν τους

στόχους τους. Οι πόροι που διαθέτει η κοινωνία είναι είτε υλικοί είτε μη υλικοί, δηλαδή είτε όλα τα διαθέσιμα υλικά αγαθά όπως χρήματα, εργασία και άλλα, είτε συναισθήματα που δημιουργούνται στην κοινωνία με διάφορους τρόπους όπως το αίσθημα της αλληλεγγύης, η αφοσίωση, η ηθική δέσμευση και άλλα. Ωστόσο αρκετοί ήταν εκείνοι που διευκρίνισαν ότι δεν θα συμμετείχαν εξίσου ενεργά και για άλλα αγαθά.

Όσον αναφορά το τρίτο ερευνητικό ερώτημα και ποια είναι η στάση τους απέναντι στη ιδιωτικοποίηση γενικότερα, πολλοί ήταν εκείνοι που υποστήριξαν ότι δεν θα υπάρξει βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών νερού. Θεώρησαν ότι θα υπάρξουν αυξήσεις στην τιμή του νερού χρησιμοποιώντας παραδείγματα από κράτη του εξωτερικού. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλοι γνώριζαν την περίπτωση της Γαλλίας που επαναδημοτικοποίησε τους φορείς διαχείρισης νερού μετά από 25 χρόνια στο Παρίσι. Επίσης, αναφέρθηκαν παραδείγματα από τη Γερμανία, τη Λατινική Αμερική και την Αφρική. Ακόμη, συμμετέχοντας υποστήριξε ότι σε περίπτωση ιδιωτικοποίησης η παρούσα κατάσταση θα επιβαρυνθεί όχι μόνο σε κοινωνικό επίπεδο αλλά και σε περιβαλλοντικό εξαιτίας της υπερεκμετάλλευσης του φυσικού αυτού πόρου. Καταγράφηκε, όμως, και η άποψη πως η όποια εταιρεία αναλάβει τη διαχείριση του νερού δεν θα είναι μόνο παθητικός δέκτης εισπραξής λογαριασμών αλλά θα επενδύσει ως ένα βαθμό. Χαρακτηριστικά αναφέρει ο Prasad (2006:674) για την περίπτωση της Αργεντινής, ότι όλες οι κατηγορίες του πληθυσμού ωφελήθηκαν (μέσω της ιδιωτικοποίησης) από βελτίωση στο κομμάτι της πρόσβασης και κάλυψης, αποδοτικότητας και ποιότητας του νερού.

Όσο για το αν θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας οι περισσότεροι ήταν αρνητικοί θεωρώντας πως οι εταιρίες αποσκοπούν στο κέρδος που συνεπάγεται μείωση των εξόδων, δηλαδή περικοπές συμπεριλαμβανομένου και του προσωπικού. Ενώ πιστεύουν πως πρέπει να ανησυχούν και σωστά ανησυχούν οι ήδη υπάρχοντες εργαζόμενοι. Ενώ κάποιοι άφησαν αιχμές για παχυλούς μισθούς και ένα γενικότατο «πάρτι» που επικρατούσε στις δημόσιες υπηρεσίες μέχρι τα τελευταία χρόνια. Αυτή η ανησυχία τους γίνεται αντιληπτή ειδικά για τους εργαζόμενους της ΕΥΑΘ, αφού υπήρξαν από τα βασικά μέλη της δημιουργίας της Κ136 και αργότερα αποτέλεσαν με άλλους φορείς και συλλογικότητες το SOSτε το νερό. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον Prasad (2006:674) ο οποίος έκανε λόγο για χαμηλό αντίκτυπο στις απώλειες θέσεων εργασίας, οι οποίες σύμφωνα με έρευνες για την περίπτωση της Αργεντινής ήταν σχετικά σε χαμηλό επίπεδο σε σχέση με την εθνική απασχόληση.

Για τη διευκόλυνση των ευπαθών ομάδων μέσω χαμηλού τιμολογίου, οι περισσότεροι θεωρούν πως δεν θα υπάρξει, κυρίως για λόγους μονοπωλιακούς (οπότε δεν έχει κανένα συμφέρον η εταιρεία να εφαρμόσει μια τέτοιου είδους πολιτική τιμολόγησης). Σύμφωνα με τον Foshhe και συναδέλφους (2009:1) λόγω του μονοπωλιακού χαρακτήρα της διαχείρισης του νερού, οι τιμές δεν καθορίζονται με βάση την προσφορά και τη ζήτηση, αλλά τα τιμολόγια καθορίζονται από τις εταιρίες. Ορισμένα στοιχεία δείχνουν ότι η ζήτηση μειώνεται κάπως με τις δραματικές αυξήσεις των τιμών. Επιπλέον άλλοι λόγοι που αναφέρθηκαν είναι η μη τήρηση των όρων της σύμβασης που λόγω οικονομικών συμφερόντων δεν πρόκειται να υλοποιηθούν. Ωστόσο ακόμη και στην περίπτωση που εφαρμοστεί κάποιου είδους ελάφρυνση σε ευάλωτες ομάδες, για κάποιους κάτι τέτοιο είναι εικονικό εξαιτίας του γεγονότος ότι εκμεταλλεύεται κάτι που ουσιαστικά ανήκει σε όλους όπως είναι το νερό, θέλοντας να κτίσει ένα κοινωνικά αρεστό προφίλ

Επιπρόσθετα για το αν έχουν την ίδια άποψη ως προς την ιδιωτικοποίηση και άλλων αγαθών, οι περισσότεροι διαχώρισαν τη θέση τους και ανέφεραν πως ανάλογη στάση έχουν μόνο στην περίπτωση των κοινών αγαθών θεωρώντας ότι ανήκουν σε όλους και δεν είναι εμπορεύσιμα. Σύμφωνα με τον Polanyi, (2007: 150) στον καπιταλισμό η εμπορευματοποίηση της κοινωνίας είναι κρατικά σχεδιασμένη και επιβάλλεται με τη βία. Ενώ, αυθόρμητη και αναπόφευκτη είναι η αντίδραση της κοινωνίας απέναντι στην εμπορευματοποίηση της, η οποία την καταστρέφει. Επιπλέον, υπήρχαν αναφορές που περιορίστηκαν αποκλειστικά και μόνο στο νερό. Ωστόσο, μια διάσταση απόψεων καταγράφηκε σχετικά με το θέμα των συγκοινωνιών κάποιοι το θεωρούν καλό να ιδιωτικοποιηθούν και άλλοι πάλι ανέφεραν πως η ιδιωτικοποίηση τους επέφερε αυξήσεις στις τιμές των εισιτηρίων και άλλοι μειώσεις των δρομολογίων.

Για το αν είναι το ίδιο ευαισθητοποιημένοι και με άλλα ζητήματα οι περισσότεροι απάντησαν θετικά και κυρίως σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας. Πολλοί μάλιστα είχαν υπάρξει ενεργά μέλη παλαιότερων κινημάτων για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αρκετοί δραστηριοποιούνται και σήμερα. Επιπλέον αρκετοί θεωρούν ότι το νερό δεν είναι αποκομμένο από άλλα κοινά αγαθά και ότι όλα συνδέονται μεταξύ τους. Ωστόσο υπήρχε και άτομο που συμμετείχε πρώτη φορά τόσο ενεργά σε ένα κίνημα.

Για τους λόγους που τους ώθησαν στη συμμετοχή τους στο κίνημα έπαιξαν ρόλο πολλοί παράγοντες. Για κάποιους ήταν οι συγκυρίες όπως εργασιακοί λόγοι που

συμβάλουν στην εξάλειψη της απόστασης από το κέντρο αποφάσεων του κινήματος, η ελαστικότητα του ωραρίου εργασίας, το επιστημονικό υπόβαθρο. Για άλλους η πτυχωμένη διαφήμιση ευαισθητοποίησης του κοινού, η αντίσταση στις πολιτικές νεοφιλελευθερισμού, η περιβαλλοντική προστασία, η κοινωνική ευαισθησία, η ωριμότητα, η εμπειρία του παρελθόντος, καθώς και η επαγγελματική ανασφάλεια. Κατά την Πετροπούλου (2016:15) τα κινήματα που αναπτύσσονται σχετίζονται άμεσα με αντιστάσεις στις επιπτώσεις του αστικού φαινομένου σε όλο τον πλανήτη και στην καταλήστευση ή και καταστροφή των φυσικών πόρων και του φυσικού περιβάλλοντος στο όνομα της εξυπηρέτησης ενός επιβεβλημένου άνισου αστικού τρόπου ζωής.

Επιπλέον, οι περισσότεροι είχαν πολύ ενεργό ρόλο μέσα στο κίνημα συμμετέχοντας σε όλες τις συνελεύσεις, οργανώνοντας εκδηλώσεις ενημέρωσης, διαχειρίζονταν τις σελίδες των κινήματων στο διαδίκτυο, ερχόμενοι σε επαφή με άλλες ομάδες και άτομα της αυτοδιοίκησης κ.α. Σύμφωνα με την Κουντούρη (2015:156) παρατεταμένες διεκδικήσεις, επιτυχημένη αξιοποίηση των ΜΜΕ, κινητοποίηση της δύναμης του αριθμού, επίδειξη αφοσίωσης και ενότητας είναι στοιχεία που αποδίδουν στα κινήματα τη δυναμική εκείνη που διαφοροποιεί τη δυνατότητά τους να κάνουν όχι μόνο ορατές τις διεκδικήσεις τους αλλά και να μπορούν να τις νομιμοποιούν στα μάτια του ευρύτερου κοινού.

Βασικός στόχος και των δυο κινήματιών είναι η αποφυγή της ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών νερού. Στην περίπτωση της Θεσσαλονίκης, ένας μεγάλος στόχος που επετεύχθη ήταν η μεγάλη συμμετοχή των πολιτών στο δημοψήφισμα του 2014 με τα όποια εμπόδια παρουσιάστηκαν, ειδικά τις τελευταίες μέρες από πλευράς κυβέρνησης, τα όποια όμως ξεπεράστηκαν. Πλην της μεγάλης συμμετοχής, αξιοσημείωτη ήταν η συνεργασία του κινήματος με την τοπική αυτοδιοίκηση. Την έννοια της δικτύωσης επισημαίνουν και οι άνθρωποι του κινήματος του Βόλου αναφέροντας ότι μόνο έτσι θα επιτευχθούν οι στόχοι τους. Επιπλέον οι στόχοι που έχουν κερδηθεί μέσα από τις δράσεις της Κίνησης Πολιτών Πηλίου Βόλου για το νερό είναι η απόφαση του ΣΤΕ που κηρύσσει παράνομη τη μεταφορά της διαχείρισης της άρδευσης από το Δήμο στην ΔΕΥΑΜΒ αλλά και το προσωρινό πάγωμα της εκκαθάρισης της. Ενώ σημαντικό επίτευγμα αποτελεί η επιτυχημένη αυτοδιαχείριση των χωριών του Πηλίου από τους ίδιους τους κατοίκους.

Σχετικά με τη στάση της κοινωνίας, οι απλοί πολίτες αγκάλισαν τις δράσεις των παραπάνω κινήματιών. Προϋπόθεση για κάτι τέτοιο αποτελεί η σωστή

ενημέρωση. Υπήρξαν απόψεις για την περίπτωση του Βόλου που αναφέρουν ότι η Δημοτική Αρχή προσπάθησε να διχάσει του πολίτες μεταφέροντας ψευδείς πληροφορίες στους κατοίκους της πόλης αναφορικά με τη συμπεριφορά και τα σχέδια των κάτοικων των χωριών του Πηλίου. Ωστόσο κάτι τέτοιο δεν επετεύχθη. Παράλληλα όλοι οι συμμετέχοντες είχαν την πλήρη στήριξη των οικογενειών τους. Μέσω της δικτύωσης με άλλα κινήματα είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό και να προσπαθήσουν να εφαρμόσουν κάποιες στην Ελλάδα.

Στο τελευταίο ερευνητικό ερώτημα διερευνήθηκαν οι απόψεις των μελών των κινηματιών σχετικά με τα αιτία της ιδιωτικοποίησης. Πολλοί είναι εκείνοι που θεωρούν υπεύθυνες για αυτή την κατάσταση τις διοικήσεις των υπηρεσιών. Αναφέροντας παραδείγματα κακής διαχείρισης και κυρίως μη αποκατάστασης και συντήρησης των δικτύων. Ωστόσο δεν θεωρούν ότι έχουν ευθύνη οι εργαζόμενοι οι οποίοι για κάποιους είχαν χάσει την επαφή τους με την κοινωνία και τις ανάγκες της και το τελευταίο διάστημα επαναπροσδιόρισαν την σχέση τους υπό το φόβο της ιδιωτικοποίησης. Πολλοί επίσης ήταν εκείνοι που θεωρούν ότι η ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών υποκρύπτει οικονομικά συμφέροντα. Σχεδόν όλοι επίσης υποστήριξαν πως αιτία της ιδιωτικοποίησης είναι και η πολιτική βούληση εκτός από την εφαρμογή των μνημονιακών νόμων. Ειδικά στην περίπτωση της ΔΕΥΑΜΒ είχαν γίνει προσπάθειες και στο παρελθόν ιδιωτικοποίησης της. Συγκεκριμένα η προηγούμενη Δημοτική Αρχή κατάφερε να ιδιωτικοποιήσει ένα μέρος της υπηρεσίας, αυτό των καταμετρητών και της έκδοσης λογαριασμών. Ενώ ο τωρινός Δήμαρχος και το 2017 είχε προσπαθήσει να ιδιωτικοποιήσει το βιολογικό καθαρισμό πράγμα που απετράπη. Επιπλέον η αποχή της κυβέρνησης και η μη ανταπόκριση της στο να τοποθετηθεί απέναντι από πρόβλημα δημιουργεί έντονη ανησυχία και ενισχύει την άποψη αυτών που τάσσονται υπέρ της ιδιωτικοποίησης. Από την άλλη, η ψευδαίσθηση ότι η ΕΥΑΘ υπάγεται σε δημόσιο έλεγχο ενώ είναι ενταγμένη στο Υπερταμείο δημιουργεί ανάλογη ανησυχία στα μέλη του κινήματος.

Ακόμη, θεωρούν ότι αυτή η ανησυχία θα γίνει εντονότερη αν αλλάξει η κυβέρνηση λέγοντας ξεκάθαρα ότι όσο πιο δεξιό είναι ένα κόμμα τόσο περισσότερο υπέρ των φιλελευθέρων πολιτικών είναι. Ωστόσο στην περίπτωση της ΕΥΑΘ θεωρούν πολύ θετική τη στήριξη από πλευράς τοπικής αυτοδιοίκησης. Τέλος, ως εναλλακτική λύση σε όλο αυτό προτείνεται η βελτίωση της διαχείρισης, η αντικατάσταση και επισκευή των παλαιών δικτύων, η παραμονή των υπηρεσιών σε

δημόσιο-δημοτικό χαρακτήρα, η δίκαιη τιμολόγηση και η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων. Η επίτευξη όλων αυτών μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της αλληλέγγυας οικονομίας και της δημιουργίας συνεταιρισμών νερού. Η ιδέα της συνεργατικής αυτοδιαχείρισης των υπηρεσιών ύδρευσης-αποχέτευσης από όλους τους εργαζόμενους και τους πολίτες μιας περιοχής, οι οποίοι καταργούν και υποκαθιστούν τους καπιταλιστές στη θέση του καρπωτή της υπεραξίας που οι ίδιοι παράγουν, αποτελεί παράδειγμα μιας γενικότερης προσέγγισης, σύμφωνα με την οποία η μη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και η απουσία της συνεργατικής διαχείρισης ήταν η καθοριστική αιτία που ανέτρεψε τις κοινωνικές πολιτικές και το κράτος πρόνοιας στις καπιταλιστικές χώρες.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σχέση της ανθρώπινης κοινωνίας με τη φύση και η παρέμβασή της στους φυσικούς πόρους καθορίζει την πολιτική διαχείρισής τους. Συγκεκριμένα το νερό μπορεί να χαρακτηριστεί κοινό αγαθό, εμπόρευμα, φυσικός πόρος και θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Τα κυριότερα προβλήματα που σχετίζονται με το νερό είναι η μείωση των υδάτινων αποθεμάτων και η ρύπανση των υδάτινων συστημάτων. Οι παράγοντες που επιδεινώνουν αυτά τα προβλήματα είναι η κλιματική αλλαγή, η μετακίνηση πληθυσμών και η οικονομική μεγέθυνση. Οι παλαιότερες πρακτικές για την αντιμετώπιση προβλημάτων του νερού ήταν η δημιουργία υποδομών όπως η οικοδόμηση μεγάλων φραγμάτων, η τοποθέτηση αγωγών και η δημιουργία συστημάτων άρδευσης τα οποία συνέβαλαν θετικά στην εξυπηρέτηση μεγάλου μέρους του πληθυσμού, αλλά επίσης είχαν μεγάλο κόστος. Μέχρι και σήμερα άνθρωποι σε διάφορες χώρες εξακολουθούν να αγωνίζονται για την πρόσβαση σε ασφαλές και πόσιμο νερό και αντιδρούν σε ιδέες που υποστηρίζουν ότι το νερό πρέπει να θεωρείται "οικονομικό αγαθό" και να υπόκειται στους κανόνες της αγοράς, των πολυεθνικών και των διεθνών εμπορικών καθεστώτων.

Οι βασικότερες πολιτικές διαχείρισης του νερού είναι τέσσερις: η ιδιωτική, η δημόσια (κρατική), η δημοτική (περιφέρεια, Δήμοι) και η συνεταιριστική. Στην περίπτωση της ιδιωτικής διαχείρισης του νερού, οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις, οι υποδομές και τα δίκτυα ανήκουν στο κράτος ενώ στον ιδιωτικό τομέα η διαχείριση και η διανομή του νερού. Η σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού είναι η πιο συχνή μορφή ιδιωτικοποίησης. Καθόλου τυχαία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί η παγκόσμια τάση της ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών του νερού. Αντίθετα συγκροτεί αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτικής ιδιωτικοποίησης τομέων βαρύνουσας σημασίας για την κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον (όπως είναι η ενέργεια και οι φυσικοί πόροι,) υπό το πρίσμα του κυρίαρχου νεοφιλελευθερισμού. Αυτή η νεοφιλελεύθερη τάση των ιδιωτικοποιήσεων σε σύνδεση με την πολιτική του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου, περιστοιχίζει την επιβολή του πλουσιότερου ποσοστού της κοινωνίας αλλά και συνάμα του μικρότερου σε αριθμό επί της υπόλοιπης κοινωνίας και οδηγεί σε υπερσυσσώρευση πλούτου, επιδεινώνοντας την υπάρχουσα κρίση (κοινωνική, οικονομική, πολιτική) και ωθώντας το σύστημα σε ακόμα πιο ακραίες εκφάνσεις. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι η ραγδαία εξέλιξη της ιδιωτικοποίησης των φορέων

διαχείρισης ύδατος απέτυχε να αντιμετωπίσει μερικές από τις βασικότερες ανησυχίες και προβλήματα για το νερό.

Ωστόσο θα πρέπει να επισημανθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, η διαχείριση του νερού ως οικονομικό αγαθό μπορεί να συνεισφέρει θετικά στην κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών και του θεμελιώδους δικαιώματος για πρόσβαση σε καθαρό νερό προστατεύοντας παράλληλα το φυσικό περιβάλλον. Η αναδοχή υποχρεώσεων από τις ιδιωτικές εταιρείες της διαχείρισης των υπηρεσιών ύδρευσης μπορεί να βοηθήσει τα φτωχά πληθυσμιακά στρώματα να αποκτήσουν πρόσβαση σε βασικές παροχές νερού (ύδρευση, αποχέτευση). Παρόλα αυτά, η ώθηση για την ιδιωτικοποίηση του νερού δεν πρέπει να θεωρηθεί αποκλειστικά υπεύθυνη η δομική κατάσταση του καπιταλισμού της εξωτερικής επέκτασης. Μεγάλα οικονομικά συμφέροντα υπάρχουν πίσω από την τάση αυτή. Συγκεκριμένα ένα δίκτυο διεθνών οργάνων με κυρίαρχη την Παγκόσμια Τράπεζα, η οποία είχε προωθήσει την πολιτική της κυρίως σε χώρες με οικονομικά προβλήματα (Βολιβία, Αργεντινή, Βραζιλία, κ.ά) την 1990-2000. Οι εταιρείες ύδρευσης έχουν μεταβληθεί σε κερδοφόρες επιχειρήσεις και έχουν αλλοιώσει τη μορφή των άλλοτε δημοσίων και δημοτικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.

Σήμερα ο ρυθμιστικός ρόλος του κράτους δεν είναι αποκλειστικός, αλλά τον μοιράζεται με άλλους διακυβερνητικούς και διεθνικούς δρώντες. Οι φορείς αυτοί αλληλοεπιδρούν ολοένα και περισσότερο για τη διαχείριση των κοινών προβλημάτων. Παρότι δεν μπορούν να θεσπίσουν νομικούς κανόνες και η πρακτική τους δεν στοιχειοθετεί εθιμικό δίκαιο, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις διεθνείς διαπραγματεύσεις, στη διάχυση πληροφοριών που ενθαρρύνουν τον επαναπροσδιορισμό των κρατικών συμφερόντων και το συγκερασμό διαφορετικών Θέσεων, καθώς και στην ίδια τη νομοπαραγωγή. Δεν μπορεί να μην αναφερθούν οι μαζικές αντιδράσεις σε τοπικό και διεθνές επίπεδο κατά της λογικής αυτών των πρακτικών διαχείρισης νερού, της ιδιωτικοποίησης και της πρόκλησης για εφαρμογή εναλλακτικών τρόπων διαχείρισης των υδάτων.

Τα κινήματα νερού παγκοσμίως αγωνίζονται για να βριστεί ο έλεγχος του νερού στο κράτος. Όσοι αναζητούν πρόσβαση στο νερό υποχρεώνονται όλο και περισσότερο να προσφεύγουν στο κράτος, το νόμο και στη δικαιοσύνη. Όμως, οι μεγάλης διάρκειας αγώνες και επιτυχίες τους, απέδειξαν ότι με «από τα κάτω» και συγχρόνως οριζόντια οργάνωση μπορούν να επανακατακτήσουν την ικανότητά τους να διαχειρίζονται τους πόρους τους, σχεδιάζοντας την αυτονομία τους απέναντι στην

υπάρχουσα εξουσία και τις παραδοσιακές μορφές δημοκρατίας. Οι πολίτες σήμερα δεν αγωνίζονται απλά για να ζητήσουν καλύτερες παροχές υπηρεσιών από τις κυβερνήσεις, αλλά για να εμποδίσουν και να επηρεάσουν τη λήψη αποφάσεων, ανατρέποντας τις πολιτικές αποφάσεις-συμβάσεις, που δίνουν τον έλεγχο στους ιδιώτες.

Σε εθνικό επίπεδο, η ιδιωτικοποίηση του νερού υπήρξε βασικό πεδίο μάχης ενάντια στη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση της χώρας. Η πολιτική της ιδιωτικοποίησης δεν είναι απλά μια τεχνική λύση που έχει ως στόχο την «έξοδο» από την κρίση (μνημόνια), αλλά στην πραγματικότητα μια- τάση ενός γενικότερου σχεδίου επέκτασης νέων αγαθών για την εμπορευματοποίηση και καπιταλιστική συσσώρευση. Μέσω μιας βαθύτερης αμφισβήτησης του ρόλου του νερού ως «κοινό», η αντίσταση αμφισβήτησε γενικότερα τη διαδικασία της νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης κάνοντας εμφανείς πιθανές δημοκρατικές εναλλακτικές λύσεις και περισσότερο κοινωνικά και οικονομικά δίκαιες μεθόδους και αποτελέσματα. Σε ένα ιδανικό πλαίσιο, η ιδιωτικοποίηση του νερού επιβάλλεται να εγγυάται την τήρηση ορισμένων αρχών και τη στήριξη συγκεκριμένων κοινωνικών στόχων. με προτεραιότητα τη δίκαιη πρόσβαση στο νερό για όλους, τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών στη λήψη αποφάσεων και τις διαφανείς πρακτικές.

Κλείνοντας λοιπόν, θα πρέπει να τονιστεί ότι οι διεθνείς θεσμοί θα πρέπει να προσαρμόσουν το ρυθμιστικό τους ρόλο στις νέες εξελίξεις, διαφορετικά θα είναι αναποτελεσματικοί. Δηλαδή θα πρέπει όχι απλά να αντιδρούν μόνο στις εξελίξεις, αλλά να τις προλαμβάνουν υπό την προϋπόθεση της τήρηση ορισμένων αρχών καλής διακυβέρνησης: ανοιχτή συμμετοχή, αντιπροσωπευτικότητα, περισσότερη διαφάνεια και μεγαλύτερη λογοδοτήση ευθυνών. Το ζήτημα του νερού δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται χωριστά από τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις του. Για το θέμα της διαχείρισης του νερού υπάρχει εναλλακτική λύση που θα εξασφαλίσει την βιωσιμότητα του η οποία είναι η εφαρμογή της κοινωνικής διαχείρισης, με την άμεση και ενεργή συμμετοχή των πολιτών για τον επαναπροσδιορισμό του νερού ως κοινό αγαθό και την περιβαλλοντική του διατήρηση, τους μη κερδοσκοπικούς συνεταιρισμούς. Η διαχείριση του νερού από τους πολίτες δεν αποκλείει τη συμμετοχή των ήδη υπαρχόντων δρώντων ως ένα βαθμό, των οποίων η εμπειρία θα φανεί πολύτιμη. Μόνο μέσω μια τέτοιας πρακτικής μπορεί να αναπτυχθεί και να διαμορφωθεί μια νέα κοινωνική και συλλογική διαχείριση των κοινών αγαθών και ειδικά του νερού.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Allan, T. (2001). *The middle east water question: Hydropolitics and the global economy*. London: I.B. Tauris Διαθέσιμο: https://www.files.ethz.ch/isn/6839/doc_6841_290_en.pdf
- Almeida, P. D., (2010). *Globalization and Collective Action*, in K. T. Leicht and J. C. Jenkins (eds.), *Handbook of Politics: State and Society in Global Perspective*, London,
- Bakker, K. (2008). *The ambiguity of community: Debating alternatives to private-sector provision of urban water supply*. *Water Alternatives* 1(2): 236-252.
- Bakker, K. (2010). 'The Limits of "Neoliberal Natures": Debating Green Neoliberalism'. *Progress in Human Geography* 34 (6): 715–35. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1177/0309132510376849>.
- Bakker, K. (2013). *Neoliberal Versus Postneoliberal Water: Geographies of Privatization and Resistance*, *Annals of the Association of American Geographers*. Διαθέσιμο: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00045608.2013.756246>
- Barlow, M. & Clarke, T. (2002). *Blue gold – The battle against corporate theft of the world's water*, Earthscan Publications, UK, 2002. Διαθέσιμο: <http://www.humanecologyreview.org/pastissues/her111/111bookreviews.pdf>
- Bayliss, K. (2017). *Material cultures of water financialisation in England and Wales*. *New Political. Economy* 22(4): 383–397. Διαθέσιμο: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13563467.2017.1259300>
- Berbel, J., Gutiérrez-Martín, C. & Martín-Ortega, J. (2017). *Water Economics and Policy*, *Water* 9:801. Διαθέσιμο: www.mdpi.com/2073-4441/9/10/801/pdf
- Berclaz, J. & Giugni, M. (2008). Προσδιορίζοντας την έννοια των δομών της πολιτικής ευκαιρίας. Στο Μ. Κούση & Ch. Tilly (Ed.) *Οικονομικές και πολιτικές συγκρούσεις σε συγκριτική προοπτική*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο
- Bernstein, H. & Campling, L. (2006). *Commodity Studies and Commodity Fetishism I: Trading Down*. *Journal of Agrarian Change* 6 (2): 239–64. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1111/j.1471-0366.2006.00121.x>.
- Betsill, M.M. & Corell, E. (2008). *NGO diplomacy : the influence of nongovernmental organizations in international environmental negotiations*, Cambridge, Mass. : MIT Press, c2008
- Bieler, A. & Jordan, j. (2017). *Commodification and 'the commons': The politics of privatising public water in Greece and Portugal during the Eurozone crisis*
- Bithas, K. (2008). *The European Policy on Water Use at the Urban level in the context of Water Framework Directive. Effectiveness, Appropriateness and Efficiency*, *European Planning Studies* Vol. 16, no 9, pp.1293-1311. Διαθέσιμο: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09654310802401789>
- Bodansky, D., Brunnée, J. & Hey, E. (2008). "International Environmental Law." *The Oxford Handbook of International Environmental Law*, August. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199552153.013.0001>

- Borja, Á., Galparsoro, I., Solaun, O., Muxika, I., Tello, E.M., Uriarte, A. & Valencia V. (2006). 'The European Water Framework Directive and the DPSIR, a Methodological Approach to Assess the Risk of Failing to Achieve Good Ecological Status'. *Estuarine, Coastal and Shelf Science* 66 (1–2): 84–96. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1016/j.ecss.2005.07.021>.
- Börzel, A.T. & Risse T. (2002). Public-Private Partnerships. Effective and Legitimate Tools of International Governance?," March 28, 2008. Διαθέσιμο: https://www.polsoz.fu-berlin.de/en/polwiss/forschung/international/atasp/publikationen/4_artikel_papiere/69/index.html.
- Boyd, J.W. & Krupnick A. (2009). The Definition and Choice of Environmental Commodities for Nonmarket Valuation. SSRN Electronic Journal. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.2139/ssrn.1479820>.
- Bull, B. Morten, J. (2005). The World Bank's and the IMF's Use of Conditionality to Encourage Privatization and Liberalization: Current Issues and Practices', 55.
- Charles, H., Godfray, J., Beddington, J.R., Crute, I., Haddad, L., Lawrence, D., Muir, J., Pretty, J., Robinson, S., Thomas, S. & Toulmin, C. (2010). Food Security: The Challenge of Feeding 9 Billion People Διαθέσιμο: <http://science.sciencemag.org/content/327/5967/812.full>
- Chasek, P.S. & Lynn M. W. (2012). The Roads from Rio: Lessons Learned from Twenty Years of Multilateral Environmental Negotiations Published by Σελίδα | 100 Routledge, 2012, *Review of European, Comparative & International Environmental Law* 22 (1): 123–26. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1111/reel.12015>.
- Clarke, R.G., Kosec, K. & Wallsten S. (2004). Has Private Participation in Water and Sewerage Improved Coverage? Empirical Evidence from Latin America. In World Bank Policy Research Working Paper, Washington, DC: World Bank, November
- Cobb, W.R., & Elder, C.D. (1983). Participation in American politics. The dynamics of Agenda-building (2nd ed.), Baltimore – London: Johns Hopkins University Press
- Coggin, H. (1997). A critique of Marxist Criticism of Capitalism's role in Environmental Depredation. Διαθέσιμο: <http://jrscience.wcp.miamioh.edu/Research/SeniorProProgArticles/AcritiqueofMarxistCritici.html>
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison K. (2008). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Colin, P. K., Mohtadi, S., Cane, M.A., Seager, R. & Kushnir y. (2015). "Climate Change in the Fertile Crescent and Implications of the Recent Syrian Drought." *Proceedings of the National Academy of Sciences* 112 (11): 3241–46. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1073/pnas.1421533112>.
- Dahlman, C.J. (1980). The open field system and beyond: A property rights analysis of an economic institution, Cambridge University Press, Cambridge, pp 78-98
- Danwood C. M. (2004). Water Privatisation and Socio-Economic Rights in South Africa, p.26.
- Dasgupta, P. (1989). The Environment as a commodity, p.53.
- Dinar, S. (2009). Scarcity and Cooperation along International Rivers, *Global Environmental Politics*, Vol.9, Issue 1, February 2009, p. 109

- Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy.
 Διαθέσιμο: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5c835afb-2ec6-4577-bdf8756d3d694eeb.0004.02/DOC_1&format=PDF
- Douvitsa, I. & Kassavetis D, (2014). Water Privatization in Greece.” The British Library.
<https://www.bl.uk/collection-items/cooperatives-an-alternative-to-water-privatization-in-greece>.
- Dugard, J. Karlsson, A. Lexén, K. & Mac, D. (2010). Climate Change and the Human Rights to Water and Sanitation. Position Paper of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, p.1-2. Διαθέσιμο: http://www2.ohchr.org/english/issues/water/iexpert/docs/ClimateChange_HRtWS.pdf
- Dyer-Witherford, N. (2012). The circulation of the common, στο <http://www.globalproject.info/it/>
- Elvan, D. (2012). “Integrated Water Resources Management Work in the Euphrates and Tigris River-Basin,” February. Διαθέσιμο: http://www.academicjournals.org/article/article1380885045_Elvan.pdf
- Falkenmark, M. (1986). Fresh water—time for a modified approach. *Ambio.*, 15, 192–200
- FAME-Forum Alternatif Mondial de l’Eau. Διαθέσιμο: www.fame2012.org
- Feitelson, E. & Chenoweth, J. (2002). Water poverty: towards a meaningful indicator. *Water Policy*, 4 (3), 263–281.
- Food and Water Europe, Trading A Public Water: Trade Negotiations and Water Services. Διαθέσιμο: <http://www.foodandwatereurope.org> [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]
- Foshee, J., Ghosh, A., Graham, C., Murray, W.T., Salama R., & Siegfried T. (2009). Thirsty for Change: Considering Water Privatization in Developing Countries, no. 1: 1–9. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.7916/D83T9GVN>.
- Francisco, D. & Gordo I. (2006). The Tragedy of the Commons, the Public Goods Dilemma, and the Meaning of Rivalry and Excludability in Evolutionary Biology. *Evol. Ecol. Res.* 8 (February)
- Gleick, H.P. Wolff, G., Chalecki, E. & Reyes R., (2002). The New Economy of Water: The Risks and Benefits of Globalization and Privatization of Fresh Water. Διαθέσιμο: http://pacinst.org/wp-content/uploads/2013/02/new_economy_of_water3.pdf
- Gleick, H.P. (1999). A Human Right to Water. *Water Policy*, No. 5: 487503. Διαθέσιμο: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.487.6590&rep=rep1&type=pdf>
- Gleick, H.P. (2000). The Changing Water Paradigm A Look at Twenty-first Century Water Resources Development. *Water International*, 25, 1, (2000), pp 127 – 138. Διαθέσιμο: https://www.colorado.edu/geography/class_homepages/geog_4501_s09/readings/gleick2000.pdf
- Gleick, H.P. 2014 Water, Drought, Climate Change, and Conflict in Syria Διαθέσιμο: <https://journals.ametsoc.org/doi/full/10.1175/WCAS-D-13-00059.1>

- Goldman, M. (2007). How 'Water for all!' policy became hegemonic: The power of the and its transnational policy networks. *Geoforum* 38: 786–800. World Bank. Διαθέσιμο: <https://tinyurl.com/y7q2xf5w>
- Grimsey, D. & Lewis, M. K. (2004). *Public private partnerships: The worldwide revolution in infrastructure provision and project finance*, Edward Elgar, Cheltenham, UK.
- Groll, S. (1980). The Active role of 'Use Value' in Marx's Economics, in *History of Political Economy*, vol 12, No 3, pp. 336-371
- Haarmeyer, D. & Mody, A. (1997). Private capital in water sanitization. Διαθέσιμο: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1997/03/pdf/haarmeye.pdf>.
- Hachfeld, D. Terhorst- PhHoedeman., O., Ευσταθόπουλος, Γ. (2013). Η προστασία και η διαχείριση του νερού ως «κοινού αγαθού»: παραδείγματα ορθής διαχείρισης και ευρωπαϊκά δημοψηφίσματα διεκδίκησης του δημόσιου χαρακτήρα του. Ινστιτούτο Νίκος Πουλατζας: Νήσος.
- Hall, D. (2012). Re-municipalising municipal services in Europe Διαθέσιμο: <http://www.psir.org/>
- Hameeteman, E. (2013). *Future Water (In)security: Facts, Figures, and Predictions*. Global Water Institute. Διαθέσιμο: [http://www.gwiwater.org/sites/default/files/pub/FUTURE%20WATER%20\(IN\)SECURITY..pdf](http://www.gwiwater.org/sites/default/files/pub/FUTURE%20WATER%20(IN)SECURITY..pdf)
- Hardin, G. (1968). *The Tragedy of the Commons*, Science, pp. 1243 – 1248.
- Hasenclever, A., Mayer, P., & Rittberger V. (1997). *Theories of International Regimes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hoekstra, A. Y. & Chapagain, A.K. (2006). 'Water Footprints of Nations: Water Use by People as a Function of Their Consumption Pattern'. *Water Resources Management* 21 (1): 35–48. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1007/s11269-006-9039-x>.
- Hopf, C. (2004). Research ethics and qualitative research. In U. Flick, E. von Kardorff & I. Steinke (eds). *A companion to qualitative research* (pp. 335-339). London: Sage Publications Διαθέσιμο: <http://documents.worldbank.org/curated/en/313721468740216609/pdf/multi-page.pdf>
- Hudson, J. & Jones, Ph. (2005). Public goods: an exercise in calibration, *Public Choice*, Vol. 124, pp. 267-82.
- Hudson, J. & Neuma, G. (2007). *Business in Africa Research Project*, and South African Institute of International Affairs. *East Africa's Hub: The Experience of South African Firms Doing Business in Kenya*. Braamfontein [South Africa: South African Institute of International Affairs].
- Jamali, D. (2007). A study of customer satisfaction in the context of a public private partnership. *International Journal of Quality & Reliability Management* Vol. 24 Iss: 4 pp. 370 – 385. Διαθέσιμο: <http://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1108/02656710710740545>
- Keen S., 1993. "The misinterpretation of Marx's Theory of Value", in *Journal of the History of Economic Thought*, vol 15(2), pp. 282-300
- Kikeri, S. & Kolo A. (2005). *Privatization: Trends and recent development*, Policy Research Working Paper Series, World Bank, Vol. 3765, σελ. 3-4.

- Kishimoto, S Lobina E., Petitjean O., 2015. Our Public Water Future.” Transnational Institute. April 3, 2015. Διαθέσιμο: <https://www.tni.org/en/publication/our-public-water-future>.
- Kohler, P. M., Conliffe, A., Jungcurt, S., Gutierrez, M., Yamineva, Y. (2012): Informing policy: Science and knowledge in global environmental agreements. - In: Chasek, P., Wagner, L. M. (Eds.), *The Roads From Rio: Lessons Learned from Twenty Years of Multilateral Environmental Negotiations*, p. 59-81.
- Koppell, J. (2003). *The Politics of Quasigovernment: Hybrid Organizations and the Dynamics of Bureaucratic Control*, Cambridge: Cambridge University Press
- Kotoulas, I. (2016). Water Scarcity as a Demographic Risk Factor in History <https://www.researchgate.net/publication>
- Kwak, Y. H. Chih, Y. & Ibbs, C. W. (2009). Towards a comprehensive understanding of Public Private Partnerships for infrastructure development *California Management Review*, 51 (2), pp. 51-78. Διαθέσιμο: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2307/41166480>
- Linder, S.H. & Rosenau. P.V. (2000). Mapping the Terrain of the Public-Private Policy Partnership. In *Public-Private Policy Partnerships*, edited by Pauline Vaillancourt Rosenau. Cambridge MA: MIT Press, 1-18.
- Little, G.R.. (2011). The Emerging Role of Public-Private Partnerships in Megaproject Delivery. *Public Works Management & Policy* 16(3) 240– 249. Διαθέσιμο: <https://scholar.harvard.edu/files/maskin/files/indor1730published.pdf>
- Marin, P. (2009). *Public–private partnerships for urban water utilities: A review of experiences in developing countries*. Washington, DC: World Bank.
- Mason, J. (2009). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Πεδίο.
- Mayntz, E. (2002). Common Goods and Governance. In *Common Goods. Reinventing European and International Governance*, edited by Adrienne Heritier. Lanham MD: Rowman & Littlefield, 15-27.
- McCaffrey, S.C. (1992). A Human Right to Water: Domestic and International Implications. *Georgetown International Environmental Law Review* 1: 124.
- McQuaid, R. W. & Scherrer, W.W., (2010). Changing reasons for public–private partnerships (PPPs) *Public Money & Management*, 30:1, 27-34. Διαθέσιμο: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09540960903492331?needAccess=true>
- Mertens, D. (2009). *Έρευνα και αξιολόγηση στην εκπαίδευση και την ψυχολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Miguel, A. García-Rubio, C. & Tortajada F. G-G. (2015). *Privatising Water Utilities and User Perception of Tap Water Quality: Evidence from Spanish Urban Water Services*
- Mohr, E. (2004). Governance through ‘public private partnerships’: Gaining efficiency at the cost of public accountability?’ *International Summer Academy on Technology Studies- Urban Infrastructure in Transition*.
- Molle, F. & Mollinga, P. (2003). Water poverty indicators: conceptual problems and policy issues. *Water Policy*, 5(5-6):529-544.
- Mulreany, J., Calikoglu, S., Ruiz, S. & Sapsin, J. (2006). Water Privatization and Public Health in Latin America, *Revista Panamericana de Salud Pública/Pan American Journal of Public Health* 19 (1): 23-32.

- Nalbandian, J. (2005). Professionals and the conflicting force of administrative modernization and civic engagement. *American Review of Public Administration*, 35(4), 311–326.
- Neveu, E. (2002). Κοινωνιολογία των Κοινωνικών Κινημάτων. Αθήνα: Σαββάλας
- Nikolaou, K. (2014). The referendum on the water of Thessaloniki, European water movement Διαθέσιμο: <http://europeanwater.org/actions/country-city-focus/456-the-referendum-on-the-water-of-thessaloniki>
- Oates, W. (1992). The economics of the Environment, Aldershot 13K, Edward Elgar, pp. 22-30 & 34-37
- Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Park, J. & Chao J. (2015). Water Sector Global PPI update. Διαθέσιμο: https://ppi.worldbank.org/~/_media/GIAWB/PPI/Documents/Data-Notes/Water-Sector-Update-2015.pdf
- Parsons, H. (1977). *Marx and Engels Ecology*, Greenwood Press, Westport, Connecticut, in Nichols U., (1999), "Environment, Capitalism and socialism"
- Passet, R.. (1987). Οικονομία και Περιβάλλον. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής
- Pearce, D. & Turner, R.K., (1990). *Economics of natural resources and the environment*. Harvester Wheatsheaf, Hertfordshire, U.K.
- Peet, J. (2004). “Το πολύτιμο 1% του πλανήτη Γη: Ανεκτίμητο αγαθό καθημερινή”. Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, *The Economist*, τεύχος 8
- Pérard, E. (2009). Water supply: Public or private? An approach based on cost of funds, transaction costs, efficiency and political costs. *Policy and Society*, 27(3), 193–219. Διαθέσιμο: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1341997
- Polanyi Levitt, K. & Mendell, M. (1987). Karl Polanyi: His life and Time. *Studies in Political economy*, 22, 739
- Polanyi, K. (2001). Ο Μεγάλος Μετασχηματισμός, μτφ. Κ. Γαγανάκης, Αθήνα: Νησίδες.
- Reus-Smit (2013). «Διεθνές Δίκαιο», στο J. Baylis κ.ά. (επιμ.), *Η παγκοσμιοποίηση της διεθνούς πολιτικής*, Επίκεντρο, Αθήνα., σελ. 390-407,
- Ricketts, M. (2004). «Further lessons from privatization», *Economic Affairs*, 24, Blackwell Publishing.
- Risse, T. (2002). “Transnational Actors and World Politics.” In *Handbook of International Relations*, edited by Walter Carlsnaes, Thomas Risse and Beth Simmons. London et al.: Sage, 255-274. March 28, 2008. Διαθέσιμο: https://www.polsoz.fuberlin.de/en/polwiss/forschung/international/atas/publikationen/4_artikel_papiere/78/index.html.
- Robison, R.. & Hewison, K. (2010). Introduction: East Asia and the trials of neo-liberalism. *Journal of Developmental Studies*, 41 (2), 183-196.
- Ruiz-Villaverde1, Andrés J. Picazo-Tadeo, Francisco González-Gómez (2015). The ‘social choice’ of privatising urban water services: A case study of Madrid in Spain.
- Segerfeldt, F. (2005). *Water for sale: how business and the market can resolve the world’s water crisis*, Cato Institute, USA, p.8.
- Smith, L. (2004). The Murky Waters of the Second Wave of Neoliberalism: Corporatization as a Service Delivery Model in Cape Town. *Geoforum* 35 (3): 375–93. Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2003.05.003>.

- Soule, M.E. (2003). Conservation: Tactics for a constant crisis, in Science, Vol.253, pp.744-750. UNESCO Water for People, Water for Life: The United Nations World Water Development Report, (World Water Assessment Program).
- Spiro, P. (2008). Non-Governmental Organizations and Civil Society. The Oxford Handbook of International Environmental Law, August. Διαθέσιμο:<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199552153.013.0033>.
- Stop-TTIP, Self-organised European citizens' initiative against TTIP and CETA Διαθέσιμο:<https://stop-ttip.org/> [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]
- Sunita, K. Aishetu, K. (2005). Privatization : Trends And Recent Developments. Policy Research Working Papers. The World Bank. Διαθέσιμο:<https://doi.org/10.1596/1813-9450-3765>
- Swyngedouw, E., (2006). Dispossessing H2O: The Contested Terrain of Water Privatization. Διαθέσιμο:<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1045575052000335384?journalCode=rcns20>
- Takala, A.J. Avronen, V. Pietila, P.E.& Akeman, M.W.(2011). The evolving role of waterco-operatives in Finland, International Journal of Co-operative Management, 5 (2):11-19.
- Tang, L. Shen, Q. Eddie, W.L. & Cheng W.L.E., (2009). A review of studies on Public-Private Partnership projects in the construction industry. International Journal of Project Management 28 (2010) 683-694. Διαθέσιμο: <https://pdfs.semanticscholar.org/99d7/ecf775abf1fa0921106c6b95bc1cb77989f2.pdf>
- Tietenberg, T. (1997). «Οικονομική του Περιβάλλοντος και των Φυσικών Πόρων», Τόμος Α', Gutenberg, Αθήνα
- Tilly, Ch. (2004). Social Movements 1768-2004. London: Paradigm Publishers.
- Trading Away Public Water Trade Negotiations and Water Services Διαθέσιμο:<http://www.s2bnetwork.org/wpcontent/uploads/2015/09/FWEuropeTradeandWaterFWEurope.pdf> [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]
- Tsuru, S. (1994). Keynote address: Economics of Institutions or Institutional Economics" in Tsuru Sh, 'Economic Theory and Capitalist society', vol. 1, UK, Edward Elger, pp. 365-385
- Tsuru, S. (1994). Keynote address: Economics of Institutions or Institutional Economics in Tsuru sh, 'Economic Theory and Capitalist society' Vol.1, UK, Edward Elger, pp.365-385
- United Nations Environmental Program (UNEP), (2009). From Conflict to Peacebuilding – The Role of Natural Resources and the Environment, United Nations Environmental Program, Nairobi, Kenya, 2009, p.8
- United Nations Fund for Population Activities (UNFPA). (2007). Unleashing the potential of urban growth. Διαθέσιμο: www.unfpa.org/swp/2007/presskit/pdf/sowp2007_eng.pdf.
- UN-Water (2009). Decade Programme on Capacity Development, Water Related Migration, Changing Land Use. and Human Settlements (5th World Water Forum: Topic 1.2, 2009).

- Velegrakis, G. (2015). Socio-environmental movements in the case of Halkdiki, Greece. Διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/19655193/Socio-environmental_movements_in_the_case_of_Halkdiki_Greece
- Wade, P. (1987). The management of common property resources: collective action as an alternative to privatisation or state regulation. *Cambridge Journal of Economics* Vol. 11, No. 2 (June 1987), pp. 95-106. Διαθέσιμο στο: www.jstor.org/stable/23597063
- Willetts, P. (2013). Διεθνικοί Δρώντες και Διεθνείς Οργανισμοί στην Παγκόσμια Σκηνή. Στο J. Baylis, S. Smith & P. Owen (eds), *Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής: Μια Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Wolff, R. (2012). *Workers self directed enterprises*, Lecture, Berlin, 5.11.2012
- World Bank (2003). *Water Supply and Sanitation and the Millennium Development Goals*. Report prepared for the Development Committee of the World Bank and IMF, September. Washington, DC: World Bank
- World Bank (2005a). *World Development Report 2006: Equity and Development*. New York: Oxford University Press for the World Bank
- World Bank (2005b). *Conditionality in Water Sector Privatization Cases from Ghana and the Philippines*
- World Bank, (2004). *Public and Private Sector Roles in Water Supply and Sanitation Services: Operational Guidance for World Bank Group Staff*, Report No. Washington, DC: Water Supply & Sanitation Sector Board, International Bank for Reconstruction and Development, World Bank, April 2004
- World Health Organization/UNICEF (2005). *Joint Monitoring Program for Water Supply and Sanitation. Water for life, making it happen*. Διαθέσιμο στο: www.unicef.org/wes/files/JMP_2005.pdf
- Young, R.. (1996). *Measuring economic benefits for water investments and policies*, World Bank Technical Paper No 338, 1996. Διαθέσιμο:
- Zwarteveen, M.Z. (1997). 'Water: From Basic Need to Commodity: A Discussion on Gender and Water Rights in the Context of Irrigation'. *World Development* 25 (8): 1335–49. Διαθέσιμο στο: [https://doi.org/10.1016/S0305-750X\(97\)00032-6](https://doi.org/10.1016/S0305-750X(97)00032-6).

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Δημαδάμα, Ζ. (2008). «Οικονομία, Ανάπτυξη, Περιβάλλον. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Πολιτικές για Διατηρήσιμη Ανάπτυξη», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- K136, Δελτίο τύπου της Ένωσης πολιτών σχετικά με την κατάθεση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Διαθέσιμο: www.136.gr [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]
- Ασημακόπουλος, Δ. (2013). *Οικονομικά εργαλεία στη διαχείριση υδατικών πόρων- Η Οδηγία 2000/60 και η ανάκτηση κόστους στην ελληνική πραγματικότητα*.
- Βοϊβόντας Δ., Ασημακόπουλος Δ., 2002. *Ανάκτηση κόστους και τιμολόγηση νερού στα πλαίσια της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ*. Διαθέσιμο στο: http://environ.chemeng.ntua.gr/gr/Uploads/Doc/Papers/Water/2002_Cost_Recovery_and_Water_Pricing.pdf

- Γαρυπίδης, Ν. (2015). Δημόσιο και ιδιωτικό: Η "μεγάλη διχοτόμηση" στη βιβλιογραφία. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 26, 195-204. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/sas.837>
- Γεωργόπουλος, Α. (2015). Απελευθέρωση των αγορών, ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων και αναδιοργάνωση. Κεφάλαιο 6 Απελευθέρωση των Αγορών, Ιδιωτικοποίηση Επιχειρήσεων και Αναδιοργάνωση.
- Δούση, Ε. (2014). Η περιβαλλοντική διακυβέρνηση σε κρίση. Ρίο +20: υποσχέσεις με αβέβαιη εφαρμογή, Παπαζήση: Αθήνα.
- Ζαφειρίου, Ε. & Κουτρομανίδης, Θ. (2006). Ολοκληρωμένη διαχείριση υδατικών πόρων: Η περίπτωση της Ελλάδας. 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής Οικονομίας 2-4 Νοεμβρίου 2006, Αθήνα. Διαθέσιμο στο: <http://www.prd.uth.gr/uploads/publications/2006/4aa60284e7f4f6c8b080937a195133485f848895.pdf>
- Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας: Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση. Αθήνα: ΣΕΑΒ.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- K136. Ανακοίνωση της Κίνησης 136 για την παράνομή του δημοψηφίσματος για το νερό της Θεσσαλονίκης, Διαθέσιμο: www.dialaktika.gr [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]
- Καβουλάκος, Κ. Γριτζάς, Γ. (2015). Εναλλακτικοί οικονομικοί και πολιτικοί χώροι. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/6131>
- Καβουλάκος, Κ.Ι. & Γριτζάς, Γ. (2015). Κινήματα και εναλλακτικοί χώροι στην Ελλάδα της κρίσης: Μια νέα κοινωνία των πολιτών. Στο: Δεμερτζής, Ν. κ.ά. (επιμ.). Το πολιτικό πορτραίτο της Ελλάδας. Αθήνα: ΕΚΚΕ
- Καβουλάκος, Κ.Ι. (2013). Κινήματα και δημόσιοι χώροι στην Αθήνα: Χώροι ελευθερίας, χώροι δημοκρατίας, χώροι κυριαρχίας. Στο: Κανδύλης, Γ., Καντατζόγλου, Ρ., Μαλούτας, Θ., Πέτρου, Μ., Σουλιώτης, Ν. (επιμ.). Το κέντρο της πόλης ως (νέο) πολιτικό διακύβευμα. Αθήνα: ΕΚΚΕ.
- Καλιαμπάκος, Δ. & Δαμίγος Δ. (2008). Σημειώσεις Μαθήματος Οικονομικά του περιβάλλοντος και των υδατικών πόρων: Βασικές αρχές, Μέθοδοι αποτίμησης, Εφαρμογές Δημοσιευμάτων του Α.Π.Θ. Διαθέσιμο στο: http://mycourses.ntua.gr/courses/PSTGR1094/document/Environ_economics_notes.pdf
- Κάλλας, Γ. (2015). Θεωρία, Μεθοδολογία και ερευνητικές υποδομές στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: Κριτική
- Καλλής, Γ. (2014). Το νερό είναι υπόθεση όλων μας-Υπάρχουν εναλλακτικές στην ιδιωτικοποίηση. Διαθέσιμο στο: <http://greeklish.info/gr/greece/environment>
- Κάντης, Α. Χ. & Γσαρδανίδης (2012). Το διεθνές σύστημα προστασίας του περιβάλλοντος, στο συλλογικό τόμο (επιμ.), Διεθνής Πολιτική Οικονομία ΙΙ, Αθήνα: Παπαζήση
- Καράγιωργας, Δ. Π. (1979). Οι οικονομικές λειτουργίες του κράτους. Δημόσια Οικονομική Ι», Αθήνα: Παπαζήση,
- Κεδράκα, Κ. (2008). Μεθοδολογία Παρατήρησης. Διαθέσιμο στο: <http://www.adulteduc.gr>

- Κουντούρη Φ., 2015. Τα Δημόσια Προβλήματα στην Πολιτική Ατζέντα Θεωρητικές και Εμπειρικές Προσεγγίσεις. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Κουσουρή, Σ.Θ. (2007). Σημειώσεις Μαθήματος Υδατικών Πόρων, ΕΜΠ. Διαθέσιμο: [http://new.ims.forth.gr/water/sites/new.ims.forth.gr.water/files/documents/papers/YD ATIKOI POROI.pdf](http://new.ims.forth.gr/water/sites/new.ims.forth.gr.water/files/documents/papers/YD%20ATIKOI%20POROI.pdf)
- Κυριαζή, Ν. (2005). Η κοινωνιολογική έρευνα : κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Κώττη, Γ.Χ. (1981). Ειδικά Οικονομικά Θέματα, Αθήνα: Παπαζήση
- Κώττη, Γ.Χ., (1994). Οικολογία και Οικονομία, Αθήνα: Παπαζήση
- Λουκίδου, Κ. (2017). Η κοινωνία πολιτών στη σύγχρονη Ελλάδα με έμφαση στην περίοδο της κρίσης Το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης. Διδακτορική Διατριβή. Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- Λυδάκη, Α. (2012). Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας. 7η εκδ. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Μανρογορδάτος, Γ.Θ. (2009). Ομάδες πίεσης και Δημοκρατία, Αθήνα: Πατάκης
- Μαντζούκας, Σ. (2007). Ποιοτική έρευνα σε έξι εύκολα βήματα. Η επιστημολογία, οι μέθοδοι και η παρουσίαση, Νοσηλευτική, 46(1), Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδας (Ε.Σ.Ν.Ε.), Διαθέσιμο: http://hjn.gr/wp-content/uploads/2014/10/get_pdf-65.pdf
- Μαρκαντωνάτου, Μ. (2015). Κρίση, απορρύθμιση και πολιτική λιτότητας υπό το πρίσμα της θεώρησης του Karl Polanyi. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΣΕ. Διαθέσιμο: <https://tinyurl.com/yd6y8ox3>
- Μιμίκου, Μ. & Φωτόπουλος, Φ. (2004). Υδατικό Περιβάλλον και Ανάπτυξη, Σημειώσεις του Δ.Π.Μ.Σ. "Περιβάλλον και Ανάπτυξη", ΕΜΠ, Αθήνα.
- Μπίθας, Κ. (2012). Οικονομική του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, Αθήνα: ΙΑΠΑΔ.
- Μπιολά, Γκύ. (1976). «Μαρξισμός και Περιβάλλον», Αθήνα: Πανόραμα
- Μυλώνη, Β. & Γεωργόπουλος, Α. (2015). Διεθνοποίηση και Διεθνικές Επιχειρήσεις Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Διαθέσιμο: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3877>
- Ν.3389/2005, Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, ΦΕΚ 232/Α'/22.9.2005
- Ναγόπουλος, Ν. (2011). Η συμβολή της κοινωνικής έρευνας και γνώσης στον περιφερειακό σχεδιασμό μορφών κοινωνικής ανάπτυξης. Στο Α. Γουργιώτης, Α. Ζαβός, Γ. Κάλλας, Α. Καραγάνης, Κ. Κιτρίνου, Δ. Λαγός, Μ. Χριστοφάκης, Κ. Ρόντος (Επιμ.), Θέματα περιφερειακού σχεδιασμού και χωρικής ανάλυσης (1 εκδ.). Αθήνα: Μπένου
- Ναγόπουλος, Ν. (2013). Η ενδογενής Ανάπτυξη και η Κοινωνική Οικονομία ως μέσα αντιστροφής του παραδοσιακού μοντέλου. ΗΜΕΡΙΔΑ «Πρώτη συνάντηση Πανεπιστημίων Αιγαίου και ΕΓΕ, Μάιος 2013». Μυτιλήνη
- Νικολάου, Κ. (2017). Το νερό ως κοινό αγαθό πέρα από τις εταιρίες και το κράτος. Θεσσαλονίκη: Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας 'UnivSSE Coop'

- Παπαδημητρίου, Ε. (2006). Περιβαλλοντική Πολιτική και Οικολογική Κρίση. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Παπαϊωάννου, Μ. (2010). Το δικαίωμα στο νερό, δικαίωμα του ανθρώπου. Άρθρο στα Τετράδια Δικαιωμάτων του Ανθρώπου Ανθρωπιστικού Δικαίου και Ανθρωπιστικής Δράσης που είναι Διμηνιαία Έκδοση του Ευρωπαϊκού Κέντρου Έρευνας και Κατάρτισης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ανθρωπιστικής Δράσης του Παντείου Πανεπιστημίου, τεύχος 22, Ιούλιος – Αύγουστος 2010, σελ. 5-6.
- Παρασκευόπουλος, Χ. (2001). Κοινωνικό κεφάλαιο, κοινωνία πολιτών και Δημόσια Πολιτική: Συλλογική δράση και δημόσια αγαθά στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 106(106), 43-65. Διαθέσιμο στο: doi:<http://dx.doi.org/10.12681/grsr.8852>
- Παρασκευοπούλου- Κόλλια, Ε. (2008). Methodology of qualitative research in social sciences and interviews. Open Education- The journal for Open and Distance Education and Educational Technology, 4(1). Διαθέσιμο: <https://goo.gl/e1dYGg>.
- Πασχαλιώρη, Β. & Μίλεση, Χ. (2005). Η ποιοτική μέθοδος της "συμμετοχικής" παρατήρησης: Επισημάνσεις και προβληματισμοί. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 10, pp.20-33
- Πεσμαζόγλου, Β. (2015). Πολιτική Οικονομία. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο: <https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5859/1/pol.oik.ths%20an.pdf>
- Πετράκη-Κώτη, Α. & Κώτη Γ.Χ. (1992). «Εισαγωγή στη Σύγχρονη Μακροοικονομική», Σμηλίας «Το οικονομικό», Αθήνα, σελ. 144-146
- Πετράκη-Κώτη, Α. & Κώτης, Γ. (2000). Σύγχρονη μακροοικονομική. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Ρωσσίδης, Ι. (2012). Δημόσιες Επιχειρήσεις: Ιδιωτικοποίηση ή δημόσια διαχείριση https://www.researchgate.net/publication/319546105_Demosies_Epicheireseis_Idioti_kopoiese_e_demosia_diacheirise
- Σεφεριάδης, Σ. (2017). Συγκρουσιακή πολιτική, συλλογική δράση, κοινωνικά κινήματα: μια αποτύπωση. Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 27(1), 7-42. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/hpsa.14671>
- Σίββα, Β. (χχ). Πώς η οικονομική ανάπτυξη στράφηκε κατά της ζωής. Διαθέσιμο: <http://www.allotropo.gr/read/article/181-pos-i-oikonomiki-anaptyksi-strafike-kata-tis-zois-tis-vantana-siva-2>
- Σοφίος, Σ. Πολύζος, Σ. Γκούμας, Κ. (2006). Διαχρονικές μεταβολές του υπόγειου υδατικού δυναμικού της περιφέρειας Θεσσαλίας και οι επιπτώσεις στην ανάπτυξη της περιφέρειας και το περιβάλλον. 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής Οικονομίας 2-4 Νοεμβρίου 2006, Αθήνα. Διαθέσιμο: <http://www.prd.uth.gr/uploads/publications/2006/4aa60284e7f4f6c8b080937a195133485f848895.pdf>
- Στρατούλης, Δ. (2005). Οι εργασιακές σχέσεις στη δίνη του νεοφιλελεύθερου τυφώνα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Σχέδιο Διαχείρισης Ποταμών Λεκανών απορροής Διαθέσιμο: <http://wfdver.ypeka.gr/el/management-plans-gr/legislation-gr/> [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

Σωτηρόπουλος, Δ. (2007). Πελατειακές σχέσεις και νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής: μια δύσκολη συμβίωση. Μυτιλήνη: Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής ανθρωπολογίας και Ιστορίας. Διεθνές Επιστημονικό συμπόσιο «Αναθεωρήσεις του πολιτικού».

Τελικά αποτελέσματα και συμμετοχή στο Δημοψηφίσματος του νερού.
Διαθέσιμο:www.dialaktika.gr [Τελευταία πρόσβαση 02-01-19]

Ψημίτης, Μ. 2006. Εισαγωγή στα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα. Άτραπός: Αθήνα.

Ψημίτης, Μ. (2011). Εισαγωγή στα Σύγχρονα Κοινωνικά Κινήματα, Εκδόσεις ΔΙΑΔΡΑΣΗ,

Ψημίτης, Μ. (2016). Αλληλέγγυα οικονομία, ομότιμη παραγωγή, αποανάπτυξη και κινήματα επανατοπικοποίησης»: εννοιολογικοί συνειρμοί ανάμεσα σε ένα ριζοσπαστικό πολιτικό σχέδιο και στην καπιταλιστική «ανακατάκτηση». Πρακτικά Συνεδρίου 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Ελληνικής Κοινωνιολογικής Εταιρείας (ΕΚΕ), «Η Ελληνική Κοινωνία στο σταυροδρόμι της κρίσης-έξι χρόνια μετά»

ΠΑΡΑΤΗΜΑΤΑ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών/νερού;

1. Έχετε ακούσει τη φράση/έννοια/ όρους κοινά αγαθά;
2. Θεωρείτε ότι αυτά πρέπει να κοστολογούνται (να έχουν τιμή);
3. Τι είναι για σας το νερό;
4. Ενημερώστε για θέματα εξελίξεις γύρω από το νερό;
5. Ανησυχείτε, ή θεωρείτε ότι η χώρα ή ακόμα πιο συγκεκριμένα η περιοχή σας δεν την επηρεάζει κάτι τέτοιο;
6. Έχετε μπει ποτέ στην διαδικασία να δείτε πόσο κυβικά καταναλώνετε;
Και γιατί;

Για ποιους λόγους αντιδρούν;

7. Νιώθετε μέχρι τώρα ικανοποιημένος από παροχή υπηρεσιών του συγκεκριμένου φορέα; Ναι η όχι και γιατί;
8. Έχει τύχει ποτέ να αντιμετωπίσετε κάποια προβλήματα-δυσκολίες σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο που να σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της υπηρεσία σε θέματα διαχείρισης (νερού);
9. Όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι θεωρείτε υψηλό το κόστος νερού στην περιοχή σας;
10. Πως θα χαρακτηρίζατε τα κριτήρια ένταξης (αν δεν τα ξέρει του τα αναφέρω) καταναλωτών στο κοινωνικό τιμολόγιο;
11. Έχετε μπει στην διαδικασία να αναζήτησε την τιμολόγηση νερού ή τις μεθόδους κοστολόγησης σε άλλες περιοχές εντός και εκτός χώρας;
12. Θεωρείτε ότι διαφορά προβλήματα που έχουν προκύψει κατά καιρούς όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του νερού από δημοσιές υπηρεσίες είναι ή θα πρέπει να είναι λόγοι ιδιωτικοποίησης τους;
13. Ο λόγος της αντίδρασης αφορά εδραιωμένες πολιτικού - ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή αμφισβήτηση ικανοποιητικού αποτελέσματος από την ιδιωτικοποίηση, ή ενδεχομένως και τα δύο;.

Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης (γενικότερα);

14. Θεωρείτε ότι θα υπάρξει βελτίωση των υπηρεσιών με την είσοδο ξένων επενδυτών στην υπηρεσία;
15. Θεωρείτε ότι μέσω των συγκεκριμένων επενδύσεων θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας;
16. Ανησυχείτε για το μέλλον των σημερινών εργαζομένων;
17. Πιστεύετε ότι θα υπάρξουν αυξήσεις στα τιμολόγια; Θεωρείτε ότι θα υπάρξουν αλλαγές στην βαθμολόγηση των κριτηρίων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (κοινωνικά τιμολόγια);
18. Θεωρείτε ότι ορθώς κάποιες υπηρεσίες ιδιωτικοποιούνται στις μέρες μας. Ναι ή όχι και γιατί;

Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα;

19. Έχετε νιώσει το ίδιο ευαισθητοποιημένος και με άλλα ζητήματα ή είναι η πρώτη φορά που παίρνετε μέρος σε κάτι τέτοιο;
20. Τι ήταν αυτό που σας ώθησε σε αυτή την ενέργεια;
Κοίταξε να δεις όσο μεγαλώνει κάποιος ωριμάζει βρέθηκα απέναντι σε μια πραγματικότητα που λέει ότι πρέπει να είμαστε ενεργοί πολίτες.
21. Τι θέλετε να πετύχετε μέσα από αυτή τη δράση (στόχοι, αριθμός μελών, τρόπος λειτουργίας, διάρκεια δράσης-ζωής)... πιστεύετε ότι θα δικαιωθείτε;
22. Ποια είναι η στάση των γύρω σας για τη συμμετοχή σας σε αυτό;
23. Θεωρείτε ότι οι δράσεις σας έχουν ανταπόκριση από την κοινωνία; Ναι ή όχι και γιατί;
24. Μπήκατε στην διαδικασία να δείτε αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό

Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;

25. Πιστεύεται ότι ευθύνη για αυτή την κατάσταση έχουν και η ίδιες οι
26. Θεωρείτε ότι είναι και μια πολιτική επιλογή η παραπάνω ενέργεια ή αποκλείστηκε εφαρμογή των μέτρων που έρχονται από έξω;
27. Κατά τη γνώμη σας αυτές οι πρακτικές (ιδιωτικοποιήσεων) είναι μέθοδοι

**μια συγκεκριμένης πολιτικής ιδεολογίας/ ενός συγκεκριμένου πολιτικού
προσανατολισμού; Ναι ή όχι και γιατί;**

**28. Θεωρείτε ότι πρέπει να πάρει ξεκάθαρη θέση και η τοπική αυτοδιοίκηση
ή κυβέρνηση;**

**29. Πιστεύεται ότι θα μπορούσε να υπάρξει κάποιους είδους άλλη λύση
μελλοντικά ...τι πιστεύετε ότι μπορεί να συμβεί εναλλακτικά;**

Θέλετε να προσθέσετε κάτι ακόμη.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ #1

Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών/νερού;

30. Έχετε ακούσει τη φράση/έννοια/ όρους κοινά αγαθά;

Ναι βεβαίως την έχω ακούσει γίνεται πολύ κουβέντα τώρα τελευταία για τα κοινά. Υπάρχει και μια θεωρία των κοινών που κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος, με την έννοια ότι γύρω μας υπάρχουν τα κοινά αγαθά τα οποία όμως δεν είναι καθόλου κοινά. Με την έννοια ότι δεν έχουμε τον πρώτο λόγο οι χρήστες των κοινών αγαθών. Στο νερό που πίνουμε δεν έχουμε λόγο εμείς ως απλοί πολίτες ,το ελέγχει μια υπηρεσία ή και μια απλή ιδιωτική επιχείρηση. Για να είναι κάτι κοινό όπως μια πλατεία για παράδειγμα θα πρέπει να λειτουργεί από τους απλούς ανθρώπους. Να ελέγχεται από αυτούς οι οποίοι βάζουν και τους κανόνες της λειτουργίας του κοινού αυτού αγαθού και μάλιστα με μια οργάνωση της κοινωνίας που είναι οριζόντια χωρίς αρχηγούς κλπ. Το δημόσιο αγαθό είναι μια παρεξηγημένη έννοια γιατί όταν λες δημόσιο σημαίνει ότι είναι δικό μας, του κόσμου όμως δημόσιο είναι και κάτι που είναι δημοτικό ή κρατικό. Και δεν είναι καθόλου το ίδιο ή διαχείριση ενός κοινού αγαθού αν ανήκει στον κόσμο μέσα από ένα συνεταιρισμό απλών ανθρώπων ή αν ανήκει στο Δήμο ή στο κράτος. Είναι τελείως διαφορετικά πράγματα.

31. Θεωρείτε ότι αυτά πρέπει να κοστολογούνται (να έχουν τιμή);

Και βεβαίως όχι. Κανένα κοινό αγαθό δεν πρέπει να έχει τιμή. Το νερό είναι κάτι που δεν έχει τιμή το διαθέτει η φύση για υπάρχει ο άνθρωπος ή χλωρίδα και η πανίδα. Εκεί που συνήθως καλούμαστε να πληρώσουμε είναι τα ανταποδοτικά τέλη, δηλαδή αυτός που διαχειρίζεται το νερό δεν χρεώνει το ίδιο το νερό αλλά τα δίκτυα, τις εγκαταστάσεις και τους υπαλλήλους.

32. Τι είναι για σας το νερό;

Το νερό είναι ξεκαθαρισμένο ότι είναι πηγή ζωής. Και εμείς εδώ στα χωριά του Πηλίου και γενικά στην περιφέρεια, δηλαδή έξω από τα αστικά κέντρα ο κόσμος αυτό το λέει και το εννοεί. Γιατί για μας εδώ στις Αγιάτες είμαστε συνηθισμένοι στο να βλέπουμε το νερό να τρέχει σε στα αυλάκια να το ακούμε να ρέει, για ποτίσουμε. Μας εξασφαλίζει και το 70% της ύπαρξης μας γιατί ο άνθρωπος αποτελείται περίπου από 70% από νερό άρα είμαστε νερό

αλλά ταυτόχρονα είναι το απαραίτητο κοινό αγαθό με το οποίο πορευόμαστε. Μπορούμε να καλλιεργήσουμε, να εργαστούμε.

33. Ενημερώστε για θέματα εξελίξεις γύρω από το νερό;

Εγώ προσωπικά έχω υπάρξει μέλος μαζί με αρκετά άτομα από το Βόλο σε μια οικολογική κίνηση η οποία έσβησε το 1997. Ήταν από το 1985. Εκεί γνώρισα πολλά πράγματα έζησα πολλά πράγματα και υπάρχει πάντα και η ευαισθησία. Τότε άρχισε να φαίνεται η ανάγκη να ζητήσαμε για το περιβάλλον τώρα όμως είναι παραπάνω από ανάγκη. Και έτσι ήμουν ψυχολογικά έτοιμος να ασχοληθώ. Και επίσης από το 2010 που άρχισε να δημιουργείται η Κίνηση Πολιτών Βόλου για το νερό ένα από τα βασικά πράγματα που κάναμε ήταν να απευθυνθούμε στα υπόλοιπα κινήματα του νερού τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Και επειδή με το διαδίκτυο έχουμε μια πάρα πολύ καλή σχέση μπορούμε να ανταλλάσουμε πληροφορίες ανά πάσα στιγμή. Έχουν έρθει άνθρωποι από την Βραζιλία από την Ουρουγουάη από την Ινδία, από την Μαδαγασκάρη, από τον Ισημερινό, από τις ΗΠΑ, από τη Βολιβία άτομα που δώσανε ένα μεγάλο αγώνα στην Κόστα Μπαμπά. Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο της ιστορίας του νερού. Όπως από την Νότια Ντακότα ήρθε ένας από αυτούς τους αγωνιστές ένας Ινδιάνος οποίος εξωτερικός νέος. Όπως και με το κίνημα του νερού στην Ιρλανδία πάρα πολύ μεγάλο κίνημα.

34. Ανησυχείτε, ή θεωρείτε ότι η χώρα ή ακόμα πιο συγκεκριμένα η περιοχή σας δεν την επηρεάζει κάτι τέτοιο;

Δεν το βάζουμε κάτω ζούμε σε αρμονία με τη φύση το σπίτι που ζω παίρνει ενέργεια από το ήλιο αποκλείστηκα και μόνο με φωτοβολταϊκά συστήματα

35. Έχετε μπει ποτέ στην διαδικασία να δείτε πόσο κυβικά καταναλώνετε; Και γιατί;

Αυτή η ενασχόληση δηλαδή το πως μπορούμε να καταναλώνουν λιγότερο νερό να κάνουμε εξοικονόμηση νερού είναι η κύρια ενασχόληση μας άλλωστε δεν θα μπορούσε να υπάρχει κίνημα χωρίς να μιλάει για αυτό. Μας ενδιαφέρει και στην άρδευση η εξοικονόμηση νερού αλλά και στην ύδρευση. Οικονομικοί λόγοι δεν υπάρχουν με την έννοια ότι μέχρι να μπούμε στον Καλλικράτη και να δημιουργηθεί αυτή η φασαρία, ας την μπούμε έτσι όπου

αναπλέκει ο Δήμος και άρχισε να ορίζει τα νερά μέχρι το 2011 τα χωριά όλα αρδεύαμε το νερό μέσα από κανάλια απευθείας. Τα οποία εμείς τα είχαμε κατασκευάσει και οι παλαιότερες γενιές. Κάποιες εκδορές τις αποκατάστησαν οι κοινότητες.

Πώς ερμηνεύουν τους λόγους αντίδραση τους ;

36. Νιώθετε μέχρι τώρα ικανοποιημένος από παροχή υπηρεσιών του συγκεκριμένου φορέα; Ναι η όχι και γιατί;

Καθόλου αποτελεσματική για αυτό και υπάρχει και η Κίνηση Πολιτών γιατί από την πρώτη στιγμή αυτό που ενδιέφερε τη ΔΕΥΑΜΒ και τις δύο δημοτικές αρχές το κύριο μέλημα τους ήταν να βάλουν χέρι στις πηγές μας και να τις εκμεταλλευτούν και να τις ιδιωτικοποιήσουν. Είμαστε σε κρίση, από τα μνημόνια υπάρχει αυτή η εντολή, οι άνθρωποι που διοικούν το θέλουν και προσπαθούν μόνο που δεν μπορούν να το κάνουν γιατί υπάρχει μια αντίσταση από τα χωριά και από ένα κομμάτι της πόλης

Αλλά δεν μπορούμε να είμαστε ευχαριστημένοι από τη στιγμή που ενώ πίναμε νερό πολύ καλής ποιότητας από την πηγή μας αυτοί κάποια στιγμή ήρθαν και βάλανε στην δεξαμενή του χωριού μας ένα χλώριώτη προληπτικά στις περισσότερες περιπτώσεις. Εμείς ποτέ δεν είχαμε πρόβλημα με την ποιότητα του νερού και αυτή η χημική επεξεργασία που βάζουν χλώριο και πλέον ενώ πίναμε νερό πηγαίο τώρα τρέχει στις βρύσες μας νερό χλωριωμένο. Πηγαίνουμε κάτω στην πλατεία όπου υπάρχει η κεντρική βρύση και παίρνει νερό κατευθείαν από την πηγή αυτή δεν έχει χλώριο και έτσι πορευόμαστε. Πέραν του χλωρίου, που έχει εξοργίσει τον κόσμο και ήταν η αιτία που δημιούργησε την Κίνηση στις αρχές του Ιανουαρίου του 2012, από το Γενάρη του 2013 ΔΣ αποφάσισε η υπηρεσία να πάρει και την άρδευση. Να την πάρει από το δήμο και τις κοινότητες. Την πήραν χωρίς καμία διαβούλευση με τα χωριά και την μετέφεραν στην ΔΕΥΑΜΒ. Σε επιχείρηση η οποία δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα με την ύδρευση και την αποχέτευση. Εμείς είμαστε σίγουροι και έτσι φάνηκε με τον καιρό δηλαδή θέλουν να την πλασάρουν σε έναν ιδιώτη να εκμεταλλεύεται την άρδευση για 40 και 50 χρόνια. Για αυτούς τους λόγους όχι μόνο δεν είμαστε ευχαριστημένοι αλλά είμαστε πολλοί αναστατωμένοι

37. Έχει τύχει ποτέ να αντιμετωπίσετε κάποια προβλήματα-δυσκολίες σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο που να σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της υπηρεσία σε θέματα διαχείρισης (νερού);

Σε ότι αφορά το πόσιμο νερό παίρνουμε από μια πηγή που είναι ένα χιλιόμετρο έξω από το χωριό πληρώνουμε αποκλειστικά και μόνο τις ζημιές που κάνουμε. Και όχι όπως τώρα που θέλουν να μας βάλουν τις χρεώσεις σαν να ήταν συννοικίες. Εμείς πληρώνουμε μια φορά το χρόνο και μάλιστα ήταν 50 και πήγε 70. Ομως ο δήμος αποφάσισε να χειριστεί τα χωριά όπως στην πόλη του Βόλου κάτι είναι πολύ άδικο να μας βάλουν δηλαδή να πληρώνουμε 4 φορές το χρόνο για νερό και βέβαια αυξάνοντας κατά πολύ την τιμή του και αυτό γιατί αφού εντάχθηκαν καλούμαστε επιμεριστούμε τα τεράστια έξοδα που έχει μια Δημοτική επιχείρηση κάτι που δεν είναι λογικό και έχουμε αρνηθεί να το κάνουμε. Και εξακολούθησε πάρα τις αποφάσεις να πληρώνουμε μια φορά το χρόνο. Εμείς δεν έχουμε υδρόμετρα μας καλεί να βάλουμε και δεν βάζουμε σε κάποιους μάλιστα έχουν στείλει και πρόστιμα ύψους 300 ευρώ το οποίο αυξάνεται κάθε χρόνο. Αλλά κανείς δεν πάει να βάλει υδρομετρα και η άποψη μας είναι ότι δεν θέλουμε να βάλουμε γιατί απλούστατα προέχουν άλλες ανάγκες που πρέπει να καλύψει η ΔΕΥΑΜΒ να καθαρίσει τις δεξαμενές πράγμα που το κάνει σπάνια, αποκατάσταση και συντήρηση δικτύων. Πολλές φορές επιδιορθώνουμε εμείς οι ίδιοι τα δίκτυα μας. Τους λέμε για να πληρώσουμε αυτά που ζητάτε πρέπει να κάνετε αλλά πράγματα που προηγούνται. Δεν μας τα ζητάνε όμως

38. Όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι θεωρείτε υψηλό το κόστος νερού στην περιοχή σας;

Καταρχήν έχουμε βαρύς χειμώνες συνήθως σε αυτές τις περιπτώσεις παγώνουν τα νερά και για να μην παγώσουν πρέπει να έχουμε ανοιχτές τις βρύσες μέρα νύχτα. Όταν έχεις 2 με 3 βρύσες να τρέχουν σε κάθε σπίτι αν βάλεις υδρομετρο θα μέτρα και αυτό. Δεν μπορούμε να κάνουμε αλλιώς γιατί θα σπάσουν τα δίκτυα δεν μπορούμε να χρεωνόμαστε ότι γράφει το υδρομετρο. Κάνανε μια έκπτωση αλλά δεν μας καλύπτει. Τα σπίτια που είναι μόνο κατοικίες και στα χωριά ειδικότερα με μελέτες που έχουν γίνει από το δήμο Κομοτηνής και Αλεξανδρούπολης έχουν βρει ότι η κατανάλωση του

νερού είναι 5φορες μεγαλύτερη από ότι σε ένα διαμέρισμα σε αστικό κέντρο. Και αυτό γιατί εδώ το κάθε σπίτι έχει τον μπαξέ του, τα ζώα του τα οποία δεν μπορεί να μην τα έχει αλλιώς χάνεται η έννοια του χωριού. Οπότε όπως καταλαβαίνεις οι χρεώσεις είναι πολύ μεγάλες. Βρισκόμαστε εδώ στα χωριά όχι τυχαία ζούμε σε ένα μέρος με καθαρό αέρα, νερό αλλά οι δουλειές μας είναι κυρίως στο Βόλο τα πολιτιστικά στο Βόλο, τα φροντιστήρια στο Βόλο, τα νοσοκομεία στο Βόλο. Η ζωή μας είναι ήδη επιβαρυνμένη πάρα πολύ σε σχέση με ένα αστικό κέντρο. Το πληρώνουμε αυτό οπότε δεν είναι σωστό να μας επιβαρύνουν με τα τιμολόγια τη στιγμή που μέχρι τώρα ότι κάναμε μια φορά το χρόνο και 72 καλύπταμε τις τοπικές μας ανάγκες για το τι χρειάζεται.

39. Πως θα χαρακτηρίζατε τα κριτήρια ένταξης (αν δεν τα ξέρει του τα αναφέρω) καταναλωτών στο κοινωνικό τιμολόγιο;

Όσο αναφορά τα κοινωνικά τιμολόγια υπάρχουν ιδιαιτερότητες στα χωριά όπως σου είπα.

40. Έχετε μπει στην διαδικασία να αναζήτησε την τιμολόγηση νερού ή τις μεθόδους κοστολόγησης σε άλλες περιοχές εντός και εκτός χώρας;

Όχι αυτό δεν το έχουμε κάνει ιδιαίτερα σε ξένες χώρες. Στην Αμερική βέβαια επειδή παρακολουθούμε κάποια παράξενα πράγματα που συμβαίνουν με το νερό όπως στο Φλιγκ του Michigan από κει ψάχναμε και βρήκαμε ότι ένας Αμερικανός πληρώνει 500 δολάρια το μήνα για νερό είναι αλλού είδους όμως εκεί οι χρήσεις και το οικονομικό status δεν μπορούμε να το συγκρίνουμε. Εδώ στην Ελλάδα υπάρχει η φήμη ότι η ΔΕΥΑΜΒ είναι η ακριβότερη στην Ελλάδα χωρίς όμως να το έχουμε αποδείξει.

41. Θεωρείτε ότι διαφορά προβλήματα που έχουν προκύψει κατά καιρούς όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του νερού από δημοσιές υπηρεσίες είναι ή θα πρέπει να είναι λόγοι ιδιωτικοποίησης τους;

Βεβαίως και είναι όπως και η μετακίνηση της άρδευσης. Αλλά ειδικά με την χλωρίωση μέσα από τη βιβλιογραφία που το χω ψάξει όταν σε μια περιοχή ιδιωτικοποιήσουν τα νερά το πρώτο πράγμα είναι ότι υποβαθμίζει η ποιότητα εντέχνως ή το αφήνουν να είναι επικίνδυνο. Έτσι ο κόσμος να στραφεί προς τα εμποιασμένα και έτσι να εγκαταλείψει τη σχέση με τις πηγές. Στο χωριό μας δίπλα στις πηγές γίνονταν γιορτές πανηγύρια και όταν σου που ότι το νερό

είναι βρώμικο χαλαρώνει η σχέση με τις πηγές, η αντίσταση γενικότερα

42. Ο λόγος της αντίδρασης αφορά εδραιωμένες πολιτικού - ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή αμφισβήτηση ικανοποιητικού αποτελέσματος από την ιδιωτικοποίηση, ή ενδεχομένως και τα δύο;.

Απάντησε παραπάνω.

Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης (γενικότερα);

43. Θεωρείτε ότι θα υπάρξει βελτίωση των υπηρεσιών με την είσοδο ξένων επενδυτών στην υπηρεσία;

Κοίταξε υπάρχει ένα ιστορικό το οποίο είναι πολύ ισχυρό αποδεικτικό στοιχείο το τι συμβαίνει με τις ιδιωτικό ποιήσεις στον πλανήτη. Χωρίς καμία αμφιβολία όπου οι δήμοι ιδιωτικοποίησαν το νερό πρώτον αυξήθηκαν πάρα πολύ οι τιμές, δεύτερον εγκαταλείφτηκε η συστηματική συντήρηση με αποτέλεσμα να υποβαθμίζει η ποιότητα του νερού. Αυτά τα δύο πράγματα ανάγκασαν για παράδειγμα το Παρίσι να πάρει τα νερά πίσω από την Suez που τα διαχειριζόταν. Το Μόναχο πάντα τα είχε και μάλιστα πίνει νερό χωρίς χλώριο κατευθείαν από τις Άλπεις. Το Βερολίνο πλήρωσε ρήτορες 640 εκ ευρώ για να απαλλαγθεί ο δήμος από την παρουσία του ιδιώτη επενδυτή και υπάρχουν και άλλες πολλές περιπτώσεις όπου όσοι επιχείρησαν να δώσουν τα νερά βρήκαν τον μπελά τους και αποφάσισαν να τα πάρουν πίσω. Το ίδιο έγινε και στο Μπουένος Άιρες.

44. Θεωρείτε ότι μέσω των συγκεκριμένων επενδύσεων θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας;

Όχι, υπάρχουν ήδη θέσεις εργασίας. Εκείνο που συμβαίνει είναι ότι θέλουν να κάνουν περικοπές για να αυξήσουν ήδη τα κέρδη τους. Κάνουν περικοπές στην ποιότητα των υλικών που χρησιμοποιούν, στο προσωπικό. Δεν μπορεί να υπάρχει μια εταιρεία αν τα έξοδα της είναι περισσότερα από τα κέρδη της. Αυτοί φροντίζουν οι τιμές να είναι ψηλά, το κόστος χαμηλό και το προσωπικό μόνο λίγα άτομα που θα ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένες ανάγκες

45. Ανησυχείτε για το μέλλον των σημερινών εργαζομένων;

Αυτό είναι δεδομένο. Στις ΗΠΑ όπου είναι η κοιτίδα του καπιταλισμού και τις εκμετάλλευσης των αγαθών οι επιχειρήσεις νερού είναι κατά 87% δημοτικές δεν εμπιστεύονται ακόμη και οι Αμερικανοί τον ιδιώτη να διαχειρίζεται τα νερά. Και τα οποία προβλήματα έχουν σε μερικές περιοχές όπως στο Michigan τα προβλήματα που είχε ο κόσμος εκεί είχε να κάνει με συμβούλους μέσα στις δημοτικές επιχειρήσεις από ιδιωτικές εταιρίες που επιστρατεύτηκαν για εξοικονομήσουν χρήματα. Και το πέτυχαν υποβαθμίζοντας την ποιότητα του νερού.

Βεβαίως ανησυχούν μέχρι πριν από 3 χρόνια δεν ήταν ευαισθητοποιημένοι καθόλου. Λέγεται και έτσι είναι ότι ήταν καλά αμειβόμενοι από τις προηγούμενες δημοτικές αρχές ακόμη και προ Καλή κράτη για αυτό και δεν ανησυχούσαν όμως με την ανάληψη της δημαρχία από τον Αχιλλέα Μπεο τα πράγματα έχουν αλλάξει και η εταιρεία οδηγείται σε πτώχευση και αυτό γίνεται συστηματικά. Αυτό που λέγεται ότι για να ιδιωτικοποιηθεί μια επιχείρηση πρέπει να ευτελιστεί να υποβαθμιστεί συνειδητά να γίνει αυτό. Αυτό έχει γίνει εδώ πέρα τον Αύγουστο κατέβασε στο Δημοτικό συμβούλιο μια απόφαση να εγκριθεί η εκκαθάριση της ΔΕΥΑΜΒ δηλαδή το κλείσιμο της. Άρα αυτοί δικαίως τα 3 τελευταία χρόνια άρχισαν να ανησυχούν δεν είναι τυχαίο ότι πριν από 3 χρόνια προσπαθήσαμε να έρθουμε σε επαφή μαζί τους να τους πούμε πως και για αυτούς αγωνιζόμαστε δεν μας άκουσαν. Καταλάβανε ότι έχουμε δίκιο και τώρα έχουμε μια στενή επαφή μεταξύ μας

46. Πιστεύετε ότι θα υπάρξουν αυξήσεις στα τιμολόγια; Θεωρείτε ότι θα υπάρξουν αλλαγές στην βαθμονόμηση των κριτηρίων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (κοινωνικά τιμολόγια);

Σίγουρα κάτι θα υπάρξει ως προς το κοινωνικό τιμολόγιο. Η εικόνα που αποκομίζουμε από την ιδιωτική πρωτοβουλία στο νερό είναι αυτή της νότιας Αφρικής όπου παίρνεις νερό με κάρτα. Με μονάδες, άπαξ και τελειώσουν οι μονάδες έχεις τελειώσει και συ και δεν έχει δικαίωμα να τρέξεις αριστερά δεξιά. Τελείωσε η κάρτα τελείωσε και το νερό.

47. Θεωρείτε ότι ορθώς κάποιες υπηρεσίες ιδιωτικοποιούνται στις μέρες μας.

Ναι ή όχι και γιατί;

Δεν μπορεί τα κοινά αγαθά να τα διαχειρίζεται ένας ιδιώτης ο οποίος δεν μπορεί να υπάρχει χωρίς την έννοια του κέρδους. Δεν μπορεί να κερδίζει κάποιος μέσα από την διαχείριση ενός κοινού αγαθού. Σε άλλα αγαθά δεν είμαι απόλυτα κατά της ιδιωτικοποίησης. Σα κίνηση πολιτών δεν έχουμε κάποιο πρόταγμα να φτιάξουμε την κοινωνία συνολικά να την κάνουμε σοσιαλιστική, κουμμουνιστική, η φιλελεύθερη. Είμαστε ένα μόνο θεματικό κίνημα ωστόσο δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τι γίνεται γύρω μας με τις περιπτώσεις των ιδιωτικοποιήσεων γιατί μας αφορά και μας. Για παράδειγμα το χωριό μας απέχει από το Βόλο 10 Χιλ. Έρχεται αρχικά λεωφορείο είχαμε 5 δρομολόγια την μέρα και τώρα είναι 2 και αυτό γιατί οι ιδιώτες που διαχειρίζονται τα λεωφορεία δεν βγάζουν κέρδος από μας άρα κόψανε τα τρία δρομολόγια. Τα παιδιά γυμνασίου δεν μπορούν να κατέβουν σχολείο, να πάνε φροντιστήριο, οι ηλικιωμένοι πρέπει να περνούν όλη τη μέρα τους στην πόλη γιατί έχει ένα δρομολόγιο το πρωί και ένα αργά το μεσημέρι. Το απόγευμα καθόλου. Δύο οικογένειες που τα παιδιά τους πάνε γυμνάσιο αναγκάστηκαν και έφυγαν από το χωριό. Έχουμε πάει 5 φορές να τους πείσουμε να μην το κάνουν αυτό αλλά συνεχίζεται

Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα;

48. Έχετε νιώσει το ίδιο ευαισθητοποιημένος και με άλλα ζητήματα ή είναι η πρώτη φορά που παίρνετε μέρος σε κάτι τέτοιο;

Οικολογική κίνηση Βόλου. Ακολούθησε την τάση της Ευρώπης με τα πράσινα κινήματα. Και σαν άτομο και σαν κίνημα δεν παρακολουθούμε με κομματικές λογικές μας ενδιαφέρει η αυτενέργεια η ενέργεια του πολίτη. Φροντίζουμε να είμαστε κυριολεκτικά πολίτες και όχι μέλη κομμάτων

49. Τι ήταν αυτό που σας ώθησε σε αυτή την ενέργεια;

Κοίταξε να δεις όσο μεγαλώνει κάποιος ωριμάζει βρέθηκα απέναντι σε μια πραγματικότητα που λέει ότι πρέπει να είμαστε ενεργοί πολίτες. Δηλαδή δεν μπορώ να μένω αμέτοχος σε αυτό που συμβαίνει γύρω μου και με αυτή την έννοια αποφάσισα να ενεργοποιηθώ όχι σε ένα κόμμα σε μια τέτοια δομή αυταρχική όπου εκεί χάνεται η αυτενέργεια του πολίτη. Δεν θέλω να μαι

ετερόφωτος οργανισμός θέλω να μαι αυτόφωτός να εκπέμπω το δικό μου και όχι κάτι που έρχεται από πάνω αυτή η ανάγκη με ώθησε στο κίνημα. Είμαστε πολίτες από όλα τα χωριά που αποφασίσαμε να υπερασπίσουμε το ότι πιο βασικό υπάρχει στη ζωή μας. Αυτό από μόνο του αξίζει ως κίνητρο να ασχοληθεί κανείς. Με ενδιαφέρει τα δημόσια αγαθά να ανήκουν στον κόσμο εμείς πρέπει να τα ελέγχουμε τα δημόσια αγαθά. Όπως εδώ στο χωριό αυτό το κάνουμε με την πλατεία μας με το δημοτικό σχολείο που δεν δουλεύει και το έχουμε κάνει πολιτιστικό κέντρο. Όλα αυτά τα χειριζόμαστε εμείς παρόλο που ανήκουν στο Δήμο δεν δίνουμε λόγο σε κανέναν και λέμε ότι όλα είναι δικά μας και δεν μπορεί ο δήμος να μου ζητήσει χρήματα για μια εκδήλωση που θα κάνω στην πλατεία ή να μου εγκρίνει κάποιες εκδηλώσεις. Εμείς είμαστε ένα πολύ ιδιαίτερο χωριό που το έχουμε κατακτήσει αυτό. Δηλαδή κάνουμε πράγματα πέρα από την κινητικότητα για το νερό 15 εκδηλώσεις το χρόνο και όλα αυτά τα κάνουμε με δικά μας μέσα και με ανθρώπους του πολιτισμού και της τέχνης που έρχονται εθελοντικά. Η Καρυστιανη, τώρα τελευταία ο Αλκίνοος ο Ιωαννίδης. Από μόνοι μας. Έρχεται πολύς κόσμος από το Βόλο.

50. Τι θέλετε να πετύχετε μέσα από αυτή τη δράση (στόχοι, αριθμός μελών, τρόπος λειτουργίας, διάρκεια δράσης-ζωής)... πιστεύετε ότι θα δικαιωθείτε;

Η κίνηση πολιτών Πήλιο και Βόλου δημιουργήθηκε και από τα 10 χωριά μέσω συνελεύσεων για να αντιμετωπίσουμε αυτή την επίθεση που δεχτήκαμε όταν μπήκαν τα χωριά μας στο Δήμο Βόλου από την ΔΕΥΑΜΒ. Η κίνηση έφερε κοντά όλα τα χωριά για πρώτη φορά. Η απόδραση αφορά το χωριό και έχει να κάνει με μια ανοιχτή ομάδα πολιτιστικών δρομέων. Όλοι συμμετέχουν στο κίνημα για το νερό. Τα μέλη είναι μέσα από τις συνελεύσεις. Οι κάτοικοι των χωριών είναι και μέλη είμαστε περίπου 5000. Δημιουργήθηκε το 2012

51. Ποια είναι η στάση των γύρω σας για τη συμμετοχή σας σε αυτό;

Τα παιδιά μου είναι ενεργά μέλη. Μάλιστα το επόμενο διάστημα ο γιος ο μικρός θα συναντηθεί με την Αντιδήμαρχο της Βιέννης που είναι Ελληνίδα για συζητήσουν για το θέμα νερού και θα έρθει να μας μιλήσει. Είναι από το κόμμα των οικολόγων

52. Θεωρείτε ότι οι δράσεις σας έχουν ανταπόκριση από την κοινωνία; Ναι ή όχι και γιατί;

53. Μπήκατε στην διαδικασία να δείτε αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό;

Παρακολουθώ τα πάντα όπως σου είπα. Βόρεια Νότια Αμερική, παρακολουθώ τα πάντα.

Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;

54. Πιστεύεται ότι ευθύνη για αυτή την κατάσταση έχουν και η ίδιας οι υπηρεσίες, διοίκηση και εργαζόμενοι;

Αυτό είναι ένα από τα καίρια ζητήματα καταρχήν επειδή το πρόβλημα του νερού είναι πάρα πολύ έντονο στο Βόλο και οφείλετε στο ότι ο Βόλος ποτέ δεν φρόντισε για τα δίκτυα του και φθάνουν οι απώλειες από 40-60% όλο το νερό που παίρνουν από τις πηγές του Πηλίου χάνεται μέσα από αυτές τις διαρροές και αναγκάζεται να αντλούν νερό δίπλα από τη θάλασσα. Από το υπέδαφος είναι υφάλμυρο το νερό που ανεβαίνει πάνω με τις αντλίες και είναι και βρώμικο με αποτέλεσμα όταν αναμιγνύεται με το νερό των πηγών να δημιουργεί ένα μίγμα που δεν πίνεται με αποτέλεσμα οι Βολιώτες να καταναλώνουν 250 τόνους, δηλαδή 250.000 λίτρα νερό εμφιαλωμένο καθημερινά. Λοιπόν τι γίνεται τώρα οι δήμαρχοι πάντα λέγανε.,, αντί να φτιάχνουν το δίκτυο κάτω στο Βόλο ότι χρειαζόμαστε νερά και άλλα και άλλα και άλλα από το Πήλιο και ότι οι κάτοικοι των χωριών δεν μας αφήνουν να τα φέρουμε αυτοί οι βάρβαροι ας πούμε θεωρούν δικό τους το νερό. Έντεχνα θέλουν να δημιουργήσουν ένα διχασμό, καλλιεργήθηκε ως ένα σημείο έχει πιάσει αλλά όχι και τόσο και αυτό γιατί υπάρχουν δεσμοί ανάμεσα στον ορεινό όγκο και στο Βόλο ούτως ή άλλως πολλοί κάτοικοι είναι από δω και ξέρουν ότι τα νερά φθάνουν ελεύθερα κάτω αλλά δεν μπορεί ο δήμος Βόλου να τα πάρει όλα να τα πάει που αφού όσα νερά και να κουβαλήσει χάνονται μέσω του κακού δικτύου. Αυτοί όμως καλλιεργούν την αντιπαλότητα ώστε να μας κρατούν απέναντι τα χωριά με την πόλη.. Ε αυτό το έχουν πετύχει ως ένα βαθμό να δημιουργήσουν αυτό το κοινωνικό δίπολο αλλά όχι όμως στο βαθμό που θα θέλανε. Ήδη υπάρχει αρκετός κόσμος που στις εκδηλώσεις που κάνουμε κάτω στο Βόλο ανταποκρίνεται αρκετοί.

55. Θεωρείτε ότι είναι και μια πολιτική επιλογή η παραπάνω ενέργεια ή

αποκλείστηκα εφαρμογή των μέτρων που έρχονται από έξω;

Εεε όχι για τους εργαζόμενους δεν έχουμε στοιχεία ότι υποβαθμίζουν τα νερά ή τα δίκτυα. Αυτό γίνεται συστηματικά.. Αυτό πιστεύουμε ειδικά από το 2010 και μετά η οποία διοίκηση της ΔΕΥΑΜΒ είναι η δημοτική αρχή. Η ο δήμαρχος πρόεδρος ή ένας αντιδήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι. Οι ΔΕυα να ξέρεις είναι μονομετοχικές εταιρίες ιδιωτικού δικαίου. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου τον οποίο η διοίκηση ο βασικός μέτοχος είναι ο δήμος. Άρα οι διοικήσεις είναι αυτές που δίνουν το ελεύθερο ή μάλλον φρακάρουν, βάζουν εμπόδια ή δεν χρηματοδοτούν σωστά ή δεν κάνουν εκείνες τις κινήσεις που πρέπει για να προστατεύουν το νερό. Αλλά όμως όπως αποδεικνύεται ο νους του είναι να υποβαθμίζουν όσο το δυνατόν περισσότερο για να πουλήσουν να βάλουν τον ιδιώτη μέσα. Να σου πω και κάτι που πρέπει είναι πως πάντα υποστήριζαν ότι δεν πάνε για ιδιωτικοποίηση από την αρχή από το 2011 από τον πρώτο Καλικρατικό δήμαρχο έλεγαν ότι εμείς δεν έχουμε δίκιο όταν λέγαμε ότι πάνε όμως ο πρώτος δήμαρχος ιδιωτικοποίησε ένα κομμάτι της ΔΕΥΑΜΒ, γιατί ιδιωτικοποίηση γίνεται κομμάτι κομμάτι αυτό της καταγραφής των υδρομετρητών και της έκδοσης των τιμολογίων. Είναι ένας σοβαρός παράγοντας μέσα στο χώρο της ΔΕΥΑΜΒ ο οποίος ιδιωτικοποιήθηκε από την προηγούμενη δημοτική αρχή και πάσχει νοσεί βαριά. Αυτό το κομμάτι της ΔΕΥΑΜΒ. Πρώτον και δεύτερον και πολύ σημαντικό τον Γενάρη του 2017 πριν περίπου 2 χρόνια η διοίκηση της ΔΕΥΑΜΒ επί Αχιλλέα Μπεου δήμαρχο ανακοίνωσε ότι σκοπεύει να ιδιωτικοποιήσει το βιολογικό καθαρισμό της πόλη. Ήταν η πρώτη φορά που μιλήσαμε πλέον για ιδιωτικοποίηση κάτι το οποίο κινητοποιήσεις πολύ κόσμο δημιουργήθηκε μια συμμαχία για το νερό. Ήταν μια πρωτοβουλία της Κίνησης Πολιτών Βόλου Πηλίου καλέσαμε συλλόγους και κόμματα και οποίους ενδιαφέρονται να δημιουργηθεί ένα κίνημα ευρύτερο για να αντιμετωπίσει η πρώτη ιδιωτικοποίηση και δημιουργηθεί η συμμαχία του Βόλου για το νερό. Και οι κινητοποιήσεις που κάναμε μέσα σε 2.3 μήνες απότρεψαν την ιδιωτικοποίηση αυτή. Ωστόσο όμως ο δήμαρχος επιμένει να εκκαθαρίσει την ΔΕΥΑΜΒ.

56. Κατά τη γνώμη σας αυτές οι πρακτικές (ιδιωτικοποιήσεων) είναι μέθοδοι μια συγκεκριμένης πολιτικής ιδεολογίας/ ενός συγκεκριμένου πολιτικού

προσανατολισμού; Ναι ή όχι και γιατί;

Βεβαίως είναι πολιτική επιλογή. Σαφώς είμαστε απέναντι οι άλλοι θεωρούν ότι πρέπει να τα ιδιωτικοποιήσουν πρέπει να τα δώσουμε γιατί δεν μπορούμε να τα δουλέψουμε. Η ΔΕΥΑΜΒ που χρωστά πολλά λεφτά δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα θα πρέπει να την κλείσουμε να πάρουμε τους ανθρώπους να τους φέρουμε στο Δήμο να εντάξουμε δηλαδή ότι απομείνει στο Δήμο αλλά επειδή στο Δήμο μέσα δεν θα έχουν υπολογιστές επειδή θα τους έχουνε εκκαθαρίσει θα τους έχουνε δώσει εκεί που χρωστάνε θα αναγκαστεί ο δήμος να πει δεν μπορούμε να τα βγάλουμε πέρα εδώ έχουμε ξυπόλητους ανθρώπους, ξυπόλητη υπηρεσία άρα τι κάνουμε το δίνουμε. Θα το δώσουμε για 30 χρόνια για 50 χρόνια σε μια ιδιωτική εταιρία

57. Θεωρείτε ότι πρέπει να πάρει ξεκάθαρη θέση και η τοπική αυτοδιοίκηση ή κυβέρνηση;

Εμείς θεωρούμε ότι έπρεπε ήδη να το έχει κάνει αλλά επειδή είναι καθαρά πολιτικό ζήτημα και επειδή οι κυβερνήσεις όλες των τελευταίων χρόνων σπρώχνουν τις ιδιωτικοποιήσεις.. Δεν είμαστε αισιόδοξοι εμείς ας πούμε θεωρούμε αν θέλανε να φροντίσουν για την προστασία του νερού θα έπρεπε να το έχουν κάνει ήδη και επίσης είναι σημαντικό όταν ήρθαν εδώ δύο Γάλλοι πρόεδροι ο τελευταίος που ήταν ο Μακρόν πέρσι επειδή οι μεγαλύτερες εταιρίες ιδιωτικές νερού είναι οι suez, veolia κλπ αυτός το είπε ξεκάθαρα στις συνεντεύξεις ότι θα πρέπει να συνεργαστούμε στον τομέα της διαχείρισης των νερών και δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι ο δήμαρχος του Βόλου παρότι είχε πρόβλημα με τη δικαιοσύνη. Είναι ένας άνθρωπος της νύχτας και του ποδοσφαίρου είχε με το κοριό πόλις προβλήματα είχε καθορηθεί για δύο χρόνια δεν είχε δικαίωμα να είναι δήμαρχος μέχρι να γίνει η δική παρόλο αυτά όμως οι Γάλλοι τον καλούσαν κάτω να συζητά για θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Θέματα κοινού ενδιαφέροντος είναι το νερό, δεν υπάρχει τίποτα άλλο. Άρα λοιπόν και η κυβέρνηση και ο ξένος παράγοντας θέλουν την ιδιωτικοποίηση του νερού

58. Πιστεύεται ότι θα μπορούσε να υπάρξει κάποιους είδους άλλη λύση μελλοντικά ...τι πιστεύετε ότι μπορεί να συμβεί εναλλακτικά;

Ναι ναι εμείς πιστεύουμε και ειδικά στην περίπτωση του νερού θα πρέπει επιτέλους να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες που θα επιτρέψουν στον κόσμο που ήδη δουλεύει εκεί να κάνει τη δουλειά και με την ενισχύσει περισσότερων ατόμων ειδικευμένος με νέους εργαζόμενους να αναλάβουμε να δώσουν ένα χαρακτήρα δημόσιο, δημοτικό πραγματικά όχι όπως λειτουργεί σήμερα και με επιλογή των διοικήσεων αυτών πρέπει δηλαδή να ανακτήσει το δημοτικό και κοινωνικό της χαρακτήρα η υπηρεσία. Αυτό όμως για να γίνει πρέπει να συμμετέχει και ο κόσμος στη διοίκηση δεν μπορεί να συμμετέχει μόνο η δημοτική αρχή. Δηλαδή τώρα εκεί μέσα είναι η διοίκηση που ορίζεται από τον εκάστοτε πρόεδρο. 9 Αχιλλέας ο Μπεος διόρισε ας πούμε από τα 9 η 8 είναι δικές του επιλογές και ένας αντιπροσωπεύει όλη την αντιπολίτευση. Δεν υπάρχει ο κοινωνικός παράγοντας ή ο επιστημονικός παράγοντας. Στο ΔΣ της ΔΕΥΑΜΒ υπήρχε το ΤΕΕ το οποίο το έδωσε ο Μπεος. Και βέβαια η απόφαση αυτή κρίθηκε παράνομη πριν ένα μήνα νομίζω παρόλα αυτά εξακολουθεί να μην την καλεί. Δηλαδή ένας επισήμως επιστημονικό φορέας δεν έχει λόγο. Εμείς λέμε όχι μόνο οι επιστημονικοί φορείς αλλά πρέπει να είναι ένα συμβούλιο διευρυμένο και να συμμετέχουν και εκπροσωποι από τα χωριά από την περιφέρεια από παντού από τα κινήματα έτσι ώστε να αποκατασταθεί ο δημοτικός χαρακτήρας εφόσον γίνει αυτό. Εμείς εδώ στα χωριά κάνουμε τη δουλειά μόνοι μας δεν δεχόμαστε ότι η ΔΕΥΑΜΒ μας έχει πάρει την άρδευση είμαστε παράνομοι μεν αλλά το κάνουμε. Αυτό είναι το κίνημα καθαρίζουμε εμείς την πηγή μας φτιάχνουμε έργα για μην μολύνεται το νερό μας και ο κόσμος δίνει λεφτά από την τσέπη του ασχολούμαστε άνθρωποι εδώ απ το χωριό. Στο λέω αυτό γιατί αυτή η δυναμική υπάρχει και θα μπορούσαμε και σαν κοινότητες να βοηθήσουμε με την ΔΕΥΑΜΒ στο έργο της ενεργά ώστε να αποκατασταθεί ο δημοτικός της χαρακτήρας. Αυτή είναι και η πρόταση μας. Και μια άλλη πρόταση που είχαμε κάνει το 2013 οι συνελεύσεις των χωριών να δημιουργηθούν στο Βόλο δημόσιες βρύσες. Δεν υπάρχουν στο Βόλο κάποτε υπήρχαν τώρα έχουν καταργηθεί. Είχαμε κάνει μια πρόταση να δημιουργηθούν δυο συστήματα δημοσίων βρυσών κατά μήκος των δύο χειμάρρων που διασχίζουν την πόλη. Είπαμε να δημιουργηθούν σταθμοί με δημόσιες βρύσες που είναι εύκολο να γίνει είναι επιφάνεια τα νερά δεν χρειάζεται να σκάψουν και λοιπά ώστε με

νερό κατευθείαν από τις πηγές απόλυτα ελεγχόμενο να πηγαίνει ο κόσμος να προμηθεύεται πόσιμο νερό αντί να τρέχει στα σούπερ μάρκετ. Στα οποία αναγκάζεται να πληρώνει νερό που δεν ξέρει αν είναι της προκοπής. Καλά εντάξει είναι γνωστό ότι είναι αμφίβολης ποιότητας τα εμφιαλωμένα νερά. Και κυρίως αν εξοικονομεί σου ν ε εμφιαλωμένο δηλαδή δεν πάμε εκεί αλλά στις δημόσιες βρύσες θα γλιτώσει ο ΧΥΤΑ μας υπολογίζουμε γύρω στα 100 εκ πλαστικά μπουκάλια. Που σημαίνει θα κάνουμε πολύ μεγάλη και καλή δουλειά στο θέμα της ανακύκλωσης. Αυτή την πρόταση μας που είναι εύκολη να γίνει δίνει την ευχέρεια στο κόσμο αντί να έρχεται στα χωριά μας και να γεμίζει νερό.. Αν έρθεις στο χωριό μου θα δεις πολλές φορές να περιμένουν με άπειρα μπουκάλια να γεμίσουν νερό. Αυτός ο κόσμος αν δοθεί ευκαιρία να πηγαίνει να μιλάει με τι συμπολίτη του να είναι δημόσιοι χώροι και λεφτά δεν ξοδεύει και ανακυκλώνει.

Θέλετε να προσθέσετε κάτι ακόμη.....

Αυτός ο αγώνας όπως είναι και άλλοι αγώνες αυτός στην Χαλκιδική, στην εκτροπή του Αχελώου όλα αυτά τα κινήματα που είμαστε τα πιο ζωντανά κινήματα αντιμετωπίζουμε τεράστια προβλήματα υπάρχουν διώξεις έχουμε φάει ξύλο στο οποίο είμαστε έχουμε ήδη 4δικες ξεπεράσει και έχουνε άλλες 9. Δεν είναι εύκολο.. Από την πλευρά του Δήμου είναι οι διώξεις όταν διεκδικούμε να είμαστε παρόντες σε ένα δημοτικό συμβούλιο με 300 ανθρώπους μέσα στην αίθουσα και στους διαδρόμους εκεί υπάρχει μια εξαθλίωση των ανθρώπων γιατί δεν τους δίνει το δικαίωμα και μάλιστα ο τωρινός δήμαρχος μας βρίζει κιόλας. Αυτό εξαγριώνει τον κόσμο βγαίνουμε έξω από τα όρια μας και στην διεκδίκηση του δικού μας απέναντι μας έχουμε τα ματ τους δικαστές τις μηνύσεις πέφτουνε βροχή οι μηνύσεις δεν είναι απλό πράγμα να αντιστέκεσαι σήμερα σε τέτοια πράγματα

Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών/νερού;

1. Έχετε ακούσει τη φράση/έννοια/ όρους κοινά αγαθά;

Ναι. Είναι κάποια πράγματα τα χρειαζόμαστε για την επιβίωση το νερό. Το αγαθό έχει την έννοια του ότι μπορείς να το πουλήσεις και να το αγοράσεις. Δηλαδή δεν είναι ο αέρας που το χρειαζόμαστε είναι κάτι που μπαίνει στην αγορά αλλά από την άλλη δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο κέρδους.

2. Θεωρείτε ότι αυτά πρέπει να κοστολογούνται (να έχουν τιμή);

Αυτό είναι μια μεγάλη συζήτηση υπό την έννοια αν μιλήσουμε για το νερό απ την μια δεν μπορείς να το χρησιμοποιήσεις ανεξέλικτα αν χρησιμοποιείς πολύ θα το έχεις φθηνό αλλά απ την άλλη δεν μπορείς να μπεις στην διαδικασία του κέρδους πιο πολύ. Δηλαδή πρέπει να πληρώνεις τόσο ώστε να μπεις στην διαδικασία να το διαφυλάξει πιο πολύ να το εξοικονομεί αλλά όχι να αποτελεί διαδικασία κέρδους. Αλλά ούτε και πάρε νερό όσο θες που δεν έχει να κάνει τόσο με την κατανάλωση στο σπίτι όσο στην άρδευση ως γεωπόνος που είμαι που εκεί μπαίνουν διαφορά υπάρχει νερό από συλλογικά δίκτυα υπάρχει νερό από γεωτρήσεις ιδιωτικές που εκεί όταν είναι πολύ ο άλλος έχει κάνει μια γεώτρηση και νομίζει πως μπορεί να κάνει ότι θέλει. Λέμε κοινά αγαθά σκεφτόμαστε νερό ύδρευσης πάντα. Είναι αυτό που πίνουμε είναι αυτό που έχουμε μέσα στα σπίτια μας αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό του νερού στην Ελλάδα τουλάχιστον φεύγει στην γεωργία.

3. Τι είναι για σας το νερό;

Για μένα και λόγω των σπουδών μου είναι αγάπη

4. Ενημερώστε για θέματα εξελίξεις γύρω από το νερό;

Ενημερώνομαι στο παρελθόν περισσότερο τώρα όσο προλαβαίνω ναι, μέσω δουλειάς σε πολύ μεγάλο βαθμό ειδικά για το αρδευτικό νερό έχω συνεχή επαφή νομοθεσία κλπ. Όσον αφορά το νερό ύδρευσης μέσω διαδικτύου αλλά και μέσω της συμμετοχής μου στο κίνημα του νερού είχα στενή επαφή και Ενημερώνομαι για τα πάντα.

5. Ανησυχείτε, ή θεωρείτε ότι η χώρα ή ακόμα πιο συγκεκριμένα η περιοχή σας δεν την επηρεάζει κάτι τέτοιο;

Όσον αφορά αν θα έχουμε νερό να πιούμε δεν ανησυχώ έτσι όπως είναι το κλίμα εδώ με λίγη εξοικονόμηση δεν νομίζω ότι θα υπάρξει πρόβλημα. Από την άλλη ξηρασία πιο πολύ όσον αφορά το να έχεις νερό για τις καλλιέργειες. Το πόσιμο επειδή αποτελεί προτεραιότητα βρίσκονται λύσεις. Δεν είμαστε σε κατάσταση όπου είναι άλλες χώρες στην Αφρική που δεν έχουν νερό να πίνουν. Και στην τελική υπάρχουν και ακριβές λύσεις όπως η αφαλάτωση δεν νομίζω ότι θα μιλούμε χωρίς νερό να πιούμε αλλά πιο πολύ για μένα έχει να κάνει με το περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Μειώνονται οι υπόγειοι υδροφορείς. Βλέπω εδώ λόγω της δουλειάς μου οι γεωτρήσεις φθάνουν σε τεράστια βάθη για να βρουν νερό αλλά αυτός πιο πολύ έχει να κάνει με την λάθος διαχείριση αυτή τη στιγμή.

6. Έχετε μπει ποτέ στην διαδικασία να δείτε πόσο κυβικά καταναλώνετε; Και γιατί;

Όχι. Στο σπίτι όχι δεν το έχω κάνει.

Πώς ερμηνεύουν τους λόγους αντίδραση τους ;

7. Νιώθετε μέχρι τώρα ικανοποιημένος από παροχή υπηρεσιών του συγκεκριμένου φορέα; Ναι ή όχι και γιατί;

Στην Θεσσαλονίκη ναι, εδώ στον Πολύγυρο όχι το διαχειρίζεται ο δήμος και με το προσωπικό το λίγο που έχει, και δεν είναι εξειδικευμένο. Δηλαδή εγώ ήρθα στην επαρχία και είπα θα πω νερό πιο καθαρό γιατί υπάρχουν και πηγές πιο κοντά με καθαρό νερό αλλά δεν ισχύει. Έχει θέμα ποιότητας γιατί έρχεται από υπόγεια νερά από δω ενώ στην Θεσσαλονίκη ήταν κυρίως επιφανειακά. Έχουν κάποιες αστοχίες εδώ στις γεωτρήσεις του μπαίνει λάσπη μέσα προσπαθούν να το διορθώσουν έχουν κάτι τέτοια θέματα. Όχι μικροβιολογική απλά μόλις βρέξει μπαίνει νερό λάσπης.

8. Έχει τύχει ποτέ να αντιμετωπίσετε κάποια προβλήματα-δυσκολίες σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο που να σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας σε θέματα διαχείρισης (νερού);

Όχι το μεγάλο πρόβλημα δεν το έζησα το μεγάλο πρόβλημα του Ιουνίου που έμεινε η πόλη χωρίς νερό για μια εβδομάδα. Είχα αντιμετώπιση μόνο με την παγωνιά που είχαν σπάσει οι σωλήνες αλλά καμία σχέση δεν έχει να κάνει αυτό με αυτόν που φέρνει το νερό. Πριν 2 χρόνια ήταν αυτό

9. Όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι θεωρείτε υψηλό το κόστος νερού στην περιοχή σας;

Όχι ειδικά αν πάμε να το δούμε σε σχέση με ΔΕΗ δηλαδή αν πάμε να το δούμε σε σχέση με τους λογαριασμούς που πληρώνουμε στην ΔΕΗ καμιά σχέση. Φθηνό πολύ φθηνό κιόλας. Γι αυτό κιόλας ξοδεύουμε χωρίς να το σκεφτούμε. Το νερό δεν το πολύ σκεφτόμαστε.

10. Πως θα χαρακτηρίζατε τα κριτήρια ένταξης (αν δεν τα ξέρει του τα αναφέρω) καταναλωτών στο κοινωνικό τιμολόγιο;

Όσο αναφορά τα κοινωνικά τιμολόγια υπάρχουν ιδιαιτερότητες στα χωριά όπως σου είπα.

11. Έχετε μπει στην διαδικασία να αναζήτησε την τιμολόγηση νερού ή τις μεθόδους κοστολόγησης σε άλλες περιοχές εντός και εκτός χώρας;

Όχι απλά αυτά που έχω ακούσει και διαβάσει σχετικά με τις ιδιωτικοποιήσεις σε αλλαγές χώρες είναι ότι ανέβαιναν τα κόστη κάποιοι αδυνατούσαν να ανταποκριθούν αλλά συγκεκριμένα να δω τιμές ανά κυβικό όχι δεν το έχω ψάξει

12. Θεωρείτε ότι διαφορά προβλήματα που έχουν προκύψει κατά καιρούς όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του νερού από δημοσιές υπηρεσίες είναι ή θα πρέπει να είναι λόγοι ιδιωτικοποίησης τους;

Εε όχι, τα δίκτυα ούτως ή άλλως πρέπει να αντικαθιστανται. Το θέμα του νερού και αυτό κάθε περιοχή είναι διαφορετική άλλη η κατάσταση στο Πολύγυρο άλλη στην Μυτιλήνη φαντάζομαι άλλη στην Θεσσαλονίκη. Αυτό πιο πολύ για μένα έχει να κάνει με τις επενδύσεις όσον αφορά την κατάσταση των δικτύων δηλαδή πόσα χρήματα υπάρχουν. Η Ευαθ είναι μεγάλη εταιρεία έχει κέρδη μπορεί να το διαχειριστεί ένας μικρός Δήμος είναι πολύ πιο δύσκολο γιατί όσο πιο κοντά στην εξουσία είσαι δηλαδή αν έχεις το δήμαρχο από πάνω θα τα δώσει τα λεφτά εδώ εκεί. Εκεί που υπάρχουν οι ΔΕΥΑ είναι κάπως καλύτερα είναι πιο αυτόνομες. Δηλαδή υπάρχουν ΔΕΥΑ που πετάνε. Νομίζω στους Δήμους όταν είναι απευθείας η διαχείριση είναι πρόβλημα για μένα. Αλλά αυτό δεν αποτελεί λόγο ιδιωτικοποίησης γιατί στην ιδιωτικοποίηση έχει στόχο το κέρδος. Οπότε εκεί βλέπεις να έχει το μεγαλύτερο κέρδος με το μικρότερο δυνατό κόστος. Σχετικά με την Ευαθ το

πρόβλημα του Ιουνίου είναι και λογικό. Η Ευαθ έχει συρρικνωθεί και έχει αναγκαστεί πολλά έργα να τα δίνει σε εργολαβίες. Πρέπει να έχεις καλή στελέχωση, ειδικευμένο προσωπικό και επενδύσεις για τα δίκτυα σου.

13. Ο λόγος της αντίδρασης αφορά εδραιωμένες πολιτικού - ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή αμφισβήτηση ικανοποιητικού αποτελέσματος από την ιδιωτικοποίηση, ή ενδεχομένως και τα δύο;

Για μένα προσωπικά έχει να κάνει και νε το επιστημονικό background. Είναι κάτι που πραγματικά το αγαπάω ότι έχει να κάνει με την διαχείριση του νερού. Δεν έχει να κάνει με το ιδεολογικό ότι πρέπει να αντιδράσω. Δεν θα συμμετείχα να στο πω έτσι για ένα άλλο κοινό αγαθό. Με την ίδια ένταση. Νομίζω και επιστημονικά μπορώ να το υποστηρίξω άμα χρειαστεί είναι μέσα στα νερά μου. Και πραγματικά πιστεύω ότι η διαχείριση του νερού πρέπει να μην γίνεται με σκοπό το κέρδος, 100% και για αυτό δεν μπορώ να μην συμμετέχω.

Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης (γενικότερα);

14. Θεωρείτε ότι θα υπάρξει βελτίωση των υπηρεσιών με την είσοδο ξένων επενδυτών στην υπηρεσία;

Όχι δεν νομίζω γιατί ουσιαστικά και η εμπειρία από το εξωτερικό όσο έχω διαβάσει και έχω ασχοληθεί και με άτομα που ήρθα από το εξωτερικό προσκεκλημένα του κινήματος. Η εμπειρία δείχνει ότι οι εταιρίες δεν επένδυσαν στα δίκτυα γιατί κοιτάνε να έχουν κέρδος. Οι εταιρίες παίρνουν το νερό και το πουλάνε. Δεν ξεχνάμε για Αθήνα Θεσσαλονίκη μεγάλα μεγέθη σε σχέση με ένα μικρό Δήμο. Οι υποδομές είναι του δημοσίου και αυτοί παίρνουν το νερό από τα διωλιστήρια και το πουλάνε. Είναι καθαρά θέμα κέρδους δεν το κάνει κανείς για την ψυχή της μάνας του. Πιστεύω απλά να γίνονται επενδύσεις εκεί που πρέπει το νερό ποιοτικά τουλάχιστον στην Θεσσαλονίκη είναι καλό, έρχεται από καθαρές πηγές. Αν φτιάξουν τα δίκτυα δηλαδή αν γίνουν επενδύσεις εκεί νομίζω ότι θα είναι μια χαρά.

15. Θεωρείτε ότι μέσω των συγκεκριμένων επενδύσεων θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας;

Ναι αυτό όμως να γίνει στα πεδία μια διαχείρισης. Δεν έχω καταλήξει αν θα πρέπει να είναι δημόσια, ιδιωτική ή συνδυασμός και των δύο. Αλλά σίγουρα όχι με σκοπό το κέρδος. Ότι λεφτά κερδίζονται να δίνονται εκεί δηλαδή να μην τα παίρνει κάποιος και τα βάζει στην τσέπη.

16. Ανησυχείτε για το μέλλον των σημερινών εργαζομένων;

Εεε νομίζω ότι ναι γιατί δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι είναι σε κάποιες εταιρίες που η συγκεκριμένη είναι στο χρηματιστήριο. Φυσικά ναι.

17. Πιστεύετε ότι θα υπάρξουν αυξήσεις στα τιμολόγια; Θεωρείτε ότι θα υπάρξουν αλλαγές στην βαθμονόμηση των κριτηρίων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (κοινωνικά τιμολόγια);

Βασικά δεν θα τους συμφέρει. Τώρα πάλι σκέφτομαι εταιρίες κινητής ή εταιρίες τύπου ΔΕΗ οι οποίες κάνουν προσφορές αλλά στο νερό δεν μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο θα είναι ένα δεν μπορεί να υπάρχουν πολλοί πάροχοι νερού σε μια πόλη. Δεν γίνεται εκ των πραγμάτων οπότε δεν έχει λόγο να το κάνει εκτός αν αυτό επιβληθεί από το κράτος. Ότι πρέπει έτσι να τιμολογίου με, να βάλει κάποιους κανόνες αλλά γενικώς οι κυβερνήσεις υποκύπτουν στα συμφέροντα τα οικονομικά. Δεν διασφαλίζει κάτι ότι θα τηρηθεί αυτό.

18. Θεωρείτε ότι ορθώς κάποιες υπηρεσίες ιδιωτικοποιούνται στις μέρες μας.

Ναι ή όχι και γιατί;

Σε κάποιες έχει δείξει ορθώς δηλαδή δεν με πειράζει που το τηλέφωνο δεν είναι στο δημόσιο. Καλύτερα είναι. Αλλά η τηλεφωνία δεν είναι κοινό αγαθό. Χωρίς τηλεφωνώ ζεις. Από κει και πέρα δημιουργείται ένας ανταγωνισμός Και στις συγκοινωνίες θα βοηθούσε πιστεύω αν υπήρχαν και άλλοι πάροχοι.

Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα;

19. Έχετε νιώσει το ίδιο ευαισθητοποιημένος και με άλλα ζητήματα ή είναι η πρώτη φορά που παίρνετε μέρος σε κάτι τέτοιο;

Δεν είμαι το ίδιο ένθερμη στο να τρέξω για αλλά ζητήματα. Και έτρεξα πολύ για το νερό. Αλλά στα περιβάλλοντα είμαι πολύ ευαισθητοποιημένη. Ήμουν μέλος εδώ και πολλά χρόνια σε οικολογικές συλλογικότητες της Θεσσαλονίκης. Πάνω από 15 χρόνια

20. Τι ήταν αυτό που σας ώθησε σε αυτή την ενέργεια;

Στο ΣΟΣτε ήταν οι συγκυρίες δεν δούλευα εκτός πόλης επειδή η δουλειά μου ήταν στο κέντρο της Θεσσαλονίκης μπορούσα να πάω σε συνελεύσεις να τρέξω από εδώ από εκεί. Είχε πάρα πολύ τρέξιμο για 1.5 μήνα. Αν ήμουν εκτός πόλης νοητά θα το υποστήριζα αλλά μέχρι εκεί. Από κει και πέρα είμαι πολύ υπέρ σε αυτό που είχε γίνει και αντίθετη με την ιδιωτικοποίηση.

21. Τι θέλετε να πετύχετε μέσα από αυτή τη δράση (στόχοι, αριθμός μελών, τρόπος λειτουργίας, διάρκεια δράσης-ζωής)... πιστεύετε ότι θα δικαιωθείτε;

Αν πούμε ότι ένας από τους βασικούς στόχους ήταν το δημοψήφισμα του 2014 το Μάιο περίπου ένα νησί χρόνο πριν είχε αρχίσει η κινητοποίηση στην οποία συμμετείχα ενεργά μπορώ να πω. Και κορυφώθηκε το τελευταίο μισό χρόνο πάρα πολύ έντονο καθημερινή ενασχόληση ακόμα και όταν γύρναγα σπίτι παρακολουθούν την σελίδα στο Facebook το blog έκανα πολύ δουλειά μέσω υπολογιστή και σε όλες τις συνελεύσεις και τρέχαμε, αναλάμβανε εκδηλώσεις. Ήμουν στο σκληρό πυρήνα στα δέκα άτομα που αναλάμβαναν τα περισσότερα. Είχα αρκετά το επικοινωνιακό. Στις συνελεύσεις ήμασταν καμία 30 άτομα. Βέβαια στο τέλος είχε μαζευτεί πολύ κόσμος. Όταν έφτασε να γίνει το δημοψήφισμα είχε πάρα πολύ κόσμο.

22. Ποια είναι η στάση των γύρω σας για τη συμμετοχή σας σε αυτό;

Θετικοί, πολλοί ήρθαν και βοήθησαν και στο δημοψήφισμα συγγενείς φίλοι κλπ.

23. Θεωρείτε ότι οι δράσεις σας έχουν ανταπόκριση από την κοινωνία; Ναι ή όχι και γιατί;

Αυτό που βλέπω γενικά είναι ότι ο κόσμος δεν συμμετέχει σε κάτι μακροχρόνια δηλαδή το να έρχεσαι στις συνελεύσεις σε περίοδο ηρεμίας δεν το κάνεις γιατί έχει χίλια δυο τρεχάματα. Και αυτό δεν το έχω δει μόνο με το νερό το έχω δει και μέσα από την ενασχόληση σου τα 15 τελευταία χρόνια. Αλλά όταν κάτι τρέχει και το προβάλλεις συνέχεια τότε ο κόσμος συσπειρώνεται. Και όταν έχεις και από πίσω αυτό που έχει συμβεί.. Νομίζω έχει μείνει στο μυαλό του ανθρώπου έγινε αυτό τότε που σε ένα βαθμό βοήθησε στο να σταματήσει. Πάντα χρειάζονται κάποιοι λίγοι που θα τρέχουνε και μαζί θα ξεσηκώνουν και τους υπόλοιπους. Παντού γίνεται αυτό.

24. Μπήκατε στην διαδικασία να δείτε αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό;

Από κοντά όχι, μόνο από ανθρώπους που τους είχε καλέσει το soste και μας ενημέρωσαν για την δράση τους. Είχαμε πολύ κοντά ένα κύριο από το αντίστοιχο κίνημα της Γερμανίας στο Βερολίνο. Και είναι και μεγάλοι άνθρωποι διαφορετικής νοοτροπίας και μεθόδων από εμάς και από κει μάθαμε κάποια πράγματα για το τι κάνανε τι προσπαθούσαν πως παρακινούσαν τον κόσμο κλπ.

Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;

25. Πιστεύεται ότι ευθύνη για αυτή την κατάσταση έχουν και η ίδιας οι υπηρεσίες, διοίκηση και εργαζόμενοι;

Αυτό δεν το έχω σκεφτεί αυτό.. Δεν ξέρω.. Όχι. Τα αίτια είναι τα οικονομικά. Ότι τα οικονομικά συμφέροντα που επηρεάζουν τις κυβερνήσεις από όπου και αν προέρχονται προσπαθούμε να βγάλουν κέρδος από όπου μπορούνε. Και το νερό είναι σίγουρο κέρδος έχεις έτοιμο νερό το πουλάς βγάζεις κέρδος. Από κει και πέρα είναι αυτή η νοοτροπία που περνά στον κόσμο πολύ και έχει να κάνει με τους υπαλλήλους που τους θεωρούν δημόσιους υπαλλήλους. Και ότι αν ήταν να σας διώξουν θα ήταν καλύτερα. Αλλά αυτό είναι γνωστό παραμύθι που κυκλοφορεί στην Ελλάδα. Δηλαδή με ανθρώπους που δεν ήταν ευαισθητοποιημένοι δεν ήξεραν τα αποτελέσματα της ιδιωτικοποίησης παγκοσμίως άμα σου μίλησαν θα έλεγαν να ιδιωτικοποιηθεί βρε παιδί μου να ησυχάσουμε. Μόνο αν τους εξηγούσες τι σημαίνει αυτό μπορεί να σκεφτήκαν

26. Θεωρείτε ότι είναι και μια πολιτική επιλογή η παραπάνω ενέργεια ή αποκλείστηκε εφαρμογή των μέτρων που έρχονται από έξω;

Εγώ νομίζω πιέσεις οικονομικών συμφερόντων. Δηλαδή αν δούμε ποιοι ήταν οι υποψήφιοι. Υπήρχαν οι γνωστές εταιρίες που είναι παντού.

27. Κατά τη γνώμη σας αυτές οι πρακτικές (ιδιωτικοποιήσεων) είναι μέθοδοι μια συγκεκριμένης πολιτικής ιδεολογίας/ ενός συγκεκριμένου πολιτικού προσανατολισμού; Ναι ή όχι και γιατί;

Όσο πιο δεξιό είναι ένα κόμμα το πιο έντονο είναι στην πολιτική του ατζέντα.

Στα πιο αριστερά κρατιέται. Προσπαθεί. Αλλά οι ιδιωτικοποιήσεις στο πολιτικό τομέα είναι σημαία για κάποιους

28. Θεωρείτε ότι πρέπει να πάρει ξεκάθαρη θέση και η τοπική αυτοδιοίκηση ή κυβέρνηση;

Ο Δήμος μας βοήθησε πολύ μας παραχώρησε χώρο στο δημαρχείο να ε ουμε γραφείο. Καταρχήν όσο και να τρέχαμε εμείς τα κινήματα για το δημοψήφισμα η βοήθεια του Δήμου ήταν σημαντική. Καταρχήν έγινε την ίδια μέρα με τις δημοτικές εκλογές και ουσιαστικά μας παρείχαν εκλογικούς καταλόγους και κάλπες έξω από τα σχολεία. Το τελευταίο διάστημα ότι γίνονταν γινόταν σε συνεργασία με την ένωση των δήμων Θεσσαλονίκης. Γιατί είχαν πάρει ξεκάθαρη θέση κατά της ιδιωτικοποίηση σε εκείνο που διαφωνούσα ε ήταν στο μετά. Στο πως πρέπει να είναι η διαχείριση. Εκεί ένα ζήτημα και λογικό μέσα σε ένα κίνημα δεν έχουν όλοι τις ίδιες απόψεις. Και κάποιοι ήταν πολύ κατά.

29. Πιστεύεται ότι θα μπορούσε να υπάρξει κάποιους είδους άλλη λύση μελλοντικά ...τι πιστεύετε ότι μπορεί να συμβεί εναλλακτικά;

Δεν έχω την απάντηση. Το έχω σκεφτεί πολύ αλλά δεν είμαι σίγουρη ποια είναι η καλύτερη λύση. Υπάρχουν διάφορα μοντέλα το θέμα είναι τι θα λειτουργήσει. Κάτι που ακούγεται πολύ και έχει να κάνει με την κοινωνική διαχείριση ας πούμε, συνεταιρισμούς, εγώ το φοβάμαι λίγο. Γιατί δεν έχουμε μάθει να λειτουργούμε έτσι στην Ελλάδα και δεν ξέρω πως θα λειτουργήσει σαν διοίκηση σαν διαχείριση. Θα μπορούσα να το δω αυτό σε ένα μικρό μέρος να λειτουργεί σε μεγέθη όμως όπως είναι η Θεσσαλονίκη το φοβάμαι. Προτιμώ κάποιους που έχουν εξειδίκευση που γνωρίζουν από αυτό. Δεν ξέρω το έχω σκεφτεί πολλές φορές δεν είμαι σίγουρη ποιο είναι το καλύτερο μοντέλο

Θέλετε να προσθέσετε κάτι ακόμη.....

Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών/νερού;

1. Έχετε ακούσει τη φράση/έννοια/ όρους κοινά αγαθά;

Ναι. Κοινά αγαθά για μένα είναι και υλικά και άυλα. Δηλαδή υλικά ας πούμε το νερό και άυλα μπορεί να είναι η πνευματική κληρονομιά. Πράγματα τα οποία ανήκουν σε όλους και οφείλουμε να τα διατηρούμε ανοιχτά για όλο τον κόσμο έτσι και αλλιώς. Τα κοινά αγαθά μπορεί να είναι ένας δημόσιος χώρος όπως μια πλατεία. Μπορεί να είναι το νερό που πραγματικά δεν ανήκει σε κανέναν αλλά ανήκει στη φύση όλη και σε μας μαζί αφού ανήκουμε στη φύση. Είναι η γνώση μέσω των βιβλίων που θα έπρεπε να είναι ανοιχτά και χωρίς αντίτιμο.

2. Θεωρείτε ότι αυτά πρέπει να κοστολογούνται (να έχουν τιμή);

Θεωρώ ότι δεν πρέπει να κοστολογούνται. Όσον αφορά το νερό μπορεί να κοστολογεί ανταποδοτικά η παροχή. Δηλαδή το νερό αυτό καθ' αυτό δεν πρέπει να κοστολογείται αλλά η υποδομή για να έχει νερό κάθε σπίτι θα μπορούσε να κοστολογείται αλλά μόνο ανταποδοτικά και όχι με κέρδος για κανέναν ούτε για τις Δεσα ο αλλά φυσικά πολύ περισσότερο ούτε για ιδιώτες ούτε για δήμους και τα λοιπά πρέπει να παρέχεται κατά την άποψή μου δωρεάν στον κόσμο. Και αυτή η λογική υπήρχε για πάρα πολλά χρόνια με τις δημόσιες βρύσες ή τις βρύσες στα χωριά. Οι οποίες τρέχουν με πηγαίο νερό χωρίς να έχουν αντίτιμο από κανέναν

3. Τι είναι για σας το νερό;

Για μένα είναι πηγή ζωής. Είναι το μεγαλύτερο κομμάτι των ζωντανών οργανισμών. Είναι ένα στοιχείο που χωρίς αυτό δεν θα υπήρχε ζωή.

4. Ενημερώστε για θέματα εξελίξεις γύρω από το νερό;

Ναι, ναι, από το διαδίκτυο αλλά και από ανθρώπους που ασχολούνται όλο και περισσότερο με αυτά τα τελευταία χρόνια που πλέον είναι φίλοι γιατί συμμετέχουμε σε έναν κοινό αγώνα ενάντια στην ιδιωτικοποίηση. Από την τηλεόραση σχεδόν καθόλου, από άρθρα, βιβλία και κυρίως το διαδίκτυο γιατί το θέμα δεν μόνο στην Ελλάδα είναι παγκόσμιο και υπάρχει πολύ εμπειρία πάνω στο ζήτημα.

5. Ανησυχείτε, ή θεωρείτε ότι η χώρα ή ακόμα πιο συγκεκριμένα η περιοχή σας δεν την επηρεάζει κάτι τέτοιο;

Θεωρώ ότι το πρόβλημα είναι παγκόσμιο έτσι και αλλιώς και όλα συνδέονται μεταξύ τους. Θεωρώ αν υπάρχει κάπου ξηρασία σήμερα θα υπάρχει αύριο σε μας. Και νομίζω ότι δεν μπορούμε να το βλέπουμε ξεκομμένα εμείς δηλαδή μπορεί να μην έχουμε πρόβλημα που αρκετές περιοχές έχουν έτσι και αλλιώς με την διαχείριση του νερού έτσι όπως γίνεται αλλά και την κλιματική αλλαγή που δεν μπορούμε να το αγνοούμε πρέπει να το βλέπουμε. Είναι ένα θέμα που θα αγγίξει και το νερό και προχωράει μπορεί να συμβαίνει σήμερα κάπου αλλού αύριο θα είναι σίγουρα σε μας

6. Έχετε μπει ποτέ στην διαδικασία να δείτε πόσο κυβικά καταναλώνετε; Και γιατί;

Η λογική της σχέση μας με τη φύση και τα κοινά αγαθά οφείλει να είναι μη καταναλωτική δεν μπορούμε να καταναλώνουμε απεριόριστα το νερό χωρίς να σκεφτόμαστε που θα ποτίσει τα δέντρα ή που θα δώσει νερό σε κάποια ζώα. Δεν είμαστε οι μοναδικοί άνθρωποι στον πλανήτη ή ούτως ή άλλως σε κάποιο τόπο άρα δεν είμαστε οι μοναδικοί καταναλωτές. Απ την άλλη οφείλουμε να είμαστε αντικαταναλωτικοί σε όλα και στην ενέργεια και στο νερό. Προφανώς και λειτουργώ έτσι είμαι σε ένα χωριό μπορεί να έχω την πηγή στο χωριό που αυτή τη στιγμή ευτυχώς είναι μια χαρά και το νερό ρέει άφθονο αλλά το βλέπω ακόμη και συμβολικά πρέπει να χρησιμοποιήσεις τόσο νερό όσο χρειάζεται. Δηλαδή μπορώ να κάνω ανακύκλωση του νερού μπορώ να κάνω χίλια δυο πράγματα. Το νερό που θα πλύνω τα λαχανικά μου μπορώ να το χρησιμοποιήσω μετά να ποτίσω μια γλάστρα.

Πώς ερμηνεύουν τους λόγους αντίδραση τους ;

7. Νιώθετε μέχρι τώρα ικανοποιημένος από παροχή υπηρεσιών του συγκεκριμένου φορέα; Ναι η όχι και γιατί;

Λοιπόν, όχι καθόλου. Υπάρχουν εδώ δύο θέματα ένα είναι στην πόλη του Βόλου έτσι όπως αυτή τη στιγμή λειτουργεί το δίκτυο έχει μέχρι και 60%απωλειες νερού. Είναι ένα δίκτυο παλαιό που δεν έχει αποκατασταθεί. Χάνεται νερό πάρα πολύ. Και όταν λέω χάνεται δεν εννοώ με τη λογική που ιθύνοντες κάθε φορά λένε το νερό δεν πάει χαμένο ακόμα και αν καταλήξει

στο Παγασητικό βοηθά κάποιους οργανισμούς εκεί μέσα. Ενώ δεν φτάνει στα σπίτια νερό πηγαίο και καλό και από την άλλη σε μας τα χωριά που έχουμε ενταχθεί λόγω του Καλλικράτη στο Δήμο Βόλου η ΔΕΥΑΜΒ έχει αγνοήσει τελείως όχι μόνο τις ανάγκες μας αλλά και την συντήρηση του δικτύου των δεξαμενών τα πάντα. Όλα αυτά γινόταν με πρωτοβουλίες των κοινοτήτων και ο κόσμος είχε άμεση επαφή με το τι συμβαίνει στα χωριά του. Ο κόσμος στα χωριά εξακολουθεί να έχει αυτή την επαφή αλλά η ΔΕΥΑΜΒ δεν ξέρει καν που βρίσκονται οι πηγές οι οποίες έχουν ενταχθεί όλες στην ΔΕΥΑΜΒ λόγω του Καλλικράτη και δεν ασχολείται καθόλου το μόνο που κάνει είναι να χλωριώνει το νερό για να έχει το κεφάλι της ήσυχο σε σχέση με κάποιους κανονισμούς.

Φυσικά και έχει τύχει να έχουμε προβλήματα μετά από έντονες κακοκαιρίες έχουμε μεγάλο διάστημα χωρίς νερό και το έχουμε λύσει οι κάτοικοι του χωριού. Όχι η ΔΕΥΑΜΒ. Ακόμα και όταν αποφανθήκανε στην ΔΕΥΑΜΒ είναι αδύνατο να μας το λύσουν και γιατί δεν επαρκούν ως εργαζόμενοι. Δεν μπορεί μια υπηρεσία που ήταν αποκλειστικά για την πόλη του Βόλου να αποκτήσει ούτε τον κόσμο ούτε την τεχνογνωσία και εξυπηρετήσει χωριά που ήταν τελείως διαφορετικά. Αλλά και επειδή υπάρχει η πολιτική βούληση της ιδιωτικοποίησης. Δηλαδή η παγκόσμια πρακτική αλλά και εδώ συμβαίνει είναι ότι το παρατάω απαξιώνω το νερό ο κόσμος χάνει την επαφή του με το νερό και επομένως απαξιώνει και ο ίδιος τη σχέση του με το νερό. Δηλαδή αν το νερό είναι χλωριωμένο επειδή δεν έχει καθαριστεί η δεξαμενή ο κόσμος στρέφεται στο εμφιαλωμένο και επομένως χάνει τη σχέση με τις πηγές.

8. Έχει τύχει ποτέ να αντιμετωπίσετε κάποια προβλήματα-δυσκολίες σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο που να σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της υπηρεσία σε θέματα διαχείρισης (νερού);

Φυσικά υπήρξαν προβλήματα με την χλωρίωση. Στο δικό μου χωριό αυτό που συμβαίνει είναι ότι χλωριώνεται το νερό. Ένα νερό που εδώ και δέκα χρόνια... εννιά χρόνια το μετράμε μόνοι μας σε διαπιστευμένο εργαστήριο με χρήματα των κατοίκων. Το νερό είναι πεντακάθαρο και όταν δεν είναι καθαρίζουμε εμείς σωλήνες δίκτυα, δεξαμενές και επανέρχεται σε μηδενικά επίπεδα βλαβερών ουσιών. Και η ΔΕΥΑΜΒ δεν έρχεται καθόλου δεν ξέρει καν τι κάνουμε. Απέχει τελείως από αυτή την ιστορία. Δεν την ενδιαφέρει αν φράξει

ένας αγωγός από ρίζες που μπαίνουν μέσα γιατί είναι σε δασώδη περιοχή και σταματήσει να τρέχει νερό. Πρέπει να πάμε εμείς να την καθαρίσουμε. Είμαστε παρατημένοι όχι μόνο επειδή δεν υπάρχει προσωπικό είναι και πολιτική βούληση σε σχέση με την ιδιωτικοποίηση.

9. Όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι θεωρείτε υψηλό το κόστος νερού στην περιοχή σας;

Εδώ στα χωριά όχι. Όσο για το Βόλο με μια έρευνα που έχουμε κάνει νομίζω ότι είναι από τα πιο υψηλά τιμολόγια στην Ελλάδα. Στα χωριά πληρώνουμε 75 το χρόνο προς το παρών για ύδρευση. Αλλά υπάρχουν χωριά που έχει μπει ρολόι μέτρησης με ένα κόστος που έχει βγει με απόφαση της ΔΕΥΑΜΒ που είναι ελάχιστα μικρότερο από την πόλη. Όμως δεν έχουν λάβει υπόψη τους ότι εδώ στα χωριά το νερό παγώνει αρκετές μέρες το χρόνο και οφείλουμε να έχουμε ανοιχτές τις βρύσες για να μην σπάσουν οι σωλήνες. Εκ των πραγμάτων πρέπει να γίνεται μια μεγαλύτερη κατανάλωση λόγω των καιρικών συνθηκών. Αυτό δεν το λαμβάνει υπόψη του κανένας με δίκτυα επιφανειακά που παγώνουν πολύ εύκολα. Όλα αυτά τα χρόνια από τον Καλλικράτη και μετά δεν έχει γίνει τίποτα σε επίπεδο δικτύων. Η άρδευση είναι μια άλλη ιστορία. Στο Πήλιο γίνεται από πηγαίο νερό με τη λογική της κατάκλισης. Με ανοιχτούς υδραυλικές και πάει στα χωράφια. Πριν από 3.5 χρόνια πέρασε ένας κανονισμός άρδευσης εδώ από την ΔΕΥΑΜΒ και το δήμο ο οποίος προέβλεπε να γίνουν πελάτες της ΔΕΥΑΜΒ όλοι οι αγρότες πηγαίνοντας ένα σωρό χαρτιά κατά γράφοντας το καλλιέργειες έχουν, πόσα δέντρα έχουνε τι ζώα έχουνε, πόσα είναι.. Κλπ. Δεν ανταποκρίθηκε κανείς και μάλιστα εδώ και λίγες μέρες το ΣΤΕ που πρόσφυγα ε έκανε παρόν τον κανονισμό άρδευσης Γιατί παράτυπα εγκρίθηκα. Όλες οι δευα είναι είναι υπεύθυνες για την ύδρευση και αποχέτευση. Εμείς πιστεύουμε πως πρέπει ν; είναι στο Δήμο η άρδευση υπάρχει ένα γραφείο που μπορεί να γίνει Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων. Εμείς θεωρούμε ότι η άρδευση δεν μπορεί να είναι κάτι κεντρικό. Κάθε χωριό έχει τις δικές του ανάγκες και μπορεί κάθε χωριό όπως λειτουργεί ως τοπικό συμβούλιο να ε ει και την άρδευση. Αυτά τα χρόνια με την άρδευση που ο κόσμος δεν ανταπικριθηκε δεν πλήρωσε λογαριασμούς δεν έκανε τίποτα από όλα αυτά έκανε αυτό διαχείριση της άρδευσης. Ρύθμισα το πως καθαρίζουν τα αυλάκια το πως ποτιζουμε και έτσι όλο το χωριό όλο το

χρόνο και η συντήρηση και η άρδευση γίνονται από ανθρώπους που ξέρουν πραγματικά τις ανάγκες σε κάθε περιοχή βάζοντας χρήματα οι ίδιοι για όταν χρειάζεται και όσο χρειάζεται. Υπάρχει η εμπειρία των παλαιών και η θέληση των νέων και επίσης σε μας φαίνεται πολύ έντονα το παράλογο η ΔΕΥΑΜΒ από το κέντρο του Βόλου να ελέγχει την άρδευση δεν ξέρω πως με έναν τρόπο που δεν έχει επαφή με την πραγματικότητα των χωριών εμ σε περίπτωση

10. Πως θα χαρακτηρίζατε τα κριτήρια ένταξης (αν δεν τα ξέρει του τα αναφέρω) καταναλωτών στο κοινωνικό τιμολόγιο;

Από τη μια υπάρχει το κοινωνικό τιμολόγιο από την άλλη όμως γίνονται πολύ συχνά διακοπές σε ανθρώπους που δεν έχουν πληρώσει λογαριασμό. Γιατί είναι άλλο το καθεστώς στα χωριά και άλλο στην πόλη. Αυτό που ξέρω είναι ότι όντως το νερό κόβεται σε ανθρώπους τους οποίους τους έχω γνωρίσει κάποιοι είναι και φίλοι οι οποίοι είναι άνεργοι είναι άνθρωποι που δεν ε σουν καθόλου έσοδα οπότε γίνεται ένας διακανονισμό μετά και προσπαθούν να ξαναμπούν

11. Έχετε μπει στην διαδικασία να αναζήτησε την τιμολόγηση νερού ή τις μεθόδους κοστολόγησης σε άλλες περιοχές εντός και εκτός χώρας;

Λοιπόν εγώ δεν το έχω κάνει. Σίγουρα το έχουμε κάνει ως κίνηση πολιτών. Ναι όντως σε μας είναι ακριβότερο αλλά δεν ξέρω λεπτομέρειες

12. Θεωρείτε ότι διαφορά προβλήματα που έχουν προκύψει κατά καιρούς όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του νερού από δημοσιές υπηρεσίες είναι ή θα πρέπει να είναι λόγοι ιδιωτικοποίησης τους;

Η μη αποτελεσματικότητα δεν είναι πραγματικός λόγος για να ιδιωτικοποιήσουν είναι πλαστό όλο αυτό. Δηλαδή οι ίδιοι οι άνθρωποι.. Με τους εργαζομένους τις ΔΕΥΑΜΒ έχουμε αναπτύξει ένα διάλογο ακριβώς επειδή εδώ στην περιοχή υπάρχουν και άλλα θέματα και επιχειρείτο το κλείσιμο της ΔΕΥΑΜΒ η εκκαθάριση γιατί υπάρχει ένα σκηνικό με εταιρίες που είχαν κάνει έργα και θελαν να πληρωθούν ή δεν έκαναν έργα και θελαν να πληρωθούν. Και έπρεπε ο δήμος να πληρώσει ένα μεγάλο ποσό και ο δήμαρχος ζήτησε την εκκαθάριση.

13. Ο λόγος της αντίδρασης αφορά εδραιωμένες πολιτικού - ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή αμφισβήτηση ικανοποιητικού αποτελέσματος

από την ιδιωτικοποίηση, ή ενδεχομένως και τα δύο;

Εμείς πίσω από αυτό βλέπουμε την ιδιωτικοποίηση θεωρούμε ότι ο δήμαρχος Βόλου η πολιτική του επιλογή είναι η ιδιωτικοποίηση της ΔΕΥΑΜΒ για λόγους συμφερόντων οικονομικών και δεν ξέρω γω τι άλλο για αυτό ακριβώς απαξιώνει πράγματα που έχουν να κάνουν με την καθημερινότητα του πολίτη σε σχέση με το νερό την ύδρευση και την άρδευση και όλο αυτό το σκηνικό. Η ιδιωτικοποίηση γίνεται πολλές φορές με έμμεσο τρόπο δεν είναι μόνο ότι πρόκειται μια Δευα και τέλος. Πριν 2 σχεδόν χρόνια ο ίδιος ο πρόεδρος της ΔΕΥΑΜΒ είχε δηλώσει ότι θα μπει ιδιώτης στον βιολογικό που είναι το άλλο κομμάτι της αποχέτευσης. Μαζευτήκαμε διάφορες συλλογικότητες εδώ στην πόλη και το αποτρέψαμε. μάλιστα ο Παγασητικός μια κλειστή θάλασσα και είναι μια κλειστή θάλασσα και είναι πάρα πολύ έντονο το πρόβλημα όταν υπάρχει υπήρχε υποτίθεται τόσο μεγάλο πρόβλημα που έπρεπε να λυθεί και έπρεπε να ιδιωτικοποιηθεί. Ωστόσο αφού αποτράπηκε όλο αυτό γιατί κινήθηκε ο κόσμος μπήκαμε στα δημαρχία στα δημοτικά συμβούλια με διάφορες ενέργειες και ακτιβιστές και με διάλογο όσο μπορούμε με αυτή τη δημοτική αρχή που έχουμε αποτράπηκε και αμέσως μετά οι εργαζόμενοι οι ίδιοι δήλωσαν ότι μπορούν να λυθούν τα θέματα και πραγματικά λύθηκαν αρκετά. Οπότε είναι μια δικαιολογία. Για αυτό δεν προσλαμβάνονται υπάλληλοι ενώ χρειάζεται να προσληφθούν και άλλοι και παρόλο που υπάρχει πρόβλεψη να γίνει όλο αυτό δεν το υλοποιούν γενικά υπάρχει η λογική της απαξίωσης της ίδιας εταιρείας, του νερού της αποχέτευσης και έτσι επιχειρήθηκε από τον δήμαρχο εδώ τον Μπεο στο δημοτικό συμβούλιο ευτυχώς δεν πέρασε όλο αυτό δεν ξέρω τι μέλλει γενέσθαι και τι θα γίνει αργότερα σε σχέση με την εκκαθάριση φαντάζομαι ότι δεν θα προχωρήσει θέλω να πιστεύω ότι δεν θα προχωρήσει αλλά οι έμμεσοι τρόποι της ιδιωτικοποίησης έχουν να κάνουν με κομμάτια της υπηρεσίας που δίνονται σε ιδιώτες με την πρόφαση κατά την εκτίμηση ότι δεν μπορούμε να το κάνουμε και γίνεται αυτό μέσω ΣΔΙΤ και αυτό επιχειρήθηκε εδώ παλιότερα αποτράπηκε και δεν έγινε τώρα οι επιχειρήσεις εδώ στο Βόλο είναι οι λογαριασμοί και κατά μετρητές. Αλλά και σε ιδιώτη αποφάσισε να δώσει ο δήμος το φωτισμό.

Φυσικά και προφανώς και υπάρχει πραγματικός λόγος προφανώς και υπάρχει

έλλειμμα εργαζομένων ή κονδυλίων ή δεν ξέρω γω τι άλλο αλλά πάνω απ όλα είναι πολιτικός σχεδιασμός και δεν είναι τοπικός έχει να κάνει με την κεντρική εξουσία αλλά έχει να κάνει και με το τι συμβαίνει παγκόσμια οι ιδιωτικοποιήσεις που γιναν σε μεγάλες χώρες του εξωτερικού στην Ευρώπη αλλά και στην Νότια Αμερική το έχουμε δει όλο αυτό έχουν να κάνουν με συμφέροντα εταιριών. Φυσικά ξέρουμε σε πολλές πόλεις στο Βερολίνο για παράδειγμα η ύδρευση που είχε περάσει σε ιδιώτες επαναδημοτικοποιήθηκε και μάλιστα πληρώνοντας ο δήμος και μεγάλη ρήτρα γιατί το εσπασαν νωρίτερα. Αλλά έβλεπαν όταν μπήκε ο ιδιώτης στην ιστορία το νερό ακριβήνε μέχρι και 3φορες πάνω αλλά τα δίκτυα έμειναν στο Δήμο. Ο ιδιώτης σου παρέχει ένα νερό και τέλος δεν ασχολείστε με όλα τα άλλα.

Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης (γενικότερα);

14. Θεωρείτε ότι θα υπάρξει βελτίωση των υπηρεσιών με την είσοδο ξένων επενδυτών στην υπηρεσία;

Θα μείνει το ίδιο και χειρότερα και όχι μόνο. Όσον αφορά τα χωριά του Πηλίου οι επενδυτές ή οι ιδιώτες πολύ πιθανό αυτό που θέλουν είναι να πάρουν τα πηγαία νερά του Πηλίου και να τα εμφιαλώνουν και να κερδίζουν από κει. Δηλαδή να μας πουλάνε το ίδιο το νερό μας εμφιαλωμένο. Είναι καθαρά με την καπιταλιστική αγορά με το κέρδος και με το τι γίνεται με τις εταιρίες. Και έτσι ακριβώς όπως έχουν γίνει οι διατλαντικές συμφωνίες δικαιώνοντας οι εταιρίες αν μούνε κάπου δεν θα μπορείς να ε εις λόγο για κάτι που είναι πραγματικά κοινό αγαθό και δίπλα σου.

15. Θεωρείτε ότι μέσω των συγκεκριμένων επενδύσεων θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας;

Όχι δεν το βλέπω καθόλου όλο αυτό. Θεωρώ πως υπάρχουν πάντα στο δημόσιο τομέα υπάρχουν άνθρωποι αξιόλογοι και θα μπορούσαν οι θέσεις να δημιουργηθούν μέσα σε ένα δημοτικό φορέα διαχείρισης νερό. Δεν χρειάζεται να βρεθεί ένας επενδυτής για να το κάνει όλο αυτό.

16. Ανησυχείτε για το μέλλον των σημερινών εργαζομένων;

Οι ήδη υπάρχοντες ναι ανησυχούμε και θα μπορούσε ίσως καλώς ανησυχούν λόγω της ΕΡΓΗΛ και όλου αυτού του σκανδάλου με την ΔΕΥΑΜΒ Δεν είναι σαφές το μέλλον τους. Εμείς πιστεύουμε πως δεν πρέπει ούτε να καθαριστεί η ΔΕΥΑΜΒ ούτε να πει κάποιο επενδυτής ή κάποια εταιρία ή ακόμα η ίδια η ΕΡΓΗΛ να αναλάβει ένα κομμάτι ως αντάλλαγμα των χρωστούμενων της ΔΕΥΑΜΒ. Οπότε εδώ υπάρχει ένας φόβος έτσι και αλλιώς αλλά εντάξει.

17. Πιστεύετε ότι θα υπάρξουν αυξήσεις στα τιμολόγια; Θεωρείτε ότι θα υπάρξουν αλλαγές στην βαθμονόμηση των κριτηρίων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (κοινωνικά τιμολόγια);

Κοιτάζτε να δείτε δεν μπορώ να μπω σε αυτή τη λογική γενικότερα θεωρώ πάντα σε όλες αυτές τις εταιρίες υπάρχει και ένα καλό πρόσωπο υποτίθεται και ένα κοινωνικό πρόσωπο ναι μεν σου παίρνω τα νερά αλλά φροντίζω για κάποιες παροχές σε επίπεδο μιας κοινότητας ή μιας πόλης είτε λέγεται κοινωνικό τιμολόγιο αυτό. Αλλά στην πραγματικότητα σου στερεί κάτι που ανήκει στη φύση στο περιβάλλον και το κάνει δικό της. Δηλαδή για μένα δεν ε ει κανένα νόημα κανένα αντάλλαγμα έτσι και αλλιώς.

18. Θεωρείτε ότι ορθώς κάποιες υπηρεσίες ιδιωτικοποιούνται στις μέρες μας. Ναι ή όχι και γιατί;

Όχι όχι η παγκόσμια πρακτική έχει δείξει σε βάθος χρόνου αυτό σε βάρος των πολιτών. Προφανώς και υπάρχουν ελλείμματα και θα όφειλε ένα κράτος ως διοίκηση να τα δει και να τα λύσει το δημόσιο προφανώς και θέλει να εξυγιανθεί και να δει κάποια πράγματα αλλά δεν είναι λύση για μένα ο ιδιώτης και ένας επενδυτής.

Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα;

19. Έχετε νιώσει το ίδιο ευαισθητοποιημένος και με άλλα ζητήματα ή είναι η πρώτη φορά που παίρνετε μέρος σε κάτι τέτοιο;

Ναι φυσικά δεν είναι τα πράγματα ξεκομμένα δεν μπορείς να ενδιαφέρεσαι μόνο για το νερό και όχι για τον αέρα που αναπνέεις ή τα λαχανικά που τρως η για την γη που πατάς. Δηλαδή δεν μπορώ να δω ξεκομμένα το νερό. Ας πούμε η βιολογική καλλιέργεια για μένα είναι πάρα πολύ σημαντικό γιατί αν

καλλιέργειες βιολογικά δεν επιβαρύνεις ούτε τους υδροφόρου ορίζοντες ούτε το νερό που πίνεις. Όλα συνδέονται τίποτα δεν είναι ένα πράγμα μόνο του μπορεί να πέφτει το βάρος σε ένα αλλά πρέπει να σκεφτόμαστε όλα μαζί. Συμμετέχω στην επιτροπή πολιτών ενάντια στην καύση σκουπιδιών από την αγιαιτ. Στο κίνημα διαφύλαξη ντόπιων πικοιλίων και σπόρων και κάνουμε δράσεις και στο χωριό μας έτσι και αλλιώς

20. Τι ήταν αυτό που σας ώθησε σε αυτή την ενέργεια;

Όταν ξεκίνησε αυτή η ιστορία είδαμε την επίθεση που γίνεται στα χωριά σε σχέση με τα νερά και τις πηγές τους και ότι όλο αυτό είχε απ πίσω την ιδιωτικοποίηση και αυτό εμένα με έκανε να ευαισθητοποιηθώ και να συμμετέχω. Ανησυχία για το τι θα γίνει αύριο.

21. Τι θέλετε να πετύχετε μέσα από αυτή τη δράση (στόχοι, αριθμός μελών, τρόπος λειτουργίας, διάρκεια δράσης-ζωής)... πιστεύετε ότι θα δικαιωθείτε;

Δεν μπορείς να ξέρεις αν θα δικαιωθεί ή όχι πολεμάς πάντα για αυτό που πιστεύεις και ελπίζεις. Μέχρι τώρα υπάρχουν μικρά πράγματα που έχουμε δικαιωθεί, δηλαδή αυτά που λέγαμε τόσο καιρό από το 2011 για την. Ιδιωτικοποίηση τα βρήκαμε μπροστά μας. Δηλαδή όταν λέγαμε κάποιες κινήσεις γίνονται γιατί έχουν στόχο την ιδιωτικοποίηση το είδαμε το πως εδώ κηρύχτηκε το ξεπούλημα της ΔΕΥΑΜΒ ή η απαξίωση των νερών. Ο ιδιώτης που θέλανε να μπει στο βιολογικό αυτό το βλέπαμε μπροστά μας. Κανένας αγώνας δεν μπορεί είναι μακροχρόνιος δηλαδή έχεις πράγματα αιχμές που τις πολεμάς την ώρα που εμφανίζονται προφανώς και θα χάσεις. Η ιδιωτικοποίηση του νερού ή γενικότερα των κοινών αγαθών είναι μεγάλη ιστορία είναι κάτι που αυτή τη στιγμή σε όλο τον κόσμο και το διακύβευα πολύ σπουδαίο δεν μπορώ να ξέρω αν θα δικαιωθούν ή όχι. Αυτό που ήταν πολύ σημαντικό σε μας είναι η αυτό διαχείριση της άρδευσης δηλαδή δεν πιστεύαμε ότι αυτό το πράγμα κάποια στιγμή θα προέκυπτε ήρθε από μόνο του ούτε καν το ονομάζαμε; αυτοδιαχείριση. Ότι αυτό όλο θα μπορούσε να γίνει και ότι απο 3000 αγρότες που είναι να μην έχει εγγραφεί κανένας στον κανονισμό. Και δικαιώθηκα με από το ΣΤΕ. Το τελευταίο διάστημα από το καλοκαίρι και μετά ήταν πολύ σημαντικό να μην γίνει η εκκαθάριση της ΔΕΥΑΜΒ και να μην κλείσει η ΔΕΥΑΜΒ. Δεν πιστεύουμε τον Δήμαρχο με

τίποτα ότι θα το πήγαινε στο Δήμο και δεν ξέρω εγώ τι άλλο. Θα ταν ένα ξεπούλημα θα δινόταν κομμάτια σε ιδιώτες. Αυτό δηλαδή ότι έχει παγώσει είναι πολύ σημαντικό για μας το έχουμε και μπροστά μας γιατί ίσως να μην ε ει τελειώσει ακόμη. Όσον αφορά τα χωριά μας ο επόμενος στόχος είναι να πίνουμε νερό χωρίς χλώριο γιατί το πηγαίο νερό έτσι όπως βγαίνει και είναι καθαρό και το φροντίζουμε και το μετράμε. Στην πλατεία του χωριού μου το νερό έρχεται κατευθείαν από την πηγή και πολύς κόσμος έρχεται από το Βόλο γιατί το νερό του Βόλου δεν πίνεται. Έρχεται παίρνει νερό. Εμείς πάμε και παίρνουμε από και γιατί πολύ απλά δεν μπαίνει χλώριο. Στα σπίτια μας έρχεται από την δεξαμενή με χλώριο. Το ίδιο νερό το πίνουμε εκεί γιατί δεν έχει κάτι βλαβερό και δεν παθαίνουμε τίποτα. Όταν μετράμε το νερό από την πηγή και είναι μηδέν σε βλαβερούς μικρό οργανισμούς. Στο χλωριο στην δεξαμενή έχει βρεθεί ακριβώς επειδή δεν έχει καθαριστεί το δίκτυο

22. Ποια είναι η στάση των γύρω σας για τη συμμετοχή σας σε αυτό;

Ναι ο κόσμος μάλιστα χάρηκε πάρα πολύ γιατί μπήκε σε αυτή την ιστορία και είδε ότι μπορεί να συνυπάρχει, οι κοινότητες μεταξύ τους και να ελέγχει το πως ποτίζει τι κάνει. Το είδε πολύ ζεστά. Δεν είναι τόσο πάω δένω το νερό και ποτίζω. Υπάρχουν κάθε χρόνο μεγάλες ζημιές λόγω του χειμώνα και πρέπει να αποκατασταθούν τα αυλάκια σε μας ας πούμε εδώ πέρα είχαν πέσει βράχια τεράστια και δέντρα στο υδραυλικά που ποτίζουν και μαζευτήκαμε 15 άτομα τουλάχιστον σε ένα χωριό με 80 κάτοικοι και κυρίως μεγάλης ηλικίας μαζευτήκαμε περίπου 30 άτομα. Καθαρίσαμε τα αυλάκια μας. Που εδώ στην περιοχή δεν υπάρχει αγρότης επαγγελματίας βάζουμε τους μπαξέδες μας και τα ποτίζουμε.

23. Θεωρείτε ότι οι δράσεις σας έχουν ανταπόκριση από την κοινωνία; Ναι ή όχι και γιατί;

Απάντησε παραπάνω.

24. Μπήκατε στην διαδικασία να δείτε αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό;

Ναι και είχαμε και ομιλητές από την costababa όταν επιχειρήθηκε η ιδιωτικοί ήδη του νερού και είχαν και έξι νεκρούς το 2000.είμαδτε αρκετά δικτυομενη και με άλλα κινήματα. Σκεφτόμαστε παγκόσμια δρούμε τοπικά

Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των

25. Πιστεύεται ότι ευθύνη για αυτή την κατάσταση έχουν και η ίδιες οι υπηρεσίες, διοίκηση και εργαζόμενοι;

Ναι οι διοικήσεις σίγουρα έχουν ευθύνη οι εργαζόμενοι εν μέρει δεν μπορώ να βάλω τους εργαζόμενους ίδια με την διοίκηση. Το θέμα είναι και ταξικό ο άλλος είναι εργαζόμενος εννοείται ότι ένας εργαζόμενος δεν μπορεί να επιλέξει και να χαράξει πολιτική. Η διοίκηση σίγουρα το κάνει. Εδώ στο Βόλο υπήρχε και ένα κακό προηγούμενη δηλαδή οι εργαζόμενοι ήταν από κομμάτι από την κοινωνία αυτό τελευταία ε ει αρθεί επειδή βρέθηκαν σε δύσκολη θέση με την ΕΡΓΗΛ ήρθανε κοντά μας συζητήσαμε βρήκαμε τρόπους να κινηθούμε σε κοινούς ή πολύ κοντινούς δρόμους και να αντιμετωπίσουμε τα θέματα από κοινοί

26. Θεωρείτε ότι είναι και μια πολιτική επιλογή η παραπάνω ενέργεια ή αποκλείστηκα εφαρμογή των μέτρων που έρχονται από έξω;

Νομίζω και το μνημόνιο πολιτική επιλογή είναι. Είμαστε μέσα στο μνημόνιο ακόμα και για το Βόλο. Δηλαδή τα νερά οι επιταγές του μνημονίου είναι να ιδιωτικοποιήσουν τα νερά στη Ελλάδα και σε άλλες περιοχές. Δεν αφορά μόνο την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη ο αντίκτυπος εκεί είναι επειδή είναι τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Ελλάδας. Και για μας ισχύει ένα παραπάνω ο δήμαρχος που έχουμε εδώ ο Μπεις είναι ιδιαίτερος. Αυτό είναι πολιτικό έτσι και αλλιώς

27. Κατά τη γνώμη σας αυτές οι πρακτικές (ιδιωτικοποιήσεων) είναι μέθοδοι μια συγκεκριμένης πολιτικής ιδεολογίας/ ενός συγκεκριμένου πολιτικού προσανατολισμού; Ναι ή όχι και γιατί;

Θεωρώ ότι με οποία κυβέρνηση η ιδιωτικοποίηση είναι στόχος.

28. Θεωρείτε ότι πρέπει να πάρει ξεκάθαρη θέση και η τοπική αυτοδιοίκηση ή κυβέρνηση;

Όχι για το Βόλο εδώ δεν έχει πάρει ξεκάθαρη θέση και ακριβώς για το Βόλο εδώ μην παίρνοντας θέση εννοείται περισσότερο η ιδιωτικοποίηση ή εκκαθάριση ή οτιδήποτε άλλο. Η σιωπή είναι ενοχή με έναν τρόπο. Ναι και σαν κίνημα έχουμε ζητήσει μια επίσημη απάντηση αλλά αυτή τη στιγμή η κυβέρνηση είναι δεσμευμένες από το μνημόνιο

29. Πιστεύεται ότι θα μπορούσε να υπάρξει κάποιους είδους άλλη λύση

μελλοντικά ...τι πιστεύετε ότι μπορεί να συμβεί εναλλακτικά;

Νομίζω καταρχήν αν ξεκινήσουμε με την παραδοχή ότι δεν χρειάζεται να ρθει ιδιώτης μας δώσεις σίγουρα χρειάζεται εξυγίανση η ΔΕΥΑΜΒ. Σίγουρα χρειάζεται να φτιαχτούν τα δίκτυα. Δηλαδή δεν μπορεί ο Βολιώτη να έχει δίπλα του τόσο νερό πηγαίο και να παίρνει εμφιαλωμένο. Να είναι τόσο βαθιά στην κουλτούρα του το εμφιαλωμένο Που υπάρχουν διαφημίσεις μόνο στο Βόλο. Εάν λοιπόν ξεκινήσουμε ότι έχουμε ένα νερό και ως Δήμος ως δημοτική επιχείρηση να το παρέχουμε στο κόσμο τις διαρροές που έχουμε δεν μπορεί να έχουμε 60% διαρροές και να μην διορθώνονται. Δεν μπορεί να έρχεται πηγαίο νερό από το Πήλιο κάτω στην πόλη και να φτάνει ποτέ στην πόλη. Άρα υπάρχουν τρόποι άλλο ένα είναι οκ δεν υπάρχουν τα χρήματα είμαστε ζορισμένοι το νερό που ήδη κατεβαίνει και χάνεται κάνε δημόσιες βρύσες αντί να αγοράζει εμφιαλωμένο να πηγαίνει ο κόσμος στις βρύσες. Στο Μόναχο έχει δίκτυο δημοσίων βρυσών. Υπάρχουν δηλαδή πολλές προτάσεις οι οποίες φυσικά και υιοθετούνται. Προσπαθούμε και με νομικά μέσα και ασφαλιστικά έχουμε κάνει και σε δικαστήρια έχουμε πάει και με κινηματική. Όλα τα έξοδα από την τσέπη μας ο κόσμος πολύ πρόθυμος από υστέρημά να συμβάλλει γιατί το ζει το βλέπει στην καθημερινότητα

Θέλετε να προσθέσετε κάτι ακόμη.....

Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών/νερού;

1. Έχετε ακούσει τη φράση/έννοια/ όρους κοινά αγαθά;

Ναι, ναι αλίμονο, την έχω ακούσει. Κατά τη γνώμη μου είναι ο αέρας που αναπνέουμε να είναι καθαρός να μην είναι μολυσμένος είναι το νερό που πίνουμε, είναι η θάλασσα μας, που εδώ στην περιοχή μας και με αυτήν υπάρχει ένα θέμα. Είναι το δάσος μας που περπατάμε.

2. Θεωρείτε ότι αυτά πρέπει να κοστολογούνται (να έχουν τιμή);

Πιστεύω αυτό που ίσως θα έπρεπε να λειτουργήσει σε σχέση με την κοστολόγηση του νερού είναι ίσως να μπορεί να λειτουργήσει αυτή η διαδικασία της χρήσης του νερού. Ως εκεί δηλαδή τι χρειάζεται ένας τόπος που έχει νερά.. Χρειάζεται να πίνει από αυτό το νερό και οι επισκέπτες και οι κάτοικοι του βασικά. Να αρδεύεται η περιοχή και να μη σπαταλιέται το νερό με την έννοια ότι θα πρέπει να υπάρχει μια ανατροφοδότηση του υδροφόρου ορίζοντα και των άλλων στοιχείων της περιοχής όπως το δάσος. Που δεν καλλιεργείται από τους αγρότες και υπήρχε για πολλά χρόνια εκεί. Τα ψηλότερα σημεία του δάσους έχουν οξιές. Οι οξιές υπήρχαν πριν την καλλιέργεια. Και πρέπει να συνεχίσουν να υπάρχουν

3. Τι είναι για σας το νερό;

Το νερό είναι πολύ σημαντικό γιατί εμείς ασχολούμαστε με τα αγροτικά είναι βασικό στοιχείο της δουλειάς μας. Χωρίς το νερό δεν θα υπήρχε τίποτα. Πέρα από αυτό το νερό είναι πολύ σημαντικό γιατί ένα ορεινό χωριό όπως είναι το δικό μας στο χωριό δεν μπορεί να λειτουργήσει θα έπρεπε να είχαν φύγει οι άνθρωποι αν δεν ήταν το νερό

4. Ενημερώστε για θέματα εξελίξεις γύρω από το νερό;

Όσο μπορούμε και όσο ενημερωνόμαστε τα παρακολουθούμε. Παλαιότερα δεν υπήρχε βιολογικός καθαρισμός όλη η πόλη του Βόλου έριχνε τα λύματα στην θάλασσα έτσι κατευθείαν. Τώρα υπάρχει βιολογικός καθαρισμός πολλές φορές ο βιολογικός καθαρισμός παθαίνει βλάβες και δεν λειτουργεί. Μαθαίνουμε εκ των υστέρων και αφού προσπαθούν να κρύψουν την αλήθεια κάποια στιγμή μαθαίνουμε ότι ο βιολογικός καθαρισμός δεν δουλεύει και τα

λύματα πετιούνται στο Παγασητικό χωρίς καμία επεξεργασία. Αυτό το παθαίνουμε πολλές φορές το βλέπουμε για να είμαστε ειλικρινείς με λύπη.. Όπως επίσης σε άλλες πηγές ρύπανσης, σε ρεύματα που πετούσαν σκουπίδια. Ήτα πιο συνηθισμένο. Σε πολλά χωριά ακόμα και στο δικό μας πριν 30-35 χρόνια ήταν πολύ φυσιολογικό το χωριό να πετάει τα σκουπίδια στο ρέμα

5. Ανησυχείτε, ή θεωρείτε ότι η χώρα ή ακόμα πιο συγκεκριμένα η περιοχή σας δεν την επηρεάζει κάτι τέτοιο;

Επειδή συμμετέχω αρκετά χρόνια και έχω κάποιες οικολογικές.. Να μην λέμε μεγάλες κουβέντες αλλά έχω κάποια συμμετοχή στα ζητήματα της περιοχής και γενικά του χωριού. Ανησυχώ πάρα πολύ ναι. Ανησυχώ πολύ και νομίζω πως πολλά δείγματα της κλιματικής αλλαγής ήδη έχουν συμβεί στην περιοχή εμείς που ασχολούμαστε με την γεωργία είναι πολύ πιο εύκολο να τα διαπιστώσουμε αυτά τα δείγματα. Τις ζούμε τις βιώνουμε και τις πληρώνουμε αυτές τις αλλαγές. Έχω παρατηρήσει αυτά τα 32 χρόνια που ασχολούμαι με την γεωργία έχουν λιγοστέψει οι βροχές. Η βασική μας καλλιέργεια είναι τα μήλα και οι ελιές, αλλά κάνω βιολογική καλλιέργεια και πολύ καλλιέργεια, κεράσια, κάστανα, αχλάδια, ρόδια σύκα, καρύδια. Όταν παλαιότερα μάζευα με τα μήλα υπήρχε μια δροσιά τώρα τα μαζεύουμε με πάρα πολύ ζέστη. Με αποτέλεσμα να μην έχουμε την παραγωγή που έπρεπε να έχουμε. Γιατί τα μήλα τα φρικιά, τα κάστανα αν δεν βρέξει δεν έχουμε την καρποφορία που είχαμε. Επίσης υπάρχουν εχθροί που παλαιότερα ήταν άγνωστοι σε μας. Φέτος για παράδειγμα δεν μαζέψαμε καθόλου ελιές. Όλη η περιοχή μας δεν μάζεψε καθόλου ελιές. Ο δράκος λόγω της έλλειψης του χειμώνα του περσινού, δεν έκανε καθόλου χειμώνα και με την πολύ υγρασία που έκανε Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο με τις ακανόνιστες βροχές, λόγω κλιματικής αλλαγής δεν μαζέψαμε καθόλου ελιές.

Φέτος η δική μας οικογένεια είχε δέκα τόνους μήλα προσβολή από τη μύγα μεσογείου. Ένα ποσοστό 25%.

Αυτά είναι καινούργια φαινόμενα λόγω της κλιματικής αλλαγής

6. Έχετε μπει ποτέ στην διαδικασία να δείτε πόσο κυβικά καταναλώνετε;

Και γιατί;

Κοιτάζτε όσον αφορά για το σπίτι ή αλήθεια είναι ότι ξοδεύμε περισσότερο νερό από παλαιότερα. Γιατί έτσι και αλλιώς τώρα έχουμε πλυντήρια κάνουμε

πιο συχνά μπάνιο έχουμε περισσότερες ανάγκες στο σπίτι. Τώρα στην άρδευση εμείς που είμαστε ορεινοί η παραγωγή μας δυστυχώς έχει μειωθεί. συνολικά σαν κατανάλωση νερού έχει μειωθεί αλλά έχουν μειωθεί και οι ποσότητες των νερών. Παλαιότερα αν ξεκινούσε κάποιος από την θάλασσα για να έρθει στο χωριό που είναι η Δρακία θα δει πολλά κτήματα εγκαταλειμμένα. Το νερό μας είναι πηγαίο έχουμε πολλές πηγές όλα τα νερά κατεβαίνουν με φυσική ροή με κανάλια και από κει περνάει νερό και ο οικισμός. Δεν υπάρχει δίκτυο.

Πώς ερμηνεύουν τους λόγους αντίδραση τους ;

7. Νιώθετε μέχρι τώρα ικανοποιημένος από παροχή υπηρεσιών του συγκεκριμένου φορέα; Ναι η όχι και γιατί;

Όχι δεν είμαστε ικανοποιημένοι. Θα σας πω το πιο απλό ότι λίγο παρακάτω από την κορυφή του βουνού που είναι η πηγή που υδρεύεται το χωριό. Και από κει για να έρθει το νερό στην δεξαμενή του χωριού έρχεται με αμυαντοσωληνες οι οποίες είναι καρκινογόνες και δεν τις έχουν αντικαταστήσει ακόμα η ΔΕΥΑΜΒ. Δεν είναι κανένα τρομερό έξοδο περίπου 4000 μέτρα φ2. 5in. Ένα πηγαίο νερό να έχει καρκινογόνο σωλήνα.

8. Έχει τύχει ποτέ να αντιμετωπίσετε κάποια προβλήματα-δυσκολίες σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο που να σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της υπηρεσία σε θέματα διαχείρισης (νερού);

Όχι δεν έχουμε προβλήματα διακοπής υδροδότησης

9. Όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι θεωρείτε υψηλό το κόστος νερού στην περιοχή σας;

Όχι δεν είναι υψηλό προς το παρόν αυτό ίσως να θέλουν να κάνουν τώρα και γι αυτό υπάρχει ένα ζήτημα σε σχέση με το νερό γιατί έχουμε τώρα αρκετά χρόνια που ο δήμος προσπαθεί να πάρει όλη την εξουσία του νερού στα χέρια και να αλλάξει τους όρους και τους οικονομικούς και του σχεδιασμού, της διαχείρισης. Πριν από 12 χρόνια περίπου όταν υπήρχε ο Καποδιστριακός Δήμος και η Δρακία ήταν ένας Δήμος με την Αγριά ο δήμαρχος τότε της Αγρίας έκανε ένα σχεδιασμό μα επιστήμονες που εξυπηρετούν τα σχέδια του να κάνει τρία υδροηλεκτρικά εργοστάσια μικρής κλίμακας αλλά σημαντικό μέσα σε τρεις πηγές του χωριού. Αυτοί όμως σχεδίαζαν την υφαρπαγή του νερού και τα έσοδα από εκεί δεν υποστήριζαν ανοιχτά. Ο κόσμος αντέδρασε

και δεν υλοποιήθηκε. Με τον Καλλικράτη ο δήμος Βόλου από τον προηγούμενο δήμαρχο το σχέδιο του ήταν να υφαρπάξει τα νερά μέσα από την διαδικασία της ύδρευσης και της μεταβίβασης της άρδευσης στην ύδρευση. Δηλαδή έκαναν έναν νόμο δημοτικό και έναν κανονισμό όπου η άρδευση παραδόθηκε στην ύδρευση, στην ΔΕΥΑΜΒ δηλαδή, αυτό το έκανε η προηγούμενη διοίκηση και ήρθε ο σημερινός δήμαρχος και συνεχίζουν αυτό το σχέδιο έκαναν ένα κανονισμό της άρδευσης όπου ήθελαν να μας υποχρεώσουν να παραδώσουμε εμείς τα πάντα στην ΔΕΥΑΜΒ δίχως όρους. Και να φανταστείτε υπήρχε όρος από τον κανονισμό αυτόν αν το πολεοδομικό συγκρότημα χρειάζεται νερό έχει προτεραιότητα έναντι των κατοίκων του Πηλίου. Ποιος θα κρίνει ποτέ.. Ο δήμος γενικά η πόλη πάντα έχουν ανάγκη από νερό με τη σπατάλη που γίνονται στην πόλη με τα εργοστάσια που παίρνουν νερό από το να πλύνουν τα αυτοκίνητα τους μέχρι την βιομηχανία από παντού, πάντα υπάρχει ανάγκη από το νερό. Χωρίς αυτό να μπορεί να κριθεί αντικειμενικά από κάπου. Εμείς αντιδράσαμε σε αυτό το κανονισμό. Αντιδράσαμε στην μεταβίβαση της άρδευσης στην ύδρευση θεωρήσαμε ότι η ΔΕΥΑΜΒ του Βόλου δεν ήτανε ικανή να αναλάβει την άρδευση και μάλιστα αυτά έγιναν βιαστικά χωρίς τις απαιτούμενες διαδικασίες. Επεξεργασία της μελέτης, κοινοποίηση στους κατοίκους. Δεν παραδώσανε εμείς την άρδευση κάνουμε αυτό διαχείριση εδώ και τρία χρόνια. Δεν ήρθε η ΔΕΥΑΜΒ να αναλάβει την άρδευση την κρατήσαμε εμείς. Πάθαμε ζημιές από τις βροχοπτώσεις κάποια στιγμή χάλασαν τα δίκτυα αρνήθηκε η ΔΕΥΑΜΒ και ο δήμος να τα φτιάξει και τα φτιάξαμε με δικά μας έξοδα. Και παρόλα αυτά συνεχίσαμε την άρδευση χωρίς κανένα πρόβλημα όπως γινόταν τα τελευταία χρόνια. Η αλήθεια είναι και εγώ δεν το περιμένα. Σε κάθε χωριό υπάρχουν αντιθέσεις, υπάρχουν προσωπικά που κρατάνε από πολλά χρόνια και περιμένα ότι αυτά θα παίξουν κάποιο ρόλο και δεν θα μπορέσουμε να συνεννοηθούμε. Αλλά οι συγχωριανοί φάνηκαν ώριμοι τα καταφέραμε και δεν είχαμε προβλήματα. Ενώ υπήρχαν πράγματα που μας χώριζα, αυτό μας ένωσε. Το σημαντικό είναι δύο πράγματα που έγιναν φέτος το ένα είναι ότι η ΔΕΥΑΜΒ μέσα από μια πολύ κακή διαχείριση οδηγείται στην πτώχευση. Η ύδρευση του Βόλου οδηγείται στην πτώχευση. Και αυτοί που ήθελαν να αναλάβουν την άρδευση και κοκορευόταν ότι θα τα κάνουν καλύτερα και ότι θα μας κάνουνε

ένα σωστό δίκτυο και όλα αυτά. Αυτοί οδήγησαν την ΔΕΥΑΜΒ στην πτώχευση λόγω χρεών. Σήμερα η ΔΕΥΑΜΒ είναι υπό πτώχευση που σημαίνει ότι εμείς που αρνήθηκα με να μπούμε σε αυτή τη διαδικασία είχαμε δίκιο. Και το δεύτερο είναι ότι πρόσφυγα ε στο ΣΤΕ και δικαιωθήκαμε. Γιατί αυτή η διαδικασία της μεταβίβασης της άρδευσης στην ύδρευση δεν ακολουθήθηκε οι σωστές διαδικασίες και το ΣΤΕ μας δικαίωσε. Και παρόλο αυτά ο δήμαρχος Μπεις και Η ΔΕΥΑΜΒ κάνουν πως δεν κατάλαβαν πως εδώ υπάρχει ένας κανονισμός που πρέπει να αποσυρθεί και σφυρίζουν αδιάφορα σαν να μη συμβαίνει τίποτα

10. Πως θα χαρακτηρίζατε τα κριτήρια ένταξης (αν δεν τα ξέρει του τα αναφέρω) καταναλωτών στο κοινωνικό τιμολόγιο;

Ναι ναι ισχύουν. Εδώ στην περιοχή μου δεν είναι τόσο ακριβό αλλά θα μπορούσε να ήταν πιο φθηνό. Νομίζω ότι αν θέλει κάποιος να βοηθήσει σε αυτή την κατάσταση να γίνουν μικρά φράγματα και όσο νερό μαζευτεί σε αυτούς τους ταμιευτήρες και από κει να τροφοδοτούν τις περιοχές που δεν έχουν

11. Έχετε μπει στην διαδικασία να αναζητήσε την τιμολόγηση νερού ή τις μεθόδους κοστολόγησης σε άλλες περιοχές εντός και εκτός χώρας;

Σε σχέση με το Βόλου είναι ακριβότερο της πόλη. Στην Αγριά έχει ακριβό αλλά όχι πολύ ακριβό

12. Θεωρείτε ότι διαφορά προβλήματα που έχουν προκύψει κατά καιρούς όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του νερού από δημοσιές υπηρεσίες είναι ή θα πρέπει να είναι λόγοι ιδιωτικοποίησης τους;

Όχι αυτά δεν είναι σοβαροί λόγοι. Δεν μιλάμε για πολλά χρήματα. Φανταστείτε η αλλαγή της αμιάντο σωλήνας από την πηγή μέχρι την δεξαμενή αντε να είναι 10000 που θα μπορούσε να τα βάλει το χωριό. Να υπάρχει μια αποθήκη νερού στις πλημμύρες να μην κάνει ζημιές. Η ακόμα τουριστική βάση για να προσελκύσει επισκέπτες.

13. Ο λόγος της αντίδρασης αφορά εδραιωμένες πολιτικού - ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή αμφισβήτηση ικανοποιητικού αποτελέσματος από την ιδιωτικοποίηση, ή ενδεχομένως και τα δύο;

Είμαι κατά των ιδιωτικοποιήσεων κατά των κοινών αγαθών όπως το νερό, ο

αέρας, το δάσος να μην μπει το κέρδος. Σε άλλα ζητήματα θα μπορούσα να το συζητήσω. Όχι βέβαια να τα δίνουμε στους ιδιώτες να τα χρεοκοπούν και να τα ξαναπαίρνει το κράτος χρεοκοπημένα και να τα ξανά δίνει πάλι. Δεν είναι σωστό αυτό θα πρέπει να μπου ασφαλιστικές δικλείδες. Δεν πρέπει ο πολίτης να πληρώνει μια ζωή τα χρέη που αφήνουν οι ιδιωτικοποιήσεις. Υποτίθεται γίνεται μια ιδιωτικοποίηση για να υπάρχει μια καλύτερη διαχείριση. Η σωστή διαχείριση θα φέρει πολλές άλλες πηγές εσόδων.

Εκεί δεν μπαίνει θέμα κέρδους αλλά σωστής διαχείρισης αυτή καθ αυτή η χρησιμοποίηση αυτών των αγαθών δεν θα είναι κερδοφόρα αλλά θα είναι όμως κερδοφόρα όλα τα άλλα που θα υπάρχουν εξαιτίας αυτόν παράδειγμα ένα χωριό που έχει καθαρό νερό καλό περιβάλλον, δάσος προσεγμένο θα μπορούσε να μαζέψει επισκέπτες και να πάρει πολλά περισσότερα από αυτά όταν ιδιωτικοποιηθούν

Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης (γενικότερα);

14. Θεωρείτε ότι θα υπάρξει βελτίωση των υπηρεσιών με την είσοδο ξένων επενδυτών στην υπηρεσία;

Κατά την γνώμη τίποτα δεν είναι εξασφαλισμένο εκ πρώιμου. Όλα θέλουν αυστηρό έλεγχο, πολύ αυστηρή επιτήρηση, αυστηρούς όρους για να ιδιωτικοποίησης. Πρέπει να γίνει πολύ προσεκτικά αυτή η μεταβίβαση. Γιατί έχει αποδειχθεί όπως είπα και προηγούμενος έχουν δοθεί σε ιδιώτες πολλά πράγματα και μετά από λίγα χρόνια αναγκάστηκε να τα πάρει πίσω χρεοκοπημένα. Άρα θέλει πολύ προσοχή αυτό το πράγμα. Πολλά πράγματα έχουν γίνει από τα τσιμέντα μέχρι την ολυμπιακή. Υπάρχει όμως και το παράδειγμα του ΟΤΕ ας πούμε που ένας μέρος ιδιωτικοποιήθηκε μπήκαν ανταγωνιστές και πήγε καλύτερα. Λέω όμως για το νερό και ειδικά σε κάποιους τομείς της άρδευσης ή της ύδρευσης εκεί πρέπει να μάστε κάθετοι γιατί μιλάμε για κοινωνικό αγαθό με το στενό κύκλο της έννοιας κοινού αγαθού. Όπως είπα προηγουμένως δεν είναι ζήτημα κέρδους το νερό αυτό καθ αυτό αλλά μπορεί να φέρει αλλά κέρδη έμμεσα.

15. Θεωρείτε ότι μέσω των συγκεκριμένων επενδύσεων θα δημιουργηθούν

νέες θέσεις εργασίας;

Έμμεσα μπορούν να δημιουργηθούν πολλαπλάσιες και δεκαπλάσιες θέσεις εργασίας αν δουλευτεί αυτό το θέμα. Αν εξασφαλίσουμε αυτά τα κοινωνικά αγαθά αμέσως εξασφαλίσουμε μια ποιότητα. Η ποιότητα αυτή θα φέρει και άλλες θέσεις εργασίας. Δηλαδή στα κοινά αγαθά μπορούν να έρθουν νέες θέσεις χωρίς να γίνει η ιδιωτικοποίηση τους.

Τα κτίσματα, τα χωριά μπορούν να αξιοποιηθούν. Υπάρχουν λύσεις για να δημιουργηθεί αυτό που λέμε ανάπτυξη αλλά σωστή ανάπτυξη

16. Ανησυχείτε για το μέλλον των σημερινών εργαζομένων;

Η πράξη έδειξε ότι ανησυχούν. Όχι μόνο ανησυχούν έχουν ξεσηκωθεί οι άνθρωποι γιατί είδαν μια επιχείρηση ή οποία είχε ένα σημαντικό έργο πάρα πολύ σημαντικό, μεγάλο κύκλο εργασιών και πολλά χρήματα. Και αυτή η επιχείρησή είναι σε πτώχευση. Υπάρχει ένα τεράστιο πρόβλημα με την ΔΕΥΑΜΒ

17. Πιστεύετε ότι θα υπάρξουν αυξήσεις στα τιμολόγια; Θεωρείτε ότι θα υπάρξουν αλλαγές στην βαθμονόμηση των κριτηρίων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (κοινωνικά τιμολόγια);

Έχω την εντύπωση χωρίς να είμαι ειδικός είναι όπου υπάρχει ιδιωτικοποίηση του νερού σαφώς υπάρχει άνοδος των τιμολογίων, αύξηση της τιμής του νερού. Όμως όταν η ΔΕΥΑΜΒ έχει φτάσει μέχρι τα βουνά και έχει αναλάβει τις πηγές και έχει αναλάβει την ύδρευση εκεί πλέον η κατάσταση είναι ανεξέλεγκτη γιατί όταν η πηγή που είναι ένα πολύ σημαντικό πράγμα για μια περιοχή και δεν έχει οικονομικά μόνο κριτήρια. Αν πάει κάποιος και σωληνώσει την πηγή και την κάνει μια βρύση και πάρει πολλά χρήματα και τα χρησιμοποιήσει για το καλό της πόλης. Αλλά αν ξεραθεί το βουνό και δεν ανατροφοδοτείται και η ίδια η πηγή θα ξεραθεί κάποια στιγμή και θα στερέψει. Και μπορεί βραχυπρόθεσμα να βγάλει κάποια χρήματα αλλά μακροπρόθεσμα η περιοχή θα χάσει το κάλλος της με αποτέλεσμα να μαραζώσει. Δηλαδή υπάρχουν ορισμένα πράγματα αν τα δει στενό μυαλά και βραχυπρόθεσμα θα χάσει μακροπρόθεσμα αυτό το ευρύ τις ανάπτυξης η οποία δεν μπορεί πάντα να είναι στενοχωρή και απομονωμένη.

18. Θεωρείτε ότι ορθώς κάποιες υπηρεσίες ιδιωτικοποιούνται στις μέρες μας.

Ναι ή όχι και γιατί;

Όχι όχι η παγκόσμια πρακτική έχει δείξει σε βάθος χρόνου αυτό σε βάρος των πολιτών. Προφανώς και υπάρχουν ελλείμματα και θα όφειλε ένα κράτος ως διοίκηση να τα δει και να τα λύσει το δημόσιο προφανώς και θέλει να εξυγιανθεί και να δει κάποια πράγματα αλλά δεν είναι λύση για μένα ο ιδιώτης και ένας επενδυτής.

Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα;

19. Έχετε νιώσει το ίδιο ευαισθητοποιημένος και με άλλα ζητήματα ή είναι η πρώτη φορά που παίρνετε μέρος σε κάτι τέτοιο;

Ναι εδώ και αρκετά χρόνια στα πλαίσια μιας οικολογικής κίνησης που είχαμε στο Βόλο είχαμε ενδιαφερθεί για πολλά πράγματα. Είχαμε δικαιωθεί σε πολλά από αυτά τα πράγματα. Ήταν η οικολογική κίνηση Βόλου. Πολλές διαμαρτυρίες για την μόλυνση του Παγασητικού. Την αποξήρανση της Κάρλας. Το μπάζωμα του ποταμού Θρασυδώρα έναν ιστορικό ποταμό να τον κάνουν αυτοκινητοδρόμο.

20. Τι ήταν αυτό που σας ώθησε σε αυτή την ενέργεια;

Χάνεται το νερό από τον τόπο μας. Ότι σίγουρα κάποια στιγμή δεν θα μπορούμε να ποτίσουμε τα χωράφια μας. Θα ανέβει πολύ οικονομικά το ζήτημα. Αυτό ο τρόπος θα έχει επιπτώσεις και στο περιβάλλον. Ένας τρόπος στην γεωργία είναι Ίσως να μειωθούν και κάποιες καλλιέργειες που καταναλώνουν πολύ νερό. Η περιοχή μας παλιότερα είχε περισσότερα αμπέλια. Αν σκεφτούμε ότι η κλιματική αλλαγή είναι μπροστά μας και ότι οι καλλιέργειες χρειάζονται περισσότερα νερά ενώ τα νερά θα λιγοστεύουν

21. Τι θέλετε να πετύχετε μέσα από αυτή τη δράση (στόχοι, αριθμός μελών, τρόπος λειτουργίας, διάρκεια δράσης-ζωής)... πιστεύετε ότι θα δικαιωθείτε;

Είναι ένα μεγάλο ζήτημα και γω το σκέφτομαι πολλές φορές αν θα καταφέρουμε να σώσουμε αυτή την ιστορία δεν μπορώ να σας απαντήσω πιστεύω ναί. Δεν μπορώ να είμαι απόλυτα σίγουρος έχω μια ελπίδα όμως. Πιστεύω οι ανάγκες και οι καταστάσεις που δημιουργούνται θα δώσουν στους ανθρώπους γιατί εκεί στηρίζομαι, γιατί οι εταιρίες δεν θα σταματήσουν ποτέ, η ευαισθησία του κόσμου είναι αυτή που μπορεί να αλλάξει και να γίνει

μεγαλύτερη για να μπορέσουμε να κερδίσουμε αυτή τη μάχη.

22. Ποια είναι η στάση των γύρω σας για τη συμμετοχή σας σε αυτό;

Ναι είμαστε ενωμένοι και η γυναίκα μου και η κόρη μου ο γιος είναι μικρός αλλά και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας είναι υπέρ και με βοηθούν και μένα για να πάω σε κάποιες συνελεύσεις αφού όπως βλέπεις έχω ένα θέμα με τα μάτια μου.

23. Θεωρείτε ότι οι δράσεις σας έχουν ανταπόκριση από την κοινωνία; Ναι ή όχι και γιατί;

Προσπαθεί να παίξει ο δήμος και ειδικά ο δήμαρχος το χαρτί του διχασμό της κοινωνίας. Ότι οι χωρικοί και οι κάτοικοι των χωριών θέλουν το νερό για αυτούς και δεν δίνουν το νερό και όλα αυτά. Εμείς κάνουμε πολλές ενημερώσεις και στην πόλη και στο πανεπιστήμιο και σε άλλες περιοχές. Είναι ψεύτικο δίλλημα και πως έχει καταλάβει ο κόσμος την αλήθεια. Η ιδιωτικοποίηση του νερού δεν είναι αυτή καθ αυτή που θα φέρει τα χρήματα στο κράτος. Αυτά τα κοινά αγαθά θα φέρουν πολλαπλάσια χρήματα όταν χρησιμοποιούν σωστά.

24. Μπήκατε στην διαδικασία να δείτε αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό;

Αυτά που έχουμε μάθει πέρα από το ζήτημα του νερού είναι το ζήτημα της χλωρίωσης. Δύο χωριά αντιστεκόμαστε ακόμα. Αυτό που μαθαίνουμε από την Ευρώπη είναι ότι υδρεύονται χωριά από λίμνες χωρίς χλωρίωση. Πόλεις ολόκληρες που πίνουν νερό από τις δημοτικές βρύσες.

Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;

25. Πιστεύεται ότι ευθύνη για αυτή την κατάσταση έχουν και η ίδιες οι υπηρεσίες, διοίκηση και εργαζόμενοι;

Ο εργαζόμενος πάντα είναι δύσκολο να αντιδράσει. Σίγουρα όμως και αυτοί με τον τρόπο τους πρέπει να έχουν ένα λόγο σε αυτή την ιστορία. Δυστυχώς είναι εξαρτημένοι.

26. Θεωρείτε ότι είναι και μια πολιτική επιλογή η παραπάνω ενέργεια ή αποκλείστηκα εφαρμογή των μέτρων που έρχονται από έξω;

Εγώ πιστεύω ότι δεν είναι τα μνημόνια που καθορίζουν τα πάντα. Να τώρα

δεν είμαστε στο μνημόνιο αυτό τι σημαίνει ότι γλυτώσαμε από όλα αυτά. Είναι μια στενομυαλη οικονομιστικη προσπάθεια. Βλέπουν τα οικονομικά συμφέροντα από το νερό και όχι το ευρύτερο όφελος. Αυτό είναι που θα φέρει ανάπτυξη.

27. Κατά τη γνώμη σας αυτές οι πρακτικές (ιδιωτικοποιήσεων) είναι μέθοδοι μια συγκεκριμένης πολιτικής ιδεολογίας/ ενός συγκεκριμένου πολιτικού προσανατολισμού; Ναι ή όχι και γιατί;

Δυστυχώς εγώ βλέπω το υπάρχον πολιτικό σύστημα να είναι σε αυτό τον τομέα ενιαία. Λίγο πολύ μια οικονομική ανάπτυξη με τους ίδιους όρους. Θα χαρώ να υπάρξουν πολιτικές δυνάμεις που να τοποθετήσουν την ανάπτυξη σε μια υγιή βάση. Έχουμε και εμείς ευθύνη που καταναλώνουμε..

28. Θεωρείτε ότι πρέπει να πάρει ξεκάθαρη θέση και η τοπική αυτοδιοίκηση ή κυβέρνηση;

Δυστυχώς η κυβέρνηση παροτρύνει. Δεν αντέδρασε ενώ θα έπρεπε

29. Πιστεύεται ότι θα μπορούσε να υπάρξει κάποιους είδους άλλη λύση μελλοντικά ...τι πιστεύετε ότι μπορεί να συμβεί εναλλακτικά;

Μια καλή διαχείριση ώστε να μπορώ να αξιοποιήσω αυτό καθ αυτό το νερό. Δηλαδή αν είχα μια καλύτερη διαχείριση στην ύδρευση θα είχα μεγαλύτερη ελκυστικότητα στην περιοχή θα μπορούσα να το αξιοποιήσω καλύτερα. Πρέπει αυτοί που ασχολούνται με τα κοινά αγαθά εκτός από οικονομικά κριτήρια πρέπει να έχουν και κοινωνικά κριτήρια.

Θέλετε να προσθέσετε κάτι ακόμη.....

Προσπάθησα να σας μεταφέρω τους φόβους και τις ανησυχίες μου για ένα κόσμο που κάποια στιγμή ελπίζω αυτή η κατηφόρα που έχουμε πάρει όχι μόνο σε θέματα περιβάλλοντος αλλά και της ίδιας μας της ζωής να γυρίσει προς το καλύτερο. Γιατί αισθάνομαι πως πάνε προς το χειρότερο κάθε μέρα και η κλιματική αλλαγή πάει προς το χειρότερο και γενικά το περιβάλλον και τα νερά γίνονται λιγότερα και οι άνθρωποι οι ίδιοι δεν βλέπω να υπάρχει η αντίστροφη μέτρηση περιμένω με αγωνία να πάμε στο καλύτερο. Με αγωνία περιμένω να δω κάποιες πηγές που στερεούν να γεμίζουν με νετό.. Τέτοια πράγματα.

Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών/νερού;

1. Έχετε ακούσει τη φράση/έννοια/ όρους κοινά αγαθά;

Ναι βεβαίως το έχουμε χρησιμοποιήσει και πάρα πολύ για το νερό ως κοινό αγαθό. Είναι από τις βασικές μας για να μην πω η πιο βασική αρχή ότι το νερό είναι κοινό αγαθό. Είναι αυτά τα αγαθά που δεν διαπραγματευόμαστε που θεωρούμε ότι δεν ανήκουν με κάποιο τρόπο σε κανέναν. Να το πάρουμε ανάποδα το νερό ο αέρας δεν μπορεί να ανήκει σε κανέναν σαν ιδιοκτησία και πρέπει να είναι προσβάσιμα με πολύ ανοιχτό και καθαρό τρόπο σε όλο τον κόσμο.

2. Θεωρείτε ότι αυτά πρέπει να κοστολογούνται (να έχουν τιμή);

Θεωρώ ότι κανονικά δεν θα έπρεπε να κοστολογούνται αλλά επειδή είναι σε ένα σύστημα που όλα κοστολογούνται αναγκάστηκε για να εντάσσονται σε ένα σύστημα πρέπει και αυτά να κοστολογηθούν. Αλλά θα πρέπει να κοστολογηθούν με τον λιγότερο τρόπο τόσο όσο να μπορούν να παραμένουν προσβάσιμα, με καλή ποιότητα, ελεγμένα, να μην γίνεται εκμετάλλευση. Η έννοια τους κόστους έχει να κάνει με τα λειτουργικά έξοδα. Το μέσο που το παρέχει πρέπει με κάποιο τρόπο και αυτό να το παρέχει αδιάβλητο χωρίς να προσφεύγει σε άλλους τρόπους χρηματοδότησης πέραν κρατικό τουλάχιστον όσον αφορά το νερό. Έ με αυτήν εκεί να αν αλλάξει το κόστος ώστε να έχουν πρόσβαση όλοι και υψηλές παροχές.

3. Τι είναι για σας το νερό;

Ένα πολυτιμότερο αγαθό δεν μπορούμε χωρίς αυτό. Αέρας νερό τέλος. That's it.

4. Ενημερώστε για θέματα εξελίξεις γύρω από το νερό;

Τώρα κοιτάξτε να δείτε αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο θέμα. Το πως ενημερώνονται τα κινήματα και το είδους ενημέρωση έχουν και ποιοι είναι στα κινήματα είναι μεγάλο θέμα. Σαφώς είναι ενεργοί πολίτες άλλες πολλές φορές ενημερώνεται μόνο μέρος. Γενικώς όμως υπάρχει ενημέρωση εμείς ενημερωνόμαστε για το τι συμβαίνει στο θέμα του νερού και κυρίως της ιδιωτικοποίησης. Είναι ο Γιώργος ο Αρχοντόπουλος μέσα στο κίνημα που έχει σύνδεση με πολλά κινήματα και συνδικαλιστικά και όλα αυτά διεθνώς είχα

ενημέρωση από το Γιώργο. Αλλά και μέσω διαδικτύου. Αλλά θέλω να πω για μένα είναι ένα μεγάλο ερώτημα το θέμα της ενημέρωσης. Για αυτό σας λέω καθείς οφείλει όσο ενημερώνεται καλύτερα μπορεί και μόνος του

5. Ανησυχείτε, ή θεωρείτε ότι η χώρα ή ακόμα πιο συγκεκριμένα η περιοχή σας δεν την επηρεάζει κάτι τέτοιο;

Βεβαίως, εννοείται είμαστε όλοι ένα κομμάτι μιας τεράστιας αλυσίδας. Συνδεόμαστε όλοι μεταξύ μας είναι αστείο να σκεφτόμαστε ότι επειδή το Κέιπ Τάουν είναι μακριά –και έχει σήμερα τεράστιο πρόβλημα με τα αποθέματα νερού του- εμείς ζούμε σε άλλο πλανήτη. Το πρόβλημα είναι συνολικό είναι διεθνές για μένα το πρόβλημα του νερού είναι παγκόσμιο. Και πάντα έτσι το αντιμετωπίζα δεν θεωρώ ότι αφορά μόνο τη Θεσσαλονίκη ή το Βόλο ή την Αθήνα. Δεν μπορείς να λύσεις αυτό το θέμα αν δεν το δεις παγκόσμια. Αν δεν κάνεις ενέργειες δεν το αντιμετωπίσεις ως ένα συνολικό πρόβλημα δεν μπορείς να το λύσεις. Στην Ελλάδα έχουμε μια τάση να θεωρούμε ότι όλος ο κόσμος είναι η πόλη μας.

6. Έχετε μπει ποτέ στην διαδικασία να δείτε πόσο κυβικά καταναλώνετε; Και γιατί;

Όχι αλλά, προσπαθώ να είμαι προσεκτική, στο ντουζ, στο νιπτήρα, αυτά που μπορούμε να κάνουμε στο μικρό μας περιβάλλον ατομικά

Πώς ερμηνεύουν τους λόγους αντίδραση τους ;

7. Νιώθετε μέχρι τώρα ικανοποιημένος από παροχή υπηρεσιών του συγκεκριμένου φορέα; Ναι η όχι και γιατί;

Προσωπικά ναι. Είχαμε πολύ μεγάλα θέματα ειδικά με την υδροδότηση. Η Θεσσαλονίκη νομίζω είναι σε μια μεταβατική φάση με τον τρόπο που παίρνει νερό γίνονται κάποια έργα έχει κάποια προβλήματα διακοπές νερού. Αλλά σε γενικές γραμμές θα έλεγα ναι. Δεν θεωρώ ότι υπάρχει πρόβλημα. Τώρα η ποιότητα του νερού γιατί είναι ένα ζήτημα που το έχουμε ψάξει. Δηλαδή προσπαθούμε να το δουλέψουμε λίγο στην Θεσσαλονίκη έχει ένα θέμα που δεν αφορά το νερό που έρχεται όσο τις σωληνώσεις που έχουμε στις πολύ κατοικίες, είναι παλαιές. Πολύ κόσμος λέει μα δεν πίνεται το νερό της βρύσης γιατί εμείς έχουμε κάνει μεγάλο αγώνα να πίνουν νερό της βρύσης. Στα εστιατόρια πας αμέσως σου δίνουν ένα πλαστικό μπουκάλι, είναι από τα πρώτα. Το ζήτημα είναι ότι σε πολλές πολυκατοικίες και σπίτια οι σωληνώσεις

είναι παλαιές.

- 8. Έχει τύχει ποτέ να αντιμετωπίσετε κάποια προβλήματα-δυσκολίες σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο που να σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της υπηρεσία σε θέματα διαχείρισης (νερού);**

Σχετικά με το πρόβλημα του Ιούνη που όλη η πόλη έμεινε χωρίς νερό για μέρες θεωρώ ότι πρέπει να γίνουν κάποια έργα. Είχαν ξεκινήσει επί Σαμαρά με το μνημόνιο σταμάτησαν και τώρα ξανά ξεκινάνε είναι μια ιστορία που θα πάρει χρόνο. Θέλει κατανόηση, στο διαδίκτυο έγινε ένας ψιλό χαμός. Εννοείται ότι θέλει κατανόηση και να γίνουν σωστά τα έργα.

- 9. Όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι θεωρείτε υψηλό το κόστος νερού στην περιοχή σας;**

Όχι. Θεωρώ ότι το κόστος του νερό εδώ και πάρα πολλά χρόνια στην Θεσσαλονίκη είναι αξιοπρεπές. Και η ΕΥΑΘ τα τελευταία χρόνια έχει ανανεωθεί αρκετά και ως προς τον τρόπο που επικοινωνεί με των κόσμο. Γίνεται δηλαδή μια προσπάθεια να έρθει πιο κοντά στον καταναλωτή πως το έχει καταφέρει δεν το ξέρω αλλά η προσπάθεια γίνεται.

- 10. Πως θα χαρακτηρίζατε τα κριτήρια ένταξης (αν δεν τα ξέρει του τα αναφέρω) καταναλωτών στο κοινωνικό τιμολόγιο;**

Το θεωρώ πολύ σωστό. Και δίκαια.

- 11. Έχετε μπει στην διαδικασία να αναζήτησε την τιμολόγηση νερού ή τις μεθόδους κοστολόγησης σε άλλες περιοχές εντός και εκτός χώρας;**

Κοιτάζτε να δείτε έχετε πολύ δίκιο σε αυτό θα έπρεπε να το είχα κάνει αλλά η αλήθεια είναι πως όχι. Βέβαια με έχει καλύψει αρκετά η ταινία του Αγγελόπουλου Μέχρι την τελευταία σταγόνα και επίσης μιλώντας με τους ανθρώπους από τα κινήματα του εξωτερικού. Από το Βερολίνο και όλα αυτά δεν κάναμε όμως πραγματική έρευνα να πούμε τόσο στο Λονδίνο τόσο στο Παρίσι τόσο στην Αθήνα τόσο στη Θεσσαλονίκη. Όμως είναι μια πολύ καλή ιδέα να το κάνουμε.

- 12. Θεωρείτε ότι διαφορά προβλήματα που έχουν προκύψει κατά καιρούς όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του νερού από δημοσιές υπηρεσίες είναι ή θα πρέπει να είναι λόγοι ιδιωτικοποίησης τους;**

Όχι, δεν ξέρω πολιτικά τι συμβαίνει, γιατί γίνεται πως γίνεται τι συμβαίνει

στην συγκεκριμένη συγκύρια και όλα αυτά τα πράγματα, εννοείται πως όχι. Και θεωρώ αν είχε ιδιωτικοποιηθεί δε θα είχε αντίστοιχα προβλήματα. Γιατί δεν έχουν να κάνουν τόσο με τη.. Είναι κάποια προβλήματα εν γένει στην πόλη τα οποία πρέπει να λυθούν. Τώρα αν υπάρχει κάποια όχι τόσο καλή διαχείριση καλύτερη η χειρότερη δεν είναι πράγμα που έχει τόση σημασία να πεις ότι την ιδιωτικό ποιό για αυτό το λόγο. Όχι επ ουδενί. Ελέγχουν καλύτερα αυτούς που μπορούν να κάνουν καλύτερα τη δουλειά τους ως κράτος ως πόλη ως δήμος ως οτιδήποτε.

13. Ο λόγος της αντίδρασης αφορά εδραιωμένες πολιτικού - ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή αμφισβήτηση ικανοποιητικού αποτελέσματος από την ιδιωτικοποίηση, ή ενδεχομένως και τα δύο;

Είμαι κατά των ιδιωτικοποιήσεων κατά ειδικά για το θέμα του νερού. Δεν είμαι κατά όλων των ιδιωτικοποιήσεων. Αλλά σαφώς θεωρώ ότι το νερό παγκόσμια δεν έχει κανείς το δικαίωμα να το πουλήσει. Δεν σου ανήκει να το πουλήσεις. Είναι ένα αγαθό που διεθνώς ανήκει στον ανθρώπινο πληθυσμό. Και δεν είναι μόνο το νερό της βρύσης ένα πολύ μεγάλο θέμα είναι το νερό της άρδευσης τα ποτάμια οι λίμνες. Στη πόλη του Βόλου, η στο Πήλιο δεν μπορείς να πιες το νερό της βρύσης ενώ πωλούνται εμφιαλωμένα από την ίδια περιοχή. Κάτι δεν πάει καλά.

Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης (γενικότερα);

14. Θεωρείτε ότι θα υπάρξει βελτίωση των υπηρεσιών με την είσοδο ξένων επενδυτών στην υπηρεσία;

Κοιτάζτε να δείτε για να μην είναι πάντα τα πράγματα άσπρο μαύρο φυσικά ένας ιδιώτης θα προσπαθήσει κάποια πράγματα να τα βελτιώσει γιατί μπορεί κάποιες φορές το κράτος δεν έχει τις δυνατότητες ανήκει δίνει βάρος σε αλλά πράγματα. Θα ήμουν αφελής να πω ότι θα έρθει ο ιδιώτης επενδυτής και δεν θα κάνει απολύτως τίποτα και θα κάθεται πάνω στους λογαριασμούς και θα παίρνει τα κέρδη. Δεν μιλάμε για τέτοια πράγματα είναι άλλη φιλοσοφία. Ο επενδυτής θα έρθει για να κερδίσει δεν έρχεται για την καλή του την καρδιά και το know how στην Θεσσαλονίκη και στην οποία Θεσσαλονίκη. Έρχεται

γιατί κάνει μια δουλειά είναι αυτή. Η Nestlé ας πούμε δεν είναι μια εταιρία που κάνει κοινωνικό έργο. Έχει καταστρέψει τα γάλατα, τα νερά έχει καταστρέψει τα πάντα. Με αυτή την έννοια θεωρώ οι οποίοι επενδυτές θα κάνουν κάποια πράγματα και είναι υποχρέωση τους να τα κάνουν αλλά δεν θεωρώ όμως επειδή θα έρθουν να βελτιώσουν ίσως κάποιες υποδομές και θα έχουν το κεφάλαιο να το κάνουν αυτός είναι ένας λόγος τους δώσεις το νερό.

15. Θεωρείτε ότι μέσω των συγκεκριμένων επενδύσεων θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας;

Η εμπειρία μας από την ΕΥΑΘ είναι ότι παρόλο που έχουμε να κάνουμε σε κάποια σημεία με δημόσιους υπαλλήλους που έχουν την παθολογία που έχουν οι δημόσιοι υπάλληλοι στην Ελλάδα. Υπάρχουν όμως ειδικά τεχνικοί που έχουν πάρα πολύ σημαντικές γνώσεις με το πέρασμα του χρόνου. Από που γινόταν ήταν έμπαιναν βγαίνανε εργολάβοι δεν είχανε γνώση. Ένα θέμα είναι αυτό της πείρας και της γνώσης που αποκτά ένας άνθρωπος που μακροχρόνια έχει δουλέψει σε μια δουλειά. Το αν θα ανοίξουν νέες θέσεις εργασίας μπορεί και να ανοίξουν αλλά μπορεί και να ανοίξουν χωρίς να χρειαστεί να ιδιωτικοποιηθεί. Είναι επιλογής θέμα και πολιτικής μια επιχείρησης, ενός κράτους. Θα πρέπει το κράτος το ίδιο να έχει τις απαιτούμενες θέσεις που χρειάζονται. Επίσης εάν αυτό το πράγμα είναι κάτι σαν το παράδειγμα τις Χαλκιδικής ότι εμείς σας δίνουμε θέσεις στο ορυχείο κλπ. Το κάνει σαν πολιτική για να μπορέσεις να διασπάσεις μια κοινωνία να πείσεις κάποιους. Δεν νομίζω ότι είναι ένα πλεονέκτημα τόσο σημαντικό αυτό οφείλει να το κάνει η ίδια η κοινωνία από μόνη της.

16. Ανησυχείτε για το μέλλον των σημερινών εργαζομένων;

Να σας πω την αλήθεια εδώ θα είναι λίγο σκληρή η απάντηση μου όχι δεν ανησυχώ για το μέλλον των εργαζομένων γιατί θεωρώ.. Τώρα πάμε σε ένα μεγάλο θέμα της αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων του συνδικαλισμού άνοιξα την πόρτα μπήκα και την κλείνω πίσω μου να μπει κανείς άλλος ποτέ γιατί εγώ θα είμαι πάντα εκεί. Αυτά είναι λίγο θέματα δύσκολα. Εννοείται ότι οι εργαζόμενοι με συμβάσεις και αυτά πρέπει να προστατεύουν αλλά πρέπει να αξιολογηθούν κιόλας. Τώρα αν έρθει μια εταιρεία δεν ξέρω μπορεί να τους διώξει όλους να τους κλείσει να πάρει άλλους, να πάρει τους φθηνούς να πάρει εποχιακούς δηλαδή να σας πω ένα παράδειγμα τα ταχυδρομεία είναι

τραγική η κατάσταση των ταχυδρομικών στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή. Αυτό το θέμα παίρνω εποχιακούς πληρώνω λίγο.. Αλλά αυτό το θέμα είναι όλο το μνημόνιο ας πούμε

17. Πιστεύετε ότι θα υπάρξουν αυξήσεις στα τιμολόγια; Θεωρείτε ότι θα υπάρξουν αλλαγές στην βαθμονόμηση των κριτηρίων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (κοινωνικά τιμολόγια);

Βεβαίως. Μπορεί να μην είναι άμεσα να μην φανεί αμέσως. Γιατί ειδικά στην Θεσσαλονίκη και μάλιστα το έχουν πει κάποια στιγμή ότι υπάρχει αντίδραση κλπ θα είναι πάρα πολύ προσεχτικοί. Αλλά ότι θα υπάρξει, θα υπάρξει και επίσης δεν ξέρω από ένα σημείο και μετά τι θα γίνει με τον έλεγχο της ποιότητας του νερού. Εκεί έχω παρά πολύ μεγάλες αμφιβολίες. Μακροχρόνια θεωρώ ότι θα υποβαθμιστεί.

18. Θεωρείτε ότι ορθώς κάποιες υπηρεσίες ιδιωτικοποιούνται στις μέρες μας. Ναι ή όχι και γιατί;

Όχι. Πάρτε παράδειγμα τον ΟΣΕ αυτή τη στιγμή μπορείτε να βρείτε εισιτήρια των 10 και 11 ευρώ που βρίσκαμε πριν πουληθεί. Νομίζω δεν υπάρχουν μπορεί να κάνω και λάθος αλλά πιστεύω πως δεν υπάρχει. Πιστεύω ότι σε κάποια πράγματα πιστεύω ότι θα πρέπει να υπάρχουν συνεργασίες δεν σημαίνει ο ιδιωτικός τομέας είναι κατακριτέο στα πάντα που κάνει θα έπρεπε να είμαστε αφελής. Θεωρώ ότι θα πρέπει να υπάρχουν υγιής ελεγχόμενες συνεργασίες, δεν πουλάς τις μετοχές τη διοίκηση σου τα πάντα μπορείς να αναθέσεις κάποια πράγματα για ένα δεν σημαίνει ότι δίνεις όλη την εταιρεία σου. Και στα ΣΔΙΤ θέλει πάρα πολύ προσοχή. Αλλά θέλω πως είμαι πάρα πολύ δύσκολο να σας πω αα έξω όλοι οι ιδιώτες και μόνο το κράτος. Θεωρώ ότι είναι αναχρονιστικό αυτό. Θέλει πάρα πολύ σωστό έλεγχο. Το ζήτημα είναι ποιος ελέγχει και τι παρέχει, το παρέχει σωστά. Αλλά για να μην γελιόμαστε τώρα ξέρουμε ότι στο δημόσιο γίνονται τρελά πάρτι δεν είναι μόνο ότι είναι κακός ιδιώτης είναι θέματα παθογένειας ως κράτος. Να πούμε εμείς ότι τα κάνουμε όλα καλά και να έρθουν οι διεφθαρμένοι ιδιώτες.

Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα;

19. Έχετε νιώσει το ίδιο ευαισθητοποιημένος και με άλλα ζητήματα ή είναι η

πρώτη φορά που παίρνετε μέρος σε κάτι τέτοιο;

Όχι έχω και σε άλλα. Όταν ήθελαν να φτιάξουν την παραλία κάτω ή το θέμα της υποθαλάσσιας, δεν είναι μόνο το νερό σαφώς.

20. Τι ήταν αυτό που σας ώθησε σε αυτή την ενέργεια;

Κοιτάζτε να δείτε ήταν μια εποχή τότε με τα μνημόνια που είχε ξεσπάσει η κρίση όλο αυτό το πράγμα και όλη αυτή η ιστορία με το νεοφιλελεύθερο κύμα και είχα δει μια αφίσα στο δημαρχείο που είχαν βγάλει οι άνθρωποι της ΕΥΑΘ για το θέμα του νερού και είπα αν πάρουν και το νερό τελειώσε τα έχουν πάρει όλα δεν πρέπει να το πάρουν είναι και συμβολικό αν θέλεις. Δηλαδή κάποια πράγματα αξίζει να τα παλέψουμε δεν μπορούν να τα αλώσουν. Αν πάρουν και το νερό έχει αλωθεί η πόλη τελείως. Αυτή ήταν η σκέψη.

21. Τι θέλετε να πετύχετε μέσα από αυτή τη δράση (στόχοι, αριθμός μελών, τρόπος λειτουργίας, διάρκεια δράσης-ζωής)... πιστεύετε ότι θα δικαιωθείτε;

Βασικός στόχος ήταν και είναι η μη ιδιωτικοποίηση της Ευαθ. Ως ένα σημείο γιατί τίποτα δεν είναι οριστικό γιατί αυτή τη στιγμή έχει μπει στο Υπερταμείο. Έχω ανησυχώ πάρα πολύ γιατί θεωρώ ότι η στάση αυτής της κυβέρνησης δεν ήταν καθαρή. Δηλαδή δεν μπορεί να την βάζει στο Υπερταμείο και να πεις την σώσαμε γιατί ξέρουμε πάρα πολύ καλά το Υπερταμείο δεν είναι ακριβώς δημόσιο και ότι η δουλειά του είναι να ιδιωτικοποίηση αυτά που είναι μέσα. Οπότε ανησυχώ πολύ αλλά θεωρώ ότι η ιστορία του νερού είναι μακροχρόνια. Δεν είναι κάτι που άμα ιδιωτικοποιηθεί ευαθ τέλος το χάσαμε πάλι. Είναι θέμα που θα το χουμε μπροστά μας συνέχεια το θέμα του νερού πια. Η ιδιωτικοποίηση είναι ο πρώτος και μεγάλος στόχος να μην γίνει φοβάμαι τώρα ότι μετά τις εκλογές ειδικά αν αλλάξουν τα πράγματα είναι τα πρώτα που μπορεί να ιδιωτικοποιήσουν. Δηλαδή δεν πιστεύω αν βγει η ΝΔ θα κρατήσει την ίδια στάση φοβάμαι θα το κάνει αμέσως.

Η συμμετοχή μου νομίζω ότι ήταν αρκετά ενεργή. Είχα διαβάσει ένα κείμενο στο διαδίκτυο πέρσι το καλοκαίρι ότι αυτό ήταν μια ιστορία του Σύριζα το έστησε και το έκανε και τώρα σιωπά. Και λέω δεν είναι δυνατόν και ξεκινήσαμε μια καμπάνια που λέγεται ε όχι και το νερό. Το πολύ θετικό με το δημοψήφισμα ήταν η συνεργασία πολιτών με την αυτοδιοίκηση για να

κερδίσει το θέμα του δημοψηφίσματος. Δύσκολες συνθήκες είναι η αλήθεια εισαγγελείς αστυνομίες κλπ. Εκείνο το διήμερο ήταν αρκετό έντονο. Αυτή η συνεργασία θεωρώ ότι είναι το μεγάλο κέρδος από αυτή την ιστορία και η σκέψη μου ήταν από κει πρέπει να ξεκινήσουμε δεν το αφήνεις δεν το απομονώνεις αυτό το πράγμα που έχεις κερδίσει. Άρα ξανά πιάνεις το νήμα από κει που το άφησες και για αυτό και πλησίασε πάλι το δήμο ως καμπάνια και πρέπει να πω η στήριξη από την περιφέρεια τν δήμων της κεντρικής Μακεδονίας ήταν πάρα πολύ σημαντική. Και έτσι ξεκινήσαμε την καμπάνια στόχος ήταν να παιχτεί η ταινία του Αγγελόπουλου σε όλους τους δήμους εκεί κολλήσαμε στην γραφειοκρατία των δήμων. Σε αυτό το χυλό που κυλάει πολύ αργά. Θα έπρεπε να έχουμε εμείς ένα γραφείο και μια γραμματεία που κάθε βδομάδα θα έτρεχε αποκλειστικά για αυτό. Δεν μπορούσαμε να το κάνουμε στην ουσία ήμασταν 3 άτομα.

Βέβαια όπου προβλήθηκε ο κόσμος ήταν θερμός. Του τύπου πείτε μας τι να κάνουμε που να πάμε κλπ. Δεν υπάρχει ενημερώσει ο κόσμος θεωρεί ότι το παιχνίδι έχει χαθεί δικαίως ή αδικώς. Και το άλλο που κάναμε και τρέχει αυτή τη στιγμή είναι ένας διαγωνισμός διηγήματος και θέλω να σας πω ότι έχουμε πάνω από 200 συμμετοχές. Και κάνω μια προσπάθεια για μια διεθνή καμπάνια με καλλιτέχνες.

Ο στόχος είναι συνεχώς να ανακινείται το θέμα και να ευαισθητοποιείται ο κόσμος.

Ξεκίνησε γύρω στο 2012 2013. Μέχρι να σταθεί το δημοψήφισμα μας πήρε πολύ χρόνο. Μετά από ένα χρόνο κάναμε μια διεθνή συνδιάσκεψη με το πανελλήνιο δίκτυο για το θέμα του νερού. Είχαμε κάνει μια συνάντηση στο Βόλο την ξανά κάναμε στο Βόλο. Υπάρχει μια τέτοια ιστορία αλλά φοβάμαι ότι έχει ατονήσει. Αλλά εγώ θεωρώ ότι η ελπίδα είναι εκεί αν δεν στηθεί μια πλατφόρμα ενημέρωσης. Μια δικτύωση πολιτών και κινημάτων. Το πολύ ενεργά τώρα είναι 5 με 6 άτομα τον τελευταίο χρόνο. Η καμπάνια είναι περισσότεροι έχουν μπει Καλλιστώ έχει μπει η water Volo, ο χρυσός.

22. Ποια είναι η στάση των γύρω σας για τη συμμετοχή σας σε αυτό;

Όταν ξεκίνησε όλο αυτό ήμουν με την κόρη μου η οποία για να καταλάβετε την εποχή του δημοψηφίσματος έδινε πανελλήνιες. Δηλαδή της πήρα πολύ χρόνο. Ενοχές. Αλλά άξιζε.

23. Θεωρείτε ότι οι δράσεις σας έχουν ανταπόκριση από την κοινωνία; Ναι ή όχι και γιατί;

Αγκαλιάστηκε αρκετά θερμά και ακόμα σε οποίους ανθρώπους πω το οτιδήποτε δεν έχω. Συναντήσει αρνητικές εμπειρίες. Νομίζω ότι το νερό ενώνει τους ανθρώπους δεν χωρίζει γιατί το νερό δεν έχει κομματικό χρώμα. Πολιτικό έχει. Και εκεί είχαμε κάποια θεματάκια μπορώ να πω γιατί άλλο να συμμετέχουν άνθρωποι που είναι σε ένα κόμμα ή φίλα προσκείμενοι και μετά κατεβαίνουν σε εκλογές για μένα αυτό δεν θα έπρεπε να υπάρχει στο χώρο ενός αταβιστικού κινήματος για το νερό αυτά θα πρέπει να μένουν απ έξω. Καλά αφήστε το Σωκράτη και όχι μόνο το Σωκράτη. Ο Σωκράτης ήταν ήδη στην τοπική αυτοδιοίκηση δεν είπε ποτέ δεν κατεβαίνω στις εκλογές δεν κάνω δεν ράνω. Αλλά να σας πω κάτι όταν εγώ μπήκα σε αυτή την ιστορία δεν τους ήξερα όλους αυτούς τους ανθρώπους. Είπα ότι κάτι πρέπει να κάνω ως πολίτης και μπήκα μετά κατάλαβα διαφορά πράγματα. Πολύ επωφελήθηκα από το κίνημα για προσωπικούς λόγους αλλά και το κίνημα τις χρησιμοποίησε. Θεωρώ κάνεις δεν έπρεπε να βάλει μπροστά κατεβαίνω στις εκλογές επειδή είναι στο κίνημα του νερού. Είσαι στο κίνημα του νερού επειδή είστε υπεύθυνος πολίτης όχι επειδή το κόμμα σου κάνει αυτό και εκείνο και το άλλο. Δηλαδή αν αλλάξει στάση τη θα αλλάξεις στάση και συ. Μάλλον ζω σε άλλο πλανήτη.

24. Μπήκατε στην διαδικασία να δείτε αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό;

Όχι με πολύ έμφαση. Προσπαθώ κατά καιρούς μπαίνω βγαίνω δεν έχω χρόνο να σας πω την αλήθεια να το ψάξω. Σιγά σιγά άρχισα να το ψάχνω γιατί πιστεύω μόνο έτσι μπορεί το πράγμα.. Εκεί είναι το μέλλον μόνο στις συνεργασίες και στα δίκτυα είναι αυτή τη στιγμή. Στην Ελλάδα έχουμε και αυτό που τρώγονται μεταξύ τους οι άνθρωποι, αντιζηλίες, ανταγωνισμό κτλ. Και είδαμε και τέτοια στο κίνημα

Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;

25. Πιστεύεται ότι ευθύνη για αυτή την κατάσταση έχουν και η ίδιες οι υπηρεσίες, διοίκηση και εργαζόμενοι;

Η προηγούμενη διοίκηση την ξέρω γιατί ήταν στο soste προσπαθεί να κάνει πολύ σοβαρή δουλειά στον τομέα της σχέσης με τον πολίτη της θέσης του νερού, της συνείδησης του πολίτη. Οι υπηρεσίες δεν ήταν καλύτερες στην ευαθ υπήρχαν θέματα και φυσικά είχαν θέματα και οι υπάλληλοι.

26. Θεωρείτε ότι είναι και μια πολιτική επιλογή η παραπάνω ενέργεια ή αποκλείστηκα εφαρμογή των μέτρων που έρχονται από έξω;

Εξαρτάται με ποια κυβέρνηση είσαι. Εννοείται το είδαμε το έργο το ξέρουμε. Δεν είχαν το ηθικό έρεισμα αντε αμάν εμείς δεν πουλάμε, κρατάμε τα κοινωνικά αγαθά. Ορίστε περάστε αγοράστε ήταν το θέμα. Δηλαδή τα βγάζω στο χρηματιστήριο τα δίνουμε

27. Κατά τη γνώμη σας αυτές οι πρακτικές (ιδιωτικοποιήσεων) είναι μέθοδοι μια συγκεκριμένης πολιτικής ιδεολογίας/ ενός συγκεκριμένου πολιτικού προσανατολισμού; Ναι ή όχι και γιατί;

Φυσικά και έχει να κάνει με την πολιτική ιδεολογία της κάθε κυβέρνησης είναι και θέμα ανθρώπων πάντοτε βεβαίως και συνέβαλε το μνημόνιο γιατί το επέβαλε. Δεν το σκέφτηκαν μόνοι τους.

28. Θεωρείτε ότι πρέπει να πάρει ξεκάθαρη θέση και η τοπική αυτοδιοίκηση ή κυβέρνηση;

Τότε ήταν έντεκα δήμοι. Δηλαδή όσοι δήμοι υδρεύονται από την εταθ συμμετείχαν. Και τώρα στην καμπάνια αν εξαιρέσω το δήμο της Κασσάνδρας στην Χαλκιδική καλά τώρα είναι και τραγική η κατάσταση από άποψη πολιτικής που ήταν καθαρά αρνητικοί. Όλοι οι άλλοι ήταν υπέρ μας. Ωστόσο το μπαλάκι πετάχτηκε για τους δήμος το ξέρω γιατί ήμουν στο δημοτικό συμβούλιο τότε αλλά δεν το σήκωσαν. Ενδιαφέρονται αλλά δεν έχουνε κάνει κίνηση. Έχουν μερίδιο ευθύνης και αυτοί. Δεν έχουμε λεφτά είναι και η αλήθεια, την αυτοδιοίκηση την έχουν στερέψει. Και αυτό για μας θα ήταν το μη Χείρων βέλτιστο γιατί προσωπικά με τους δήμους δεν είναι πάντα καθαρή η πολιτική τους αλλά καλύτερα να είναι στους δήμος πάρα στη Suez .

Θεωρώ ότι είναι μια βαθιά υποκριτική θέση και εκεί ο Σωκράτης θα πρέπει εκεί να προσέξει. Γιατί βγαίνει και το διατυμπανίζει ότι το σώσαμε και το κάναμε. Μπορεί να θέλει να το πιστεύει αν μιλήσουμε σοβαρά δεν έχει διαφυλαχτεί βρισκόμενη στο Υπερταμείο.

29. Πιστεύεται ότι θα μπορούσε να υπάρξει κάποιους είδους άλλη λύση

μελλοντικά ...τι πιστεύετε ότι μπορεί να συμβεί εναλλακτικά;

Εγώ θεωρώ μετά όσα στραβά και αν έχει θα πρέπει να του το χαρίσουμε του Κριστιανητη που το προσπαθεί πολυ σοβαρά. Μετά το δημοψήφισμα πήγαμε στην ευαθ και είδαμε χιλιάδων ευρώ λογαριασμούς από μεγάλους φορείς απλήρωτους ..αυτή η παθογένεια. Αυτό θέλει πολύ σοβαρό έλεγχο.

Θέλετε να προσθέσετε κάτι ακόμη.....

Αυτό που έχουμε δει ότι το πράγμα σαν κίνημα έχει ατονήσει πάρα πολύ έχει κουραστεί ο κόσμος, πιστεύει ότι δεν μπορεί να τα βάλει με αυτά τα τέρατα.. Μπορεί πιστεύει ότι έχουμε κομματικό τρόπο σκέψης και όχι ατομικό πολίτη. Αυτό είναι κάτι που παρατηρούμε ως προς το κίνημα αυτή τη στιγμή παρόλο αυτά θεωρώ ότι θα συνεχιστεί με το έναν ή τον άλλον τρόπο. Δεν ξέρω επίσης τι θα γίνει με τους δήμους εγώ φοβάμαι πάρα πολύ τις δημοτικές εκλογές τι θα μας προκύψει. Ειδικά στην Θεσσαλονίκη που θα αλλάξει μάλλον χέρια φοβάμαι ότι θα ξανάρθει η ΝΔ δεν θα έχουμε τη στήριξη που είχαμε στο θέμα του νερού. Φοβάμαι ότι θα έχουμε πολύ σοβαρό θέμα γιατί δεν μας στήριξαν ιδιαίτερα όλο αυτό το διάστημα. Και ο Κυριζογλου που είναι στην περιφέρεια κεντρικής Μακεδονίας είναι ένας πολύ δεξιός δήμαρχος το δηλώνει παρόλο αυτά είναι λάβαρο ς μπροστά στην ιδιωτικοποίηση. Ο Τζιτζικωστας και η Πατουλιδου μας κλείσανε την πόρτα. Οπότε φοβάμαι ότι θα έχουμε δυσάρεστα πράγματα στην Θεσσαλονίκη

Πως αντιλαμβάνονται την έννοια των κοινών αγαθών/νερού;

1. Έχετε ακούσει τη φράση/έννοια/ όρους κοινά αγαθά;

Ναι, κοινωνικά αγαθά είναι τα αγαθά τα οποία είναι απαραίτητα για την επιβίωση του ανθρώπου όπως είναι το νερό, το ηλεκτρικό για να μπορέσει να ανέβει το επίπεδο του ανθρώπου και να ζήσει μέσα σε ένα περιβάλλον τον οποίον τον βοηθά να έχει μια ποιότητα ζωής

2. Θεωρείτε ότι αυτά πρέπει να κοστολογούνται (να έχουν τιμή);

Νταξει, τα κοινωνικά αγαθά μπορεί να είναι κοινωνικά αλλά από τη στιγμή που κάποιες υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται στους πολίτες ώστε αυτά να είναι ποιοτικά θεωρώ ότι πρέπει να κοστολογούνται μέσα σε λογικά πλαίσια βέβαια. Όχι από ιδιώτες, από το δημόσιο με μια ανταποδοτικότητα βέβαια. Τα χρήματα τα οποία εισπράττουν να ξαναγυρνάνε πίσω στις υπηρεσίες που προσφέρουν προς τους πολίτες.

3. Τι είναι για σας το νερό;

Το νερό είναι το πιο βασικό αγαθό για τον άνθρωπο, χωρίς το νερό ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει. Είναι αυτό που υπάρχει στη φύση και το οποίο ο άνθρωπος με κάποια επεξεργασία μπορεί να εκτελεί ότι αυτός χρειάζεται για τις ανάγκες.

4. Ενημερώστε για θέματα εξελίξεις γύρω από το νερό;

Όχι, όχι ενημερώνομαι και όλα αυτά είναι φαινόμενα που εκδηλώνονται χρόνο με το χρόνο λόγο της κλιματικής αλλαγής και αν ο άνθρωπος ο ίδιος δεν προστατεύσει τη φύση και το περιβάλλον δυστυχώς θα τα βλέπουμε να επιδεινώνονται χρόνο με το χρόνο.

5. Ανησυχείτε, ή θεωρείτε ότι η χώρα ή ακόμα πιο συγκεκριμένα η περιοχή σας δεν την επηρεάζει κάτι τέτοιο;

Φυσικά και την επηρεάζει. Όλα αυτά που βλέπουμε που γίνονται με τις πυρκαγιές το καλοκαίρι και όλα αυτά τα ισχυρά καιρικά φαινόμενα με τις πλημμύρες που έχουμε ζήσει το τελευταίο διάστημα όλα αυτά είναι λόγω της κλιματικής αλλαγής. Βλέπουμε τα καιρικά φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής..και ο άνθρωπος δεν έχει δώσει την απαιτούμενη προσοχή στο θέμα

του περιβάλλοντος δεν το έχει φροντίσει όσο θα έπρεπε

6. Έχετε μπει ποτέ στην διαδικασία να δείτε πόσο κυβικά καταναλώνετε; Και γιατί;

Εντάξει προσπαθούμε όσο γίνεται να μην καταναλώνουμε άσκοπα. Και στη χρήση εντός σπιτιού. Και στους εξωτερικούς χώρους, βεράντες αυτοκίνητα κλπ. Εντάξει παλαιότερα το καταναλώναμε πιο εύκολα τώρα θεωρούμε ότι είναι ένα αγαθό που μειώνεται κάνα όσο το δυνατόν καλύτερη χρήση.

Πώς ερμηνεύουν τους λόγους αντίδραση τους ;

7. Νιώθετε μέχρι τώρα ικανοποιημένος από παροχή υπηρεσιών του συγκεκριμένου φορέα; Ναι η όχι και γιατί;

Ναι εντάξει δεν υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα υπάρχουν και οι έκτακτες βλάβες οι οποίες δεν μπορεί η υπηρεσία να ενημερώσει και υπάρχει μια ταλαιπωρία στο καταναλωτικό κοινό. Αλλά η παροχή του νερού και η ποιότητα του θεωρώ ότι είναι αξιόπιστη.

8. Έχει τύχει ποτέ να αντιμετωπίσετε κάποια προβλήματα-δυσκολίες σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο που να σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της υπηρεσία σε θέματα διαχείρισης (νερού);

Ναι πέρσι τον Ιούνιο μια βδομάδα δεν είχε νερό γιατί είχε δημιουργηθεί μια μεγάλη βλάβη σε κεντρικό αγωγό που έφερνε το νερό στην πόλη και λόγο ότι δεν υπήρχαν υλικά ότι ήταν μεγάλη η βλάβη. Μια βδομάδα σχεδόν υπήρχε διακοπή νερού και υπήρχε πρόβλημα όντως στην πόλη. Ήταν και καλοκαίρι και ήταν πιο ευαίσθητο το πρόβλημα και υπήρχαν και διαμαρτυρίες αλλά ήταν πιο αισθητό το πρόβλημα. Θεωρώ ότι η υπηρεσία έκανε το καλύτερο κάποια ανταλλακτικά δεν ξέρω γω τώρα καθυστέρησαν

9. Όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι θεωρείτε υψηλό το κόστος νερού στην περιοχή σας;

Όχι. Δεν νομίζω, νομίζω και σε άλλες περιοχές τις Ελλάδας έχει μεγαλύτερη τιμή. Νομίζω ότι είναι σε λογικά πλαίσια

10. Πως θα χαρακτηρίζατε τα κριτήρια ένταξης (αν δεν τα ξέρει του τα αναφέρω) καταναλωτών στο κοινωνικό τιμολόγιο;

Θεωρώ ότι πιάνει μεγάλο εύρος ανθρώπων. Μεγάλες κοινωνικές ομάδες οι οποίες μέσα στην οικονομική κρίση έχουν υποστεί μείωση των εισοδημάτων τους. Τώρα αν το πάρουμε γενικά ότι όλοι μας έχουμε υποστεί μειώσεις και

όλοι μας δυσκολευόμαστε εντάξει. Δεν μπορεί να το γενίκευση μια υπηρεσία και να το έχει σε όλο τον κόσμο πιστεύω σε αυτές τις κοινωνικές ομάδες που έχουν δοθεί αξιοκρατικά είναι κάτι πολύ θετικό σα μέτρο. Αλλά και στους υπόλοιπους νομίζω ότι υπάρχει διευκόλυνση τώρα και υπάρχει νομοθεσία και γίνονται δόσεις, διακανονισμοί ώστε να μπορείς να ανταποκριθεί να μην έχεις λήξη προθεσμία.

11. Έχετε μπει στην διαδικασία να αναζητήσε την τιμολόγηση νερού ή τις μεθόδους κοστολόγησης σε άλλες περιοχές εντός και εκτός χώρας;

Όχι ιδιαίτερα. Ξέρω πάντως ότι στην Ελλάδα το κόστος είναι αρκετό υψηλό αλλά δεν θυμάμαι ποσοστά σε σύγκριση με άλλες χώρες. τόσο στη Θεσσαλονίκη. Όμως είναι μια πολύ καλή ιδέα να το κάνουμε.

12. Θεωρείτε ότι διαφορά προβλήματα που έχουν προκύψει κατά καιρούς όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του νερού από δημοσιές υπηρεσίες είναι ή θα πρέπει να είναι λόγοι ιδιωτικοποίησης τους;

Όχι βέβαια. Εγώ θεωρώ σε αντίστοιχες περιπτώσεις αν όντως το νερό ήταν σε ιδιώτη ότι η ταλαιπωρία του κόσμου θα ήταν μεγαλύτερη γιατί θα έμπαιναν μέσα και άλλα συμφέροντα. Ο ιδιώτης θέλει μόνο να εισπράττει και μπορεί να το καθυστερήσει ακόμα περισσότερο. Ενώ πιστεύω ο δημόσιο χαρακτήρας του νερού συγκεκριμένα υπάρχει μια μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση τόσο από τις εταιρίες όσο και από τους υπαλλήλους

13. Ο λόγος της αντίδρασης αφορά εδραιωμένες πολιτικού - ιδεολογικού περιεχομένου πεποιθήσεις ή αμφισβήτηση ικανοποιητικού αποτελέσματος από την ιδιωτικοποίηση, ή ενδεχομένως και τα δύο;

Έχω θεωρώ ότι η ιδιωτικοποίηση του νερού δεν έχει χρώματα ούτε κόμματα. Δεν μπορούμε να τα ξεχωρίσουμε δηλαδή έχω είμαι το Χ κόμμα ή όχι αυτό είναι ένα αγαθό το οποίο όλοι πρέπει να έχουμε την ίδια παροχή και όλη πρέπει να το αντιμετωπίζουμε σαν ένα θέμα εθνικής σημασίας.

Ποια είναι η στάση τους απέναντι στην περίπτωση της ιδιωτικοποίησης (γενικότερα);

14. Θεωρείτε ότι θα υπάρξει βελτίωση των υπηρεσιών με την είσοδο ξένων

επενδυτών στην υπηρεσία;

Όχι οι ξένες εταιρίες όπως έχει αποδειχθεί και σε άλλες χώρες όπως στην Γαλλία με τη suez και κάποιες άλλες εταιρίες αποδείχτηκε ότι ήταν μόνο κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Οι χώρες αυτές μετά από κάποια χρόνια το κατάλαβαν και ξαναγύρισαν σε δημόσιο χαρακτήρα τις υπηρεσίες ύδατος. Διότι αυτές οι εταιρίες τα μόνο που βλέπουν είναι τα νούμερα συν πλην και η κερδοφορία και δεν τους ενδιαφέρει η υπηρεσία προς τους πολίτες.

15. Θεωρείτε ότι μέσω των συγκεκριμένων επενδύσεων θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας;

Όχι δεν νομίζω. Ίσα ίσα που θα γίνουν περικοπές στο προσωπικό για να βγάλουν περισσότερο κέρδος μειώνουν τα, εργατικά χέρι και το προσωπικό τους. Είναι το πρώτο που βάζουν ως στόχο να έχουν μεγαλύτερη παραγωγή κερδών με λιγότερο προσωπικό.

16. Ανησυχείτε για το μέλλον των σημερινών εργαζομένων;

Ήδη το προσωπικό της Ευαθ με όλα αυτά που έγιναν και γίνονται ήταν και είναι αναστατωμένο. Και για αυτό κινητοποιήθηκε γιατί έβλεπαν ότι αυτό θα είχε επιπτώσεις στους ίδιους στις οικογένειες τους και σε όλη την επιχείρηση. Θεωρώ πως ναι γιατί αυτή τη στιγμή οι εταιρίες ύδρευσης αποχέτευσης δεν είναι κερδοσκοπικές. Κάποιες εταιρείες οι ισολογισμοί τους δεν ισοσκελίζονται και αυτό έχει να κάνει στο ότι δεν ανεβάζουν τις τιμές είναι πιο κοινωνικού χαρακτήρα. Ενώ όταν ιδιωτικοποιηθεί που θα είναι καθαρά ιδιωτικού δικαίου το μόνο που θα τους ενδιαφέρει είναι το κέρδος. Θα αυξηθούν και τα τιμολόγια ώστε να μπορέσουν επιβιώσουν και να έχουν και κέρδη.

17. Πιστεύετε ότι θα υπάρξουν αυξήσεις στα τιμολόγια; Θεωρείτε ότι θα υπάρξουν αλλαγές στην βαθμονόμηση των κριτηρίων για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (κοινωνικά τιμολόγια);

Όχι με τίποτα. Δεν υπάρχει κοινωνικό κράτος στους ιδιώτες. Είναι μόνο καθαρά νούμερα λογιστικά.

18. Θεωρείτε ότι ορθώς κάποιες υπηρεσίες ιδιωτικοποιούνται στις μέρες μας.

Ναι ή όχι και γιατί;

Και η ΔΕΗ τώρα ένα ποσοστό από ότι είδα νόμιζα ότι σκέφτηκαν να το ιδιωτικοποιήσουν εγώ δεν νομίζω ότι πρέπει φεύγει από τα χέρια του

δημοσίου. Θα πρέπει να είναι κάτω από την κρατική σκεπή ώστε να μπορούν να έχουν αυτό τον κοινωνικό χαρακτήρα χωρίς να σκέφτονται.. Να είναι μια συναλλαγή.

Πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους μέσα στο κίνημα;

19. Έχετε νιώσει το ίδιο ευαισθητοποιημένος και με άλλα ζητήματα ή είναι η πρώτη φορά που παίρνετε μέρος σε κάτι τέτοιο;

Δεν έχω συμμετέχει ενεργά σε άλλα αλλά σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον είμαι γενικά ευαισθητοποιημένη και αν χρειαστεί να κατέβω σε παρόμοια ζητήματα και θα συμμετάσχω ενεργά και θα προσπαθήσω να κάνω προσπάθειες σε πράγματα που είναι ενάντια της προστασίας του περιβάλλοντος

20. Τι ήταν αυτό που σας ώθησε σε αυτή την ενέργεια;

Η ευαισθησία ότι είναι ένα αγαθό που θα πρέπει με νύχια και με δόντια να κρατηθεί δημόσιο. Ωστε να μην δημιουργήσει πρόβλημα ή έλλειψη του. Θεωρώ με την ιδιωτικοποίηση θα υπάρξουν πολλά περισσότερα προβλήματα και στους ανθρώπους και στο περιβάλλον και στην ποιότητα της καθημερινότητας του ανθρώπου.

21. Τι θέλετε να πετύχετε μέσα από αυτή τη δράση (στόχοι, αριθμός μελών, τρόπος λειτουργίας, διάρκεια δράσης-ζωής)... πιστεύετε ότι θα δικαιωθείτε;

Θεωρώ πως πανευρωπαϊκά υπάρχουν αποφάσεις που βάζουν κάποιες δικλείδες στην μη ιδιωτικοποίηση οι προσπάθειες θα είναι προς την θετική κατεύθυνση

22. Ποια είναι η στάση των γύρω σας για τη συμμετοχή σας σε αυτό;

Όχι όλοι ήταν υπέρ γιατί όλοι γνωρίζουν και είναι ευαισθητοποιημένοι ότι θα πρέπει να παλεύουμε να κρατήσουμε τα αγαθά τα οποία μας ανήκουν και να μην τα ξεπουλάμε

23. Θεωρείτε ότι οι δράσεις σας έχουν ανταπόκριση από την κοινωνία; Ναι ή όχι και γιατί;

Η κοινωνία αν οι πολίτες ενημερωθούν σωστά και έχουν τη σωστή πληροφόρηση δεν νομίζω ότι κάποιος θα ήταν υπέρ. Δηλαδή ο κόσμος που

ενημερώνεται σωστά και έχει σαφή εικόνα του τι πρόκειται να γίνει. Νομίζω ότι όλοι αντιδρούν φάνηκε άλλωστε και από τις διαμαρτυρίες μας το 2014.

24. Μπήκατε στην διαδικασία να δείτε αντίστοιχες δράσεις στο εξωτερικό;

Έχω δει κυρίως για τις χώρες της Μεσογείου. Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία φυσικά κυρίως από το διαδίκτυο.

Ποια είναι κατά την γνώμη τους τα αίτια που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών νερού;

25. Πιστεύεται ότι ευθύνη για αυτή την κατάσταση έχουν και η ίδιες οι υπηρεσίες, διοίκηση και εργαζόμενοι;

Κοιτάζτε να δείτε αυτό που ωθεί κυρίως στην ιδιωτικοποίηση του νερού είναι πολιτικές αποφάσεις. Δηλαδή είναι θέματα αποφάσεων διοικητικών συμβουλίων μπαίνουν μέσα θέματα πολιτικά. Οι εργαζόμενοι δεν νομίζω.. Εντάξει υπάρχουν εργαζόμενοι οι οποίοι αντιδρούν στο να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σωστά. Κάποιες διοικήσεις αντιδρούν και πάνω στους εργαζόμενους και επίσης πολύ σημαντικό ρόλο παίζει και η εφαρμογή του Καλλικράτη στην τοπική αυτοδιοίκηση και η μείωση των πόρων αποφέρει στο να μην μπορούν να προσφέρουν οι υπηρεσίες αυτά που θέλουν να προσφέρουν λόγω έλλειψης χρημάτων. Από κει και πέρα όμως δεν νομίζω ότι οι εργαζόμενοι δεν θέλουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Υπάρχει όμως η οικονομική κρίση η οποία έχει μείωση πάρα πολύ τους πόρους στην τοπική αυτοδιοίκηση με αποτέλεσμα να μην προσφέρονται οι υπηρεσίες που θα έπρεπε. Η έλλειψη έργων που συνεπάγεται μείωση των υποδομών για βελτίωση των δικτύων και παροχές υψηλής ποιότητας. Χωρίς να ευθύνεται αυτό σε υπαιτιότητα των εργαζομένων και των ιδίων των επιχειρήσεων

26. Θεωρείτε ότι είναι και μια πολιτική επιλογή η παραπάνω ενέργεια ή αποκλείστηκα εφαρμογή των μέτρων που έρχονται από έξω;

Ναι, αυτό που είπα η οικονομική κρίση μείωσε τα κονδύλια χρηματοδότησης για να μπορέσουν να γίνουν έργα

27. Κατά τη γνώμη σας αυτές οι πρακτικές (ιδιωτικοποιήσεων) είναι μέθοδοι μια συγκεκριμένης πολιτικής ιδεολογίας/ ενός συγκεκριμένου πολιτικού προσανατολισμού; Ναι ή όχι και γιατί;

Και αυτό κάποιοι δήμαρχοι το εκμεταλλεύονται ανεβάζοντας τις τιμές όπου ο κόσμος αντιδρά και εκεί πάνω στην αντίδραση του όπου ο κόσμος δεν μπορεί να πληρώνει μπορεί να σκεφτούν. Ότι η καλύτερη λύση θα μπορούσε να ήταν η ιδιωτικοποίηση. Αυτό είναι μια παγίδα που οι πολίτες μπορούσαν να πέσουν. Επειδή ο κάθε δήμαρχος ανεβάζει την τιμή του νερού αν έρθει κάποιος ιδιώτης θα την μειώσει. Αυτή είναι μια λανθασμένη τάση θεωρώ. Δεν νομίζω, υπάρχουν ακραίες πολιτικές που υιοθετούν κάποιοι οι οποίοι πιάζονται από την Ευρωπαϊκή ένωση. Αλλά το θέμα είναι πως θα το χειριστεί ο καθένας και πως θα αντιδράσει σε αυτή την πίεση. Κρύβονται και πολλά συμφέροντα πίσω από το νερό.

28. Θεωρείτε ότι πρέπει να πάρει ξεκάθαρη θέση και η τοπική αυτοδιοίκηση ή κυβέρνηση;

Τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχει τόσο έντονη συζήτηση οδό ήταν τα τελευταία χρόνια. Ειδικά για το νερό έχει γίνει ειδική μνεία ότι δεν πρόκειται να το αγγίξουν και να το ιδιωτικοποιήσουν. Και θα προσπαθήσουν να το κρατήσουν όσο γίνεται σε δημόσιο χαρακτήρα και ήδη αυτό αρχίζει και απομακρύνεται σαν ιδέα. Χωρίς να ξέρουμε ότι ανά πάσα στιγμή μπορεί να ανατραπούν όλα. Δεν εφησυχάζουμε.

29. Πιστεύεται ότι θα μπορούσε να υπάρξει κάποιους είδους άλλη λύση μελλοντικά ...τι πιστεύετε ότι μπορεί να συμβεί εναλλακτικά;

Εγώ πιστεύω αν υπάρξει κάποια οικονομική ενίσχυση από το κράτος ώστε να μπορέσουν να έχουν τον απαιτούμενο αριθμό εργαζομένων. Είναι πολύ βασικό η πρόσληψη προσωπικού είναι πάρα πολύ βασικό ώστε να μπορούν ανταπεξέλθουν. Δεν θα υπάρξει κίνδυνος ούτε ιδιωτικοποίησης ούτε οι πολίτες να έχουν μειωμένες παροχές. Ωστε όλοι να είναι ευχαριστημένοι

Θέλετε να προσθέσετε κάτι ακόμη.....